

Informe Anual

Informe anual de l'economia catalana 2021

Juny de 2022

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Economia
i Hisenda**

Informe anual de l'economia catalana 2021

Juny de 2022

ISSN: 2696-7995

© Generalitat de Catalunya. Departament
d'Economia i Hisenda

Aquesta obra està subjecta a una llicència *Creative Commons* del tipus reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada.

Resum de la llicència:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca>

Llicència completa:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Edició

Direcció General d'Anàlisi i Prospectiva Econòmica

Carrer del Foc, 57

08038 Barcelona

<https://economia.gencat.cat>

Redacció

Direcció General d'Anàlisi i Prospectiva Econòmica,

amb la col·laboració de la Direcció General de Pressupostos i la

Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor

Data de tancament: 17 de juny de 2022

Disseny gràfic

Enric Jardí

Índex de continguts

Introducció	4
Els trets més destacats de l'Informe anual de l'economia catalana 2021	9
1. La recuperació econòmica a escala global	18
Requadre 1. Breu aproximació a les implicacions econòmiques de la guerra d'Ucraïna i les mesures adoptades per mitigar-les	32
2. La reactivació de l'economia catalana després de la contracció del 2020	38
Requadre 2. Impacte de la crisi de subministraments sobre la indústria catalana	58
Requadre 3. El nou marc dels fons europeus a Catalunya	64
3. L'impuls del comerç exterior de béns i la gradual recuperació del turisme	68
Requadre 4. La base exportadora de l'economia catalana continua expandint-se	78
4. La reactivació i dinamisme del teixit empresarial	82
5. Un mercat de treball més sòlid que en recessions anteriors	88
6. El repunt de la inflació i la contenció salarial en un context incert	102
Requadre 5. Inflació i política monetària: dilemes dels bancs centrals	117
Requadre 6. La desigualtat salarial a Catalunya torna a la casella pre pandèmia	120
7. L'evolució de l'àmbit monetari i financer	128
8. L'impacte dels fons NGEU en el pressupost de la Generalitat i la persistència de les despeses extraordinàries per la COVID-19	139
9. Recull d'indicadors econòmics	148
10. Recull d'indicadors socials i de gènere	153
Requadre 7. La nova Estadística dels estudis de la població permet mesurar un dels indicadors més rellevants del desenvolupament de la societat catalana	154
11. Annex econòmic comarcal	161

Introducció

L'any 2021 es va caracteritzar per una millora progressiva i significativa de l'activitat econòmica, generalitzada a escala mundial. L'evolució sanitària favorable i els progressos en la vacunació a partir de la primavera del 2021 van permetre l'aixecament de restriccions, i això va ajudar a reactivar l'economia catalana de forma més notable a partir del segon trimestre. Més enllà de la millora epidemiològica, la reactivació també ha estat possible gràcies a la política econòmica expansiva que, amb estímuls monetaris, ajuts directes, moratòries d'impostos, ERTO i altres mesures, va ajudar a contenir la destrucció de teixit productiu. Protegir aquesta capacitat productiva latent ha estat clau per impulsar l'economia un cop la crisi sanitària ha estat més controlada.

En el conjunt del 2021 el PIB català va créixer un 5,8 %, per sobre de la zona euro (5,4 %) i el conjunt de l'Estat (5,1 %). Tots els grans sectors econòmics van anotar creixements el 2021, amb un increment destacat als serveis (6,3 %) i a la indústria (5,3 %), si bé en la segona meitat de l'any els serveis van mostrar-se molt més dinàmics, sobretot aquells que són presencials (com l'hostaleria i el lleure). Aquests serveis es van veure especialment beneficiats per la reducció de les restriccions i la mobilització de l'estalvi acumulat. Si comparem l'evolució per sectors del PIB català amb la de la zona euro, a Catalunya hi ha hagut una aportació positiva molt significativa (de 2,7 punts percentuals) i superior a la zona euro de la branca de comerç, transport i hostaleria (la branca més castigada per la crisi sanitària durant el 2020). A principis del 2022 els serveis continuen sent el sector amb més dinamisme, mentre que el sector agrari, la indústria i la construcció han notat en major mesura l'impacte negatiu derivat de problemes d'aprovisionament i de l'encariment energètic i d'altres inputs.

Pel que fa al costat de la demanda, l'any 2021 el PIB català va créixer recolzat en les aportacions positives de la demanda interna i externa. Destaca especialment l'avanç de la inversió en béns d'equipament (que va augmentar un 13,9 %) i la recuperació del saldo positiu amb l'exterior (que va contribuir en 1,1 punts al creixement), gràcies a l'impuls de les exportacions de béns i, sobretot, a la recuperació gradual del consum dels estrangers al territori. En relació amb les exportacions de béns, el fort creixement (del 21,5 % interanual en termes nominals) va situar-les per sobre dels nivells pre pandèmia, en part impulsades per l'augment de preus. Per sectors, la indústria química i la metal·lúrgica van liderar les aportacions al creixement de les exportacions. Quant al consum dels estrangers, després d'una

primera meitat del 2021 amb uns resultats molts febles en aflluència de turistes estrangers, la segona meitat de l'any va ser molt més positiva. Mentre que l'arribada de turistes estrangers el primer trimestre del 2021 representava poc més d'un 7 % dels que es rebien dos anys enrere, el quart trimestre es van rebre més de la meitat (un 55 %) dels que es registraven el mateix trimestre del 2019.

Un factor que ha contribuït a la bona evolució dels fluxos de comerç amb l'estranger ha estat la sòlida base exportadora de l'economia catalana, que continua expandint-se. El nombre d'empreses amb un volum exportat superior als 50.000 euros anuals va créixer un 10,7 % respecte del 2020. El 2021, el nombre d'empreses exportadores regulars es va mantenir estable i el d'exportadores no regulars va augmentar notablement. Un element positiu que cal remarcar, és el fet que el marge intensiu de les empreses exportadores regulars (és a dir, el volum exportat per empresa) va recuperar el protagonisme el 2021 i va contribuir a la recuperació de les exportacions de béns. Un altre element destacat és el creixement continuat des del 2010 del nombre d'empreses exportadores regulars.

En l'àmbit empresarial encara no es disposa de les dades del Directori Central d'Empreses de l'INE per quantificar la recuperació del teixit empresarial durant el 2021, però els senyals avançats indiquen que el teixit empresarial català es va recuperar progressivament: la creació neta de societats mercantils va reprendre el seu dinamisme i va superar els nivells pre pandèmia, i el nombre de comptes de cotització va augmentar de manera generalitzada en tots els segments d'assalariats i en la majoria d'activitats econòmiques (exceptuant la indústria), si bé es van situar per sota dels nivells del 2019.

Quant a les finances públiques, el 2021 persisteixen les despeses extraordinàries per la COVID-19 i comencen a arribar els fons Next Generation EU (NGEU). A dotze departaments de la Generalitat se'ls va assignar un import de 1.491,9 milions d'euros, dels quals, a 31/12/2021, se n'havia ingressat un 88 %. Entre les actuacions destacades hi trobem instal·lacions d'autoconsum energètic (77 milions d'euros), el pla Moves III d'incentius a la mobilitat eficient i sostenible (65,5 milions d'euros), un programa de rehabilitació residencial (186 milions d'euros), un programa de Zones de Baixes Emissions i transformació del transport urbà (147 milions d'euros), la digitalització del sistema educatiu (126 milions d'euros) i ajuts a la sostenibilitat turística (69,8 milions d'euros), entre d'altres.

L'augment dels ingressos no financers (del 13,1 %) ha superat el de les despeses financeres (8,3 %) i això ha situat el dèficit del 2021 en un 0,3 % del PIB. En un altre front, les inversions de l'Estat executades a Catalunya s'allunyen, un any més, de les inversions pressupostades; en

concret, només representen el 35,8 % de l'import previst als pressupostos. A més, el 2021 les inversions liquidades a Catalunya van representar tan sols un 9 % del total d'inversions regionalitzades, un percentatge més reduït que l'any anterior. Aquesta manca d'inversions suposa un fre important al creixement i la recuperació de l'economia.

Amb tot, la recuperació de la crisi de la COVID-19 ha estat marcadament diferent de la que es va viure després de la crisi financera del 2008. D'una banda, la bretxa amb els nivells econòmics pre pandèmia s'ha anat tancant a un ritme molt més ràpid i el primer trimestre del 2022 el PIB català s'ha situat un 2,8% per sota del nivell precrisi. D'altra banda, a diferència d'anteriors recessions, la caiguda de l'ocupació el 2020 va ser molt inferior a la del PIB. L'ús intensiu dels ERTO (un dels principals aprenentatges de la pandèmia) va impedir que es trenquessin els vincles entre empresa i treballadors quan l'activitat econòmica estava restringida i això ha permès que a principis del 2022 les variables d'ocupació ja hagin retornat als valors pre pandèmia. Durant el 2021 va destacar el creixement intens de l'ocupació assalariada i a jornada completa, amb un creixement notable al sector privat i més dinàmic al sector públic. Pel que fa a la taxa d'atur de Catalunya, que el 2020 havia pujat de manera moderada (d'un 11,0 % a un 12,6 %), va baixar fins a un 11,6 % el 2021, i el primer trimestre del 2022 s'ha situat en el 10,2 %, el valor més baix des del 2008.

Un altre element diferencial de la recuperació actual (enfront de la viscuda en el període 2014-2019) hauria estat la ràpida reducció de la desigualtat que, d'acord amb informació sobre ingressos salarials, s'ha reduït fins a nivells semblants als d'abans de la pandèmia, gràcies al paper de l'Estat del benestar i a la recuperació de l'activitat. Així doncs, l'índex de Gini a Catalunya el primer trimestre del 2022 se situa tan sols 0,4 punts per sobre del nivell de febrer del 2020, just abans de l'inici de les restriccions. Amb tot, la reducció de la desigualtat ha de continuar sent una de les prioritats polítiques dels propers anys perquè la crisi financera global va situar Catalunya en nivells de desigualtat elevats que cal continuar retallant.

Si bé el creixement econòmic del 2021 va ser significatiu, el ritme ha estat sensiblement menor del que es preveia inicialment a causa de diversos factors. Primer, la millora de la situació epidemiològica va arribar més tard del que s'esperava i va retardar la recuperació dels sectors amb més restriccions. Segon, els problemes globals d'aprovisionament en determinats béns intermedis i primeres matèries han afectat les cadenes globals de producció i subministrament, en particular al sector industrial (amb impactes heterogenis per branques d'activitat), però també a la construcció i al sector agrari. Això ha conduït a un fort encariment i escassetat de béns intermedis, un factor

que ha limitat la producció en alguns sectors. D'acord amb l'Enquesta de clima empresarial de l'Idescat, el primer trimestre del 2022 gairebé el 60 % dels establiments industrials a Catalunya tenen dificultats d'aprovisionament: l'afectació, que ja era present el 2021, ha empitjorat durant l'inici del 2022 per la guerra a Ucraïna i la consegüent escalada dels preus energètics i de les matèries primeres. Davant d'aquesta situació, els establiments industrials a Catalunya han optat per contenir els marges empresarials però també per traslladar l'encariment dels inputs als preus finals.

De fet, la inflació (que s'ha situat en el 2,9 % en mitjana anual a Catalunya, la taxa més alta des del 2012) és un altre element que ha caracteritzat el 2021. El fort encariment dels combustibles fòssils té a veure amb les baixes inversions al sector energètic en anys previs, amb els problemes creixents en l'extracció i amb les estratègies de transició energètica (que han encarat sobretot alguns tipus d'energia, com per exemple el gas). Al mateix temps, l'encariment del gas ha determinat un fort encariment en els preus de l'electricitat. Les tensions polítiques amb Rússia, prèvies a la guerra a Ucraïna, ja van contribuir a elevar els preus energètics i d'algunes primeres matèries durant la segona meitat del 2021, i aquestes tensions inflacionistes s'han accentuat el 2022. Més enllà de les sancions econòmiques a Rússia, els governs han començat a implementar mesures per mitigar les conseqüències negatives de la guerra. En aquest sentit, els estats europeus han reduït impostos o han finançat descomptes en productes energètics per limitar els efectes negatius dels increments de preus de l'energia sobre la seva població i les seves empreses. Les principals mesures adoptades per la Generalitat de Catalunya estan relacionades amb la transició energètica, la protecció dels més vulnerables i el suport al teixit empresarial. En el camp de la política monetària, per contenir la inflació, a finals del 2021 el Banc d'Anglaterra va començar la retirada d'estímuls, amb pujada de tipus d'interès inclosa, mentre que la Fed va anunciar la fi dels estímuls, que ha començat ja a aplicar el primer semestre del 2022. El Banc Central Europeu, per la seva part, ha anunciat la seva decisió de posar fi a les compres netes d'actius (APP) i començarà la pujada de tipus d'interès a partir del juliol.

La persistència de la inflació, juntament amb els colls d'ampolla a les cadenes de subministrament i la incertesa arran de la guerra d'Ucraïna són els principals riscos a la baixa que s'albiren actualment per al 2022 i 2023. Per contra, la recuperació del turisme estranger, l'execució dels NGEU i la nova fase de la pandèmia, amb restriccions mínimes que poden mobilitzar l'estalvi acumulat, impulsarien l'economia aquest any i el següent. Segons les darreres previsions macroeconòmiques del Departament d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya (publicades l'abril del 2022), l'any 2022 el PIB català creixeria un 4,9 %, un creixement que recull tant la recuperació de la demanda

interna com de la demanda externa, amb aportacions de 3,1 punts i 1,7 punts, respectivament. Les previsions per al 2023 apunten a un augment del 2,9 %, amb la demanda interna com a principal motor del creixement. La solidesa del mercat de treball permetria reduir la taxa d'atur fins al 9,9 % el 2023.

El suport de la política econòmica continuarà sent clau en l'actual entorn d'alentiment de la recuperació i ha de servir per fer front a grans reptes que cada cop són més visibles, entre els quals hi ha el canvi climàtic, la transició ecològica, la transformació digital i l'impuls de la productivitat, en definitiva, la transformació del model econòmic i social de Catalunya. En aquesta transformació la indústria hi juga un paper clau, amb reptes específics, com han posat sobre la taula l'agreujament dels colls d'ampolla i l'alça dels preus de l'energia. Cal avançar en la diversificació i enfortiment de la base tecnològica i industrial del país, en l'anomenada autonomia estratègica, en el marc de la nova estratègia industrial que planteja la Unió Europea. Malgrat les incerteses actuals, aspectes com la transformació en curs de la indústria, la robustesa del mercat de treball, l'expansió de la base exportadora, l'impuls dels fons Next Generation EU (que han de reforçar el paper clau tant de la inversió pública com del teixit productiu), i són palanques que permeten abordar els reptes futurs amb un optimisme cautelós.

Els trets més destacats de l'Informe anual de l'economia catalana 2021

Capítol 1. La recuperació econòmica a escala global

- L'economia mundial, després de la forta contracció (-3,1 %) del 2020, va recuperar el nivell prepandèmia l'any 2021 i va mostrar un creixement elevat del PIB, del 6,1 %, gràcies a un context sanitari més favorable. La represa de l'activitat va ser generalitzada, amb una contribució destacada de l'Índia (8,9 %) i la Xina (8,2 %), que van liderar el creixement global. Els EUA (5,7 %) van mostrar més dinamisme que el conjunt d'economies avançades (5,2 %), tot i els alts nivells d'inflació. La zona euro va créixer un 5,4 % i va recuperar el nivell prepandèmia el quart trimestre del 2021, tot i mostrar alguns signes de moderació més recentment. L'economia espanyola, més afectada per la crisi de la COVID, recuperaria els nivells prepandèmia al llarg del 2023.
- L'any 2022 es desenvolupa marcat per un context d'incertesa creixent. L'impacte de la guerra a Ucraïna, els problemes d'aprovisionament i l'augment de la inflació, rebaixen les perspectives econòmiques globals. Les previsions per al 2022 apunten a una desacceleració generalitzada del creixement econòmic que es moderaria fins al 3,6 % en l'àmbit mundial.
- El comerç mundial de béns i serveis va augmentar un 10,1 % l'any 2021, per l'efecte rebot respecte del 2020, però els problemes en les cadenes globals de subministrament en condicionen l'avanç.

Requadre 1: Breu aproximació a les implicacions econòmiques de la guerra d'Ucraïna i les mesures adoptades per mitigar-les

- La guerra d'Ucraïna empeny a l'alça uns preus energètics que ja eren elevats i afegeix tensió a les cadenes globals.
- El volum econòmic de les relacions comercials de Catalunya amb Rússia i Ucraïna és reduït però és vulnerable als possibles efectes de segona ronda.

- Els Estats europeus han reduït impostos o finançat descomptes en productes energètics per limitar els efectes negatius dels increments de preus de l'energia sobre la seva població i les seves empreses. Les principals mesures adoptades per la Generalitat de Catalunya per mitigar l'impacte de la guerra estan relacionades amb la transició energètica, la protecció dels més vulnerables i el suport al teixit empresarial.

Capítol 2. La reactivació de l'economia catalana després de la contracció del 2020

- L'any 2021 l'economia catalana va créixer de manera intensa (5,8 %), després de la contracció històrica del 2020 per la pandèmia (-11,7 %). El creixement de l'economia catalana va superar el d'Espanya (5,1 %) i el de la zona euro (5,4 %). Si bé la forta expansió del 2021 s'explica, en part, per un rebot arran de la reobertura de l'economia, no hagués estat possible una reactivació intensa sense l'actuació de l'Administració que, amb mesures com els ERTO o els ajuts directes a empreses, van contenir la destrucció de teixit productiu.
- L'activitat econòmica va millorar sobretot a partir de la primavera del 2021, quan les altes taxes de vacunació van permetre una reducció gradual de les restriccions sanitàries. Tot i la bona evolució, l'economia catalana encara no va recuperar el volum de PIB previ a la pandèmia, i al primer trimestre del 2022 se situava un 2,8 % per sota del nivell del quart trimestre del 2019. En el cas espanyol, el PIB se situava en un 3,4 % inferior al volum previ a la pandèmia. Aquesta bretxa s'explica en bona part pel fet de tenir una estructura productiva amb més pes dels sectors més afectats per les restriccions (com el turisme) i que s'han recuperat més tard.
- El 2021 va ser un any amb un creixement econòmic significatiu, caracteritzat per la millora en la situació sanitària però també pels problemes d'aprovisionament a escala global i l'augment destacat de la inflació, impulsada pels preus de l'energia.
- L'impacte econòmic de la crisi sanitària va ser inicialment molt més pronunciat que en el cas de la recessió financera, però la recuperació actual (tot i que encara és incompleta) ha estat més ràpida que en l'anterior crisi, i amb un ajust molt més suau al mercat de treball.
- Pel costat de la demanda, la millora econòmica va basar-se en una forta aportació positiva tant de la demanda interna (que va

contribuir en 4,7 punts percentuals al creixement del PIB) com de la demanda externa (1,1 punts). El consum de les llars (5,2 %) va créixer de manera moderada, si es té en compte el retrocés del 12 % del 2020, mentre que la formació bruta de capital va créixer amb força (8,1 %), impulsada per la inversió en béns d'equipament. El fort creixement del consum dels estrangers, després de la gran davallada del 2020, va ser determinant en la millora del saldo exterior.

- Tots els grans sectors econòmics van anotar creixements. Els augments més intensos van correspondre als serveis (6,3 %) i la indústria (5,3 %), mentre que la construcció i l'agricultura van anotar increments més moderats (1,6 % i 1,5 %, respectivament). Durant la segona meitat del 2021 i principis del 2022 els serveis han estat el sector que ha mostrat més dinamisme, mentre que el sector agrari, la indústria i la construcció han notat en major mesura l'impacte negatiu del context de problemes d'aprovisionament i de l'encariment energètic i d'altres inputs.

Requadre 2. Impacte de la crisi de subministraments sobre la indústria catalana

- En la segona meitat del 2021, la manca de semiconductors i els colls d'ampolla en l'accés de determinades matèries primeres van agreujar els problemes de subministraments, amb aturades o retards en l'aprovisionament i un encariment de béns i serveis. La indústria és el sector més afectat per aquestes pertorbacions, si bé l'impacte està sent heterogeni per branques d'activitat.
- D'acord amb l'Enquesta de Clima Empresarial de l'Idescat, gairebé el 60 % dels establiments industrials a Catalunya tenen dificultats d'aprovisionament el primer trimestre del 2022: l'afectació ha empitjorat el primer trimestre per la guerra a Ucraïna i la consegüent pujada extraordinària dels preus energètics i de les matèries primeres, fet que endarrereix les perspectives de normalització. La principal mesura adoptada pels establiments industrials per afrontar la manca d'aprovisionaments i la pujada dels preus, ha estat assumir pèrdues o menors beneficis, i traslladar l'encariment dels inputs als preus finals.

Requadre 3. El nou marc dels fons europeus a Catalunya

- El 2021 a dotze Departaments de la Generalitat se'ls va assignar fons Next Generation EU per un import de 1.491,9 milions

d'euros. A 31/12/2021 s'ha ingressat un 88 % d'aquest import. Aquesta assignació de fons a Catalunya representa un 14 % del total assignat a les comunitats autònomes.

- Entre les actuacions destacades del 2021 hi trobem: instal·lacions d'autoconsum energètic (77 milions d'euros), pla Moves III d'incentius a la mobilitat eficient i sostenible (65,5 milions d'euros), programa de rehabilitació residencial (186 milions d'euros), programa de Zones de Baixes Emissions i transformació del transport urbà (147 milions d'euros), digitalització del sistema educatiu (126 milions d'euros) i sostenibilitat turística (69,8 milions d'euros).
- El pressupost de despeses per l'any 2022 preveu 1.527,6 milions d'euros de fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència i 614,4 M€ dels Fons React-EU. Això eleva la despesa prevista per aquest exercici a 38.139 milions d'euros, la xifra més elevada de la història.

Capítol 3. L'impuls del comerç exterior de béns i la gradual recuperació del turisme

- El sector exterior va impulsar la recuperació econòmica el 2021, després de la contracció experimentada el 2020. El saldo d'intercanvis amb l'exterior va ser de 31.362 milions d'euros, equivalent al 12,8 % del PIB.
- Les exportacions de béns de Catalunya a l'estranger van créixer un 21,5 % el 2021, i fins i tot sobrepassen el nivell pre pandèmia del 2019 en un 9,0 % en termes nominals. En volum, tenint en compte els preus de les exportacions espanyoles, el creixement és una mica menor, del 12,6 %, superior al de la zona euro (8,8 %) i al del comerç mundial (10,0 %). Per sectors, la indústria química i la metal·lúrgica van liderar les aportacions al creixement de les exportacions.
- Les importacions de béns a l'estranger també van repuntar amb força, un 19,5 % en termes corrents, i destaquen les contribucions de la indústria química i dels productes energètics (impulsats per l'increment dels preus d'aquests), mentre que les importacions del sector automobilístic van disminuir lleugerament (-0,5 %).
- Després d'una primera meitat del 2021 amb uns resultats molts febles en afluència de turistes estrangers, la segona meitat de l'any va ser molt més positiva. Mentre que el nombre de turistes estrangers rebuts al primer trimestre del 2021 representava poc

més d'un 7 % dels que es rebien dos anys enrere, el quart trimestre es van rebre més de la meitat (un 55 %) dels que es registraven al mateix trimestre del 2019.

Requadre 4. La base exportadora de l'economia catalana continua expandint-se

- El nombre d'empreses amb un volum exportat superior als 50.000 euros anuals va créixer un 10,7 % respecte del 2020 i acumula un augment total del 6,5 % en el període dels darrers 5 anys. El 2021 el nombre d'empreses exportadores regulars es manté estable i el d'exportadores no regulars augmenta notablement. No obstant això, el nombre d'exportadores regulars que exporta grans volums creix de manera continuada des del 2010. En els darrers anys continua creixent i acumula un augment total del 10,4 % entre el 2017 i el 2021.
- El marge intensiu de les empreses exportadores regulars (és a dir, el volum exportat per empresa) va recuperar el protagonisme el 2021 i va contribuir a la recuperació de les exportacions de béns.

Capítol 4. La reactivació i dinamisme del teixit empresarial

- Segons les últimes dades disponibles del DIRCE, al llarg del 2020 el nombre d'empreses amb seu social a Catalunya va caure un 1,1 %. La pandèmia ha tingut un impacte heterogeni en els diferents sectors d'activitat i segons grandària de l'empresa: l'afectació és major en el sector de l'hostaleria i en empreses d'entre 10 i 249 assalariats, mentre que destaca la resiliència de l'estrat d'entre 1 i 9 empleats.
- Els senyals avançats de demografia empresarial indiquen que el 2021 el teixit empresarial català es va recuperar progressivament: la creació neta de societats mercantils va reprendre el seu dinamisme i va superar els nivells pre pandèmia; i el nombre de comptes de cotització va augmentar de manera generalitzada en tots els segments d'assalariats i en la majoria d'activitats econòmiques (exceptuant la indústria), si bé es van situar per sota dels nivells del 2019.
- Els indicadors de clima empresarial suggerien cert optimisme al llarg del 2021, tot i que el balanç i les expectatives han empitjorat durant el primer trimestre del 2022. Probablement, la crisi energètica i l'agreujament dels colls d'ampolla contribueixen a

aquestes valoracions, que cal emmarcar en un entorn d'elevada incertesa derivada del conflicte geopolític entre Ucraïna i Rússia.

Capítol 5. Un mercat de treball més sòlid que en recessions anteriors

- Durant el 2021 la millora de l'activitat econòmica va anar acompanyada d'una evolució favorable del mercat de treball. La població ocupada de l'EPA va augmentar un 3,2 %, després del retrocés del 2020 (-3,0 %), i en termes absoluts va incrementar en 106.300 persones de mitjana anual. L'afiliació a la Seguretat Social també va incrementar de manera significativa (2,7 %) i, paral·lelament les persones en situació d'ERTO van anar a la baixa (a finals d'any afectaven menys d'un 1 % dels afiliats).
- El mercat laboral català ha tingut una evolució més favorable que en recessions anteriors, i a principis del 2022 les variables d'ocupació ja han retornat als valors pre pandèmia.
- La població activa va experimentar un augment intens (1,9 %), després del descens registrat el 2020 pels confinaments (-1,3 %). La taxa d'ocupació de 15 a 64 anys, que va recuperar-se del descens de l'any 2020, se situà en un 67,8 %, i va tornar a valors molt similars a la mitjana de la UEM (67,9 %).
- Es va produir un creixement intens de l'ocupació assalariada i a jornada completa, amb un creixement notable al sector privat i més dinàmic al sector públic. En termes relatius, l'ocupació temporal va augmentar més que la indefinida (8,5 % i 2,5 %, respectivament), i la taxa de temporalitat va créixer gairebé un punt fins a un 20,5 % (però inferior al 21,6 % del 2019). La proporció d'ocupats que van treballar des del seu domicili durant el 2021 va situar-se en un 19,0%, molt superior a la que hi havia abans de la pandèmia (l'any 2019 era d'un 8,6 %). A Espanya el percentatge de treball des del domicili va ser d'un 15,4%, i a la zona euro d'un 26,1 %.
- La taxa d'atur de Catalunya, que el 2020 havia pujat de manera moderada (d'un 11,0 % a un 12,6 %), va baixar fins a un 11,6 %. Des de finals del 2021 la taxa d'atur se situa en un 10,2 %, la taxa més baixa des del 2008. Per col·lectius, la reducció en la taxa d'atur va ser generalitzada durant el 2021, si bé va continuar sent elevada entre els joves (28,9 %) i la població estrangera no comunitària (22,4 %). A Espanya la taxa d'atur va reduir-se fins a un 14,8 % i a la zona euro va reduir-se a un 7,7 %.

Capítol 6. El repunt de la inflació i la contenció salarial en un context incert

- Després de mesos amb inflacions molt moderades i, fins i tot, negatives, l'any 2021 va registrar una inflació anual del 2,9 %, amb inflacions molt moderades en els mesos inicials (0,4 % i -0,1 % els mesos de gener i febrer), i elevades a finals d'any (6,2 % el desembre). Va ser la inflació mitjana anual més alta des del 2012. La inflació ha estat més persistent del que es pensava inicialment i ha continuat pujant els primers mesos del 2022.
- A partir de la primavera del 2022 és quan es fan més palesos els problemes de subministraments, i també entra en joc l'efecte base. El grup de despeses d'habitatge, que inclouen els subministraments, va registrar un creixement de preus del 20,0 % interanual el desembre, i el del transport, un 10,8 %. Per la seva banda, el grup dels aliments també va registrar valors elevats (4,7 % interanual el desembre).
- La inflació subjacent es va mantenir moderada durant gran part del 2021. El desembre, però, va superar el valor de referència del 2 %, i aquesta tendència alcista dels preus s'ha accentuat els primers mesos del 2022. El mes d'abril del 2022 la inflació subjacent va ser del 4,4 %.
- Durant la crisi sanitària la negociació col·lectiva s'ha alentit i els salaris pactats s'han contingut, en un context d'elevada incertesa.
- Els costos laborals per treballador i mes van augmentar un 3,3 % en el conjunt del 2021 respecte al 2019, i els costos per hora un 5,5 %, a un ritme similar al conjunt de l'Estat i la zona euro. L'evolució dels costos laborals i les hores treballades recull l'impacte asimètric de la crisi sanitària, sobretot en el sector de serveis.

Requadre 5. Inflació i política: dilemes dels bancs centrals

- Per reduir la inflació a mitjà termini fins al 2 %, El BCE augmentarà els tipus d'interès, aturarà l'expansió quantitativa (compra deute públic i corporatiu), i tard o d'hora implementarà un enduriment quantitatiu (és a dir, reduirà la mida del balanç general del BCE).
- L'art de la política monetària és si hi pot haver un enduriment de la política monetària disminuint així la inflació a mitjà termini i tenir un "aterratge" suau, és a dir, no acabar amb una recessió. Al

sud, a més, la qüestió clau és evitar problemes de sostenibilitat del deute i sortides de capital.

Requadre 6. La desigualtat salarial a Catalunya torna a la casella pre pandèmia

- L'anàlisi dels ingressos salarials en temps real –utilitzant dades de CaixaBank Research- mostra que la desigualtat s'ha reduït fins als mateixos nivells d'abans de la pandèmia, gràcies al paper de l'estat del benestar i a la recuperació de l'activitat. Concretament, l'índex de Gini a Catalunya el primer trimestre del 2022 se situa tan sols 0,4 punts per sobre del nivell de febrer del 2020, just abans de l'inici de les restriccions.

Capítol 7. L'evolució de l'àmbit monetari i financer

- Els principals bancs centrals han continuat amb les polítiques monetàries expansives iniciades amb la pandèmia, però al final del 2021, el Banc d'Anglaterra va començar la retirada d'estímul, amb pujada de tipus d'interès inclosa, mentre que la Fed va anunciar la fi dels estímul, que ha començat ja a aplicar els primers mesos del 2022.
- El juliol de 2021, després de revisar la seva estratègia, el BCE va reformular el seu objectiu d'estabilitat de preus, per avançar cap a un objectiu d'inflació simètric del 2%.
- L'Euríbor a un any es va mantenir en l'entorn del -0,5 % el 2021 però des de desembre ha experimentat un fort augment.
- L'estoc de crèdit va tornar a decreixer a Catalunya el 2021, mentre que els dipòsits continuen creixent des del 2017.
- Durant el 2021 les borses internacionals acumulen guanys en un segon any de volatilitat sense precedents als mercats financers per la pandèmia global.

Capítol 8. L'impacte dels fons NGEU en el pressupost de la Generalitat i la persistència de les despeses extraordinàries per la COVID-19

- Els comptes de la Generalitat de Catalunya del 2021 van presentar un dèficit de 752 milions d'euros, equivalent a un 0,3 % del PIB. Aquesta xifra, la més baixa dels darrers anys, s'explica en

bona mesura per un canvi de criteri de comptabilització del fons REACT UE i per la incorporació de la part del finançament pendent del desplegament dels mossos d'esquadra que encara no s'ha fet efectiva, però que ha estat acordada amb l'Estat.

- L'any 2021, tant els ingressos com les despeses no financeres del sector públic administratiu van presentar una expansió. Els ingressos no financers van augmentar un 13,1 %, principalment perquè es van rebre fons del programa Next Generation EU. Les despeses no financeres del 2021 van créixer un 8,3 % respecte de l'exercici anterior, sobretot pels ajuts extraordinaris a persones autònomes, empreses i treballadores en ERTO afectades per la COVID-19.
- Les inversions executades per l'Estat a Catalunya, sense incloure-hi la Seguretat Social, van ser de 740 milions d'euros el 2021. Això representa el 35,8 % de l'import previst als pressupostos. En canvi, al conjunt de comunitats autònomes el percentatge va ser del 71 %. A més, el 2021 el pes de les inversions liquidades a Catalunya van representar tan sols un 9 % del total d'inversions regionalitzades, percentatge més reduït que l'any anterior (12,7 %) i el més baix dels últims 6 anys. Al seu torn, la recaptació de l'Agència Estatal d'Administració Tributària a Catalunya va augmentar un 16,5 % reflectint la recuperació econòmica.
- En el camp dels fons europeus, la gran novetat del 2021 és el programa Next Generation EU.

Requadre 7: La nova Estadística dels estudis de la població permet mesurar un dels indicadors més rellevants del desenvolupament de la societat catalana

- L'Estadística dels estudis de la població publicada per l'Idescat és una nova estadística que s'elabora a partir de l'explotació de registres administratius, i que permet el seguiment anual dels nivells educatius de la població catalana. Els resultats mostren la millora continuada dels nivells educatius i, en particular, la progressió generalitzada cap a l'educació postobligatòria. Tanmateix, s'observen importants diferències del nivell educatiu per gènere i territori.

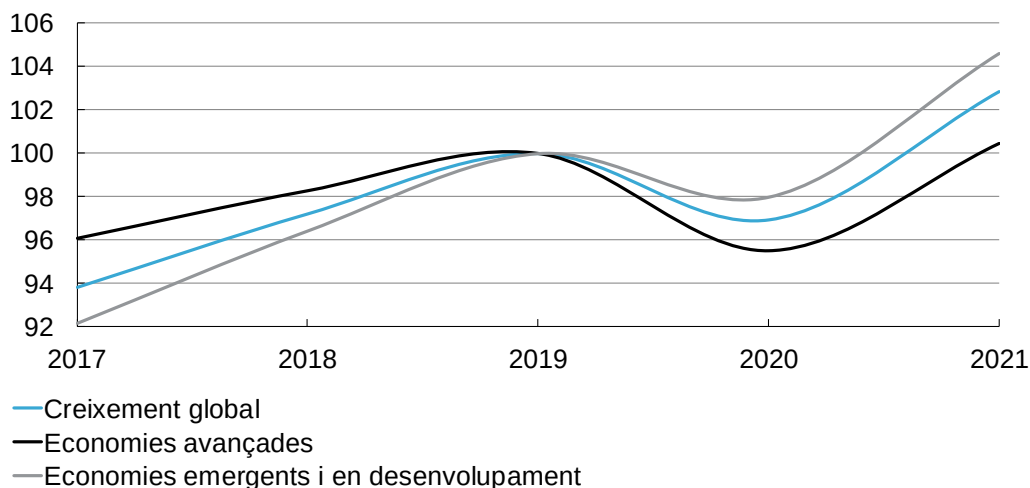
1.

La recuperació econòmica a escala global

El PIB mundial va recuperar el nivell pre pandèmia l'any 2021 i va mostrar un creixement elevat, del 6,1 %, després de la forta contracció del 2020

El 2021 es va caracteritzar per una progressiva recuperació econòmica de la greu crisi derivada de la COVID-19. Després de la caiguda històrica del PIB mundial el 2020 (del 3,1 %), el 2022 l'economia mundial va créixer un 6,1 %, la qual cosa va permetre situar l'activitat econòmica un 2,9 % per sobre del nivell del 2019. L'evolució de la pandèmia i les restriccions a l'activitat associades van marcar el ritme macroeconòmic de l'any, que va finalitzar amb l'albirament d'una recuperació sostinguda de l'economia mundial, perquè tot i l'expansió de la variant òmicron, a molts països s'iniciava una nova fase de gestió de la pandèmia amb restriccions mínimes. Les tensions inflacionàries es preveien de curta durada, acotades al primer semestre de l'any 2022 i motivades per xocs d'oferta de caràcter conjuntural.

El PIB mundial va recuperar el nivell pre pandèmia el 2021
(variació en volum, índex 2019=100)

Font: FMI (abril de 2022).

A més, l'actuació contundent de les autoritats fiscals i monetàries, així com els progressos en la vacunació, havien contribuït a la reactivació de l'activitat econòmica. Per contra, la inflació a l'alça i els colls d'ampolla globals impedièren que la recuperació fos més vigorosa.

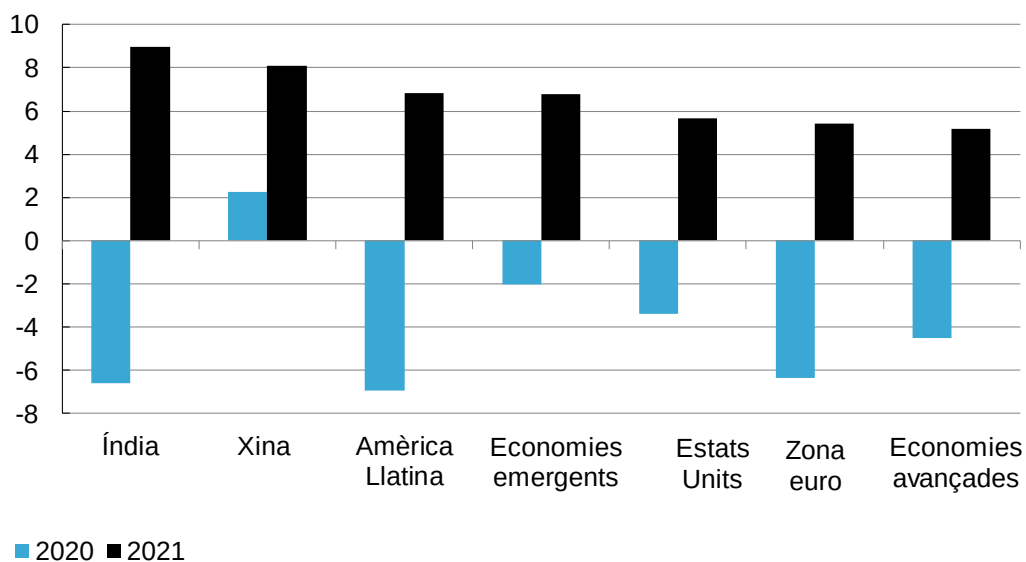
Els baixos nivells de vacunació als països de renda més baixa continuen fent necessària una estratègia sanitària mundial

A les economies avançades, s'estima que el 70 % de la població està vacunada amb la pauta completa i ja s'ha generalitzat l'administració d'una dosi addicional. Per contra, molts països de renda més baixa no assoliran el topall del 70 % durant el 2022. A l'Àfrica, per exemple, només el 10 % de la població havia rebut la pauta completa el desembre de 2021. Aquest fet eleva la vulnerabilitat davant l'aparició de noves onades de contagi o noves variants i fa necessària una estratègia sanitària mundial. El baix progrés en la vacunació a les economies emergents ha llastrat la seva recuperació. L'OMS aspira al fet que un 70 % de la població mundial estigui vacunada amb la primera dosi el 2022.

La represa de l'activitat ha estat generalitzada l'any 2021, amb una contribució destacada de l'Índia i la Xina al creixement mundial

El comportament econòmic de les diferents economies va dependre, principalment, de l'evolució sanitària, de l'especialització productiva en els sectors més afectats per les restriccions i de les mesures adoptades per contenir els contagis i per donar suport a l'economia.

Les grans economies mundials van recuperar el creixement (% de variació anual)

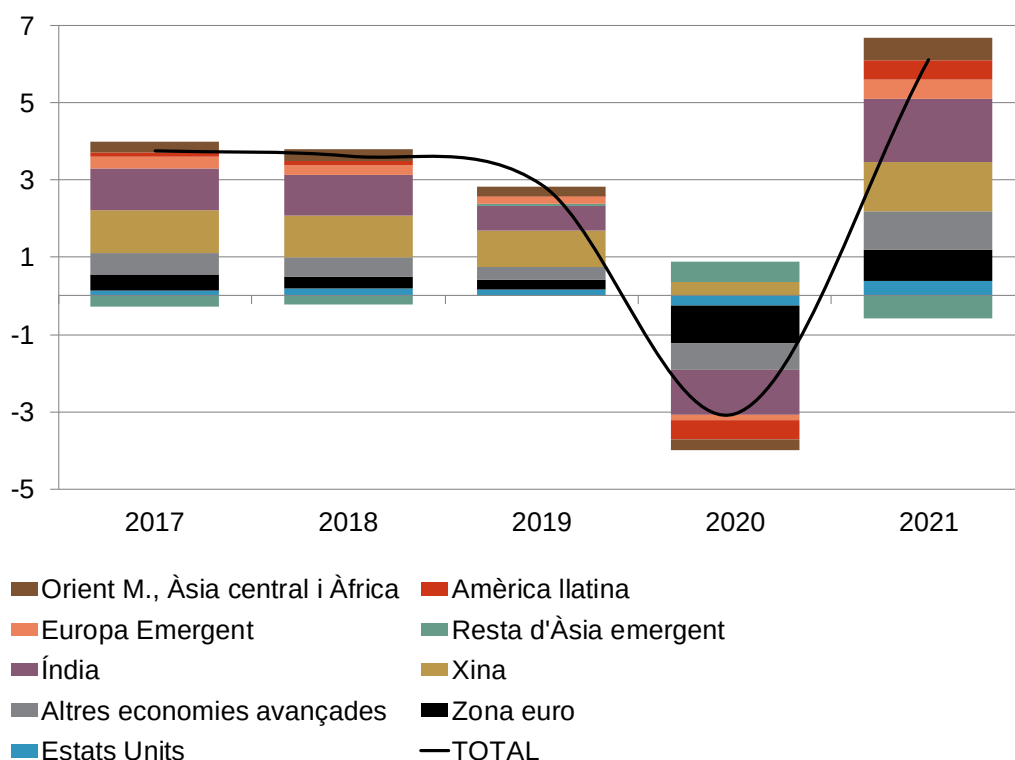

Font: FMI i Eurostat.

La recuperació d'activitat el 2021 va ser especialment important a l'Índia (8,9 %), que va contribuir en 1,6 punts percentuals al creixement de l'economia mundial. També a la Xina (8,2 %), que ja havia mostrat un creixement positiu el 2020. Destaca el creixement del

6,8 % de l'Amèrica llatina, que pràcticament va recuperar el nivell de PIB del 2019. Entre les economies avançades, destaca la ràpida recuperació del PIB als Estats Units, que el 2021 va créixer un 5,7 % i va superar els nivells prepandèmia en un 2,1 %. Aquesta evolució contrasta amb el menor dinamisme de la zona euro, on el PIB va avançar un 5,4 %, però partint d'un nivell més baix, per la qual cosa es va situar 1,3 punts percentuals encara per sota del nivell de 2019. No obstant això, en termes trimestrals, el quart trimestre de 2021 ja supera el nivell del quart trimestre de 2019.

Creixement del PIB generalitzat per grans àrees econòmiques (contribucions a la variació anual del PIB mundial en punts percentuals)

Font: elaboració pròpia a partir de l'FMI (abril de 2021).

L'any 2022 es desenvolupa marcat per l'impacte de la guerra a Ucraïna, que rebaixa les perspectives econòmiques mundials

El PIB mundial, després de recuperar el nivell prepandèmia l'any 2021, es desaccelerarà l'any 2022. El mateix passarà a les economies avançades i, en particular, a la zona euro. L'impacte de la guerra ha empitjorat considerablement el panorama econòmic internacional. A més, els xocs en les cadenes de subministrament s'han intensificat en centres productius xinesos de primera magnitud, com Shanghai, per la política de COVID zero a la Xina, fet que està agreujant els colls d'ampolla en el comerç mundial. D'aquesta manera s'intensifica la pressió inflacionària que se sostindrà durant l'any 2022.

Rebaixa en les previsions de creixement econòmic

(% de variació anual del PIB)

	2017	2018	2019	2020	2021	Projeccions	
						2022	2023
Economia mundial	3,7	3,6	2,9	-3,1	6,1	3,6	3,6
Economies avançades	2,5	2,3	1,7	-4,5	5,2	3,3	2,4
Estats Units	2,3	2,9	2,3	-3,4	5,7	3,7	2,3
Japó	1,7	0,6	-0,2	-4,5	1,6	2,4	2,3
Regne Unit	2,1	1,7	1,7	-9,3	7,4	3,7	1,2
Zona euro	2,6	1,8	1,6	-6,4	5,4	2,7	2,3
Alemanya	2,7	1,1	1,1	-4,6	2,9	1,6	2,4
França	2,4	1,8	1,8	-8,0	7,0	3,1	1,8
Itàlia	1,7	0,9	0,5	-9,0	6,6	2,4	1,9
Espanya	3,0	2,3	2,1	-10,8	5,1	4,0	3,4
Catalunya	3,3	3,0	2,1	-11,7	5,8	4,9	2,9
Economies emergents i en desenvolupament	4,7	4,6	3,7	-2,0	6,8	3,8	4,4
Àsia emergent	6,6	6,4	5,3	-0,8	7,3	5,4	5,6
Xina	6,9	6,8	6,0	2,2	8,1	4,4	5,1
Índia	6,8	6,5	3,7	-6,6	8,9	8,2	6,9
Europa emergent	4,1	3,4	2,5	-1,8	6,7	-2,9	1,3
Amèrica llatina	1,4	1,2	0,1	-7,0	6,8	2,5	2,5
Orient Mitjà, i Àsia central	2,4	2,7	2,2	-2,9	5,7	4,6	3,7
Àfrica subsahariana	3,0	3,3	3,1	-1,7	4,5	3,8	4,0
Comerç mundial	5,6	4,0	0,9	-7,9	10,1	4,4	6,5

Font: FMI (abril de 2022), Eurostat, Comissió Europea (maig de 2022), Idescat i Departament d'Economia i Hisenda (abril de 2022).

Malgrat que la crisi sanitària sembla relativament controlada, encara hi ha incerteses lligades al progrés de la vacunació a escala global i a la irrupció de possibles noves variants. L'impacte que poden acabar tenint algunes de les mesures de reactivació, com els fons Next Generation EU i les reformes associades en el cas de la Unió Europea també són una font destacable d'incertesa. No obstant això, el principal risc que plana sobre l'economia mundial enguany rau en l'entorn geopolític. Un altre factor que podria condicionar la recuperació a escala global són els problemes de subministrament de diversos productes intermedis i matèries primeres i el seu encariment. En aquest sentit, des de finals del 2020 les disrupcions en els processos productius derivats dels colls d'ampolla a escala global impedeixen que les empreses responguin de manera adequada a la recuperació de la demanda. Aquestes disrupcions es concentren sobretot a la indústria manufacturera i podrien afectar a les branques dels serveis que hi tenen més vinculació, com el transport, el comerç o alguns serveis professionals. La política xinesa de tolerància zero amb la COVID ha

provocat el fre de l'operativa del port de Shanghai, que no ha reprès l'activitat al 100 % fins a l'inici del segon semestre, fet que tindrà un elevat impacte en les cadenes globals, així com en les pressions inflacionistes.

Les previsions per al 2022 apunten a una desacceleració generalitzada del creixement econòmic que es moderaria fins al 3,6 % en l'àmbit mundial (gairebé la meitat que el 2021)

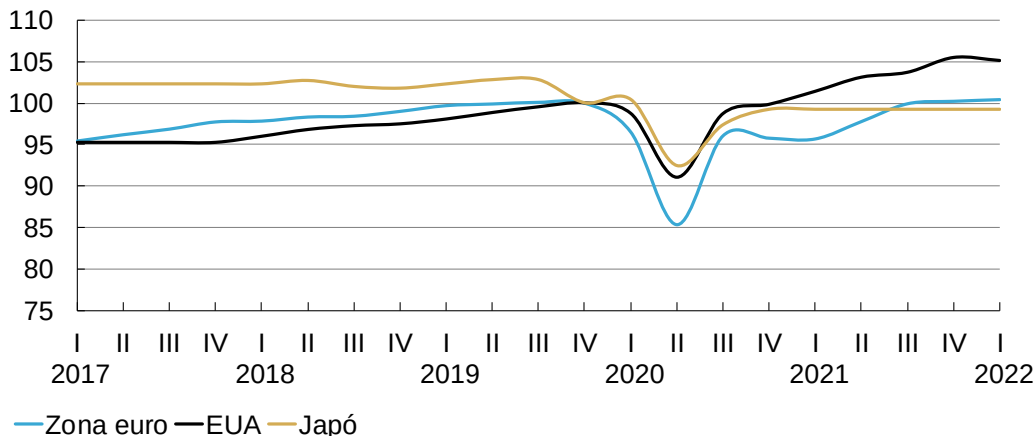
Per a l'economia mundial, segons les previsions de l'FMI d'abril, s'espera un creixement del 3,6 % el 2022 i el mateix ritme per al 2023. Això significa una reducció de 8 i 2 dècimes, respectivament, en relació amb les previsions del passat gener. També s'observa una notable desacceleració respecte de l'elevat creixement de 2021. Aquesta desacceleració recull el menor impuls de l'efecte rebot després de la davallada del 2020 però també els colls d'ampolla dins les cadenes de valor globals i l'impacte de la guerra, amb els seus efectes directes sobre les economies d'Ucraïna i de Rússia i els efectes indirectes internacionals. D'altra banda, cal destacar que l'FMI considera que l'impacte de la pandèmia es diluiria al llarg de 2022.

Les economies avançades creixeran per sota de la mitjana mundial, mostrant un avanç del 3,3 % el 2022 i del 2,4 % el 2023, amb una destacada moderació a la zona euro i al Japó. Les economies emergents i en desenvolupament, en canvi, s'espera que creixin a taxes superiors: del 3,8 % el 2022 i del 4,4 % el 2023. No obstant això, la seva expansió seria força menor a la tendència que s'apuntava abans de la pandèmia, per la qual cosa s'afebliria la convergència entre els dos blocs en el mitjà termini. Amb tot, de cara als trimestres vinents, les perspectives macroeconòmiques estan sotmeses a una gran incertesa, afectades per aspectes geopolítics, financers i sanitaris de diversa magnitud.

Els EUA mostren més dinamisme que el conjunt d'economies avançades, tot i els alts nivells d'inflació

El PIB dels Estats Units d'Amèrica va créixer un 5,7 % el 2021, una taxa més elevada que el conjunt d'economies avançades. El perfil trimestral és força homogeni, amb l'excepció d'una relativa moderació al tercer trimestre. En la variació anual destaca positivament l'avanç de la inversió privada (9,8 %) i en especial en béns d'equipament (13 %). El consum de serveis (7,9 %) també creix per sobre de la mitjana. Pel que fa a la despesa pública, s'observa una moderació notable (0,5 %), després d'haver incrementat un 2,5 % el 2020.

La recuperació va ser més ràpida als EUA (variació en volum del PIB, índex 4T2019=100)

Font: Eurostat, Bureau of Economic Analysis i Cabinet Office.

El 2022, el PIB dels EUA creixerà un 3,7 %, menys afectat que altres països per la menor intensitat de les relacions directes amb Rússia. Destaca una orientació de la seva política monetària més restrictiva, per fer front a la inflació, i un suport de la política fiscal inferior a l'esperat, per la no aprovació d'un ambiciós pla d'infraestructures. Tot plegat, situaria el creixement del 2023 al 2,3 %.

Pel que fa a les dades macroeconòmiques més recents, el PIB dels EUA s'ha reduït un 0,4 % intertrimestral al primer trimestre del 2022, després d'haver crescut un 1,7 % el quart trimestre del 2021. No obstant això, les dades avançades d'activitat manufacturera mostren que el dinamisme s'accelera al segon trimestre. Les dades d'IHS Markit també fan indicar una forta recuperació de la demanda de consumidors i empreses, tot i la severa inflació. Destaca el paper de la Fed en el control dels preus, que ha augmentat en 0,75 pp els tipus des de març i s'espera una eventual pujada d'un punt addicional entre juny i juliol. Pel que fa al sector exterior, el ritme de creixement de les importacions supera el de les exportacions, en un context d'apreciació del dòlar.

El Japó no ha recuperat el nivell pre pandèmia i mostra la previsió de creixement més reduïda entre les grans economies avançades per al 2022

El Japó va mostrar el 2021 la taxa de creixement més baixa d'entre les grans economies avançades (1,6 %). Destaca l'atonía de la demanda interna (0,9 %) i la contracció de la inversió pública (-3,7 %). D'altra banda, el comportament del sector exterior evoluciona tímidament i si les exportacions van caure un 11,7 % el 2020, només s'incrementen un 11,8 % el 2021, a diferència del conjunt d'economies avançades que

mostren forts rebots en els sectors exportadors. Amb tot, les dades oficials disponibles sobre el quart trimestre del 2021 mostraven encara una bona dinàmica al final d'any, amb un increment del PIB de l'1,1 % intertrimestral. Pel que fa a les dades del primer trimestre de 2022, els indicadors avançats de Jibun Bank mostren augments molt moderats del sector industrial i situen la confiança empresarial en mínims des de juliol de 2020. La recuperació en nivells respecte a 2019 s'espera que es traslladi als pròxims anys i la taxa de creixement augmenti: un 2,4 % el 2022 i un 2,3 % el 2023.

La Xina retornaria a taxes de creixement més moderades l'any 2022 per les restriccions sanitàries

La Xina, després de retornar a un creixement per sobre del 8 % l'any 2021, moderarà sensiblement el creixement fins al 4,4 % el 2022 i al 5,1 % el 2023, afectada per l'estricta lluita contra la COVID, així com per l'atonía del mercat immobiliari. L'índex Caixin de les manufactures, mostra les caigudes més severes des de l'inici de la pandèmia. Destaca l'allargament dels terminis d'entrega dels productes industrials pels colls d'ampolla en la producció i el transport, en un context on l'increment dels preus dels inputs encara no s'està traslladant als preus del consum, a diferència del que succeeix en les economies avançades. L'evolució de la pandèmia a la Xina i la gestió de les mesures per combatre-la, tindran un fort impacte en els països del seu entorn durant el segon trimestre del 2022 i condicionarà el rumb de l'economia mundial. Un aspecte addicional que caldrà tenir en compte és l'evolució de les relacions estratègiques entre la Xina i una Rússia cada cop més allunyada d'occident políticament i comercial.

L'Índia lidera el creixement econòmic mundial el 2021 i 2022

L'Índia va liderar el creixement mundial el 2021 amb una taxa de variació del 8,9 % que incorpora un important efecte rebot. Una crisi financera ja havia moderat el creixement de 2019 i l'impacte de la Covid-19 va ser especialment fort en comparació amb les economies emergents i en desenvolupament, per la qual cosa el creixement del 2021 va liderar el creixement mundial i va aportar 1,6 punts percentuals al conjunt. La situació epidemiològica va rebaixar les previsions que alguns organismes havien realitzat a principis del 2022, per sobre del 12%. Les darreres previsions de l'FMI s'han revisat també a la baixa per la moderació de la demanda interna davant la pujada dels preus de l'energia. Tot i això, és el país que més creix d'entre les principals economies mundials (8,2 % el 2022 i 6,9 % el 2023).

Forta revisió de les estimacions de creixement a l'Europa emergent

Ucraïna pateix un terrible impacte humanitari i la seva població es veu obligada a un desplaçament forçat, que ja supera els 5 milions i mig de persones segons l'ACNUR. El complicat càlcul macroeconòmic que estima l'FMI, suggereix per l'any 2022 una davallada del 35 % del PIB. En el cas de Rússia, l'any 2022 l'impacte de les sancions, la ruptura de lligams comercials i els trastorns en la intermediació financera interna, fan apuntar també a una contracció del 8,5 %. Això es trasllada de manera directa a les economies de l'entorn rus, les anomenades per l'FMI com a Europa emergent i en desenvolupament, amb una disminució del seu PIB del 2,9 % el 2022 (abans de la guerra la previsió de creixement era del 3,5 %).

L'economia del Regne Unit va repuntar notablement el 2021 i s'espera que assoleixi un 3,7 % el 2022

El Regne Unit va mostrar un fort rebot en el seu creixement del 2021 (7,4 %), es preveu que creixi un 3,7 % el 2022 i un 1,2 % el 2023, especialment afectat pels problemes de subministrament i les restriccions d'oferta globals. No obstant això, es preveu que durant el 2022 es moderi l'escassetat de mà d'obra en els sectors intensius en treball, gràcies a la menor incidència de la COVID.

La zona euro va créixer un 5,4 % i recupera el nivell prepandèmia el quart trimestre del 2021, però mostra signes de moderació

El PIB de la zona euro va augmentar un 5,4 % el 2021. Les taxes de variació van diferir lleugerament entre els grans països, mostrant ritmes de recuperació diferents davant l'impacte de la pandèmia. El cas d'Alemanya, mostra un creixement força més moderat que la mitjana, del 2,9 %, ja que estadísticament provenia d'una reducció del PIB menor l'any 2020, del 4,6 %. França i Itàlia van caure de manera més acusada el 2020, un 8 % i 9 %, respectivament i van mostrar notables recuperacions, del 7,0 % i 6,6 % el 2021. El cas d'Espanya mostra un ritme de recuperació més lent, davant d'una caiguda més dràstica el 2020, del 10,8 %, per l'elevat pes del turisme i altres activitats fortament afectades per les restriccions. L'any 2021, el creixement de l'economia espanyola és només del 5,1 % i deixa marge durant tot el 2022 per aconseguir el nivell prepandèmia.

L'inici de 2022 era esperançador en matèria sanitària, atès el compliment dels objectius de vacunació, i el principal risc a la baixa corresponia als colls d'ampolla en les cadenes de subministraments

globals i el seu impacte en l'evolució dels preus, que es presumia de caràcter transitori. Tanmateix, l'esclat de la guerra a Ucraïna ha fet augmentar la incertesa i ha tingut un impacte directe en l'evolució dels preus, especialment dels productes energètics. Per aquest motiu la Comissió Europea ha revisat a la baixa el creixement de la zona euro, que s'estableix al 2,7 % el 2022 i al 2,3 % el 2023. La zona euro i la Unió Europea, per la seva proximitat geogràfica al conflicte entre Rússia i Ucraïna i els seus lligams comercials amb els països implicats, han rebut correccions a la baixa per sobre d'altres territoris. Destaca especialment la moderació en el creixement d'Alemanya, que es preveu de l'1,6 % el 2022, per la seva elevada dependència energètica de Rússia. França i Itàlia, moderaran el seu ritme de creixement fins al 3,1 % i 2,4 %, respectivament.

El comportament econòmic dels països de la zona euro dependrà, en bona part, de l'evolució del conflicte i de les polítiques adreçades a minimitzar-ne l'impacte en l'economia. Per la seva banda, el BCE ja ha iniciat la reducció del volum de compres per combatre l'alça de la inflació, abans de prendre mesures de política monetària més restrictives. En tot cas, el gir cap a una política monetària més restrictiva encara serà molt més gradual a la zona euro que, per exemple, als Estats Units, i es produiria transcorregut “alguns temps” després de la finalització de les compres d'actius, que serà aquest mes de juny.

Respecte impacte econòmic dels fons Next Generation EU (NGEU), el 2021 poden haver tingut un impacte econòmic molt limitat, donada l'execució incipient. El 2022, l'impacte econòmic vindrà condicionat pel ritme efectiu d'execució, respecte al qual actualment no hi ha dades suficients. Tanmateix, el 2022, els fons NGEU podrien tenir un impacte econòmic inferior al que s'esperava, a causa del context macroeconòmic desfavorable. La inflació, costos energètics alts i colls d'ampolla poden fer que les inversions es materialitzin més lentament, i que aquestes tinguin un efecte econòmic inferior. Per exemple, en el cas d'Espanya, l'AIReF ha reduït la previsió d'impacte econòmic dels fons NGEU del 2,5 al 1,8 % del PIB, pel 2022.

Les dades macroeconòmiques més recents, publicades per Eurostat, mostren pel primer trimestre de 2022 un ritme de creixement intertrimestral moderat, del 0,3 %, en la línia ja iniciada el darrer trimestre de 2021 (0,2 %). Els indicadors avançats de maig mostren que en el camp de les manufactures, les tensions pels subministraments han augmentat, molt afectades pels rècords de la inflació. Així, el PMI final del sector de les manufactures s'ha situat en el seu mínim dels darrers quinze mesos el maig de 2022.

Els elevats dèficits públics per l'impacte de la COVID es van reduït gradualment

Com era d'esperar, amb la recuperació econòmica els dèficits públics s'han reduït durant el 2021. Però el repte d'impulsar la recuperació, els canvis estructurals que moltes economies ja tenien abans de la pandèmia, i els desequilibris i seqüeles que deixa la crisi sanitària, poden continuar condicionant els comptes públics.

La crisi de la COVID ha tingut un impacte directe en els comptes dels governs

	% de variació del PIB		Dèficit (-) o superàvit (+) (% sobre el PIB)	
	2020	2021	2020	2021
Irlanda	5,9	13,5	-5,1	-1,9
Malta	-8,3	9,4	-9,5	-8,0
Estònia	-3,0	8,3	-5,6	-2,4
Grècia	-9,0	8,3	-10,2	-7,4
Eslovènia	-4,2	8,1	-7,8	-5,2
França	-7,9	7,0	-8,9	-6,5
Luxemburg	-1,8	6,9	-3,4	0,9
Itàlia	-9,0	6,6	-9,6	-7,2
Bèlgica	-5,7	6,2	-9,0	-5,5
Xipre	-5,0	5,5	-5,8	-1,7
Zona euro	-6,4	5,4	-7,1	-5,1
Espanya	-10,8	5,1	-10,3	-6,9
Lituània	-0,1	5,0	-7,3	-1,0
Països Baixos	-3,8	5,0	-3,7	-2,5
Portugal	-8,4	4,9	-5,8	-2,8
Letònia	-3,8	4,5	-4,5	-7,3
Àustria	-6,7	4,5	-8,0	-5,9
Finlàndia	-2,3	3,5	-5,5	-2,6
Eslovàquia	-4,4	3,0	-5,5	-6,2
Alemanya	-4,6	2,9	-4,3	-3,7

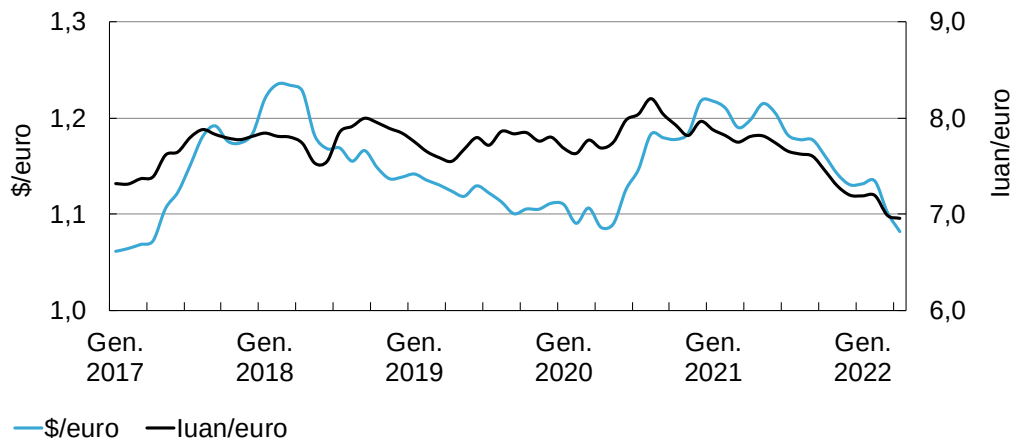
Font: Eurostat.

L'euro es va depreciar notablement respecte del dòlar i el iuan

L'euro s'havia estat apreciant en comparació amb el dòlar des de l'inici de la pandèmia, en part per l'actuació de la Fed, més agressiva que la del BCE. Aquesta tendència es va aturar a la tardor del 2020 i l'euro va tornar a depreciar-se fins a l'actualitat, coincidint amb una situació econòmica relativament millor als EUA però també amb incerteses lligades a la inflació.

En comparació amb el iuan, l'euro va seguir una evolució relativament similar, amb una depreciació des de la meitat de 2020. La futura evolució de l'euro vindrà marcada per la política monetària que emprengui el BCE a partir de la segona meitat del 2022.

Context de notable depreciació de l'euro

Font: BCE.

L'economia espanyola, més afectada per la crisi de la COVID, recuperaria els nivells pre pandèmia al llarg del 2023

L'any 2020, l'economia espanyola va ser de les més penalitzades per la COVID-19, amb una caiguda del 10,8 %. L'any 2021, el rebot va ser menys intens de l'esperat i es va assolir un creixement del 5,1 %, per la tardana reactivació de sectors com el turisme i el manteniment de restriccions que van contenir el consum privat. Les dades d'avanç de la comptabilitat trimestral de l'INE, mostren pel primer trimestre del 2022 un augment del 0,3 % intertrimestral, quan el quart trimestre de 2021 es va estimar un increment del 2,2 %. En nivells, l'economia espanyola es troba encara 3,4 punts per sota de la situació pre pandèmia. L'afebliment del primer trimestre es deuria, principalment, a l'evolució del consum privat (que disminueix un 3,6 %), influenciat negativament pel fort augment de preus i l'elevada incertesa. Aquesta dada s'alinea amb el perfil de la zona euro.

Des del punt de vista de la demanda, el ritme més baix de recuperació, en comparació a la zona euro, és atribuïble al comportament de les exportacions de serveis, el consum privat i la inversió immobiliària.

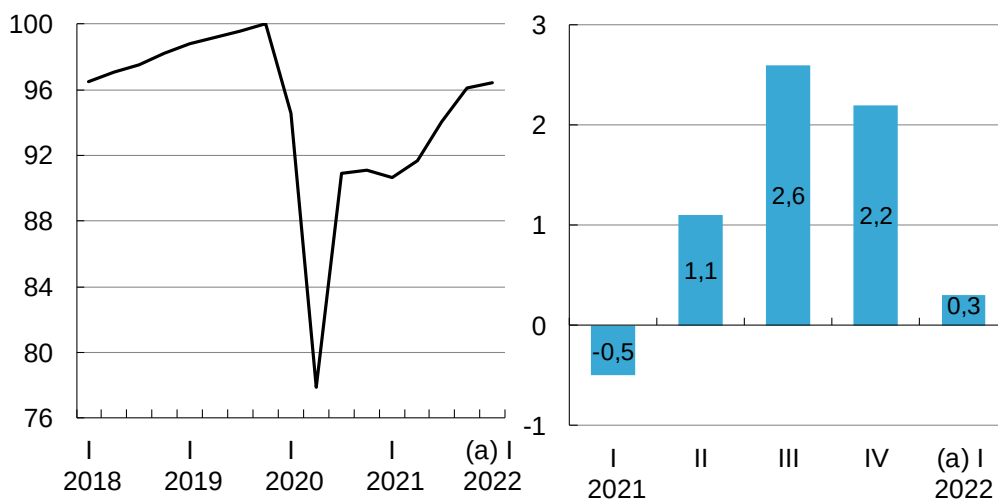
Per branques d'activitat, com apunta el Banc d'Espanya, en el transcurs de 2021 es va produir un intens procés de rotació sectorial de l'activitat de l'economia espanyola. En particular, en les branques d'hostaleria i oci l'activitat va anar prenent major dinamisme a mesura que la vacunació permetia aixecar mesures de contenció per fer front a

la pandèmia. Al mateix temps, les dificultats d'abastiment de béns intermedis i l'encariment dels productes energètics, van moderar en la segona meitat de l'any el ritme de recuperació de la indústria i la construcció.

L'economia espanyola assolirà el nivell prepandèmia al llarg del 2023

(variació en volum, índex 4T2019=100)

(% de variació intertrimestral)

(a): dada avançada.

Font: INE.

En les previsions de finals d'abril, el Govern d'Espanya preveu un creixement més moderat, del 4,3 %. Per al 2023, les previsions es mantenen, malgrat això, inalterades en un 3,5 %. L'escenari macroeconòmic incorpora la incertesa dels creixents riscos geopolítics, agreujats per la guerra a Ucraïna. Si bé els lligams comercials d'Espanya amb els dos països en guerra són modestos (els fluxos comercials de béns amb ambdós països suposen menys del 2 % del total), cal considerar l'impacte indirecte derivat de l'evolució del preu i disponibilitat de determinats productes energètics, metàl·lics i alimentaris, afectats pel conflicte així com els efectes de segona ronda sobre la inflació.

Per components de la demanda, el Govern d'Espanya preveu que el creixement del 2022 estarà explicat pel comportament de la demanda interna (4,6 punts de contribució), gràcies a l'impuls del consum privat i sobretot al de la formació bruta de capital, amb augments del 3,5 % i del 9,3 %, respectivament. Pel que fa a les exportacions, convé destacar la progressiva normalització dels fluxos del turisme. Amb tot, es mantindria la bona dinàmica del mercat de treball i la taxa d'atur es reduiria 2 punts, fins al 12,8 %.

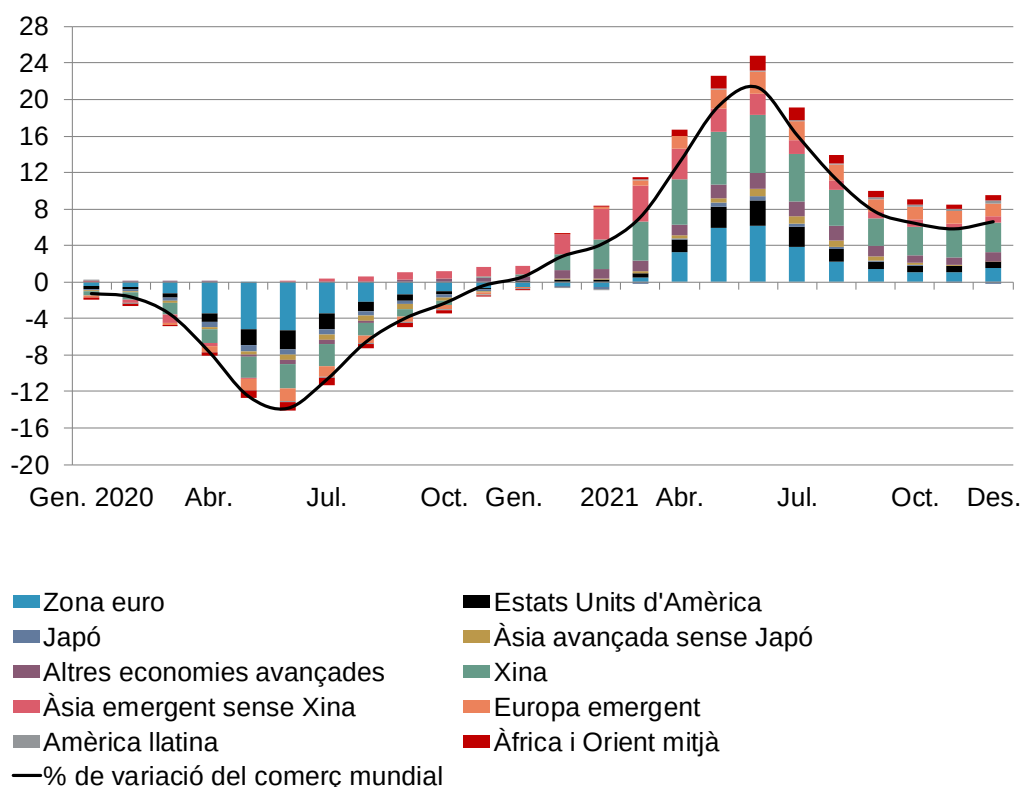
De cara al 2023, el creixement previst pel Govern d'Espanya manté el protagonisme de la demanda interna, impulsada per la inversió (7,5 %).

El comerç mundial de béns i serveis va augmentar un 10,1 % per l'efecte rebot respecte del 2020, però els problemes en les cadenes globals de subministrament en condicionen l'avanç

Per al conjunt del 2021, l'FMI estima que el creixement del comerç mundial de béns i serveis fou del 10,1 %, amb un paper destacat de l'evolució del comerç de mercaderies. Per al 2022, el creixement projectat s'ha moderat sensiblement, fins al 5,0 %, en línia amb la rebaixa generalitzada de les projeccions de creixement. La progressiva recuperació dels fluxos de serveis transfronterers i en especial del turisme, amb la millora de la situació de la pandèmia aporta confiança als viatgers.

El comerç mundial va rebotar amb contundència el 2021

(contribucions al % de variació intertrimestral de la mitjana mòbil de 3 mesos)

Font: CPB World Trade Monitor.

No obstant això, les interrupcions de subministraments i els colls d'ampolla en la indústria no minven i continuen suposant un important risc a la baixa. L'evolució projectada per l'any 2023 se situa al 4,4 %, amb una elevada incertesa que no permet anticipar una

resolució dels desajustos del sector exterior a mitjà termini. El creixement del primer trimestre del 2022 ha estat del 4,8 %.

La inflació es converteix en un dels principals vents en contra de l'entorn

L'any 2021, l'FMI va situar l'evolució dels preus de les economies avançades en un 3,1 %, i el de les economies emergents i en desenvolupament en un notable 5,9 %. Si bé s'apuntava com a fenomen conjuntural pel desajust entre oferta i demanda posterior als confinaments més estrictes, la inflació durant 2022 ha pres persistència i ha enfilat la taxa prevista per a les economies avançades fins al 5,7 % (5,3 % a la zona euro). Per al 2023 es retornaria a una taxa més moderada, del 2,5 % (2,3 % a la zona euro). En canvi, en el cas de les economies emergents, la previsió d'inflació de 2022 s'eleva fins al 8,7 % (2,8 punts percentuals per sobre de la previsió de fa tres mesos) i del 6,5 % el 2023. En cas de persistir aquesta tendència, la possible retirada d'estímul monetari a les economies avançades podria exposar moltes economies emergents a una posició més vulnerable quant a la seva sostenibilitat financera.

Requadre 1. Breu aproximació a les implicacions econòmiques de la guerra d'Ucraïna i les mesures adoptades per mitigar-les

La guerra d'Ucraïna empeny a l'alça uns preus energètics que ja eren elevats i afegeix tensió a les cadenes globals

La guerra a Ucraïna està tenint un gran cost en vides humanes i ha provocat una emergència humanitària de primera magnitud. L'impacte econòmic també s'està fent notar arreu del món: les tensions en les cadenes de valor s'han agreujat, les pressions inflacionistes van a l'alça i el context geopolític genera una forta incertesa en l'àmbit mundial.

Les conseqüències a llarg termini d'aquesta guerra són difícils de predir, tant des d'un punt de vista geopolític com econòmic. A curt i mig termini, les sancions imposades per les autoritats occidentals a Rússia tindran conseqüències negatives per a l'activitat econòmica i estan generant pressions inflacionistes addicionals. A la zona euro, els països més afectats (amb una major revisió a la baixa de les previsions de creixement) són Alemanya i Itàlia, amb un volum elevat d'importacions de gas rus i un pes elevat de la indústria, que és el sector que més pateix els colls d'ampolla i l'augment de costos (Caixabank Research; 2022).

La guerra d'Ucraïna ha agreujat un dels efectes més perniciosos de la crisi de la COVID-19 i que és l'augment de preus de les matèries primeres a causa dels desequilibris entre l'oferta i la demanda. Les interrupcions en el subministrament arran del conflicte bèl·lic han comportat un fort augment dels preus ja que tant Rússia com Ucraïna són actors crítics per a les cadenes de subministrament globals de matèries primeres, especialment d'energia i aliments. Cal tenir en compte que Rússia i Ucraïna representen el 29 % de les exportacions globals de blat. Atès que la inflació dels preus energètics ja s'està traslladant a la resta de béns i serveis el primer que han fet els governs ha estat aprovar plans de mesures urgents per moderar els efectes sobre els consumidors de l'augment dels preus energètics.

Les sancions econòmiques a Rússia passen principalment per la congelació d'actius i el bloqueig de les reserves internacionals del Banc Central rus

Els països occidentals han imposat importants sancions econòmiques a Rússia per la seva invasió d'Ucraïna amb l'objectiu de debilitar la seva capacitat per finançar la guerra i imposar costos econòmics i polítics a l'elit política russa. La UE ha aprovat sancions individualitzades contra més de 1.000 persones i entitats que la UE considera responsables de la guerra d'Ucraïna i que consisteixen en la immobilització de béns i la prohibició de viatjar al territori de la UE. Aquestes sancions se sumen a les mesures que ja s'havien imposat el 2014 arran de l'annexió de Crimea i l'incompliment dels acords de Minsk.

Las sancions econòmiques afecten directament a determinades entitats financeres que, segons la UE, representen al 70 % del mercat bancari rus, i als bancs centrals de Rússia i de Bielorússia. Les principals mesures estan relacionades amb la congelació d'actius de Putin i d'alguns polítics i oligarques russos a la UE i el bloqueig de les reserves en divises internacionals dels bancs centrals de Rússia i Bielorússia, i la prohibició d'operar amb aquests bancs. També s'ha prohibit l'accés al sistema SWIFT a set bancs russos i tres bielorussos i s'han restringit les seves operacions als mercats financers internacionals. Les mesures també limiten considerablement les entrades de fluxos financers russos cap a la UE.

En l'àmbit energètic també s'han imposat restriccions però la por a una recessió econòmica frena l'actuació de les autoritats europees

També s'han aplicat sancions en l'àmbit energètic prohibint les importacions de carbó rus, les exportacions de la tecnologia relacionada amb la refinació del petroli i qualsevol inversió al sector energètic rus. A més, els EEUU han prohibit les importacions de gas i petroli rus. Alguns països europeus, com Alemanya, es resisteixen a les crides d'un embargament immediat de la UE de totes les importacions d'energia russes ja que aquest moviment podria provocar una important recessió. Per una altra banda, tant els EEUU com la UE han prohibit les importacions russes de matèries primeres com ferro i acer. El 18 de maig de 2022 la Comissió Europea va presentar el *Pla Repower EU* per afrontar la crisi energètica que ha provocat la invasió russa. Les mesures proposades per reduir la dependència dels combustibles fòssils russos es centren en un increment de l'estalvi d'energia, en la diversificació dels subministraments i l'impuls de les renovables.

En l'àmbit del transport s'ha tancat l'espai aeri i marítim a Rússia i s'ha prohibit l'exportació de tecnologia i components relacionats amb les indústries de l'aviació, marítima i espacial. En l'àmbit de la defensa també es prohibeix l'accés de Rússia als productes de doble ús i béns tecnològics que puguin contribuir a les capacitats de defensa i seguretat de Rússia.

Des d'un punt de vista informatiu, s'han aprovat la suspensió de les activitats d'emissió a la UE de *Sputnik* i *Russia Today* fins a la fi de la guerra a Ucraïna i fins que Rússia finalitzi les seves campanyes de desinformació contra la UE. Finalment, altres mesures estan relacionades amb les relacions diplomàtiques (exclusió de la participació al G7, suspensió de les negociacions sobre l'adhesió de Rússia a l'OCDE i a l'AIE) i amb la cooperació econòmica (suspensió de les operacions del BEI i el BERD amb Rússia).

Rússia ha respost amb contrasancions financeres i energètiques

Per la seva banda, Rússia també ha respost amb una sèrie de sancions amb l'objectiu de minimitzar les sancions que li han imposat. Entre aquestes mesures hi ha la proposta de nacionalitzar provisionalment els actius de les empreses estrangeres que abandonin el país arran de les sancions econòmiques contra Rússia. La mesura afectaria les empreses en les quals almenys el 25 % del capital pertany a empreses que es considerin hostils als interessos russos. També s'ha prohibit a les asseguradores de més de 30 països operar a Rússia.

En l'àmbit energètic, s'obliga a pagar en rubles les exportacions de gas. A més, Rússia ha anunciat que està estudiant vetar les exportacions de d'urani, mineral clau per a l'energia nuclear. Cal recordar que Rússia és el país amb major capacitat d'enriquiment d'urani del món (controla el 35 % de l'oferta mundial). També s'ha prohibit l'exportació de determinats productes (fertilitzants) i matèries primeres (oli de gira-sol, llavors de gira-sol i colza), la qual cosa podria repercutir sobre uns preus dels aliments que ja són elevats i tenir dramàtiques conseqüències per a la producció global d'aliments.

El volum econòmic de les relacions comercials de Catalunya amb Rússia i Ucraïna és reduït però és vulnerable als possibles efectes de segona ronda

El volum del comerç de Catalunya amb Rússia i Ucraïna representa una petita part sobre el total d'intercanvis amb l'exterior: les exportacions de béns a Rússia suposen el 0,8 % del total de les

exportacions catalanes de l'any 2021 i les exportacions a Ucraïna, un 0,2 %; mentre que les importacions de béns russos suposen el 0,6 % de les importacions catalanes i importacions d'Ucraïna, un 0,4 %. Tot i això, ambdós països són principals productors mundials de matèries primes essencials com combustibles, gas neó (necessari per la fabricació de microxips), zinc, níquel o pal·ladi (necessaris per al sector de l'electrònica), així com de productes alimentaris. Ucraïna té un pes molt rellevant en les importacions de blat de moro (34,9 %) i oli de gira-sol (43,7 %) de Catalunya, matèries primeres que s'utilitzen per a diversos processos de producció, especialment en el sector ramader. Tot i que Catalunya no importa una part significativa de combustibles fòssils de Rússia, està patint el fort increment global del preu del petroli Brent.

La guerra a Ucraïna pot suposar un risc per a la recuperació del turisme estranger a escala global. Alguns experts consideren que es podria esperar un efecte substitució del turisme a destinacions més properes al conflicte bèl·lic, com Turquia o països de l'est d'Europa, cap als països del sud d'Europa, com Espanya, Portugal o Itàlia.

Els Estats europeus han reduït impostos o finançat descomptes en productes energètics per limitar els efectes negatius dels increments de preus de l'energia sobre la seva població i les seves empreses

L'esforç pressupostari per contrarestar els efectes de l'augment dels preus energètics és important. Segons FUNCAS (2022), el cost de les mesures preses a Alemanya durant el 2021 i fins l'esclat de la guerra d'Ucraïna van ascendir als 15.000 M€; a França, 16.400 M€; i a Espanya, 6.000 M€. Les mesures preses des de l'esclat de la guerra han incrementat el cost i l'abast de les mesures anteriors. En el cas d'Alemanya, 15.000 M€ més; a França, 27.000 M€; i a Espanya, 16.000 M€.

La majoria de països han respost a l'augment dels preus de l'energia anunciant plans per reduir impostos o finançar descomptes en combustibles, electricitat o gas natural, en un intent de protegir les seves economies de l'augment dels costos per a les empreses i de la caiguda de la renda disponible dels consumidors.

Molts països europeus han executat transferències als grups més vulnerables per ajudar-los a fer front a l'augment dels preus de l'energia. Segons el think tank europeu Bruegel, 22 dels 27 països d'Europa que va analitzar feien aquests pagaments. Un total de 20 països també estaven reduint els impostos relacionats amb l'energia,

mentre que 10 països regulaven els preus de l'energia al detall i tres regulaven els preus a l'engròs. En el cas de França, s'ha arribat a limitar l'augment de la factura elèctrica de les llars. EDF, el grup energètic estatal francès, va estimar que aquesta decisió li provocaria una reducció de 10.000 M€ d'ingressos.

Espanya va aprovar el Reial Decret llei 6/2022, de 29 de març, pel qual s'adopten mesures urgents en el marc del Pla Nacional de resposta a les conseqüències econòmiques i socials de la guerra d'Ucraïna. El conjunt de mesures de suport recollides en aquesta norma estan relacionades amb quatre grans àmbits: l'energia, els transports, el teixit econòmic i empresarial, i els treballadors i la població vulnerable. El Pla mobilitza 16.000 M€, amb 6.000 M€ en ajudes i rebaixes fiscals i 10.000 M€ en crèdits ICO. Les mesures més rellevants són les relacionades amb els transportistes, la desvinculació del preu de l'electricitat del preu del gas, el bo social d'energia elèctrica, la bonificació de 0, 20 € per litre de gasolina i les mesures addicionals als ERTE.

També França ha aprovat un pla per donar un descompte de 0,15 € per litre al combustible durant quatre mesos, mentre que el pla d'Alemanya per ajudar les llars inclou una reducció de tres mesos en els preus del combustible en 0,30 € per litre per a la benzina i 0,14 € per al gasoil. La literatura que qüestiona l'efectivitat d'aquest tipus de mesures és àmplia, en tant que beneficia a totes les rendes per igual i convida al consum excessiu d'un bé subvencionat, que, a més, en aquest cas, contamina el medi ambient.

Les principals mesures adoptades per la Generalitat de Catalunya estan relacionades amb la transició energètica, la protecció dels més vulnerables i el suport al teixit empresarial

A juny de 2022, la Generalitat de Catalunya ha adoptat tres paquets de mesures per fer front a l'impacte de la guerra sobre l'economia catalana. El 3 de març de 2022 va adoptar el primer paquet, i que recull les mesures que el Departament d'Empresa i Treball, mitjançant ACCIÓ, va aprovar per mitigar els efectes de la guerra a Ucraïna a les empreses catalanes que tenen presència internacional. Mitjançant les oficines d'ACCIÓ s'ofereix suport gratuït a les empreses que exporten, importen o tenen filials a Ucraïna i Rússia que vulguin diversificar mercats.

El 29 de març de 2022, adopta un segon paquet de mesures amb l'aprovació del Decret llei de mesures urgents en l'àmbit tributari i financer, adoptades amb l'objectiu de pal·liar els efectes econòmics de

la guerra a Ucraïna. Recull mesures per un import de 120 M€ en l'àmbit tributari i financer. En l'àmbit tributari s'acorda la congelació les tarifes de l'impost sobre les emissions de CO₂ dels vehicles de tracció mecànica; amb un impacte de 90 M€. També es va incrementar l'impost sobre les instal·lacions que incideixen en el medi ambient fins al 33 %. Els ingressos de més que se'n derivin es destinaran íntegrament a actuacions en matèria de transició energètica, per reduir la dependència de les energies fòssils. En l'àmbit financer, es facilita el finançament per a pimes i autònoms del sector agrari, agroalimentari, forestal i de la pesca i l'aqüicultura mitjançant una garantia de fins a 39 M€ per a l'ICF. També es va autoritzar al sector públic català a revisar, de forma excepcional, els preus dels contractes públics d'obres per garantir que els contractes ja signats i en execució que s'han vist afectats per l'augment de preus de les matèries primeres siguin viables.

Finalment, el 17 de maig de 2022, es va adoptar un tercer paquet de mesures urgents per pal·liar els efectes econòmics i socials de la guerra a Ucraïna. Entre d'altres, es modifica el Decret llei d'energies renovables per tramitar d'urgència els permisos d'instal·lacions de fins a 5 MW de potència. En l'àmbit de la protecció social, s'afegeixen dos nous supòsits per percebre la prestació per a l'acollida de menors tutelats. Durant els mesos que l'Estat mantingui l'increment del 15 % de l'Ingrés Mínim Vital, aquest increment no computarà com a ingrés i no es deduirà de la Renda Garantida de Ciutadania.

Referències bibliogràfiques

SÁNCHEZ, R. (2022) «Impacte de la guerra sobre els escenaris econòmics: menys creixement i més inflació». Caixabank Research, 11 d'abril de 2022.

SGARAVATTI, G., TAGLIAPIETRA, S. i ZACHMANN, G. (2022) «Polítiques nacionals per protegir els consumidors de l'augment dels preus de l'energia». Bruegel [Consulta: 1 de juny de 2022], 2022.

TORRES, R. (2022) «Crisis energètica: les respostes d'Alemanya, Espanya, França i Itàlia». Cuadernos de Información Económica, núm. 288 (maig-juny 2022). FUNCAS.

2.

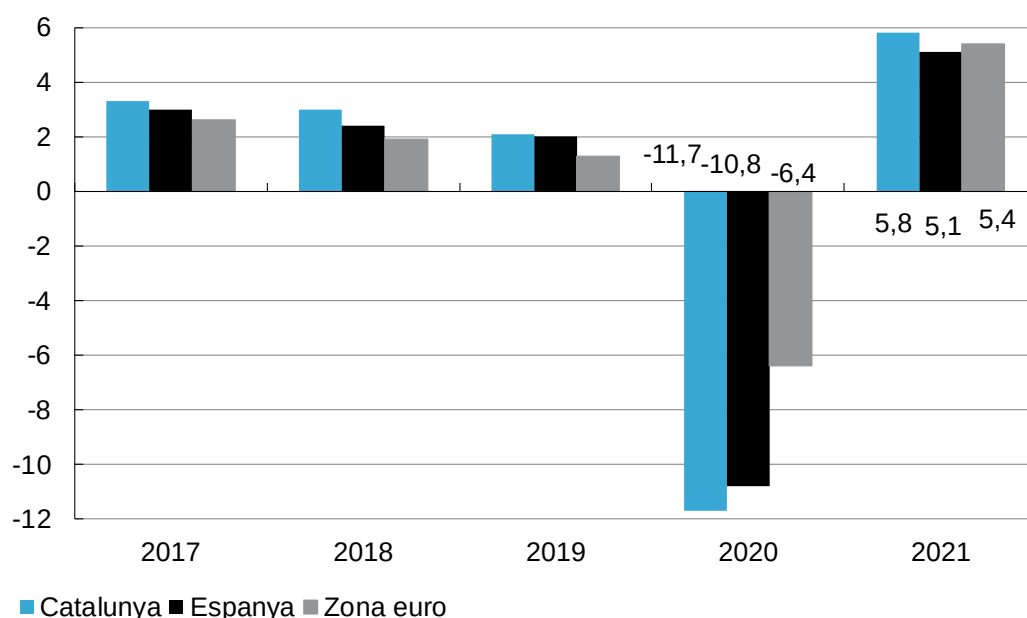
La reactivació de l'economia catalana després de la contracció del 2020

L'any 2021 l'economia catalana va créixer de manera intensa, a un ritme d'un 5,8 %, després de la contracció històrica del 2020 per la pandèmia

Durant l'any 2021 l'economia catalana ha experimentat un creixement significatiu (5,8 %), després del xoc sense precedents que va patir l'any 2020 amb l'esclat de la pandèmia de la COVID-19 (quan el PIB català va retrocedir un 11,7 %). Durant part del 2021 encara es van registrar diverses onades de contagis, però la vacunació massiva va determinar que les restriccions sobre l'activitat econòmica i les mesures sanitàries s'anessin relaxant al llarg dels mesos.

El 2021 el creixement del PIB català va superar el d'Espanya i la zona euro

% de variació anual del PIB en volum

Font: Idescat, INE i Eurostat.

El creixement de l'economia catalana va ser més alt que a la zona euro (5,4 %) i a l'economia espanyola (5,1 %)

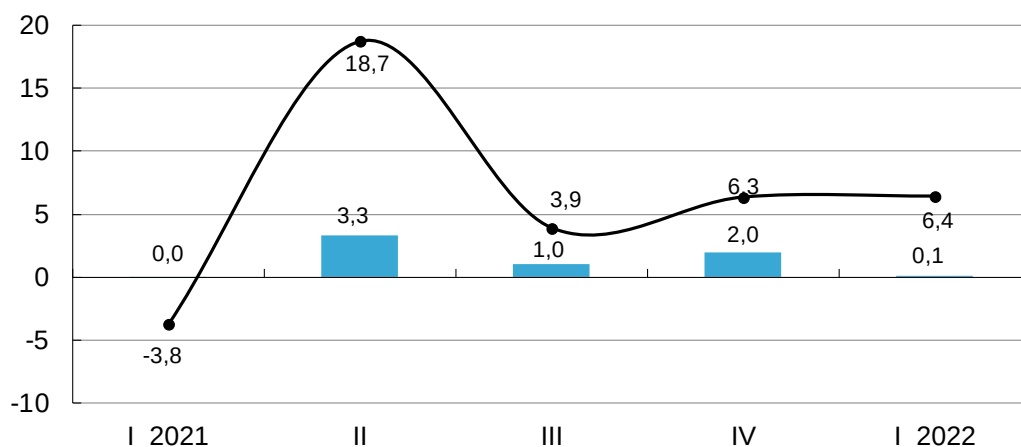
Aquest context de recuperació va ser generalitzat dins les economies avançades, i la zona euro va anotar un creixement del PIB d'un 5,4 %. Es van produir increments intensos a economies com Irlanda (13,5 %), Grècia (8,3 %), Estònia (8,3 %) o Malta (9,4 %), i economies grans com França (7,0 %) i Itàlia (6,6 %) també van anotar un creixement fort. Per contra, el creixement va ser més feble a Alemanya (2,9 %), mentre que a Espanya (5,1 %) també va ser inferior a la mitjana de la zona euro. Per tant, el creixement de l'economia catalana va superar el d'Espanya i el de la zona euro durant el 2021. Si bé la forta expansió s'explica en part per un rebot arran de la reobertura de l'economia, també cal tenir en compte que no hagués estat possible una reactivació intensa sense l'actuació de l'Administració que, amb mesures com els ERTO o els ajuts directes a empreses van contenir la destrucció de teixit productiu.

L'activitat econòmica va millorar sobretot a partir de la primavera del 2021, quan les altes taxes de vacunació van permetre una reducció gradual de les restriccions sanitàries

La millora de l'economia catalana el 2021 va ser gairebé generalitzada per activitats, tot i que amb ritmes desiguals. A partir de primavera, gràcies a les altes taxes de vacunació, la confiança va millorar de manera significativa i l'economia va anotar creixements importants. Després d'un creixement nul durant el primer trimestre del 2021, el segon, tercer i quart trimestre van anotar-se augments trimestrals del PIB d'un 3,3 %, d'un 1,0 % i d'un 2,0 %, respectivament.

La recuperació va agafar força a partir de la primavera del 2021

% de variació del PIB en volum de Catalunya

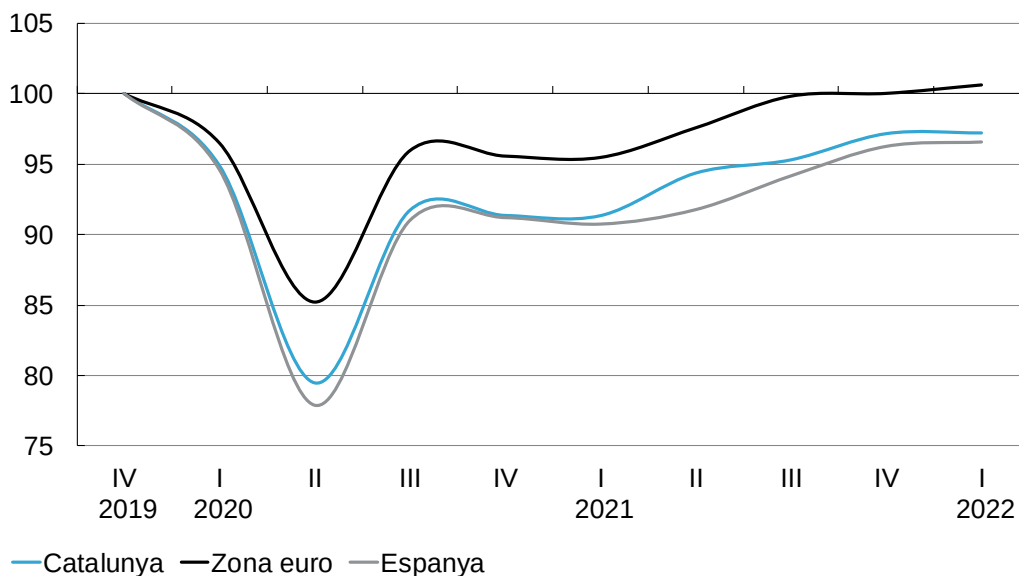
■ % de variació intertrimestral — % de variació interanual

Font: Idescat.

El primer trimestre del 2022 el creixement trimestral ha estat d'un 0,1 % i l'interanual d'un 6,4 %, amb un cert alentiment trimestral per l'elevada inflació, les tensions globals de subministraments i la guerra d'Ucraïna.

Tot i la bona evolució durant el 2021, l'economia catalana encara no va recuperar el volum de PIB previ a la pandèmia, i al primer trimestre del 2022, el PIB en volum era un 2,8 % inferior al que es registrava dos anys abans, a finals del 2019. Aquesta bretxa de PIB a principis del 2022 en comparació amb la situació pre pandèmia era d'un 3,4 % en el cas espanyol, mentre que a la zona euro des de finals del 2021 s'han recuperat els volums previs. Cal destacar que aquesta bretxa s'explica perquè l'economia catalana (com l'espanyola), va ser de les més afectades per la crisi sanitària durant el 2020, per la greu incidència sanitària i les restriccions imposades-sobretot a la primera onada-, i pel fet de comptar amb una estructura productiva amb una proporció significativa dels sectors més afectats per les restriccions - i amb un pes alt del turisme estranger i urbà-, sectors que no han començat a recuperar-se fins més tard.

Encara no s'ha tancat la bretxa de PIB respecte als valors pre pandèmia
(PIB en volum del 4T2019=100)

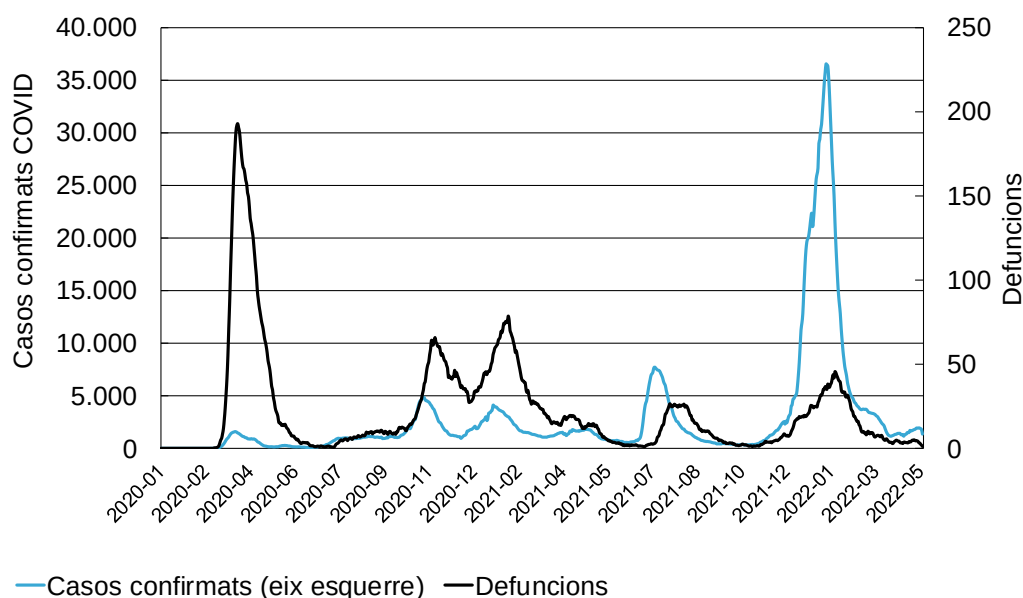
Font: elaboració a partir de l'Idescat i Eurostat.

L'any 2021 es va caracteritzar per la millora en la situació sanitària però també per la incidència dels colls d'ampolla a escala global i l'augment destacat de la inflació, impulsada pels preus de l'energia

Per tant, el 2021 ha estat un any d'un creixement econòmic significatiu, però el ritme ha estat una mica més baix del previst a causa de diversos

factors. En primer lloc, la millora de la situació sanitària va arribar més tard del que s'esperava (amb l'aparició de diverses onades de contagis) i va retardar la recuperació dels sectors més afectats per les mesures sanitàries, com els associats al turisme estranger i el lleure. Cal recordar que fins a la primavera es van mantenir confinaments territorials i diverses restriccions al sector comercial, de restauració i de lleure, mentre que també existien restriccions a la mobilitat internacional (obligatorietat de comptar amb pauta vacunal o de fer proves en les hores anteriors als viatges), que van començar a relaxar-se a partir de l'estiu. Amb l'escalada de contagis de la variant òmicron a finals del 2021 també es van recuperar algunes restriccions d'aforament.

Durant el 2021 es van seguir registrant diverses onades de contagis de COVID, però amb menys mortalitat associada

Nota: les dades són mitjanes diàries dels set últims dies.

Font: ISCIII i elaboració pròpia.

En segon lloc, els problemes globals d'aprovisionament en determinats béns intermedis i primeres matèries han afectat les cadenes globals de producció, en particular al sector industrial, però també a la construcció i al sector agrari. Això ha conduït a un fort encariment i escassetat de béns intermedis, factor que ha limitat la producció d'alguns sectors. En bona part aquests colls d'ampolla es deriven de les aturades productives per les restriccions sanitàries (en particular a la Xina), les disrupcions en el transport marítim i també de la forta demanda experimentada per determinats productes des de l'esclat de la pandèmia (per exemple els microxips). En definitiva, l'oferta ha mostrat disfuncions per poder atendre a una demanda que es recuperava després de superar la fase més dura de la pandèmia.

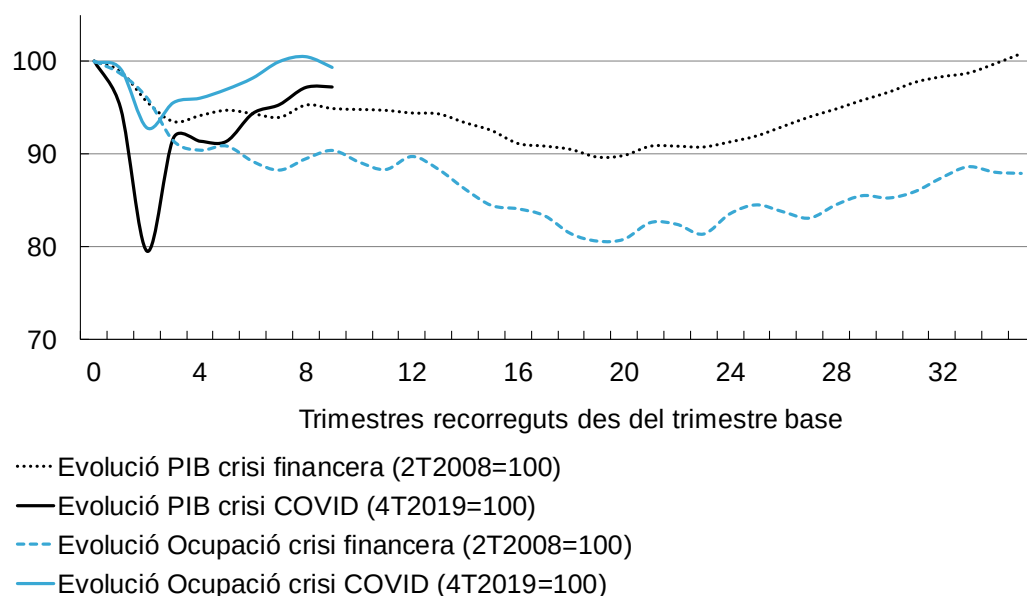
El tercer element que ha caracteritzat el 2021 ha estat l'alça de la inflació (que s'ha situat el 2,9 % en mitjana anual a Catalunya, la taxa més alta des del 2012). El repunt de la inflació iniciat el segon trimestre de l'any, s'explica principalment per l'encariment de l'energia i altres primeres matèries, així com per les alteracions en les cadenes d'aprovisionament. El fort encariment dels combustibles fòssils està relacionat amb les baixes inversions al sector energètic en anys previs, amb els problemes creixents en l'extracció i amb les estratègies de transició energètica (que han encarat sobretot alguns tipus d'energia, com per exemple el gas). Al mateix temps, l'encariment del gas –que s'utilitza per a generar electricitat en les centrals de cicle combinat- ha determinat una forta alça en els preus de l'electricitat (atès el sistema de fixació de preus del mercat elèctric). Les tensions polítiques amb Rússia prèvies a la guerra a Ucraïna també van contribuir a elevar els preus energètics i d'algunes primeres matèries durant la segona meitat del 2021.

L'impacte econòmic de la crisi sanitària ha estat més pronunciat que la de la recessió financera, però la reactivació ha arribat abans, i amb un ajust més suau al mercat de treball

L'impacte econòmic de la crisi sanitària va ser inicialment molt més pronunciat que en el cas de la recessió financera de l'any 2008, ja que amb la pandèmia es va produir una davallada històrica del PIB català el 2020.

La crisi sanitària, fins al moment, ha estat més intensa i més curta que la crisi financera, i amb un ajust de l'ocupació més suau

Evolució del PIB en volum i de l'ocupació EPA (2T2008 i 4T2019=100)

Font: elaboració a partir de l'Idescat.

Tot i això, la recuperació actual (tot i que encara és incompleta i caldrà veure com afecta la nova pertorbació que suposa la guerra d'Ucraïna el 2022) ha estat més ràpida que en la crisi financera, que va ser molt persistent. Una altra de les singularitats de la crisi sanitària és que l'ajust de l'ocupació ha estat molt més suau que en recessions anteriors, gràcies al paper jugat per mecanismes temporals d'ajust de l'ocupació (com els ERTO).

Recuperació lenta de la productivitat total dels factors el 2021, després de la forta caiguda de l'any 2020

Durant el 2021, l'aportació de la PTF (d'ara endavant, PTF) al creixement del PIB va ser d'1,3 punts, després de la forta contribució negativa de l'any 2020 (-7,5 punts). D'aquesta manera, l'augment del PIB del 2021 (del 5,6 %, una taxa de variació que s'expressa en termes logarítmics, de la mateixa manera que la resta de variacions que s'inclouen en aquesta operació) reflecteix principalment l'aportació favorable dels factors de producció, de 4,4 punts, i en menor mesura la millora de la PTF. Cal distingir però l'aportació destacada del factor treball, de 4,2 punts, de l'aportació molt continguda del factor capital, de 0,1 punts.

Durant la crisi sanitària el PIB retrocedeix sobretot per l'aportació de la PTF, a diferència de l'anterior fase recessiva

(% de variació anual, llevat de les contribucions al creixement del PIB)

	2000-2007	2008-2013	2014-2019	2020-2021
PIB	3,6	-1,6	2,9	-3,4
Contribució al creixement del PIB				
de la PTF*	0,2	-0,3	1,0	-3,1
del treball*	1,8	-2,0	1,5	-0,4
del capital*	1,6	0,7	0,4	0,1
Dades de referència				
Relació capital-treball*	0,4	5,3	-1,8	0,9
Productivitat aparent				
del treball*	0,3	2,1	0,2	-2,7
del capital*	-0,1	-3,3	2,0	-3,6

* taxes de variació i aportacions calculades en termes logarítmics.

Font: Idescat i Departament d'Economia i Hisenda.

No obstant això, aquestes dades cal interpretar-les en paral·lel a l'impacte de la crisi sanitària l'any 2020. Així, en el conjunt del 2020 i 2021 la PTF presenta una aportació mitjana de -3,1 punts. El PIB cau un 3,4 % de mitjana, sobretot per l'aportació negativa de la PTF i en menor mesura per l'aportació negativa del factor treball (de -0,4 punts de mitjana). L'aportació del factor capital es manté positiva però molt

continguda (de 0,1 punts de mitjana). Aquesta composició del creixement durant la crisi sanitària difereix de l'anterior fase recessiva (2008-2013), en el fet que la dinàmica del PIB venia determinada en bona part pel factor treball.

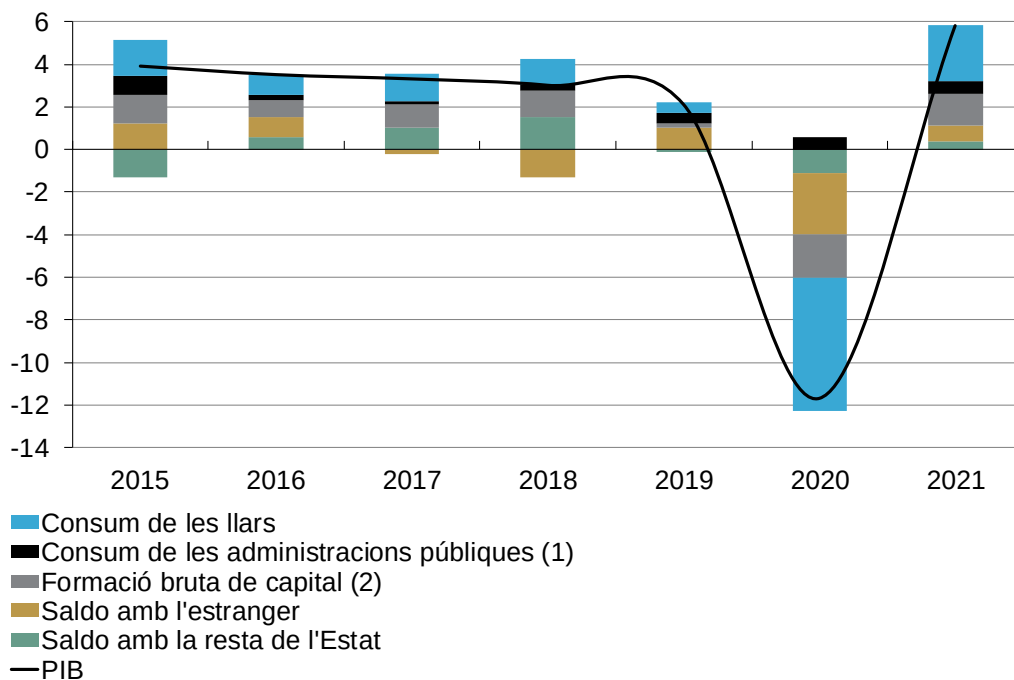
La PTF del conjunt de l'Estat presenta el 2021 una aportació al PIB inferior a la de Catalunya (0,7 punts). No obstant això, per al bienni 2020-2021, l'anàlisi comparada de les fonts de creixement entre Catalunya i Espanya suggereix una aportació de la PTF similar.

Pel costat de la demanda, l'any 2021 el PIB català va créixer recolzat en les aportacions positives de la demanda interna i externa

Després que el 2020 es produís un fort enfonsament de la major part de components del PIB pel costat de la demanda, l'any 2021 la millora econòmica va basar-se en una forta aportació positiva tant de la demanda interna (que va contribuir en 4,7 punts percentuals al creixement del PIB) com de la demanda externa (amb una aportació d'1,1 punts).

Durant el 2021 va registrar-se una contribució positiva al creixement per part de tots els components de la demanda

Evolució del PIB (% variació) en volum i aportació en punts percentuals dels components de demanda

¹Inclou el consum de les institucions sense finalitat lucrativa

²Inclou la variació d'existències

Font: Idescat

El consum de les llars va mostrar-se menys dinàmic que la resta de components i amb valors força inferiors als previs a la pandèmia

Dins de la demanda interna, el consum de les llars va incrementar un 5,2 %, un creixement notable, però moderat si es té en compte el retrocés històric durant el 2020 (-12,1 %). La recuperació del consum, per tant, és força incompleta, i és un dels components de la demanda que més està trigant a recuperar els valors pre-pandèmia: a finals del 2021 encara mostrava un volum gairebé un 6 % inferior a dos anys enrere, abans de la pandèmia, i això suggereix que encara queda un volum important d'estalvi acumulat durant els moments de confinament més dur. Aquesta manca de dinamisme del consum s'explicaria sobretot pel fet que la incertesa davant la situació sanitària va continuar alta durant la primera part del 2021. A més, les restriccions sanitàries presents a principis d'any també van limitar la despesa de les llars. Un darrer factor que va influir sobre l'evolució d'aquesta despesa a finals d'any va ser la inflació, que se situava en nivells molt elevats (6,1 % el desembre de 2021). D'altra banda, les dades d'Espanya sobre flux d'estalvi per al 2021 (informació no disponible per al cas català) apunten al fet que s'hauria situat en un 11,4 % de la renda disponible, força per sota del 14,8 % que presentava el 2020, però encara elevat en comparació amb la mitjana històrica.

La formació bruta de capital va registrar un augment significatiu (8,1 %), impulsada per la inversió en béns d'equipament

La formació bruta de capital va mostrar un creixement significatiu durant el 2021 (8,1 %), després del descens del 2020 (-11,0 %). Per components, destaca la fortalesa de la inversió en béns d'equipament (13,9 %), que compensa la davallada de l'any anterior (-10,7 %), i que entre altres recull l'aposta per reforçar la digitalització, una estratègia que ha permès afrontar en millors condicions la crisi sanitària. El component d'inversió en construcció, en canvi, va anotar un descens (-0,2 %), després del retrocés del 9,9 % del 2020. El descens de la inversió en construcció és encara més accentuat en el cas espanyol (-2,8 %), i alguns serveis d'estudis d'àmbit estatal han destacat que aquesta evolució negativa sorprèn, perquè contrasta amb la sòlida recuperació mostrada per alguns indicadors del sector de la construcció (com els visats d'obra de nova construcció, que van créixer un 42,1 %, o amb l'increment sòlid de l'afiliació al sector de la construcció). De fet, la inversió en construcció és el component de demanda que està més lluny dels valors que presentava abans de la pandèmia (a finals del 2021 era gairebé un 10 % inferior que dos anys enrere). La seva feble evolució també s'ha relacionat amb problemes en l'oferta per tal d'atendre la demanda d'inversió en construcció, pel

context d'escassetat i encariment de materials. En aquest sentit, també cal tenir en compte que l'impuls dels fons Next Generation va ser moderat el 2021 (quan encara s'estava dissenyant el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència), de manera que en el seu impacte sobre la inversió hauria estat limitat.

Pel que fa al consum de les administracions públiques, durant el 2021 va seguir amb un augment notable (3,3 %), ja que van continuar les polítiques per fer front a la crisi econòmica derivada de la pandèmia, tot i que el creixement va ser una mica més suau que el 2020 (3,5 %).

El 2021 destaca especialment el creixement de la inversió en béns d'equipament i la recuperació del saldo positiu amb l'exterior

PIB pel costat de la demanda (% de variació anual)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Demanda interna	2,3	3,0	3,2	1,4	-8,9	5,4
Despesa en consum de les llars	1,8	2,4	2,3	1,0	-12,1	5,2
Despesa en consum de les administracions públiques ¹	1,4	1,1	1,9	2,9	3,5	3,3
Formació bruta de capital ²	4,9	6,4	7,1	1,3	-11,0	8,1
FBCF (béns d'equipament i altres actius)	4,3	7,4	4,3	0,2	-10,7	13,9
FBCF (construcció)	5,6	8,1	10,8	2,3	-9,9	-0,2
Saldo amb l'exterior ^{3 i 4}	1,5	0,8	0,2	0,9	-4,0	1,1
Saldo amb l'estranger ⁴	0,9	-0,2	-1,3	1,0	-2,9	0,7
Exportacions totals de béns i serveis a l'estranger	4,4	5,2	2,2	3,2	-23,0	13,8
Exportacions de béns i serveis	4,4	4,9	1,7	3,1	-12,1	12,2
Consum dels estrangers al territori	4,7	6,8	4,9	3,6	-78,3	44,8
Importacions totals de béns i serveis de l'estranger	2,7	7,4	7,0	0,8	-19,1	13,8
Importacions de béns i serveis	2,4	6,8	6,0	0,6	-16,4	13,9
Consum dels residents a l'estranger	9,9	21,7	25,4	5,1	-63,0	9,8
Saldo de la resta de l'Estat ⁴	0,6	1,0	1,5	-0,1	-1,1	0,4
PIB	3,5	3,3	3,0	2,1	-11,7	5,8

¹ Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars.

² Inclou la variació d'existències.

³ Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

⁴ Aportació al creixement del PIB.

Font: Idescat.

Millora del saldo amb l'estranger, gràcies a la recuperació gradual del consum dels estrangers al territori

El saldo amb l'exterior va aportar 1,1 punts al creixement econòmic del 2021, després de la gran contribució negativa de l'any anterior (de 4

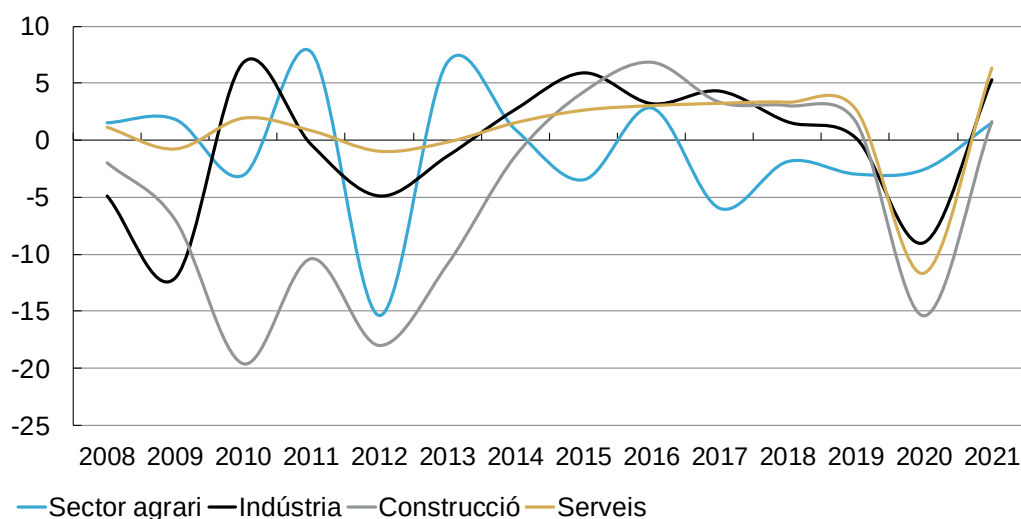
punts). El saldo amb l'estranger va mostrar una contribució positiva de 0,7 punts i el saldo amb la resta d'Espanya de 0,4 punts. Tant les exportacions totals com les importacions van anotar creixements substancials (13,8 %, en tots dos casos). Dins de les exportacions, destaca el dinamisme de les exportacions de béns, i també la millora del consum dels estrangers al territori, que s'havia enfonsat el 2020 (-78,3 %) per l'aturada dels fluxos turístics internacionals i que creix un 44,8 %. Tot i el fort augment, la recuperació és encara incompleta, si bé des del mes de maig l'afluència de turisme estranger va anar millorant gradualment, i prossegueix amb aquesta dinàmica durant els primers mesos del 2022.

Tots els grans sectors econòmics van anotar creixements el 2021, amb un increment destacat als serveis (6,3 %) i a la indústria (5,6 %), si bé en la segona meitat de l'any els serveis van mostrar-se molt més dinàmics

Tots els grans sectors econòmics van anotar creixements positius en el seu VAB en el conjunt del 2021. Per sectors econòmics, els augments més intensos van correspondre als serveis (6,3 %) i la indústria (5,3 %), mentre que la construcció i l'agricultura van anotar increments més moderats (1,6 % i 1,5 %, respectivament). Cal recordar que les contraccions més accentuades el 2020 havien estat les de la construcció (-15,4 %) i els serveis (-11,7 %). Durant la segona meitat del 2021 els serveis van ser el sector que va mostrar més dinamisme, mentre que el sector agrari, la indústria i la construcció van notar en major mesura l'impacte negatiu del context de problemes d'aprovisionament i de l'encariment energètic i d'altres inputs.

Tots els grans sectors econòmics van recuperar el creixement positiu el 2021

Evolució del VAB per grans sectors econòmics. (% de variació anual en volum)

Font: Idescat.

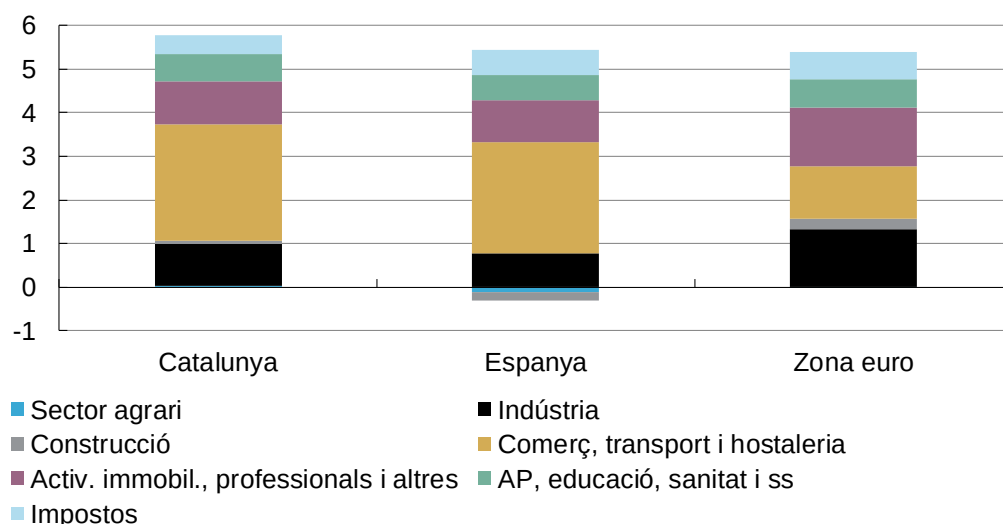
En tot cas, a finals del 2021 els sectors que mostraven un VAB més baix en comparació amb dos anys enrere eren la construcció i, dins els serveis, el comerç, transport i hostaleria.

La branca de comerç, transport i hostaleria, molt castigada l'any anterior, va ser la que més va aportar al creixement econòmic del 2021

Si comparem l'evolució per sectors del PIB català amb la de la UEM, s'observa que a Catalunya hi ha hagut una aportació positiva molt significativa (de 2,7 punts percentuals) i superior a la UEM de la branca de comerç, transport i hostaleria (la branca més castigada per la crisi sanitària durant el 2020). En canvi, va haver-hi una menor contribució al creixement econòmic català del sector industrial, la construcció i de les activitats professionals, activitats immobiliàries i serveis tecnològics, financers i altres.

Indústria, construcció i serveis professionals van aportar menys al creixement a Catalunya que a la UEM

Contribucions per sectors a la variació del PIB. Any 2021 (punts percentuals)

Font: elaboració a partir de l'Idescat.

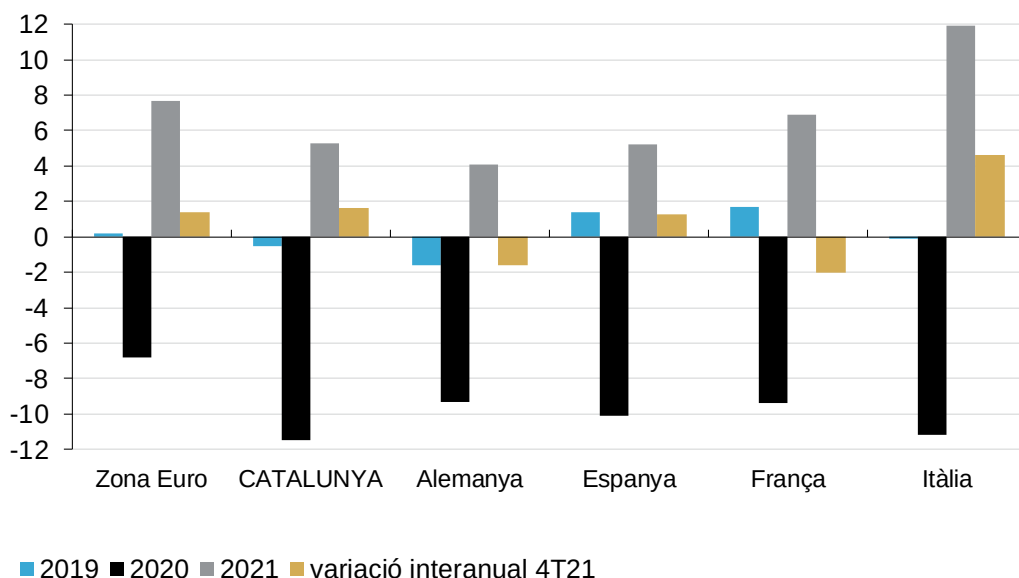
El sector industrial va créixer un 5,3 % l'any 2021, però es va afeblir durant la segona meitat de l'any pels problemes en els aprovisionaments i l'encariment de l'energia i altres inputs

A la segona part de l'any 2020 el sector industrial català ja va començar a recuperar-se de les primeres onades de la pandèmia, sostingut per l'augment de la demanda de béns i pel dinamisme del sector exterior. Durant el 2021 va continuar la tònica de recuperació, de manera que el VAB industrial va incrementar en mitjana un 5,3 % anual. Tot i això, a

la segona meitat del 2021 el ritme de la indústria va alentir-se de manera significativa, en gran mesura per la crisi d'aprovisionaments a escala global, de manera que el sector va tancar el quart trimestre del 2021 amb un augment interanual del VAB força reduït (1,4 %). Els problemes globals d'aprovisionament, que van aflorar quan l'oferta va mostrar rigidesa per atendre al creixement de la demanda global després dels confinaments, s'aborden de manera específica en el requadre "Impacte de la crisi de subministraments sobre la indústria catalana". El context d'encariment de l'energia i d'altres primeres matèries (de metalls com l'acer, el ferro, la fusta, etc.) també va impactar en l'evolució de la indústria. De fet, algunes activitats industrials (com el material de transport) han hagut de fer aturades puntuals de producció per manca de components (per exemple en el cas dels microxips).

La crisi de subministrament va afectar de manera generalitzada el sector industrial a les economies europees

(% de variació en volum del VAB industrial)

Font: Idescat i Eurostat.

D'altra banda, la feblesa en el sector industrial pels colls d'ampolla ha estat generalitzada dins les grans economies europees. Les economies que compten amb un pes elevat d'activitats industrials amb la producció altament fragmentada i amb elevada dependència de consums intermedis importats (com el material de transport), són les que han anotat un creixement més feble del sector industrial l'any 2021, com és el cas d'Alemanya.

L'evolució per subsectors industrials va ser molt heterogènia el 2021, amb branques amb una evolució força positiva, i amb activitats molt afectades per l'encariment i escassetat d'inputs

Un dels principals indicadors del sector industrial, l'índex de producció industrial, va incrementar un 8,3 % en el conjunt del 2021, després del retrocés d'un 9,3 % del 2020. Cal destacar que l'especial context de l'any 2021, amb un encariment dels consums intermedis i també certa translació a preus finals, dificulta la interpretació dels indicadors: el creixement de la facturació o producció en termes nominals sovint pot amagar un ritme més lent en el valor afegit. En tot cas, l'evolució de la producció industrial per subsectors ha estat heterogènia, amb un creixement intens en determinades activitats, mentre que altres mostren augments febles o retrocessos.

L'evolució de la producció industrial divergeix entre branques industrials: el material de transport i el tèxtil són les que resten més allunyades dels nivells pre pandèmia
(% de variació mitjana anual i % de variació biennal)

	2014-2019	Any 2020	Any 2021	% de variació 2021 /2019
IPI general	1,8	-9,3	8,3	-1,8
Indústries extractives	-2,0	-21,0	21,6	-3,9
Indústries manufactureres	2,1	-9,9	9,6	-1,2
alimentació, begudes i tabac	1,4	-5,4	8,4	2,6
tèxtil, confecció, cuir i calçat	3,3	-20,4	15,5	-8,1
paper, arts gràfiques i suports enregistrats	-2,4	-7,3	8,3	0,4
indústries químiques	2,0	-0,8	8,0	7,2
productes farmacèutics	2,0	2,2	3,3	5,5
cautxú i matèries plàstiques	3,3	-5,5	8,8	2,8
altres productes minerals no metàl·lics	2,1	-4,7	10,6	5,5
metal·lúrgia i productes metàl·lics	3,2	-13,0	12,7	-2,0
materials i equips elèctrics, electrònics i òptics	3,5	-6,5	11,4	4,1
maquinària i equips mecànics	3,0	-14,0	17,3	0,8
material de transport	0,7	-26,2	1,1	-25,4
altres indústries manufactureres	4,1	-19,4	19,9	-3,4
Energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	-0,7	-4,0	-3,6	-7,5
Subministrament d'aigua	1,6	-4,6	0,8	-3,9

Font: Idescat.

Si comparem l'índex de producció industrial del 2021 amb el que es registrava l'any 2019, els subsectors que més han crescut respecte de la situació pre pandèmia són la indústria química, la indústria farmacèutica, els altres productes minerals no metàl·lics i els equips elèctrics, electrònics i òptics. Per contra, els subsectors amb una

evolució més negativa en comparació amb el 2019 són el material de transport (amb una producció que està un 25,4 % per sota, ja que és una de les branques més afectades per la crisi d'aprovisionaments durant el 2021); el tèxtil, confecció i calçat; i l'energia elèctrica i el gas.

Tot plegat, el sector industrial afronta una sèrie de reptes estructurals que s'han convertit en especialment estratègics després de la crisi sanitària i per l'actual etapa d'encariment i disrupcions en inputs estratègics (com l'energia, les primeres matèries agrícoles o els semiconductors): en particular la transició energètica i la digitalització són reptes que marcaran l'evolució econòmica els anys vinents. L'objectiu dels fons europeus Next Generation és aconseguir aquesta transformació energètica i digital de l'economia, de manera que el seu impuls esdevindrà clau per a facilitar aquests canvis. Aquest informe anual inclou també un requadre que analitza l'evolució i execució dels fons NGEU el 2021 i perspectives per al 2022.

El VAB de la construcció va mostrar un augment molt moderat (1,6 %), i també ha resultat afectat per l'encariment d'inputs

El sector de la construcció va experimentar una evolució força feble durant el 2021, segons les dades dels comptes econòmics de l'Idescat. El seu VAB va augmentar en volum un 1,6 %, després de la davallada d'un 15,4 % de l'any 2020, i a finals del 2021 encara se situava un 8,9 % per sota del VAB que presentava abans de la pandèmia, a finals del 2019 (la bretxa més gran dins els grans sectors econòmics).

Evolució positiva de la compravenda i la construcció d'habitatge

	Compravenda d'habitatges nous	Compravenda d'habitatges usats	Índex de preu de l'habitatge nou (2015=100)	Índex de preu de l'habitatge usat (2015=100)	Visats d'obra nova ¹		Visats d'obra de reforma	
					Valor absolut	% de variació anual	Valor absolut	% de variació anual
2007	46.034	65.448	146,4	184,5	84.842	-32,4	3.549	-41,0
2013	15.124	30.284	89,9	95,2	2.401	-39,0	6.059	-2,0
2018	12.233	69.452	127,2	127,6	12.917	28,0	5.861	-11,0
2019	12.012	68.994	136,0	134,0	13.796	6,8	8.178	39,5
2020	11.220	54.666	147,7	135,8	10.476	-24,1	7.602	-7,0
2021	15.078	73.467	153,4	140,5	14.886	42,1	8.008	5,3

¹ Visats de direcció d'obra nova dels col·legis d'arquitectes tècnics.

Font: INE i Ministeri de Foment.

La manca de dinamisme del VAB de la construcció pot estar relacionada amb el context d'encariment i dificultats per a accedir a certs materials claus per al sector (com la fusta, l'acer o el ferro). Tot i

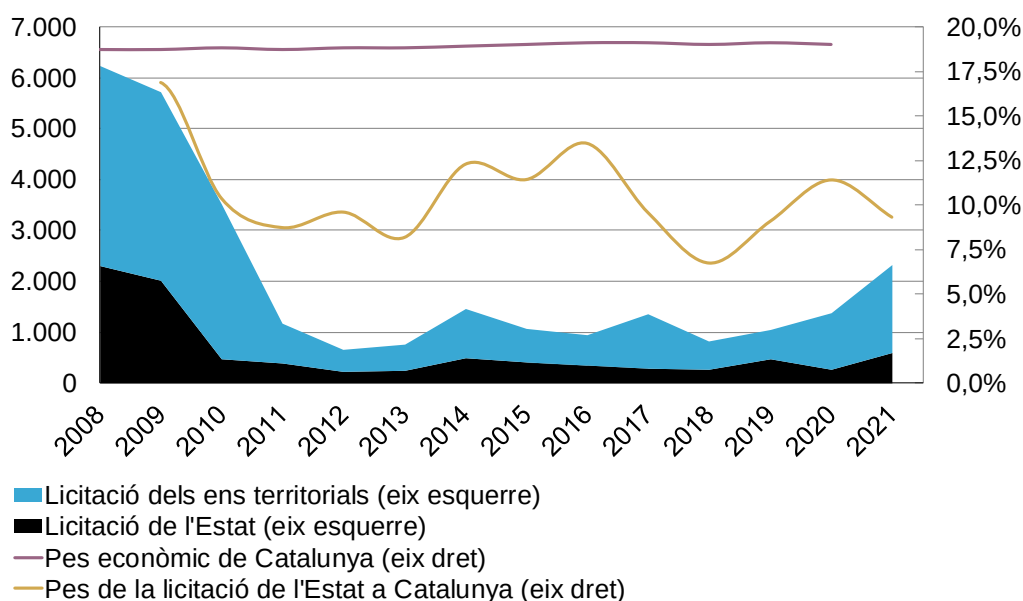
això, el creixement de la construcció és especialment feble si es contrasta amb el to positiu mostrat per altres indicadors del sector. Per exemple, l'afiliació a la construcció va anotar un creixement molt sòlid al llarg de tot l'any, i a finals del 2021 superava àmpliament les xifres prèvies a la pandèmia (amb un nombre d'afiliats un 2,9 % superior a dos anys enrere). Pel que fa als visats d'obra nova van créixer un 42,1 % (l'augment més gran des d'abans de la crisi financera) i els de reforma van pujar un 5,3 %, mentre que el consum de ciment va augmentar un 8,2 % (després del retrocés del 10,5 % de l'any 2020).

Pel que fa als indicadors immobiliaris, les compres d'habitatge van superar àmpliament les xifres d'abans de la pandèmia, i els preus van continuar augmentant

Quant als indicadors immobiliaris, durant el 2021 les compravendes d'habitatges van créixer de manera significativa: les d'habitatge nou van mostrar la xifra més alta des del 2013 i les de segona mà, han anotat la més alta des del 2007, l'any que comença la sèrie de dades publicada per l'INE. Això apuntaria al fet que una part de l'estalvi retingut durant els confinaments s'hauria destinat cap a compra en habitatge, i a més, les condicions financeres durant el 2021 van continuar sent relativament favorables. Alguns estudis sobre el mercat immobiliari també assenyalen un augment de la demanda d'habitatges més espaiosos i en entorns no urbans, amb un cert canvi de preferències arran dels confinaments i de l'augment del teletreball.

La licitació van tancar el 2021 amb els millors resultats dels darrers 10 anys

Licitació oficial d'obres, i diferencial entre el pes de la licitació de l'Estat a Catalunya i el seu pes econòmic (en milions d'euros i en % sobre el conjunt de l'Estat)

Font: Ministeri de Foment i INE.

Pel que fa als preus de compra, van seguir a l'alça: els de l'habitatge nou van augmentar menys que els últims anys (3,9 %), i els preus de l'habitatge de segona mà van augmentar un 3,5 % (per sobre de l'increment d'un 1,3 % del 2020). Pel que fa als habitatges de lloguer, segons dades del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 les rendes de lloguer a Catalunya (en termes de preu per habitatge, ja que no es disposa de la mesura per metre quadrat) van disminuir un 1,4 % respecte a l'any 2020, alhora que es va produir un fort augment del nombre de contractes signats (23,9 %), que probablement s'explica per la reactivació del mercat de lloguer després de la inactivitat del període de confinament.

La licitació oficial va anotar el 2021 la xifra més alta des del 2010, però persisteix un diferencial molt notable entre el pes de la licitació de l'Estat a Catalunya i el seu pes econòmic

Pel que fa a l'obra pública, durant el 2021 es va produir un augment de la licitació oficial (d'un 68,8 %), i es va assolir la xifra més alta des del 2010. L'augment es deriva tant de l'augment de la licitació de les administracions territorials (Generalitat i administració local), que és el component principal (va representar més d'un 70 % de la xifra total de licitació), com de l'increment de la licitació estatal. Aquest fort creixement de la licitació podria estar en part vinculat als fons NGEU. En qualsevol cas, estem parlant de volum de licitació, i caldrà veure exposat el grau i ritme d'execució d'aquests contractes d'obra pública. A més, tot i l'increment del 2021, la licitació encara continua lluny de les xifres màximes del període 1995-2007. El 2021 la licitació estatal a Catalunya va suposar un pes del 9,2 % sobre el total de la licitació a Espanya (2,1 punts percentuals menys que el 2020 i molt per sota del pes econòmic de Catalunya, que se situa en l'entorn d'un 19 %). Tanmateix, el volum econòmic de la licitació de l'Estat a Catalunya durant el 2021 és la xifra més elevada des del 2010.

El sector de serveis es va consolidar com el més dinàmic durant el 2021, amb un augment d'un 6,3 %, que es va anar generalitzant per activitats

El sector serveis va començar a recuperar-se de manera clara a partir del segon trimestre del 2021, amb l'aixecament de gran part de restriccions. En el conjunt de l'any el seu VAB va augmentar un 6,3 %, després de la davallada d'un 11,7 % del 2020, quan l'esclat de la pandèmia va afectar de ple als serveis de més interacció social i que van acumular el gruix de les restriccions sanitàries. Cal recordar que el sector de serveis és el que té més pes sobre l'economia, amb una participació d'un 73,7 % sobre el VAB total i, a més, és un sector que

registra variacions més estables que altres sectors. En la primera meitat del 2021 destacava el creixement de les activitats tecnològiques, serveis a les empreses, sanitat i serveis de no mercat, mentre que a la segona meitat de l'any va anar guanyant força la millora a serveis més presencials, com el comerç, l'hostaleria i el lleure (inclosa la millora de les activitats associades al turisme estranger).

Les branques de serveis amb un creixement més intens van ser el comerç, transport i hoteleria; les activitats financeres i d'assegurances, i les activitats professionals

La recuperació dels serveis durant el 2021 va ser gairebé generalitzada. Els subsectors amb un creixement del VAB més intens van ser el comerç, transport i hoteleria (tot i que a finals d'any encara estava un 6,3 % per sota del nivell pre pandèmia); les activitats financeres i assegurances, i les activitats professionals, científiques i tècniques. Per contra, l'evolució més feble va correspondre a les activitats artístiques i lleure (amb un descens d'un 0,1 %, després de la davallada de prop del 20 % del 2020) i a les activitats immobiliàries (0,5 %).

Creixement positiu durant el 2021 a gairebé tots els subsectors, amb un dinamisme significatiu als serveis

Evolució i pes del VAB per sectors econòmics	% de variació mitjana 2014-2019	% de variació 2020	% de variació 2021	Pes sobre el total (%)	
				2020	2021
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	-1,0	-2,3	1,5	1,2	1,0
Indústria	3,0	-11,5	5,3	19,6	20,3
Indústria manufacturera	3,3	-11,8	7,1	16,6	17,1
Construcció	3,2	-12,3	1,6	5,2	5,1
Serveis	3,0	-11,9	6,3	74,0	73,7
Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles; transport i emmagatzematge, i hoteleria	2,3	-26,2	14,0	20,7	22,3
Informació i comunicacions	8,6	-2,0	2,3	4,3	4,1
Activitats financeres i d'assegurances	-2,9	1,5	7,8	3,6	3,3
Activitats immobiliàries	1,9	-0,7	0,5	13,2	12,2
Activitats professionals, científiques i tècniques; activitats administratives, i serveis auxiliars	6,2	-14,0	6,2	10,2	10,2
Administració pública, educació, sanitat i serveis socials	2,1	0,8	3,8	17,8	17,7
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment, i altres serveis	3,4	-19,5	-0,1	4,1	3,8
VAB	2,8	-11,7	5,8	100,0	100,0

Font: Idescat.

El sector serveis va registrar certa pèrdua de pes en l'estructura productiva durant el 2021 també pel fet que els seus preus (mesurats pel deflactor) han mostrat una evolució més moderada que altres sectors com la indústria o construcció (més afectats per l'escassetat de materials).

Recuperació significativa del turisme domèstic durant el 2021 mentre que el turisme estranger va millorar l'afluència en la segona meitat del 2021, després d'una primera meitat feble

El turisme, que té un pes molt elevat dintre del sector serveis, ha tingut una recuperació a dos ritmes el 2021: bon ritme de recuperació del turisme domèstic durant l'any, mentre que el turisme estranger va millorar l'afluència en el segon semestre, després d'una primera meitat molt feble. Les dades disponibles per al 2022 també assenyalen com continua la millora en el turisme estranger, amb unes perspectives força positives. L'evolució detallada del turisme a Catalunya durant el 2021 s'inclou dins el capítol 3 d'aquest informe, que analitza el sector exterior.

El 2021 el VAB agrari va augmentar un 1,5 % en volum i va disminuir un 12 % en preus corrents

Segons les dades de l'Idescat, el VAB del sector agrari, silvícola i pesquer va registrar un increment en volum d'un 1,5 % l'any 2021, després de les reduccions d'un 2,3 % dels dos anys anteriors. Amb tot, si considerem l'evolució del VAB en preus corrents és molt diferent, ja que va caure un 12 % (la reducció més intensa dels darrers anys a causa de l'enfonsament d'un 13,3 % en els seus preus mesurats pel deflactor). Segons estimacions del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, el VAB en volum (sense tenir en compte els subsectors de la silvicultura i la pesca), hauria registrat una variació d'un -0,1 % el 2021. En canvi, si es considera el VAB en termes corrents, s'hauria produït un retrocés d'un 12,6 %, ja que el fort encariment de consums intermedis (sobretot en energia, carburants, fertilitzants i pinsos) ha erosionat de manera important el VAB en valors monetaris.

El creixement econòmic encara serà significatiu el 2022, si bé la guerra a Ucraïna i l'augment intens en la inflació han moderat les perspectives

Els primers mesos del 2022, l'economia catalana prolonga la recuperació de la crisi sanitària, però el ritme d'avanç s'alenteix arran dels problemes globals de subministrament, l'augment de la inflació i

la guerra a Ucraïna. Com ja s'ha comentat, el primer trimestre del 2022, el PIB català creix un 6,4 % interanual (una dècima més que el quart trimestre del 2021) i un 0,1 % intertrimestral. Per sectors econòmics, destaca l'acceleració en els serveis, que creixen a un ritme molt alt (9,3 % interanual). En canvi, l'encariment de costos de producció i les tensions en els aprovisionaments han perjudicat la indústria, que registra un descens interanual (-1,9 %), i també afecten el sector agrari (-0,6 % interanual). La construcció ha mantingut un creixement positiu, tot i que modest, d'un 1,6 % interanual (igual que el trimestre anterior).

Previsions macroeconòmiques de Catalunya

		2021	2022 (p)	2023 (p)
PIB	% de variació real	5,8	4,9	2,9
PIB	Milions d'euros	244.172	266.838	281.168
Demanda interna	Aportació al creixement	4,7	3,1	2,7
Despesa en consum de les llars	% de variació real	5,2	3,9	2,5
Despesa en consum de les administracions públiques ¹	% de variació real	3,3	1,7	0,8
Formació bruta de capital ²	% de variació real	8,1	4,7	6,8
Saldo exterior	Aportació al creixement	1,1	1,7	0,2
Saldo amb l'estranger	Aportació al creixement	0,7	1,5	0,4
Exportacions de béns i serveis	% de variació real	13,8	11,6	6,4
Importacions de béns i serveis	% de variació real	13,8	8,8	6,4
Saldo amb la resta d'Espanya	Aportació al creixement	0,4	0,2	-0,2
Llocs de treball creats ³	Milers	248,1	85,0	48,8
Llocs de treball creats ³	% de variació	7,9	2,5	1,4
Taxa d'atur	aturats / població activa (%)	11,6	10,4	9,9

(p) Previsions d'abril de 2022.

¹ Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars.

² Inclou la variació d'existències.

³ En termes equivalents a temps complet.

Font: Idescat, INE i Generalitat de Catalunya (Departament d'Economia i Hisenda).

De cara a l'any 2022, les darreres previsions macroeconòmiques del Departament d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya (publicades l'abril del 2022) estimen que el creixement de l'economia catalana seguirà sent relativament favorable, amb una taxa d'un 4,9 %. Cal destacar que les previsions s'han revisat a la baixa pel context d'incertesa caracteritzat per l'alça de la inflació (més persistent del que es preveia fa uns mesos), la guerra d'Ucraïna i els problemes d'aprovisionament. Amb tot, després d'un cert deteriorament d'alguns indicadors econòmics amb l'inici de la guerra, les dades més recents han mostrat senyals més favorables, sobretot en el sector serveis i en el mercat de treball. Per a l'any 2023 es preveu un creixement del PIB català d'un 2,9 %.

Per components, el creixement previst per a l'any 2022 prové tant de la recuperació de la demanda interna com de la demanda externa, amb aportacions de 3,1 punts i 1,7 punts, respectivament. El consum de les llars modera el seu creixement (3,9 %), en un context d'augment de la inflació i pèrdua de poder adquisitiu, si bé la bona evolució del mercat de treball suposa un factor de suport. La inversió creixeria un 4,7 %, tot i l'augment de la incertesa, dels costos de producció i l'agreujament dels problemes d'aprovisionament. La solidesa del mercat de treball, la moderació gradual que hauria de registrar la inflació a la segona meitat de l'any i l'impuls dels fons NGEU apunten a una recuperació destacada d'aquest component. Pel que fa al consum de les administracions públiques, es desaccelera progressivament (1,7 %). Les exportacions totals de béns i serveis avançaran un 11,6 %, impulsades enguany per l'acceleració de la recuperació dels turisme estranger, mentre les importacions ho faran a un ritme inferior (8,8 %). Pel que fa al mercat de treball durant el 2022, l'ocupació equivalent a temps complet seguirà amb un creixement positiu, però més moderat (2,5 %), mentre que la taxa d'atur es reduiria fins a un 10,4 %. El 2023 la taxa d'atur es reduiria fins al 9,9 %, i se situaria per primer cop des del tercer trimestre del 2008 per sota del 10 %.

Requadre 2. Impacte de la crisi de subministraments sobre la indústria catalana

Carme Poveda (Cambra de Comerç de Barcelona) i Jordi Fontrodona (Direcció general d'Indústria. Generalitat de Catalunya)

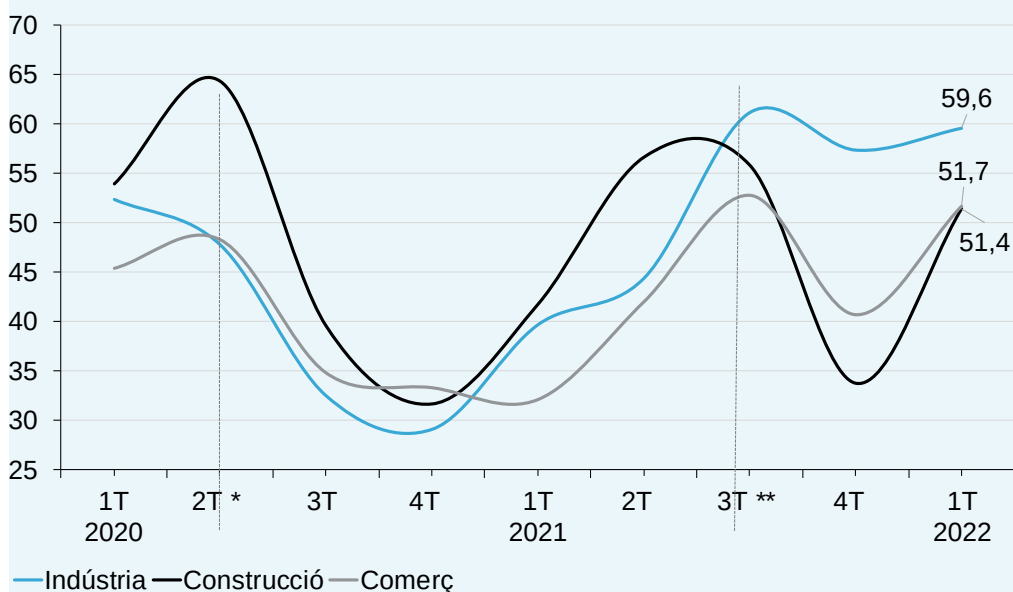
La crisi de subministraments que va esclatar en el tercer trimestre de 2021 es va manifestar en una manca de semiconductors -que ja era patent abans de la pandèmia però que es va aguditzar arran d'aquesta per l'augment de les compres de dispositius electrònics- i en colls d'ampolla en l'accés a determinades matèries primeres. Les causes d'aquest segon fenomen responen tant a factors d'oferta com de demanda. Pel costat de l'oferta, els problemes deriven de l'aturada d'inversions en explotacions mineres i petrolieres i en instal·lacions industrials durant els darrers anys, la concentració de la producció en pocs països i poques empreses, i l'increment de costos del transport marítim -que s'ha multiplicat per cinc en un any. L'afectació està sent generalitzada a tot el món, però les economies més perjudicades són les que tenen un major pes de la indústria, com el cas de Catalunya o Alemanya. Pel costat de la demanda, s'hi afegeix la ràpida i sincronitzada recuperació econòmica mundial després dels confinaments estrictes dels primers mesos de pandèmia, la pressió dels grans inversors internacionals, les polítiques fiscals i monetàries expansives i l'acceleració de fenòmens com la digitalització i la transició energètica. El conjunt de tots aquests factors ha donat lloc a una mena de tempesta perfecta.

La indústria és el sector més afectat per aquesta crisi de subministraments, si bé l'impacte està sent heterogeni per branques d'activitat, amb major afectació en aquelles situades en les parts més altes de la cadena de valor, que són les que subministren béns que després seran utilitzats per altres indústries. El cas més paradigmàtic és l'automoció, degut a la manca de semiconductors i circuits integrats, com ho demostra el fet que algunes fàbriques han hagut d'aturar puntualment la producció per manca d'aquests subministraments.

Segons [estimacions del Banc d'Espanya](#)¹, les conseqüències negatives en l'economia espanyola per al 2022 s'estimen en 11.000 milions d'euros, fet que representa entre 0,5 i 0,9 punts percentuals del PIB. La meitat d'aquest impacte negatiu estimat correspondria al sector de l'automòbil. La rellevància d'aquest sector en l'economia catalana fa preveure un impacte important associat a aquestes pertorbacions.

A Catalunya, el grau d'afectació de la crisi de subministraments sobre el teixit empresarial el podem mesurar gràcies a les preguntes que s'inclouen sobre aquesta qüestió en el mòdul empresarial de [l'Enquesta de Clima Empresarial](#)² des del primer trimestre de 2020 (amb l'inici de la pandèmia) fins al primer trimestre de 2022. Concretament, les darreres dades disponibles mostren que gairebé el 60 % dels establiments industrials a Catalunya tenen dificultats d'aprovisionament, un percentatge superior al del pitjor moment del tancament de fronteres per la Covid-19, el primer trimestre de 2020, quan es van veure afectats el 52,4 % dels establiments industrials. La construcció i el comerç són els altres dos sectors més afectats pels colls d'ampolla, amb incidència a més del 50 % dels seus establiments en el primer trimestre de 2022.

Gràfic 1. Dificultat d'aprovisionaments
(% establiments afectats)

Nota: *Esclat de la pandèmia de la covid-19. **Crisi de subministraments.

Font: Mòdul d'actualitat empresarial de l'Enquesta de Clima empresarial. Idescat i Cambra de Comerç de Barcelona.

¹“El impacto potencial de los cuellos de botella en las cadenas globales de suministro sobre la economía española en los próximos trimestres” FERNÁNDEZ, A., MONTERO, JM., PRADES, E. Boletín Económico 4/2021.

² Elaborada per l'Idescat i la Cambra de Comerç de Barcelona.

Tal com es pot veure al **gràfic 1**, el grau d'afectació va augmentar en el tercer trimestre de 2021, amb la consolidació de la recuperació, i ha tornat a repuntar en el primer trimestre de 2022 per la guerra d'Ucraïna i la consegüent pujada extraordinària dels preus energètics i de les matèries primeres.

Segons la mateixa enquesta, però amb resultats per al quart trimestre de 2021, el 91% dels establiments industrials amb dificultats per disposar d'aprovisionaments es van veure afectats per aturades o retards en l'aprovisionament de béns o serveis. D'aquests, el 40 % van patir retards o aturades que van afectar entre el 10 % i el 25 % del valor de les seves compres i, en un 23% dels establiments, l'afectació va arribar a superar el 25 %.

A més, el 83 % dels establiments industrials amb dificultats per disposar d'aprovisionaments es van veure afectats per l'encariment de béns i serveis. El 45 % d'aquests establiments van incrementar el preu de les compres de productes intermedis, mercaderies o subministraments entre el 10 % i el 25 %, i una tercera part dels establiments van patir increments superiors al 25 % el darrer any.

La principal mesura adoptada pels establiments industrials per afrontar la manca d'aprovisionaments i la pujada dels preus, ha estat assumir pèrdues o menors beneficis (ho ha fet el 83 % de les indústries). Altres mesures adoptades han estat traslladar l'encariment dels inputs als preus finals (71 %) i substituir els inputs afectats per altres d'alternatius (49 %).

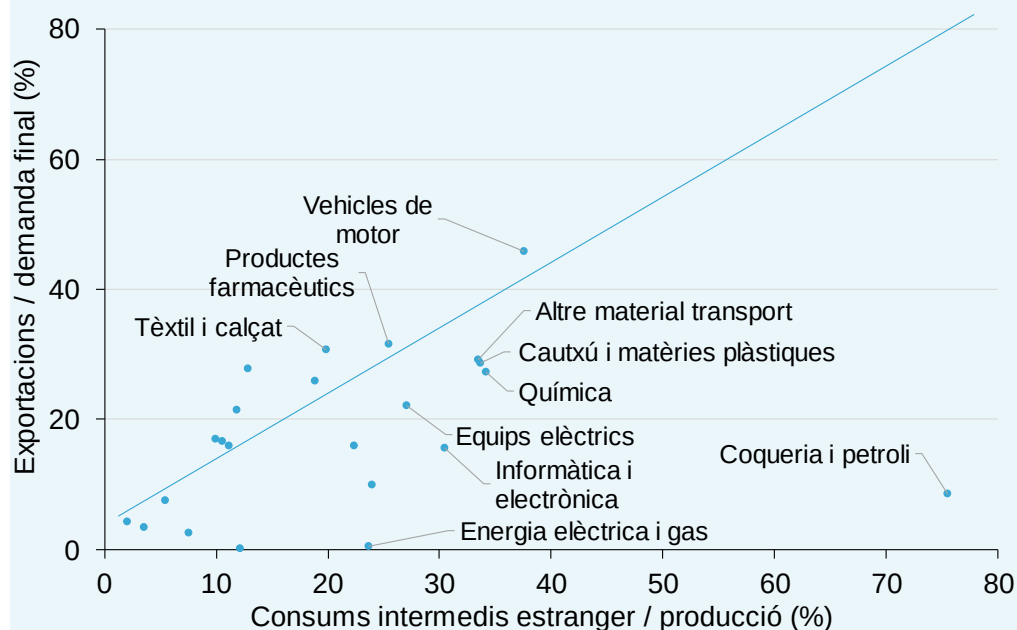
El Banc Central Europeu (BCE) confiava que els problemes d'oferta provocats per les interrupcions de la cadena de subministrament (o colls d'ampolla) s'alleugerarien en la segona meitat del 2022, però l'esclat de la guerra entre Rússia i Ucraïna el febrer de 2022 endarrerirà la seva normalització fins al 2023. Pel que fa a la crisi de semiconductors, el BCE sosté que trigarà més temps en corregir-se, atès que l'increment de la seva producció requereix una gran quantitat d'inversió a realitzar en diversos anys. Tot plegat configura una situació molt delicada per a la indústria i el moment més indicat per analitzar les cadenes de valor de producció.

És per això que l'Observatori de la Indústria publicarà properament l'estudi [Cadenes de valor estratègiques a la indústria catalana: anàlisi de dependències i especialització tecnològica](#), elaborat pel Gabinet d'Estudis de la Cambra de Comerç de Barcelona. L'estudi és molt complet i, en aquest article, en volem destacar una anàlisi per identificar els sectors amb més vincles amb l'estranger, i per tant més integrats en les cadenes de valor globals (CVG). El treball fa un

seguiment de les dependències exteriors de 64 sectors al llarg de les cadenes de valor, buscant la vinculació aigües amunt (que configuren les cadenes de subministrament) i aigües avall (que contribueixen a la demanda final). Aquest estudi suposa la primera contribució en l'anàlisi de dependències dins les cadenes de valor de la indústria catalana, seguint el camí dels treballs realitzats per la Unió Europea (UE) en el marc de la nova Estratègia Industrial aprovada el 2020. Catalunya se suma així a molts països membres que estan realitzant la seva pròpia identificació de riscos i vulnerabilitats en les cadenes de subministraments globals.

El **gràfic 2** mostra l'exposició de la indústria catalana al mercat estranger, tant en termes de demanda com d'oferta, que després s'utilitzen en el procés productiu de cada sector. A l'eix horitzontal, l'indicador mesura, per a cada branca industrial, la quota de la producció interna que depèn dels inputs intermedis generats per les cadenes de subministrament estrangeres. A l'eix vertical, l'indicador mesura, per a cada branca industrial, la proporció de la demanda final absorbida per les exportacions a l'estranger.

Gràfic 2. Exposició als mercats exteriors de l'economia catalana

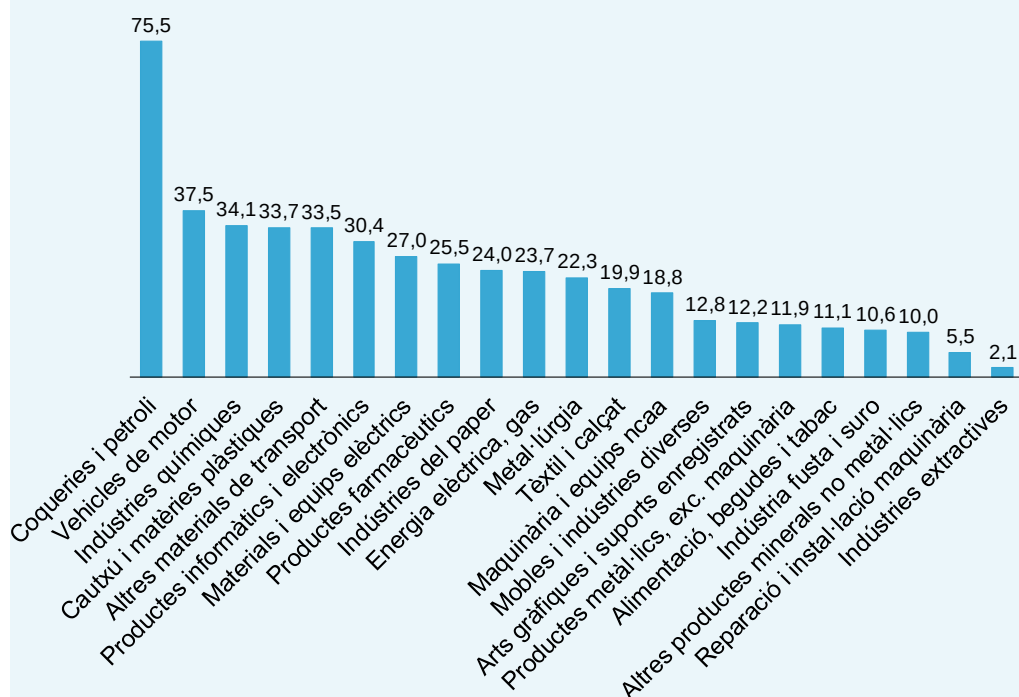
Font: elaboració pròpia a partir del Marc input-output de Catalunya 2014.

Els sectors per sobre de la línia de 45 graus depenen més de la demanda estrangera que de l'oferta de països estrangers. Això succeeix en aproximadament la meitat de les 21 branques industrials analitzades, com és el cas dels vehicles de motor, els productes farmacèutics i els productes tèxtils i el calçat. En aproximadament

l'altra meitat, la dependència de la producció interna respecte als consums intermedis de l'estranger és més important. Aquest seria el cas de les branques de coqueries i refinació de petroli, energia elèctrica i gas, productes informàtics i electrònica, equips elèctrics, química, cautxú i matèries plàstiques o altre material de transport, entre d'altres.

El **gràfic 3** ordena les 21 branques industrials segons el grau de dependència de la producció catalana dels consums intermedis procedents d'altres països (les mateixes dades de l'eix horitzontal en el gràfic anterior). Tal com es pot veure, Catalunya depèn de països tercers especialment en els sectors de petroli, vehicles de motor i altre material de transport, productes químics, cautxú i matèries plàstiques, fabricacions de productes informàtics i electrònics, i equips elèctrics.

Gràfic 3. Dependència exterior de la producció industrial catalana
(consums intermedis procedents de l'estranger / producció interna, en %)

Font: elaboració pròpia a partir del Marc input-output de Catalunya 2014.

En conclusió, l'obertura al comerç i a la inversió estrangera és una fortalesa i una font de creixement i resiliència, però la crisi actual ha demostrat que les interrupcions a les cadenes de subministrament globals poden provocar escassetat de certs productes crítics i ha subratllat la necessitat de millorar encara més la nostra autonomia estratègica en àrees clau, tal com ja s'estableix a l'Estratègia Industrial europea de 2020. El concepte "autonomia estratègica" no ha de

confondre's amb el proteccionisme encobert, sinó que s'ha de vincular amb la resiliència, la diversificació i la robustesa de la base tecnològica i industrial per consolidar la competitivitat en l'àmbit global.

Requadre 3. El nou marc dels fons europeus a Catalunya

Direcció General de Fons Europeus. Generalitat de Catalunya

En el camp dels fons europeus, 2021 va ser un any de molts canvis. Els programes de recuperació post-pandèmia van afegir finançament provinent de la Comissió Europea als programes ja existents englobats dins del marc financer plurianual. Per una banda, va entrar en vigor el nou marc financer plurianual per al període 2021-2027, amb una partida pressupostària d'1,074 bilions d'euros (preus del 2018). La gran novetat són els fons provinents del programa Next Generation EU, el programa de fons destinats a fer front a la crisi econòmica derivada de la pandèmia, que consisteix en 750.000 milions d'euros (a preus del 2018), un 5 % del PIB total de la Unió Europea. Cal destacar una novetat important i és que, per obtenir aquest finançament addicional, els estats membres de la UE van arribar a un acord per tal que la Comissió Europea pogués accedir als mercats de capital. En total, el programa Next Generation EU i el pressupost a llarg termini de la UE sumen 1,8 bilions d'euros (a preus del 2018), distribuïts entre els estats membres de la Unió Europea per ajudar a la recuperació de les seves economies.

El programa Next Generation EU està previst que s'executi entre els anys 2021 i 2026 i engloba diferents fons: el Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR), React-EU, Fons de Transició Justa, Desenvolupament Rural, InvestEU, Horizon Europe i RescEU. El fons principal és el MRR, que comptabilitza un 90 % del total de la partida pressupostària a escala comunitària. El segueix el fons React-EU, que comptabilitza un 6,2 % del total del programa i que té la particularitat que totes les actuacions han d'estar finalitzades l'any 2023.

L'assignació i execució d'aquests fons és lleugerament diferent del marc financer plurianual. En el cas del MRR, l'Estat és qui rep l'encàrrec de gestió dels fons, amb unes fites i objectius per aconseguir, i decideix com els executa. Els diferents Ministeris poden decidir llançar convocatòries o licitacions a nivell estatal, fer assignacions directes a entitats o transferir aquests fons a les diferents comunitats autònomes a través de les conferències sectorials perquè siguin elles les que, a través dels diferents instruments com convocatòries o licitacions, assoleixin les fites i objectius que l'Estat els ha encomanat. En el cas del React-EU, el programa té un funcionament propi lligat a la política

de cohesió, i consegüentment els recursos estan inscrits com a increment de l'import assignat dels fons europeus en el període 2014-2020.

El Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR): el gran paquet de mesures estructurals

El MRR és un fons que pretén dotar a les economies de recursos per tenir una recuperació post-pandèmica més ràpida i menys traumàtica, a través de reformes estructurals que vagin en línia amb les prioritats de la Comissió Europea: la transició cap a una economia verda, la digitalització i la cohesió social. Tant el disseny dels programes com la seva execució té un horitzó temporal de cinc anys, ja que està previst que els fons es puguin adjudicar entre 2021 i 2023 i els projectes es puguin executar fins a 2026. Tot i això, per la quantitat de subvencions que estan previstes continua sent un període relativament curt i l'absorció dels fons serà un gran repte pels estats membres, sobretot degut als colls d'ampolla que es poden generar a l'administració si no hi ha una gestió eficient. Per tal d'agilitzar els tràmits administratius, la Generalitat va tramitar el Decret Llei 5/2021, pel qual s'aproven mesures urgents per a la implementació i gestió dels fons procedents del MRR i del fons REACT-EU per a l'Administració de la Generalitat de Catalunya i el seu sector públic. Un altre problema afegit és el context geopolític i macroeconòmic actual, que podria restar l'impacte previst pels fons. L'augment de la inflació degut a l'augment dels costos de l'energia o de matèries primeres fa que, per una banda, es redueixi l'impacte de la inversió pública i, per l'altra, algunes licitacions quedin desertes.

A l'Estat se li han assignat 140.000 milions d'euros per al període 2021-2023 (tot i que els projectes es puguin executar fins al 2026), 70.000 dels quals són en forma de subvenció i 70.000 en forma de préstec. De moment, només s'han sol·licitat els fons de la subvenció. La distribució d'aquests fons per part del Govern espanyol és similar per cadascun dels tres anys i concretament, per al 2021, es van pressupostar 24.198 milions d'euros, tot i que finalment s'ha autoritzat la despesa de 22.128 milions d'euros.

D'aquests, segons càlculs de la Generalitat, 10.482 milions van ser distribuïts a les comunitats autònomes per a la gestió i per dur a terme les diferents actuacions l'any 2021. En el cas de Catalunya, a dotze Departaments de la Generalitat se'ls va assignar un import de 1.491,9 milions d'euros durant l'any 2021. A 31/12/2021 s'havia ingressat un

88 % d'aquest import. Aquesta assignació de fons a Catalunya representa un 14 % del total assignat a les comunitats autònomes.

Per departaments, a Acció Climàtica se li van assignar 315,5 milions d'euros, un 21 % del total. Drets Socials ha rebut 304 milions d'euros (20 % del total), seguit de Vicepresidència i Polítiques Digitals (229 milions, 15 % del total), Educació (226 milions, 15 % del total) i Empresa i Treball (164 milions, 9 % del total).

Les principals actuacions de l'any 2021 del Departament d'Acció Climàtica són les d'instal·lacions d'autoconsum energètic (77 milions d'euros), el pla Moves III d'incentius a la mobilitat eficient i sostenible (65,5 milions d'euros) o el pla d'implementació de l'economia circular (47 milions d'euros). En el cas de Drets Socials, l'actuació més destacada és el programa de rehabilitació residencial, que està dotat amb 186 milions d'euros l'any 2021. Pel que fa a Vicepresidència i Polítiques Digitals, destaca el programa de Zones de Baixes Emissions i transformació del transport urbà (147 milions d'euros). Finalment, els programa més significatiu d'Educació és el de digitalització del sistema educatiu (126 milions d'euros) i, en el cas d'Empresa i Treball, el de sostenibilitat turística (69,8 milions d'euros).

En paral·lel, també han arribat a Catalunya fons distribuïts directament des de l'Estat a través de concessions directes a entitats catalanes (122,4 milions d'euros) i a partir de la resolució de convocatòries estatals.

- Quant a concessions directes de l'Estat, l'any 2021 les entitats catalanes van rebre 122,4 milions d'euros. Els grans beneficiaris han estat universitats i centres de recerca. Entre d'altres, les universitats catalanes van rebre l'any 2021 31,6 milions d'euros per a la modernització, digitalització i requalificació del sistema universitari. Alguns centres de recerca han rebut subvencions per projectes de recerca i innovació en 5G per valor de 42 milions d'euros o projectes de supercomputació (18,7 milions d'euros). Les entitats del tercer sector han rebut 15,5 milions d'euros per temes d'inclusió social.
- Pel que fa a les convocatòries estatals resoltes, l'any 2021 se'n van resoldre per un valor de 1.753 milions d'euros, dels quals 286,1 milions els han rebut entitats o empreses catalanes. Les convocatòries més importants són les dels plans de sostenibilitat turística per entitats locals, la d'innovació per empreses, la d'ajuts a centres de recerca per a l'equipament científicotècnic o el desplegament de la banda ampla.

React-EU: la resposta ràpida a la pandèmia

La iniciativa React-EU està focalitzada en enfortir l'estat del benestar i blindar els serveis públics en un primer estadi per fer front a les conseqüències més directes de la pandèmia. La naturalesa del programa i les reformes fa que sigui d'una implementació més ràpida i, per tant, l'assignació i distribució de recursos es fa durant dos anys (2021 i 2022) i l'execució i certificació dels projectes té com a data límit 2023. A l'Estat se li han assignat 12.000 milions d'euros, dels quals, en destinarà 10.000 a les comunitats autònomes, i Catalunya en rebrà 1.706.

Tenint en compte els objectius dels fons, els Departaments de la Generalitat que se'ls hi han assignat més subvencions provinents de React-EU han estat Salut (45 % del total assignat), Empresa i Treball (17 %) i Educació (14 %). Per línies d'ajuts, els principals programes són els d'inversions en infraestructures d'hospitals públics i centres d'atenció primària (comptabilitza un 21,1 % dels fons rebuts a Catalunya), reforç de la capacitat de resposta del sistema sanitari (19,7 % del total de fons), diversos ajuts a la contractació d'aturats (11,2 %), reforç de treballadors d'educació (6 % del total) i de sanitat (5 % del total) i, per últim, per a la construcció, rehabilitació i reformes de centres educatius (8,5 % del total).

L'afectació al pressupost de la Generalitat pel 2022: la xifra més elevada de despesa de la història

Més enllà de l'afectació real que han tingut l'arribada dels fons a l'economia catalana durant aquest 2021, l'assignació de fons relativa al 2022 té un pes important en els pressupostos de la Generalitat. Més concretament, el pressupost de despeses per l'any 2022 preveu 1.527,6 milions d'euros de fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència i 614,4 M€ dels Fons React-EU. Això eleva la despesa prevista per aquest exercici a 38.139 milions d'euros, la xifra més elevada de la història, que equival a més d'un 17 % de creixement respecte els últims pressupostos, el major increment anualitzat en valors absoluts i el percentatge de creixement anual més elevat des de 2007.

Els Departaments que tenen una assignació més alta de recursos NGEU per aquest 2022 són el de Drets Socials (633 milions d'euros), Educació (405 milions d'euros), Salut (319 milions d'euros), Vicepresidència i Polítiques Digitals (299 milions d'euros) i Acció Climàtica (149 milions d'euros) que veu el seu pressupost augmentat un 34,2 %.

3.

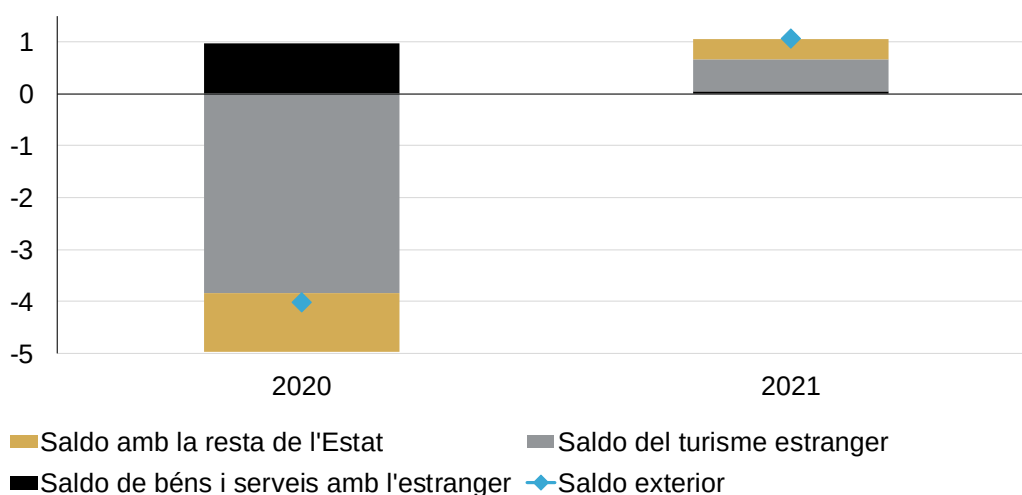
L'impuls del comerç exterior de béns i la gradual recuperació del turisme

El sector exterior va impulsar la recuperació econòmica el 2021, després de la contracció patida el 2020

L'any 2021 ha estat marcat per la progressiva recuperació econòmica, després de la crisi sanitària. Especialment, durant la primera meitat del 2021, diverses onades de contagis han limitat en bona part la recuperació, sobretot en sectors específics com el turisme i l'hostaleria, les activitats culturals i l'oci nocturn. Tot i això, el comerç exterior ha aportat un fort impuls al creixement econòmic a escala mundial, i l'octubre del 2021 el volum de comerç ja havia recuperat els nivells prepandèmia.

El turisme estranger va liderar l'aportació de la demanda externa al creixement del PIB

Aportacions de cadascun dels saldos de la demanda externa (en punts percentuals)

Font: Idescat.

A Catalunya, el 2021 el sector exterior contribueix notablement a la recuperació econòmica. Destaca sobretot la recuperació del consum dels estrangers al territori –assimilable al turisme estranger– que augmenta un 44,8 % en volum, després de la forta contracció que va patir el 2020 (-78,3 %), per la dràstica aturada del turisme. Les

exportacions de béns i serveis, per la seva banda, creixen un 12,2 % anual en volum, similar al creixement d'Espanya (12,1 %). Les importacions de béns i serveis també creixen amb força, un 13,9 % en volum, després de patir una important reducció el 2020 (-16,4 %). Així, el saldo d'intercanvis amb l'estranger aporta 0,7 punts percentuals al creixement real del PIB, impulsat sobretot pel turisme estranger, en contrast amb l'any 2020, quan va detreure 2,9 punts percentuals al creixement del PIB.

Tot i que les exportacions han mostrat una sòlida recuperació el 2021, aquesta s'ha vist limitada pels colls d'ampolla en les cadenes de subministrament globals. Aquesta situació ha provocat escassetat de béns d'importació com matèries primeres i béns intermedis, entre els quals destaquem els semiconductors, i un consegüent increment de preus i retard en l'entrega d'aquests productes, amb una especial afectació sobre el sector automobilístic i el de material i equipament elèctric (segons una estimació del BIS (2021) una reducció del 10 % de la producció de semiconductors reduiria el PIB mundial en un 0,2 %). Els punts anteriors han afavorit l'augment de la inflació el 2021, juntament amb l'encariment dels productes energètics, que alhora té conseqüències molt negatives pel comerç exterior, per l'increment del cost de transport i els preus d'alguns productes.

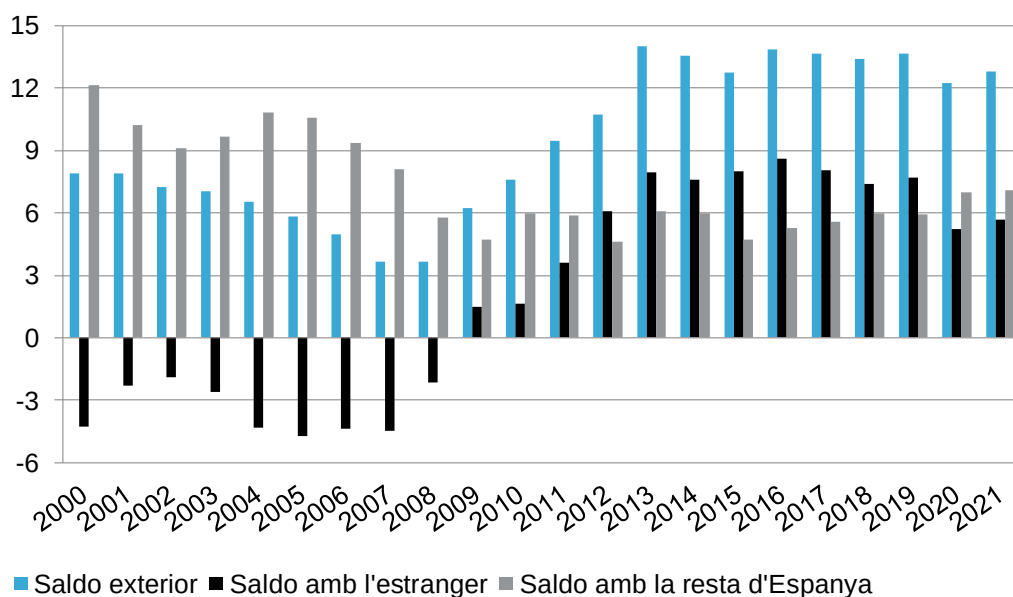
El saldo amb l'exterior va mantenir un notable superàvit el 2021, i destaca la tendència creixent del saldo amb la resta de l'Estat

El 2021 el saldo d'intercanvis totals de Catalunya amb l'exterior va ser de 31.362 milions d'euros, equivalent al 12,8 % del PIB. D'aquest pes, 7,1 punts percentuals corresponen al comerç amb la resta de l'Estat i 5,7 punts al comerç amb l'estranger. El saldo amb l'estranger es manté en superàvit des de la primera resposta a la crisi financera l'any 2009.

En canvi, en el cas del comerç amb la resta de l'Estat, l'evolució ha estat inversa, de manera que el superàvit que hi havia l'any 2000, del 12,1 %, s'ha anat reduint fins a representar un 5,9 % l'any 2019. No obstant això, durant la pandèmia el comerç amb la resta de l'Estat s'ha mostrat més resiliència que el comerç amb l'estranger.

El saldo exterior manté un notable superàvit durant la crisi sanitària

(% del PIB)

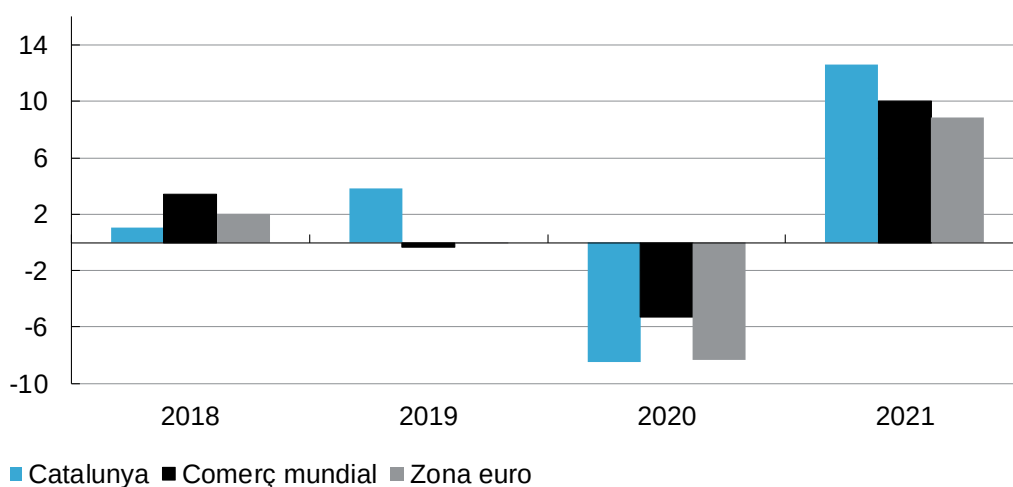
Font: Idescat.

El 2021 les exportacions de béns a l'estranger van repuntar un 21,5 % en termes corrents, en part impulsades per l'augment de preus, i sobrepassen en un 9,0 % el valor exportat del 2019

Les estadístiques que elabora l'Idescat, a partir de les dades de l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT), permeten analitzar les característiques i la dinàmica dels fluxos de comerç de béns amb l'estranger. A diferència de les dades comptables anteriors, les dades de duanes es refereixen únicament als intercanvis de béns, la valoració dels quals es fa en valors corrents. En aquest apartat s'analitza l'evolució dels fluxos d'intercanvi de béns de Catalunya amb l'estranger l'any 2021 i anteriors, amb especial incidència en la comparativa amb l'any 2019. Com a apunt metodològic, cal destacar que les dades que ofereix el Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme provinents del Departament de Duanes de l'AEAT s'han d'analitzar amb prudència, especialment en el cas de les importacions. El motiu és que en el moment de realitzar la declaració duanera (o de facilitar la informació estadística a Intrastat sobre les importacions provinents de la UE) és possible que no es conegui la destinació de consum final del bé. Aquest factor és especialment rellevant en el cas de Catalunya, ja que les importacions catalanes tenen un component de reexportació destacable, per la condició fronterera i per la rellevància del sector logístic.

Les exportacions de béns de Catalunya a l'estranger van créixer amb força el 2021, un 21,5 % respecte a l'any anterior, i fins i tot sobrepassen el nivell pre pandèmia del 2019 en un 9,0 % en termes nominals. Cal tenir en compte, però, que quan es consideren les dades en termes de volum, el creixement dels fluxos és menor. Tot i que no es disposa d'informació per a Catalunya sobre l'evolució dels fluxos comercials en preus constants, es pot fer una aproximació a partir de l'evolució dels preus del comerç de l'economia espanyola (que incrementen el 2021 un 7,9 % en el cas de les exportacions). Tenint en compte aquesta evolució dels preus, les exportacions catalanes, en volum, augmenten un 12,6 %, un creixement superior al de la zona euro (8,8 %) i al del comerç mundial (10,0 %).

Les exportacions de béns a Catalunya van avançar amb més intensitat que a la zona euro i el món (% de variació en volum)

Nota: el % de variació de les exportacions de béns en volum de Catalunya s'aproxima a partir de les dades d'exportacions de béns a preus corrents de Catalunya i el deflactor de les exportacions de béns d'Espanya.

Font: CPB, INE i AEAT.

Les exportacions de béns a la UE i a l'Amèrica del Nord van créixer notablement respecte als valors assolits el 2020 i 2019

Les exportacions de béns catalanes creixen a la majoria de països i àrees geogràfiques el 2021. Destaca especialment el mercat de la UE, destinació del 59,4 % de les exportacions catalanes, que el 2021 supera en un 21,3 % el valor del 2020 i en un 10,1 % el del 2019. També creixen amb força les destinades als EUA, que sobrepassen un 23,8 % les exportacions del 2020 i un 12,9 % les del 2019. Les exportacions a la resta de països d'Europa, fora de la UE, mostren un creixement molt positiu, a excepció del Regne Unit, on encara es mantenen un 10,3 % per sota del 2019. Pel que fa als països asiàtics, cal destacar l'expansió del comerç amb la Xina, amb un augment del 50,7 % en termes biennals.

El comerç amb la UE i Amèrica del Nord va guanyar pes entre 2019 i 2021

Any 2021. Valors corrents

	milions d'euros	% sobre el total	% de variació interanual	% de variació interbiennal
Unió Europea	47.841	59,4	21,3	10,1
Alemanya	8.100	10,1	16,6	12,2
França	13.619	16,9	18,4	10,6
Itàlia	7.663	9,5	32,1	16,8
Portugal	5.008	6,2	18,0	3,5
Països de fora de la UE	28.830	35,8	20,9	7,3
Altres països i territoris d'Europa	10.990	13,6	20,4	6,9
Regne Unit	3.868	4,8	17,4	-10,3
Suïssa	3.691	4,6	20,2	19,8
Amèrica del Nord	3.303	4,1	23,8	12,1
EUA	3.009	3,7	23,8	12,9
Amèrica llatina	4.286	5,3	28,6	2,5
Rest del món	14.118	17,5	18,4	8,0
Japó	910	1,1	14,2	2,7
Xina	2.697	3,3	-1,2	50,7
Total	80.538,3	100,0	21,5	9,0

Nota: Dades provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les exportacions de béns van créixer de manera generalitzada per sectors

Les exportacions de béns creixen a totes les branques d'activitat el 2021. Les majors contribucions al creixement provenen de la indústria química, la principal branca exportadora, que augmenta el seu valor exportat un 24,5 % i aporta 6,5 punts percentuals al creixement total, seguida de la metal·lúrgia, que aporta 2,2 punts al creixement, amb un fort repunt en les seves exportacions (40,4 % anual).

Respecte al període pre pandèmia, la majoria de les branques superen ja el valor exportat del 2019, excepte la dels productes energètics (-21,7 %) i la dels vehicles de motor (-11,0 %).

La química i la metal·lúrgia van liderar les aportacions sectorials al creixement de les exportacions el 2021. Any 2021. Valors corrents

	% sobre el total	% de variació interanual	Aportació al creixement (pp)	% de variació interbiennal
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	2,4	15,0	0,4	21,7
Productes energètics; extracció i refinació petroli	3,0	51,3	1,3	-21,7
Alimentació i begudes	13,6	12,3	1,8	19,8
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	8,0	23,5	1,8	1,4
Indústries químiques	27,2	24,5	6,5	19,7
Metal·lúrgia i productes metàl·lics	6,3	40,4	2,2	21,0
Maquinària i equips mecànics	6,0	19,3	1,2	7,9
Màquines d'oficina, instruments precisió i òptica	1,2	14,7	0,2	2,0
Equips elèctrics i electrònics	6,7	18,9	1,3	13,2
Vehicles de motor i altres materials de transport	12,8	15,3	2,1	-11,0
Resta branques d'activitat	11,9	26,6	3,1	15,1
No classificats	0,8	-20,0	-0,2	-40,5
Total	100,0	21,5	21,5	9,0

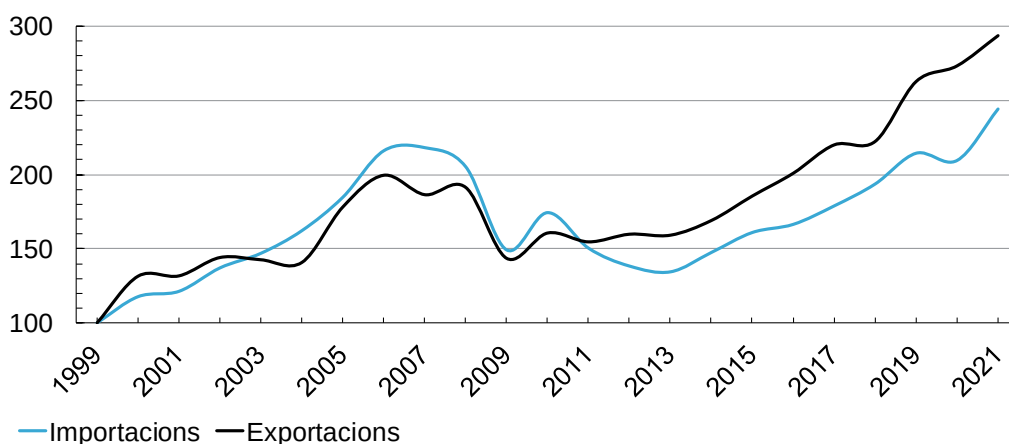
Nota: Dades provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

El comerç de productes industrials d'alt nivell tecnològic va mantenir la tendència ascendent dels darrers anys

Tant les exportacions com les importacions de productes d'alt nivell tecnològic mostren un creixement sostingut des de l'inici de la recuperació econòmica el 2014.

El comerç de productes d'alt nivell tecnològic s'expandeix intensament des del 2014 (1999=100)

Font: Idescat.

Aquesta expansió no s'ha vist interrompuda per la crisi sanitària, sinó que s'ha accentuat a partir del 2018, especialment en el cas de les exportacions. Dins d'aquest grup, destaquen les exportacions de productes informàtics, electrònics i òptics, mentre que en les importacions tenen més importància els productes farmacèutics.

El 2021 les importacions de béns a l'estranger van repuntar de manera generalitzada, tret del sector automobilístic

Les importacions de béns a l'estranger també repunten amb força el 2021, un 19,5 % en termes corrents, després de la davallada del 2020, quan van caure un 18,1 %. De la mateixa manera que les exportacions, part d'aquest creixement és degut a l'increment de preus. Així, si assumim com a representatius els preus de les importacions espanyoles, que creixen un 9,7 %, les importacions catalanes en volum haurien crescut un 8,9 %.

Per branques d'activitat, destaca el creixement de les importacions de productes energètics (63,6 %), en gran part pel fort increment de preus que han experimentat respecte al 2020. La principal branca importadora, la indústria química, és la que més contribueix al

La química, els productes energètics i els equips elèctrics i electrònics van liderar les aportacions sectorials al creixement de les importacions. Any 2021. Valors corrents

	% sobre el total	% de variació anual	Aportació al creixement (pp)	% de variació biennal
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	4,6	19,2	0,9	16,5
Productes energètics; extracció i refinació petroli	7,6	63,6	3,5	-22,5
Alimentació i begudes	7,2	7,2	0,6	0,7
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	9,0	9,0	0,9	-10,8
Indústries químiques	24,3	18,7	4,6	14,0
Metal·lúrgia i productes metàl·lics	6,1	44,4	2,2	14,0
Maquinària i equips mecànics	6,1	20,0	1,2	0,0
Màquines d'oficina, instruments precisió i òptica	2,5	13,2	0,4	-3,1
Equips elèctrics i electrònics	8,9	27,8	2,3	22,0
Vehicles de motor i altres materials de transport	11,3	-0,5	-0,1	-33,3
Resta branques d'activitat	12,3	25,5	3,0	10,1
No classificats	0,1	6,4	0,0	-8,4
Total	100,0	19,5	19,5	-1,8

Nota: Dades provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

creixement del valor importat (4,6 pp), seguida dels equips elèctrics i electrònics (2,3 pp) i la metal·lúrgia (2,2 pp).

Les importacions de béns el 2021 només són un 1,8 % inferiors al 2019. Respecte d'aquest període, destaca el creixement de les importacions d'equips elèctrics (22,0 % de creixement biennal), de l'agricultura (16,5 %), de la indústria química (14,0 %) i de la metal·lúrgia (14,0 %). Contràriament, hi ha branques que es troben molt per sota del valor importat el 2019, com són els vehicles de motor (-33,3 %), els productes energètics (-22,5 %) i el sector tèxtil (-10,8 %).

El 2022 s'espera una moderació del creixement del comerç, llastat pel context global

Les perspectives pel 2022 han empitjorat a causa de la guerra a Ucraïna, que ha contribuït a l'encariment dels preus dels productes energètics, especialment del gas i del petroli, i de matèries primeres claus per la producció d'un ampli rang de productes, des dels alimentaris fins als tecnològics. En efecte, almenys durant el 2022 es mantindran les tensions en les cadenes de subministrament. Actualment, convé destacar el greu problema que suposa el bloqueig militar dels ports ucraïnesos, un dels principals punts d'exportació mundial de blat i altres cereals. D'altra banda, l'operativa de ports xinesos com el de Shanghai no es començarà a normalitzar fins a l'inici del segon semestre, per la política COVID zero.

Recuperació significativa del turisme domèstic durant el 2021, mentre que el turisme estranger va millorar l'afluència en la segona meitat de l'any, després d'una primera meitat molt feble

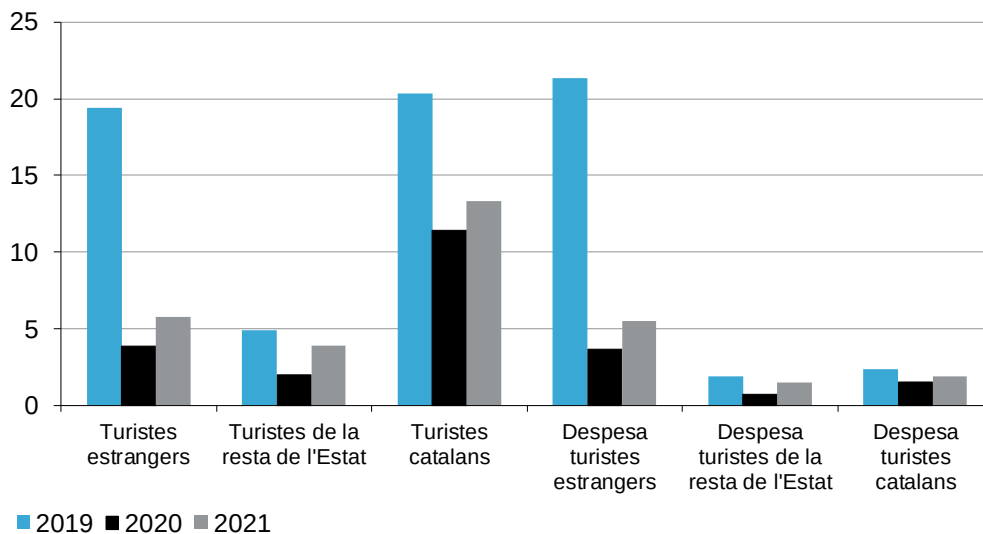
Un dels àmbits més perjudicats per la crisi sanitària dins dels serveis ha estat el sector turístic, amb implicacions directes i indirectes en diverses branques dels serveis i de la resta de teixit productiu. La primera meitat del 2021 va estar marcada per diverses onades de contagis que van dificultar l'activitat turística, però a l'estiu del 2021 el turisme dels catalans i de residents de la resta de l'Estat ja s'havia normalitzat a Catalunya, amb xifres similars o superiors al període pre pandèmia. En canvi, la recuperació del turisme estranger encara va ser molt parcial durant el 2021 en mitjana, ja que encara no s'havia recuperat la mobilitat internacional.

Després d'una primera meitat del 2021 amb uns resultats molts febles en afluència de turistes estrangers, la segona meitat de l'any va ser molt més positiva. Mentre que el nombre de turistes estrangers rebuts al primer trimestre del 2021 representava poc més d'un 7 % dels que es

reben dos anys enrere, el quart trimestre es van rebre més de la meitat (un 55 %) dels que es registraven al mateix trimestre del 2019.

Pel que fa al turisme estranger, per país d'origen s'observa que la major recuperació en comparació amb el període pre pandèmia correspon als països més propers com els Països Baixos, França, Bèlgica o Suïssa (en tots aquests països es va rebre a grans trets la meitat de turistes que l'any 2019), mentre que l'afluència s'està trigant més a recuperar en el cas del turisme procedent dels EUA, Rússia o el Regne Unit (en aquests dos últims casos per motius específics).

Recuperació més intensa del turisme domèstic i més parcial del turisme estranger durant el 2021(en milions d'arribades i en milions d'euros de despesa declarada)

Font: Idescat.

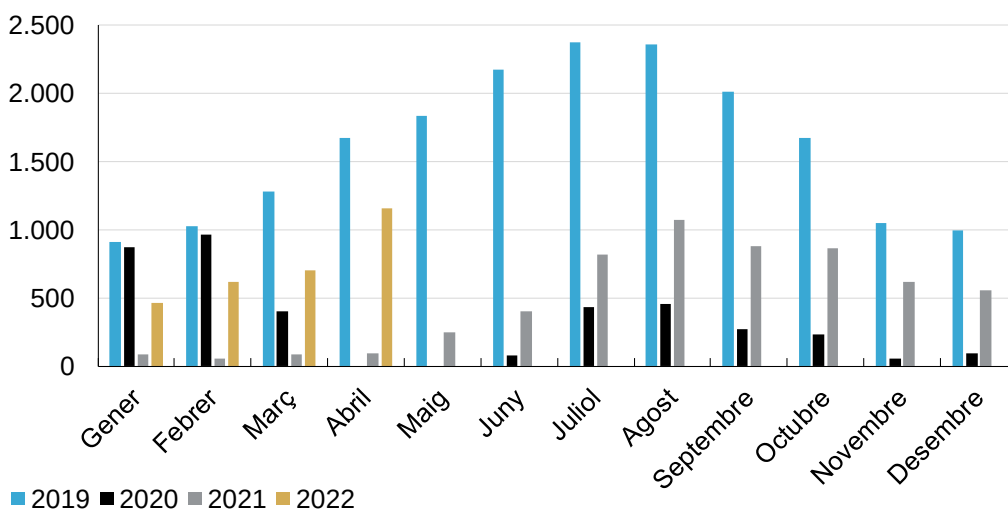
Per marques turístiques, les destinacions rurals s'han recuperat ràpidament, i el desembre del 2021 les pernoctacions hoteleres a la Vall d'Aran, als Pirineus, a les Terres de l'Ebre i als Paisatges de Barcelona superen les del desembre del 2019. En canvi, les destinacions de turisme de sol-i-platja, com la Costa Brava i la Costa Daurada, i les destinacions urbanes com Barcelona, mostren una recuperació més alentida. El turisme urbà i de negocis, centrat en gran part en l'àrea metropolitana de Barcelona, va restar molt deprimat durant la primera meitat de l'any, però també es va començar a recuperar a partir de la segona meitat. Dins del turisme estranger, el turisme de negocis va representar un 8,1 % dels turistes el 2021, un pes molt similar al del 2019 (8,3 %).

La dinàmica del turisme estranger mostra una clara tendència de millora amb dades fins a l'abril, amb unes perspectives per al conjunt de 2022 esperançadores

L'any 2022, que ha vingut acompanyat de la fi de moltes restriccions sanitàries i la recuperació de la mobilitat internacional, presenta unes perspectives de creixement del turisme estranger més optimistes del que s'esperava. L'arribada de turistes estrangers durant l'abril se situa gairebé al 70 % de la de fa dos anys enrere (en canvi, l'abril del 2021 només es va assolir prop del 6 % dels nivells de l'abril del 2019). També s'espera que el turisme de negocis, del qual una bona part prové de l'estranger, continuï recuperant-se a mesura que es restaura la presencialitat a les fires i congressos, com va ser el cas de la celebració del Mobile World Congress a Barcelona el febrer del 2022. En efecte, segons l'Observatori de Turisme de Barcelona, actualment hi ha 160 congressos confirmats per als pròxims anys a la ciutat de Barcelona, 115 per a l'any 2022. Així, si prossegueix aquesta tendència de millora, el turisme podria esdevenir una peça clau de la recuperació del 2022.

El turisme estranger accelera la seva recuperació el 2022

(en milers d'arribades)

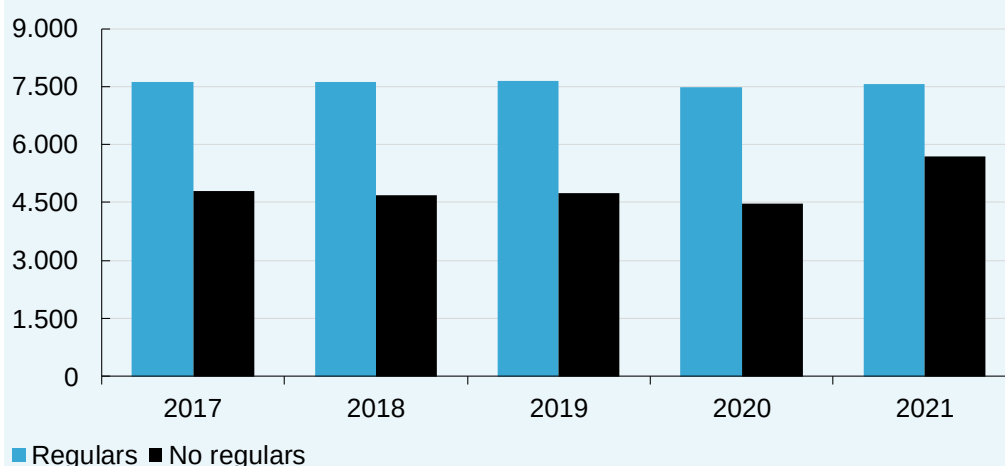
Font: Idescat.

Requadre 4. La base exportadora de l'economia catalana continua expandint-se

El nombre d'empreses amb un volum exportat superior als 50.000 euros anuals va créixer un 10,7 % respecte del 2020 i acumula un augment total del 6,5 % en el període dels darrers 5 anys

Del total d'empreses exportadores, el 2021 13.243 (un 10,7 % més que el 2020) van exportar un mínim de 50.000 euros anuals, i representen el 99,7 % del volum exportat. Aquestes empreses es poden dividir en 7.551 exportadores regulars -aquelles que han exportat de forma ininterrompuda durant els darrers quatre anys- (que van augmentar un 0,9 % respecte al 2020, tot i que van disminuir un 1,2 % respecte al 2019) i 5.692 empreses que no havien exportat regularment els anys anteriors (27 % més que l'any anterior i un 20,1 % per sobre els nivells pre pandèmia). Aquesta és una evolució positiva tenint en compte que el 2021 encara hi havia una elevada incertesa lligada a la crisi sanitària. Està per veure si l'augment d'empreses exportadores no regulars acaba traduint-se més endavant en empreses exportadores regulars.

El nombre d'empreses exportadores regulars es manté estable i el d'exportadores no regulars augmenta notablement el 2021

Nota: Les dades fan referència a les empreses que exporten 50.000 euros o més anualment.

Font: ICEX.

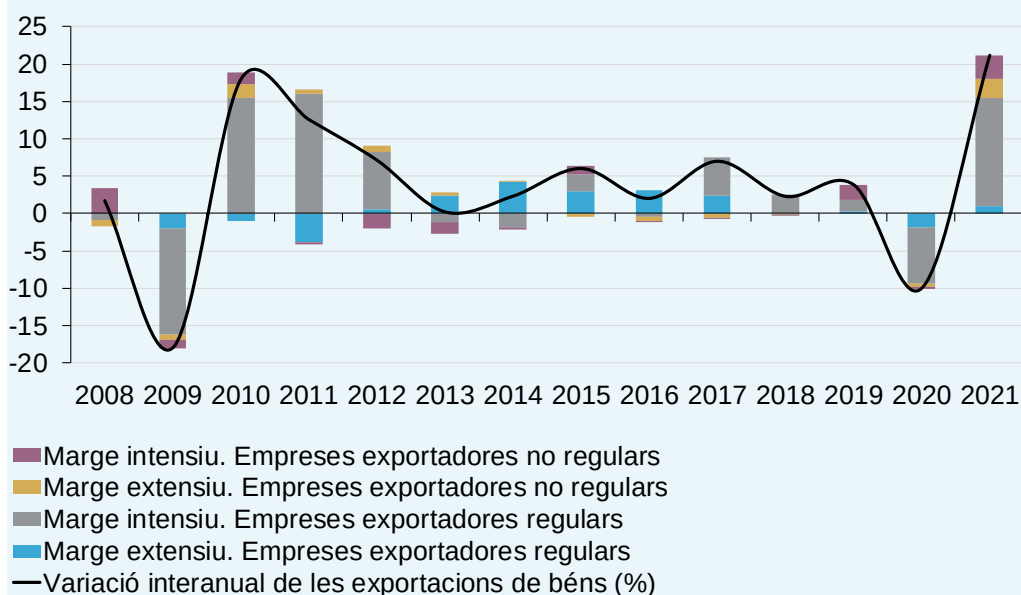
El marge intensiu de les empreses exportadores regulars va recuperar el protagonisme i contribueix a la recuperació de les exportacions

Durant el 2020, el volum exportat de les empreses exportadores amb valors superiors als 50.000 euros es va reduir un 10,0 %, en un context de restriccions a la mobilitat internacional per contenir la COVID-19. No obstant això, entre el 2019 i el 2021, les exportacions van créixer un 9,0 %, fins als 80,3 milions d'euros.

Pel que fa a les exportadores regulars, que representen el 57 % del nombre d'empreses exportadores, el seu valor exportat el 2021 era de 71,2 milions d'euros (un 4,9 % superior al del 2019), mentre que les no regulars pràcticament han duplicat l'import (fins als 9 milions d'euros).

L'avanç de les exportacions incorpora l'alça del nivell de preus, que va ser destacable en el conjunt del 2021. Tal com s'exposa al capítol del sector exterior, quan es consideren les dades en termes reals, el creixement de les exportacions és més moderat.

El marge intensiu de les regulars va impulsar les exportacions de béns (en punts percentuals, llevat de la variació interanual)

Nota: les dades fan referència a les empreses que exporten 50.000 euros o més anualment. El marge extensiu es defineix com la contribució a la variació de les exportacions de béns derivada de la variació del nombre d'empreses exportadores. El marge intensiu es defineix com la contribució a la variació de les exportacions de béns derivada de la variació del valor mitjà exportat de les empreses exportadores.

Font: elaboració a partir de dades de l'ICEX.

La variació del nombre d'empreses (o marge extensiu) contribueix a explicar la variació del volum exportat, tot i que també es pot explicar per la variació de la intensitat exportadora – o valor mitjà exportat per empresa (o marge intensiu).

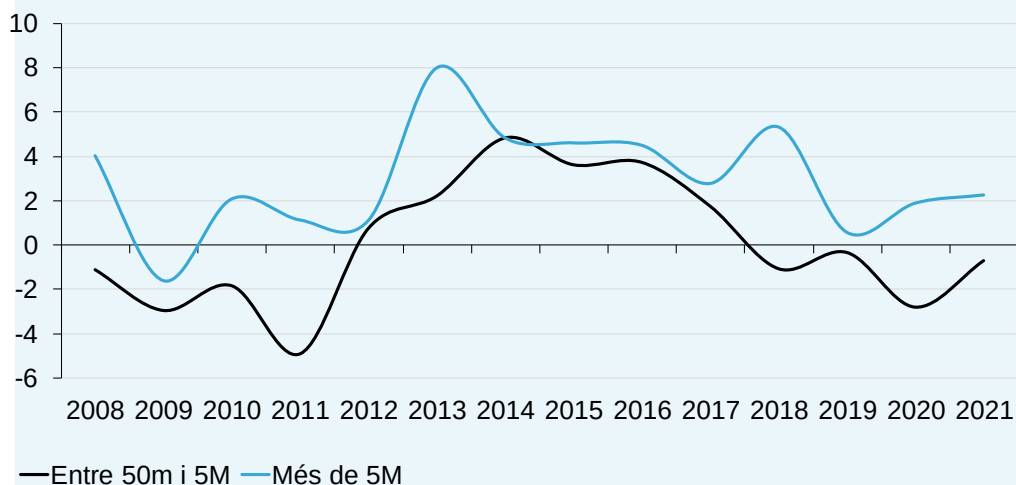
Fins al 2012, el factor més rellevant per explicar la dinàmica de les exportacions és l'increment del valor mitjà exportat de les empreses exportadores regulars (marge intensiu). En canvi, entre el 2013 i el 2016 té més importància l'augment del nombre d'empreses exportadores regulars (marge extensiu). A partir del 2017, el marge intensiu de les regulars recupera el protagonisme, i és precisament l'element que més contribueix en la recuperació de les exportacions el 2021.

Un tret a destacar és que, de manera sistemàtica, el valor exportat per empresa és més elevat en el cas de les regulars: el 2021 exportaven 9,4 milions d'euros per empresa (un 10,9 % més que el 2017), i les no regulars 1,6 milions d'euros per empresa. És a dir, la intensitat exportadora és aproximadament 5 vegades superior en les regulars.

El nombre d'empreses exportadores regulars amb volums exportats superiors als 5 milions d'euros continua creixent, i acumula un augment total del 10,4 % entre el 2017 i el 2021

Entre el 2017 i el 2021, el nombre d'empreses exportadores regulars que exporta grans volums va augmentar un 10,4 %: el 2021 hi havia 1.266 empreses regulars que van exportar volums superiors als 5 milions d'euros cadascuna. En aquest període, el valor exportat va

El nombre d'exportadores regulars que exporta grans volums creix de manera continuada des del 2010 (% de variació anual)

Nota: m = milers d'euros, M=milions d'euros.

Font: ICEX.

créixer un 10,8 %, fins a superar els 60 milions d'euros, que representa el 84,3 % del valor exportat per les empreses exportadores regulars (amb volums superiors als 50.000 euros).

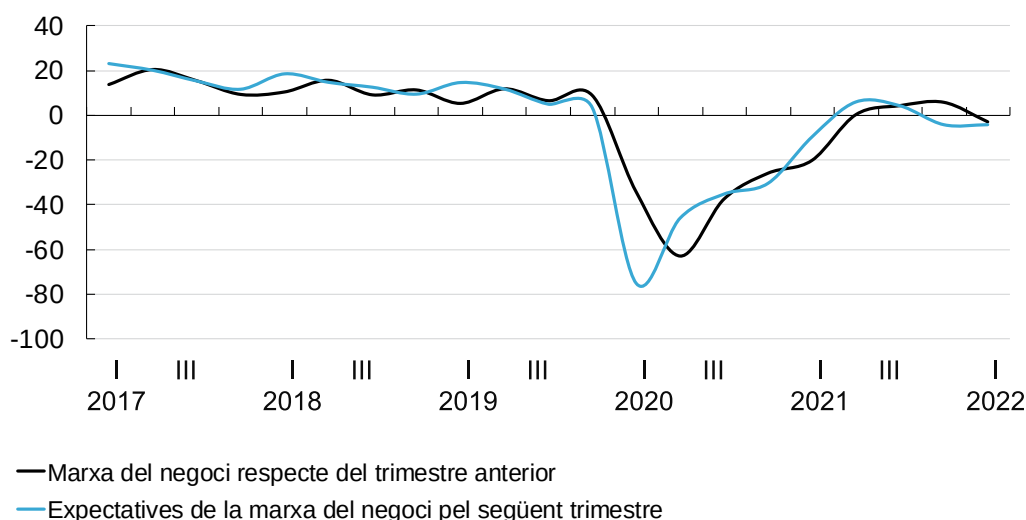
4.

La reactivació i dinamisme del teixit empresarial

Els indicadors de clima empresarial es van recuperar al llarg del 2021

Durant el 2021, els indicadors de clima empresarial van seguir un ritme favorable, fins a estabilitzar-se a l'últim trimestre –tot i que per sota dels nivells pre pandèmia. A finals d'any, el saldo de respostes favorables menys les desfavorables mostrava cert optimisme en la marxa del negoci (5,6 punts, quan el mínim assolit el 2020 va ser de -62,9), un balanç que ha empitjorat durant el primer trimestre d'enguany (-3,1 punts), i també les expectatives per al següent període (-4,2 punts).

Els indicadors de clima empresarial es van recuperar durant el 2021, una tendència que s'ha interromput durant el primer trimestre del 2022
(% de saldo de respostes positives-negatives)

Font: Idescat, Cambra de Comerç de Barcelona i INE.

Les expectatives empresarials recollides el primer trimestre del 2022 recuperen el terreny negatiu en totes les branques, exceptuant l'hostaleria (que registra un saldo positiu per primer cop des de l'esclat de la pandèmia, de 6,2 punts). Probablement, la crisi energètica i l'agreuament dels colls d'ampolla contribueixen a aquestes valoracions, que cal emmarcar en un entorn d'elevada incertesa derivada del conflicte geopolític entre Ucraïna i Rússia.

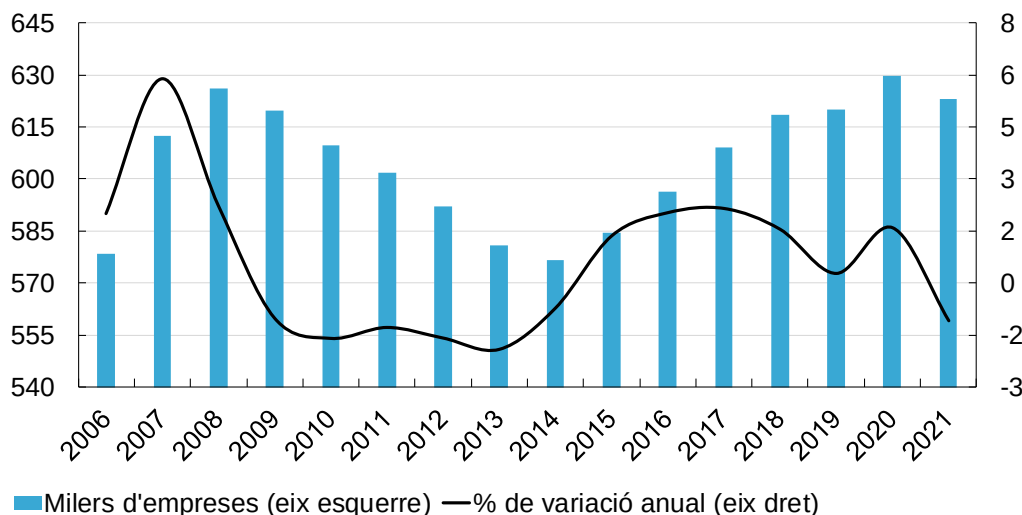
El nombre de deutors concursats va repuntar en el conjunt del 2021

A inicis de l'any 2021, el nombre de deutors concursats –persona física o jurídica sotmesa a un concurs de creditors– va augmentar respecte de l'any anterior, mentre que va disminuir en la segona meitat de l'any. Fins al quart trimestre del 2021, es van acumular 2.101 concursos en empreses catalanes, una xifra que suposa un augment del 67,7 % respecte al 2020. Aquest augment, però, podria ser superior atès que el nombre de deutes concursats està limitat pels efectes de la moratòria concursal, que es va estendre fins al 30 de juny de 2022.

El nombre d'empreses amb domicili social a Catalunya va disminuir un 1,1 % el 2020, amb diferències entre sectors econòmics i grandària de l'empresa

A continuació s'analitza l'evolució de la demografia empresarial: primer amb les dades més robustes del Directori Central d'Empreses de l'INE, que ens permeten valorar els canvis fins a l'1 de gener de 2021, i després amb altres indicadors que ens proporcionen senyals avançats per al conjunt del 2021 (en concret, les unitats legals empresarials, la creació neta de societats mercantils i la dinàmica dels comptes de cotització de la Seguretat Social).

El nombre d'empreses amb domicili social a Catalunya va retrocedir un 1,1 % el 2020

Nota: Dades a 1 de gener de cada any.

Font: Directori Central d'Empreses (DIRCE) de l'INE.

Segons el DIRCE, des del 2014 el nombre d'empreses actives amb domicili social a Catalunya seguia una tendència positiva. No obstant això, la irrupció de la pandèmia de la COVID-19 va revertir el

dinamisme empresarial, i el nombre d'empreses va disminuir al llarg del 2020, fins a les 622.967 empreses (un 1,1 % menys que l'any anterior).

Si considerem les empreses que tenen establiment a Catalunya, independentment del seu domicili social, la xifra també es va reduir un 1,1 % (630.474 empreses), després d'un creixement de l'1,6 % durant el 2019.

La crisi de la pandèmia de la COVID-19 ha tingut un impacte desigual en els diferents sectors d'activitat econòmica. Entre l'1 de gener de 2020 i de 2021, el nombre d'empreses actives en el sector de la indústria va disminuir un 1,5 %, un 1,1 % en el sector serveis i un 0,7 % en el sector de la construcció. Aquesta afectació ha estat superior en el sector de l'hostaleria i en empreses d'entre 10 i 249 treballadors. En canvi, cal destacar la resiliència del teixit empresarial conformat per les empreses d'entre 1 i 9 treballadors, fins i tot en els sectors més afectats per les restriccions sanitàries.

Impacte desigual de la pandèmia sobre la demografia empresarial, amb especial afectació sobre l'hostaleria i la petita i mitjana empresa.

% de variació entre el 2020 i 2021 del nombre d'empreses amb seu social a Catalunya*

	Total	Indústria	Construcció	Comerç	Transport/ Emmagatzematge	Hostaleria	Reste Serveis
Total	-1,1	-1,5	-0,7	-1,4	1,7	-1,9	-1,3
Sense assalariats	-1,8	-2,4	-2,3	-2,5	3,0	-5,3	-1,8
Amb assalariats	-0,2	-1,0	1,9	-0,4	-1,0	-0,4	-0,3
de 1 a 9	0,7	0,2	2,0	0,5	0,3	1,6	0,4
de 10 a 49	-7,5	-3,6	2,6	-11,2	-12,3	-25,0	-6,3
de 50 a 249	-6,8	-7,8	-9,3	-8,3	-4,5	-17,8	-3,8
més de 249	-2,9	-1,2	-27,3	-5,1	0,0	-13,0	-1,3

* Dades a 1 de gener.

Font: Idescat, a partir del directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE, que cobreix totes les activitats econòmiques, excepte la producció agrària i pesquera, els serveis administratius de l'Administració central, autonòmica i local (inclosa la Seguretat Social), les activitats de les comunitats de propietaris i el servei domèstic.

Durant el 2021 hi va haver 38.330 altes empresarials i 38.467 baixes, de les quals 10.108 es van reactivar abans d'acabar el 2020

Una font complementària al DIRCE és la que ens proporciona l'INE amb els fluxos de les unitats legals amb assalariats. A 1 de gener del 2021 Catalunya comptabilitzava 204.413 unitats legals. Aquesta xifra va ascendir fins a les 208.352 al cap d'un any, un 1,9 % més. Durant

l'any 2021, hi va haver 38.330 altes i 38.467 baixes, de les quals 4.664 es van reactivar abans d'acabar l'any.

El segon trimestre del 2021 va concentrar el 32,9 % de les altes, quan es desplega el procés de vacunació i es flexibilitzen algunes de les restriccions. Pel que fa a les baixes, més de la meitat (53,7 %) es van produir en els dos últims trimestres, probablement arran de la crisi de subministrament i colls d'ampolla. Precisament llavors, el nombre de baixes superava les altes empresarials.

El nombre d'unitats legals empresarials va augmentar al llarg del 2021, malgrat que les baixes empresarials es van intensificar en la segona meitat de l'any

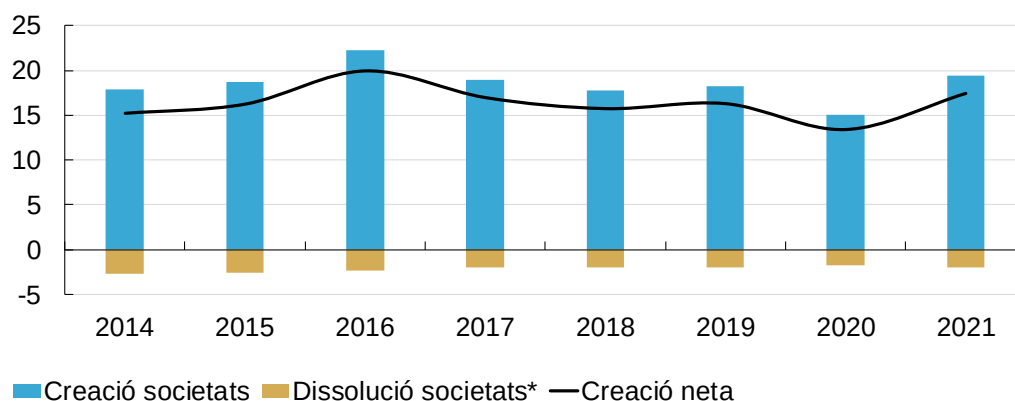
	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Acumulat
A inici de període	204.413	203.648	209.446	208.352	204.413
Altes	8.854	12.629	7.942	8.905	38.330
Reactivacions	1.816	1.357	1.516	1.791	4.664
Permanències	194.794	197.276	200.710	200.060	200.060
Baixes	9.619	8.188	10.552	10.108	38.467
A final de període	205.464	209.446	208.352	208.940	208.940

Font: INE.

La creació neta de societats mercantils el 2021 és un 7,1 % superior respecte dels nivells pre pandèmia

El 2020, es va interrompre l'elevat ritme de creació de societats mercantils dels últims anys: la creació neta va caure en 2.909 societats (un 17,9 %). Tanmateix, al llarg del 2021 es va recuperar el dinamisme i es van crear 19.385 societats mercantils (un 6,2 % per sobre del 2019), i se'n va dissoldre 1.974 (1,4 % menys que el 2019).

La creació neta de societats mercantils augmenta un 7,1 % respecte dels nivells pre pandèmia. En milers de societats

*Les dissolucions de societats s'indiquen en signe negatiu.

Font: Idescat, a partir del Registre mercantil.

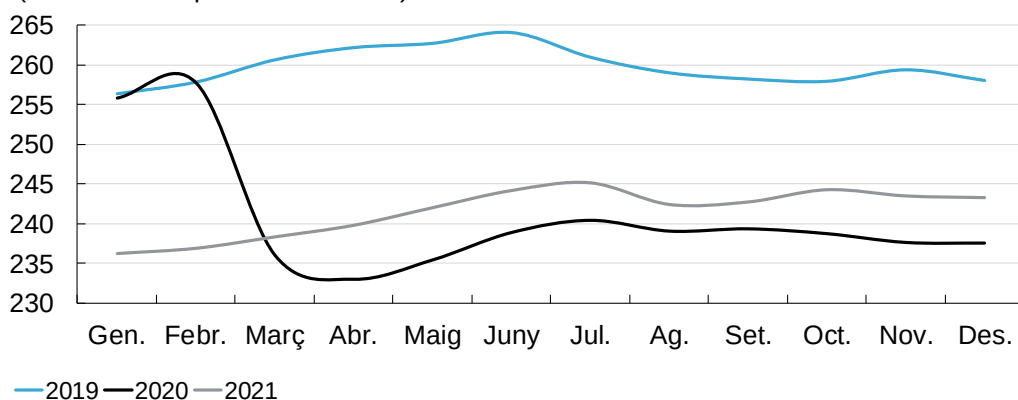
Les últimes dades disponibles, del maig del 2022, suggereixen que es consolida la recuperació iniciada l'any anterior.

Al llarg del 2021, el nombre de comptes de cotització a Catalunya es va incrementar en 5.788, un 2,4% més que el desembre del 2020

El règim general i el règim especial de la mineria del carbó, sumaven 237.550 comptes de cotització el 31 de desembre del 2020, mentre que a 31 de desembre del 2021 la xifra era de 243.338: al llarg de l'any, es van crear 5.788 comptes de cotització (un 2,4 % més), després de la caiguda de l'any 2020 (de 20.479 comptes, un 7,9 % menys que el 2019). L'ascens dels comptes es va concentrar en la primera meitat del 2021, i en la segona meitat la creació de comptes de cotització es va estabilitzar. Malgrat que el nombre de comptes encara es troba per sota dels nivells pre pandèmia, cal destacar l'evolució favorable d'aquest senyal avançat de la demografia empresarial.

Els comptes de cotització van seguir una tendència favorable durant el 2021, que contrasta amb el descens de l'any anterior

(milers de comptes de cotització)

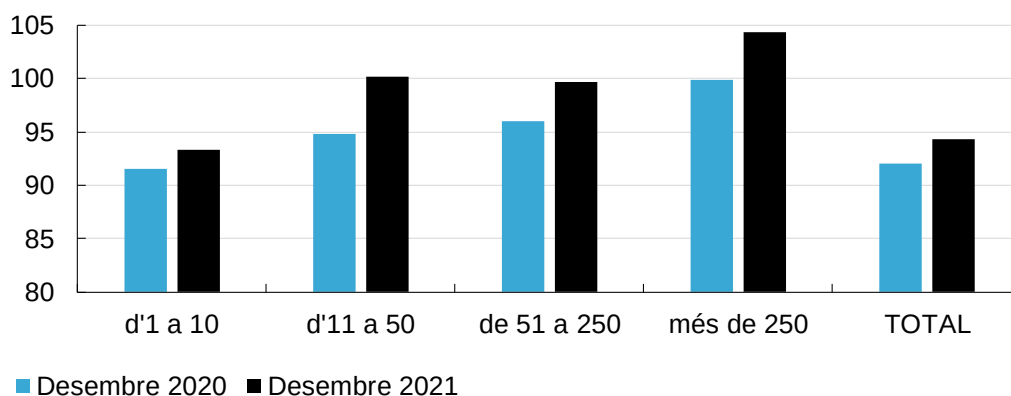
*Règim general i de la mineria del carbó.

Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

L'anàlisi dels comptes de cotització per estrats d'assalariats suggereix una recuperació generalitzada el 2021, que és més intensa en els comptes amb més de 10 assalariats. El segment amb més de 250 treballadors és el que mostra més dinamisme, una tendència que caldrà confirmar amb les dades més robustes del DIRCE.

També es detecta un repunt dels comptes en la majoria d'activitats econòmiques (amb l'excepció de la indústria), tot i que encara no s'han assolit els nivells pre pandèmia. Destaca l'increment en els serveis més afectats per les mesures de contenció de la COVID-19, malgrat que encara se situen per sota del nivell de desembre del 2019.

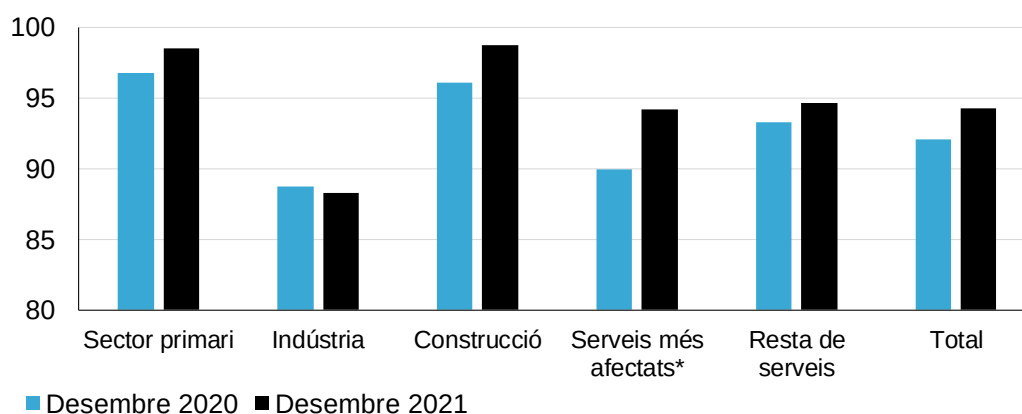
Els comptes de cotització es van recuperar de manera gairebé generalitzada en tots els estrats d'assalariats el 2021, i s'aproximen progressivament als nivells pre pandèmia (índex desembre 2019 = 100)

*Règim general i de la mineria del carbó.

Font: elaboració a partir de dades del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Al llarg del 2021, els comptes de cotització van millorar de manera generalitzada per branques d'activitat, tot i situar-se per sota dels valors del 2019 (índex desembre 2019 = 100)

Nota: Règim general i de la mineria del carbó.

*Els serveis més afectats per les restriccions de contenció de la COVID-19: transport i emmagatzematge; hostaleria; informació i comunicació; activitats professionals, científiques i tècniques; educació; i activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment.

Font: elaboració a partir de dades del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

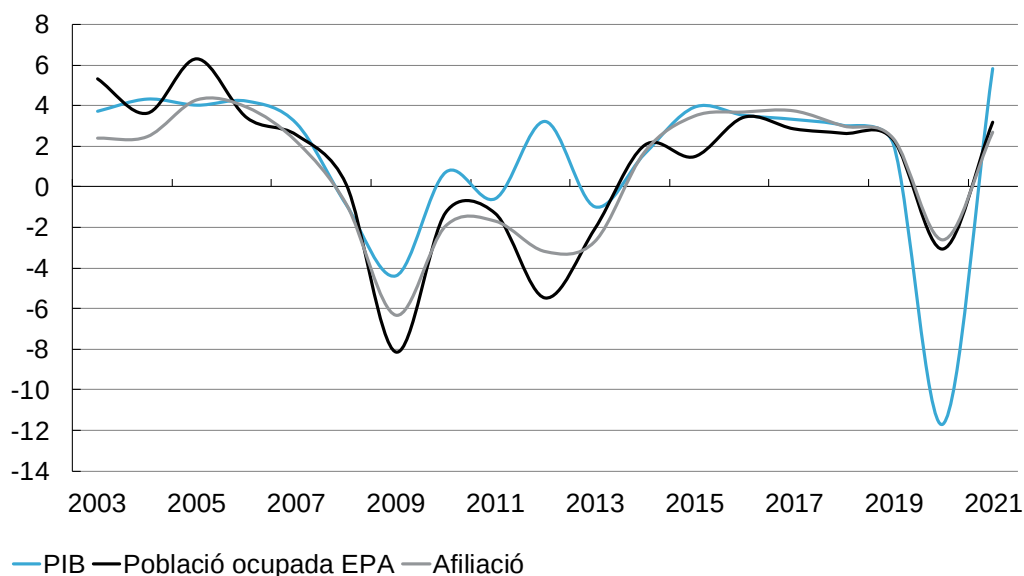
5.

Un mercat de treball més sòlid que en recessions anteriors

L'any 2021 la població ocupada va incrementar un 3,2 %, després del retrocés del 2020 (-3,0 %), mentre que l'afiliació va créixer un 2,7 %

Durant el 2021 la millora de l'activitat econòmica va anar acompanyada d'una evolució molt positiva del mercat de treball. La població ocupada, mesurada per l'Enquesta de Població Activa (EPA) va augmentar un 3,2 %, després del fort retrocés d'un 3,0 % del 2020. L'afiliació a la Seguretat Social també va incrementar de manera significativa (2,7 %), quan l'any anterior havia disminuït un 2,6 %. En termes absoluts (i en mitjana anual), el 2021 el nombre d'afiliacions va incrementar-se en 88.967, mentre que el nombre d'ocupats segons l'EPA va augmentar en 106.300 persones.

Durant la crisi sanitària l'ocupació ha registrat un ajust més suau que en altres recessions (% de variació anual de la població ocupada i del PIB)

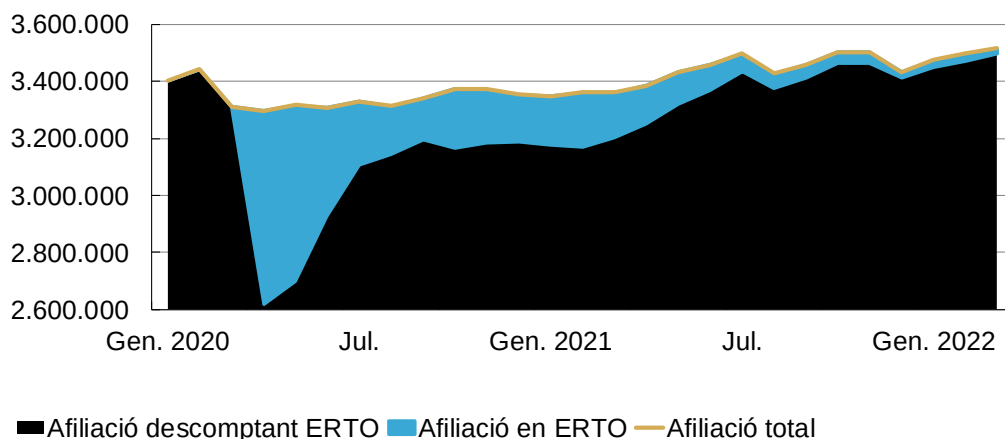
Font: Idescat i Ministeri d'Inclusió Seguretat Social i Migracions.

Durant els primers mesos del 2022, el mercat de treball ha seguit mostrant una evolució molt favorable, tot i el ritme més moderat en l'activitat econòmica, i per exemple l'afiliació mostra augments interanuals superiors al 4,5 % (4,8 % interanual el maig).

Les persones en situació d'ERTO també van anar reduint-se gradualment

Cal recordar que el 2020, davant la situació excepcional de tancament temporal de part de l'activitat productiva, es van utilitzar massivament els expedients temporals de regulació d'ocupació (ERTO), i les persones acollides a aquestes figures segueixen sent considerades com a ocupades per l'EPA i com a afiliades en alta. Aquestes eines han esdevingut claus per a aconseguir un ajust molt més suau de l'ocupació durant la crisi sanitària. Amb la recuperació econòmica el 2021, l'ocupació va tornar a créixer i les persones en ERTO van anar a la baixa: a principis del 2021 un 6,2 % dels afiliats (excloent els autònoms i el règim especial de treballadors de la llar, que són règims que no s'hi poden acollir) estaven en aquesta situació, mentre que a finals d'any el percentatge era inferior a un 1 %. En aquest sentit, altres variables del mercat laboral que recullen l'evolució de l'ocupació i també l'efecte dels ERTO, com les hores treballades, van augmentar a un ritme intens, d'un 8,7 % (-13,1 % el 2020).

Disminució de les persones afiliades en situació d'ERTO al llarg del 2021
(nombre d'afiliacions)

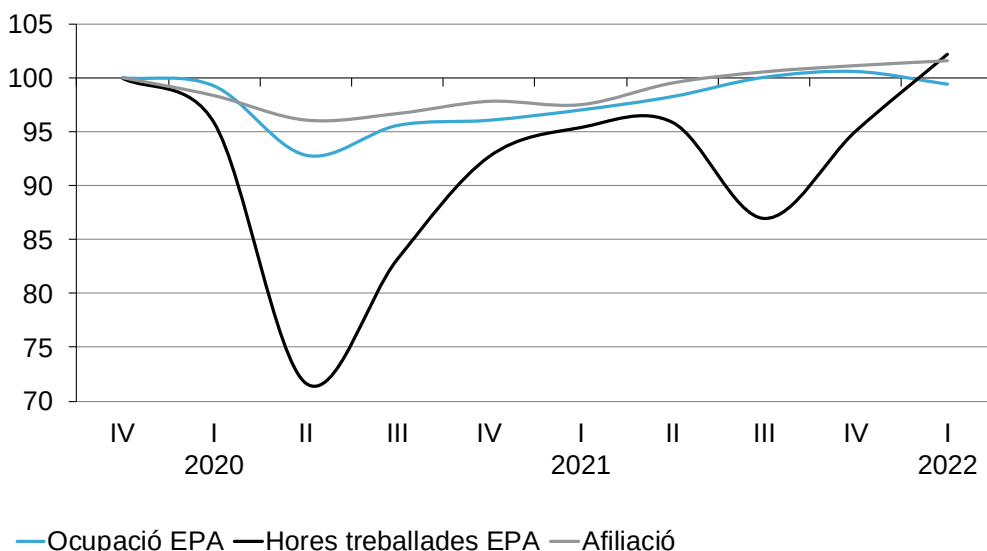
Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

El mercat laboral ha tingut una evolució molt més favorable que en recessions anteriors, i en acabar el 2021, les variables d'ocupació ja han retornat als valors pre pandèmia

La recuperació de l'ocupació durant el 2021 confirma que ha tingut una evolució molt més favorable que en anteriors recessions, quan l'ocupació registrava unes caigudes superiors a les del PIB. Per exemple, durant la crisi financera l'ocupació segons l'EPA va davallar un 8,1 % l'any 2009 (el PIB havia caigut un 4,4 %), i va encadenar cinc anys seguits de caiguda. En canvi, a finals del 2021, l'ocupació i

l'afiliació ja havien recuperat els valors pre pandèmia, i les hores treballades van recuperar-los a principis del 2022. Les dades més recents d'afiliació, del maig del 2022, se situen un 4,9 % per sobre del nivell d'abans de la pandèmia (a finals del 2019).

Les variables d'ocupació ja han recuperat o superat els valors pre pandèmia
(Índex base 100=IVT2019)

Font: EPA (Idescat i INE).

L'ocupació també va recuperar el creixement positiu a Espanya i a la zona euro

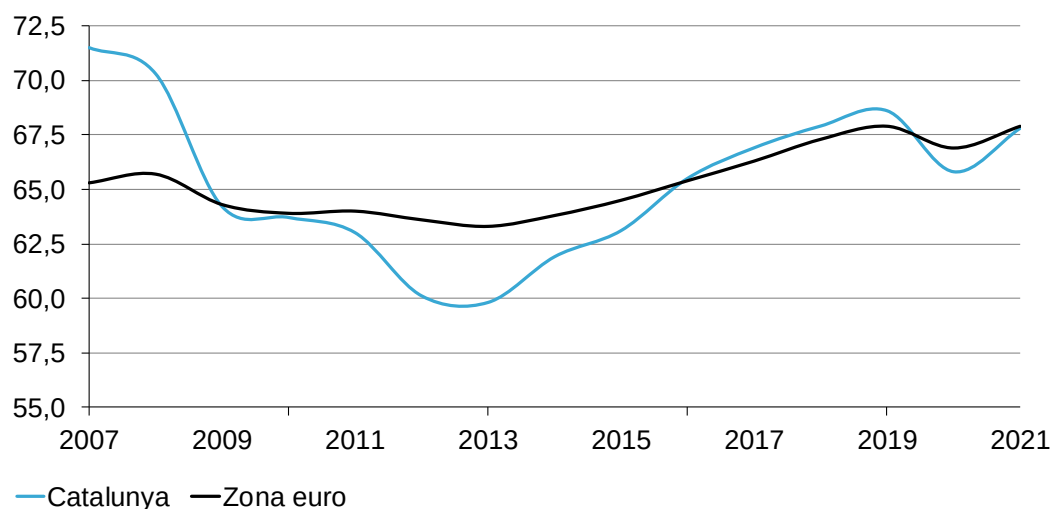
La reactivació econòmica durant el 2021 també ha anat acompanyada d'una millora de l'ocupació tant a Espanya com a la zona euro. La població ocupada a Espanya ha crescut segons l'EPA un 3,0 % anual (després del -2,9 % el 2020), i l'afiliació ha incrementat un 2,7 %. A la zona euro, l'ocupació va créixer un 1,1 %, després del -1,6 % del 2020.

La població activa va experimentar un augment intens a Catalunya (1,9 %), després del descens que havia registrat el 2020 pels confinaments (-1,3 %)

La població activa va créixer a un ritme fort (1,9 %), i es va recuperar de la davallada del 2020 causada pel context dels confinaments més estrictes (-1,3 %). Paral·lelament, la població en edat de treballar (de 16 a 64 anys) va seguir amb un creixement positiu (0,2 %), tot i que més suau que els tres anys anteriors. També va pujar la taxa d'activitat (de 16 a 64 anys), d'un 76,9 % fins a un 78,1 %, en valors propers als d'abans de la pandèmia. Amb una perspectiva temporal més àmplia, la taxa d'activitat ha restat força estable des de fa més d'una dècada-

excepte el descens atípic del 2020-, i en valors força superiors a la mitjana de la UEM.

La taxa d'ocupació (15 a 64 anys) torna a valors similars a la mitjana de la zona euro (% de població ocupada 15-64 anys/ població 15-64 anys)

Font: Eurostat.

La taxa d'ocupació de 15 a 64 anys va augmentar fins a un 67,8 % i torna a valors similars als de la mitjana de la zona euro

La millora en la població ocupada durant el 2021 va permetre l'augment en la taxa d'ocupació (de 16 a 64 anys), després de la davallada del 2020: va passar d'un 67,1 % a un 69,0 % (per sota de la taxa de 69,7 % de l'any 2019). Cal recordar que al període 2017-2019 la taxa d'ocupació a Catalunya va ser més alta que a la zona euro, i després del descens durant el 2020, l'any 2021 torna a valors similars als estàndards europeus. En aquest cas la taxa comparable és la de la població de 15 a 64 anys (que és l'interval d'edat que utilitza l'Eurostat), que ha estat d'un 67,8 % a Catalunya i d'un 67,9 % a la zona euro.

La taxa d'atur va baixar d'un 12,6 % a un 11,6 % el 2021, i des de finals del 2021 assoleix un 10,2 %, la taxa més baixa des del 2008

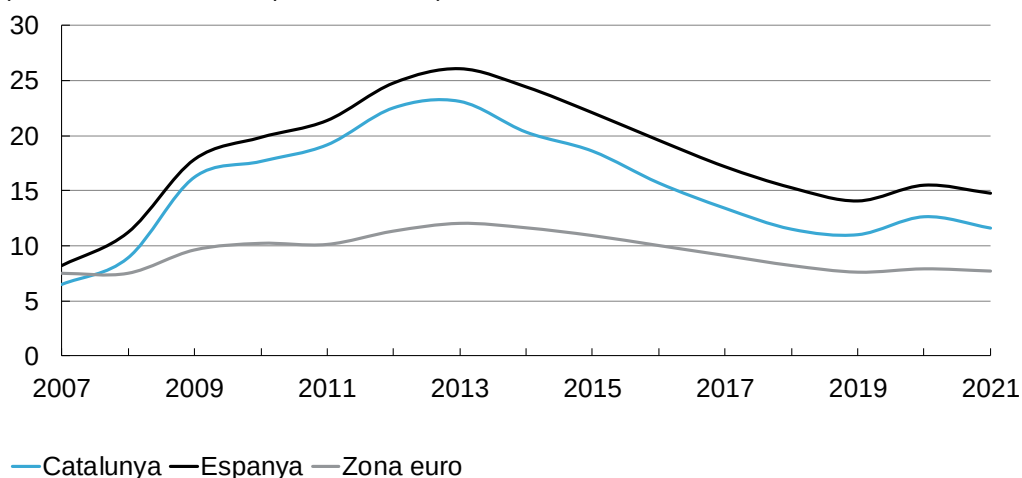
Segons l'EPA la població en atur va reduir-se l'any 2021 en 32.200 persones (un -6,7 %). L'augment de l'ocupació havia estat de 106.300 persones, de manera que una part de les noves ocupacions han estat ocupades per nous actius (s'han registrat 74.200 actius més). La taxa d'atur va baixar fins a un 11,6 %. Cal recordar que l'any 2020 la taxa d'atur havia pujat de manera moderada, d'un 11,0 % a un 12,6 %, un augment molt més suau que en la crisi financera (quan va arribar a desapar-se fins a un màxim d'un 23,1 % l'any 2013). Des de finals del

2021 la taxa d'atur ha disminuït fins a situar-se en un 10,2 %, la taxa més baixa des de l'any 2008.

Si es consideren altres mesures ampliades de l'atur, s'observa un empitjorament més marcat durant el 2020: la taxa U5, que inclou les persones desanimades que sí que volen treballar i estan disponibles, però que no cerquen feina (perquè pensen que no en trobaran o per altres motius), va baixar d'un 15,6 % a un 13,8 %. I la taxa U6, a la que se li incorpora les persones ocupades a temps parcial amb caràcter involuntari, és la que hauria experimentat una reducció més intensa, i passa d'un 20,5 % a un 17,7 %.

La taxa d'atur es redueix fins a un 11,6% el 2021, després del repunt del 2020

(Taxa d'atur= % d'aturats/població activa)

Font: Idescat, INE i Eurostat.

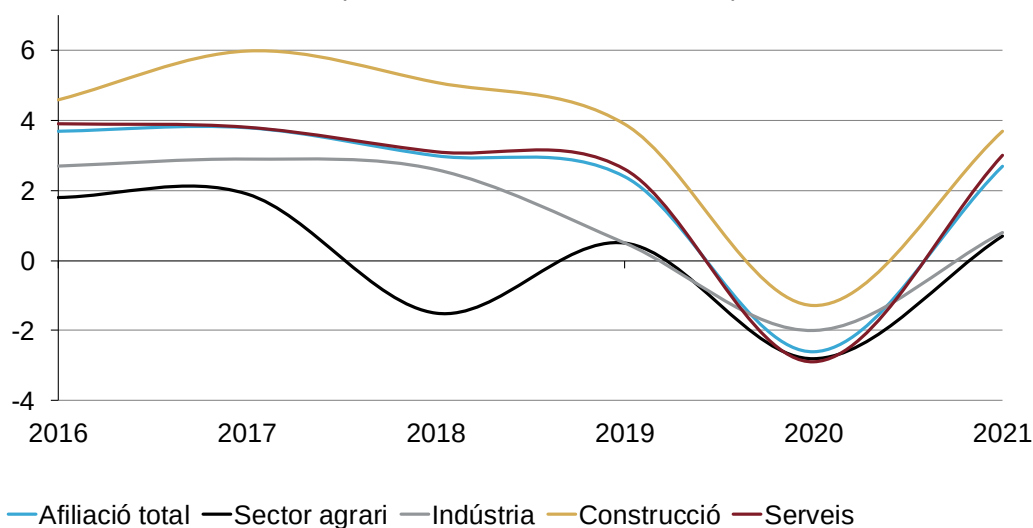
Al conjunt de l'Estat la taxa d'atur, que havia passat d'un 14,1 % a un 15,5 % el 2020, va reduir-se fins a un 14,8 %. Pel que fa a la zona euro, després que la taxa d'atur experimentés un increment molt moderat el 2020 (d'un 7,6 % a un 7,9 %), el 2021 va tornar a orientar-se a la baixa fins a un 7,7 %. D'altra banda, la divergència en termes de taxa d'atur dins la UEM va seguir sent gran: les taxes d'atur més elevades van ser les de Grècia (14,7 %) i Espanya (14,8 %)- tot i que durant el 2021 van disminuir- mentre que les més baixes van ser les de Malta (3,5 %) i Alemanya (3,8 %).

Durant el 2021 va haver menys flux de persones ocupades que van perdre la feina, i va augmentar la sortida de l'atur cap a l'ocupació, amb registres que milloren els del 2020 i del 2019

L'EPA també permet l'anàlisi de fluxos al mercat de treball. L'any 2021, en mitjana, un 2,18 % de les persones que estaven ocupades havia passat a situació d'atur al trimestre següent. Això implica menys

sortida d'ocupació cap a l'atur que el 2020 (quan el percentatge havia augmentat fins a un 2,7 %) i també menys que el 2019 (2,4 %). El flux de persones que van deixar de ser ocupades per a passar a situació d'inactivitat, d'un 2,7 %, també va disminuir (va ser d'un 3,55 % el 2020). Pel que fa a les persones en atur, un 26,3 % havien aconseguit passar a situació d'ocupació al trimestre següent (per sobre del 22,2 % del 2020 i també superior al 24,1 % del 2019). En resum, el 2021 va produir-se un menor flux de persones ocupades que van perdre la feina i es va produir un major flux de persones a l'atur o inactives que van trobar una ocupació, en coherència amb els bons resultats del mercat de treball durant el 2021.

Per grans sectors d'activitat, el creixement de l'afiliació ha estat més intens als serveis i a la construcció (% de variació anual de l'afiliació)

Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Per sectors productius, l'afiliació va créixer amb més força a la construcció i als serveis

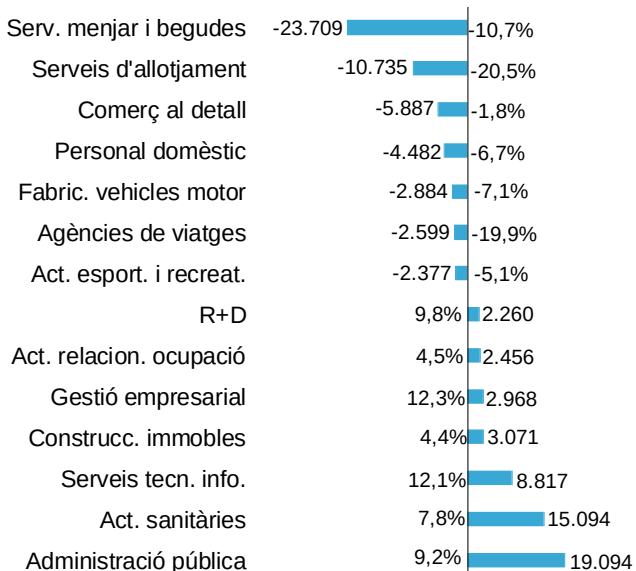
Les dades d'afiliació mostren com en el conjunt del 2021 es va produir un augment a tots els grans sectors productius: el creixement més intens en termes relatius va correspondre a la construcció (3,7 %), seguida dels serveis (3,0 %), mentre que l'increment va ser moderat al sector agrari (0,7 %) i a la indústria (0,8 %). A més, al final de l'any 2021, els serveis ja havien recuperat els nivells d'afiliació de dos anys enrere, abans de la pandèmia, mentre que a la construcció era un volum un 2,9 % superior. La indústria els ha recuperat els primers mesos del 2022, mentre que el sector agrari mostra una afiliació lleugerament inferior.

Les branques amb un major augment de l'afiliació el 2021 va ser l'Administració Pública i sanitat, les tecnologies de la informació, el comerç i les branques relacionades amb la construcció

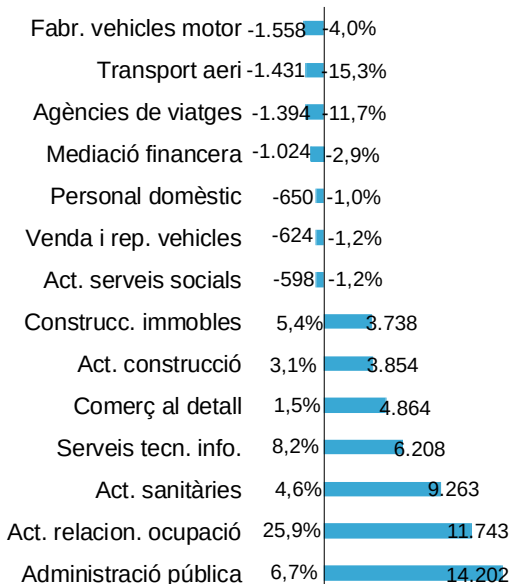
La informació de l'afiliació desagregada per activitats permet analitzar l'impacte sectorial de la crisi sanitària i l'evolució al llarg del 2021. Les branques amb un comportament més positiu el 2021, respecte del 2020, van ser l'Administració Pública i les activitats sanitàries, amb augments d'un 6,7 i un 4,6 % anual (14.202 i 9.263 persones més), respectivament. L'ocupació d'aquestes branques s'ha vist impulsada per les necessitats de contractació arran de la pandèmia. L'afiliació de les activitats relacionades amb l'ocupació, que inclou les persones que treballen per a empreses de treball temporal i que poden estar contractades en qualsevol activitat, també va registrar una pujada notable, del 25,9 % (11.743 persones). Els serveis de tecnologies de la informació també van seguir amb el dinamisme dels darrers anys, amb un creixement d'un 8,2 % anual (6.208 persones). Addicionalment, destaca l'augment de l'afiliació en les branques de comerç i en les branques corresponents al sector de la construcció. Precisament, aquestes són les branques econòmiques que també han registrat un creixement més gran de l'afiliació en comparació amb la situació pre-pandèmia (amb l'any 2019).

L'Administració Pública, les activitats sanitàries i els serveis de tecnologies de la informació són les branques que registren un increment més gran, en termes absoluts, en comparació als nivells pre-pandèmia

Variació 2019/2021

Variació 2020/2021

Unitats: variació anual (en termes absoluts i en percentatge) del nombre d'afiliats el 2021, en comparació amb el 2019 i el 2020.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'inclusió, Seguretat Social i Migracions i l'Observatori de Treball i Model productiu

Contràriament, les reduccions més fortes entre el 2021 i el 2020 corresponen a la fabricació de vehicles de motor, transport aeri, agències de viatges i mediació financera, que cauen en més de 1.000 afiliats cadascuna. En comparació amb els nivells prepandèmia, els serveis de menjar i begudes i serveis d'allotjament són les branques amb les caigudes més fortes (23.709 i 10.735 persones, respectivament), seguides de comerç al detall, personal domèstic, vehicles de motor i agències de viatge.

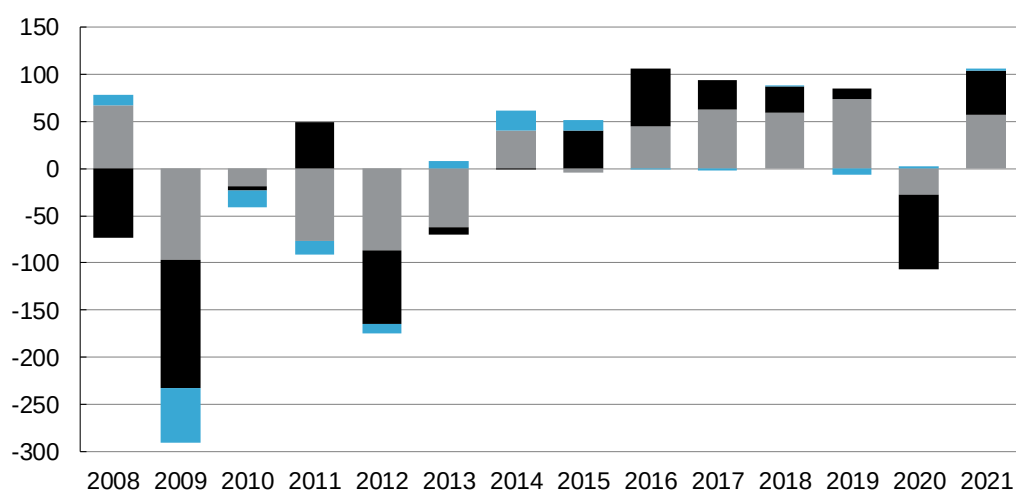
L'any 2021 la millora de l'ocupació va concentrar-se en la població assalariada i a temps complet, mentre que la taxa de parcialitat cau al valor més baix des del 2010

Les dades desagregades de l'EPA assenyalen que el creixement de la població ocupada va beneficiar en major mesura l'ocupació assalariada (3,7 % anual), amb un creixement notable al sector privat i més dinàmic al sector públic. Segons tipus de jornada, l'ocupació a jornada completa van augmentar un 4,1 %, a diferència la població ocupada a temps parcial, que va caure (-2,5 %), tot i que menys que al 2020 (-8,3 %). La taxa de parcialitat va baixar fins a un 13,1 %, el valor més baix des del 2010. D'altra banda, tant l'EPA com l'afiliació assenyalen un creixement positiu del treball no assalariat (un 0,5 % segons l'EPA; un 1,8 % en l'afiliació al règim d'autònoms), però a un ritme més moderat que el dels assalariats.

Un 19 % de la població ocupada va treballar des del domicili habitual o ocasionalment, molt superior als valor prepandèmia, que eren inferiors al 9 %

La proporció d'ocupats que van treballar des del seu domicili més de la meitat de dies o ocasionalment, va situar-se en un 19,0 %, per sobre del percentatge del 2020 (17,7 %), perquè encara que el 2020 va concentrar el confinament més estricte cal tenir en compte que els primers mesos de l'any no havia pandèmia. És un percentatge força superior al que hi havia abans de la crisi sanitària (l'any 2019 era d'un 8,6 %). En particular, durant el 2021, un 12,6 % de la població ocupada va treballar des del domicili més de la meitat de dies i un 6,4 % van fer teletreball ocasional (5,5 % dels ocupats). A Espanya el percentatge de treball des del domicili va pujar d'un 15, a un 15,4 %, i a la zona euro va augmentar d'un 22,3 % a un 26,1 %.

El 2021 l'ocupació indefinida va créixer en 57,2 milers de persones i la temporal en 46,8 milers (variació anual en milers de persones)

- No assalariats
- Assalariats amb contracte de treball temporal
- Assalariats amb contracte de treball per temps indefinit

Font: Idescat.

En termes relatius, l'ocupació temporal va augmentar més que la indefinida (8,5 % i 2,5 %, respectivament)

Després que el 2020 l'ajust de l'ocupació recaigués en major mesura en els treballadors temporals, l'any 2021 s'ha creat ocupació temporal a un ritme més gran (8,5 % anual) que l'ocupació indefinida (2,5 %). Aquest patró acostuma també a ser habitual en les sortides de les crisis, quan hi ha un grau d'incertesa alt. En termes absoluts, els ocupats indefinits van incrementar en 57,2 milers de persones, mentre que els temporals van créixer en 46,8 milers. Tot plegat, la taxa de temporalitat va pujar a un 20,5 %, gairebé un punt per sobre del 2020, però inferior a la taxa d'un 21,6 % del 2019. Al conjunt de l'Estat el creixement de l'ocupació també va mostrar un augment relatiu intens del treball temporal, i la taxa de temporalitat va pujar un punt percentual, fins a un 25,1 %. A la zona euro la taxa de temporalitat és força inferior (15,3 %).

Fort increment en la contractació (sense assolir les xifres del 2019) mentre que la rotació va continuar elevada: gairebé un 40 % dels contractes temporals va tenir una durada inferior o igual a un mes

Les dades de contractacions de l'Observatori del Treball i del Model productiu de la Generalitat de Catalunya mostren com l'any 2021 es va

produir un increment tant en el nombre de contractes indefinits (d'un 34,4 %) com en els temporals (20,1 %). El pes de la contractació indefinida sobre els nous contractes va ser d'un 15,1 %, el més elevat des de l'any 2008. En tot cas, els volums de contractació van quedar per sota dels que es registraven abans de la pandèmia (la contractació indefinida va ser un 6,4 % inferior a la del 2019, i la temporal un 18,8 % inferior). A banda de l'alta temporalitat, va seguir sent especialment preocupant l'elevat grau de rotació al mercat de treball, de manera que alguns treballadors temporals van rotant entre contractes de molt curta durada. Així, un 39,5 % dels contractes temporals signats durant el 2021 van tenir una durada màxima d'un mes, i en particular un 28,3 % van ser de molt curta durada (inferiors o iguals als 7 dies).

El 2021 van augmentar les taxes d'activitat i d'ocupació de manera generalitzada, mentre que la taxa d'atur va baixar

	2019	2020	2021
Catalunya			
Població activa (% de variació anual)	1,8	-1,3	1,9
Població ocupada (% de variació anual)	2,3	-3,0	3,2
Assalariats amb contracte de treball indefinit	3,3	-1,2	2,5
Assalariats amb contracte de treball temporal	1,7	-12,5	8,5
Població en atur (% de variació anual)	-2,6	13,1	-6,7
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	78,4	76,9	78,1
Dones	74,6	73,2	75,2
Homes	82,2	80,6	81,0
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	69,7	67,1	69,0
Dones	66,0	63,3	65,4
Homes	73,4	70,9	72,5
Taxa d'atur (%)	11,0	12,6	11,6
Dones	11,5	13,4	12,9
Homes	10,6	11,9	10,4
Població de 16 a 24 anys	26,2	34,0	28,9
Taxa de temporalitat (%)	21,6	19,6	20,5
Proporció d'ocupació a temps parcial (%)	14,6	13,9	13,1
Espanya			
Població activa (% de variació anual)	1,0	-1,3	2,1
Població ocupada (% de variació anual)	2,3	-2,9	3,0
Població en atur (% de variació anual)	-6,6	8,7	-2,9
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	75,0	73,4	75,0
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	64,3	61,9	63,8
Taxa d'atur (%)	14,1	15,5	14,8

Font: Enquesta de població activa (EPA), de l'INE

Va pujar la proporció de l'atur de llarga durada, fins a un 44,8 % del total de la població en atur

El descens de l'atur el 2021 sobretot va beneficiar a la població en atur que cercava feina des de feia menys d'un any. La proporció d'atur de llarga durada va situar-se en un 44,8 % del total de població en atur (l'any 2020 havia baixat fins a un 32,2 %, pel fort increment de pes de l'atur de curta durada. La proporció d'atur de molt llarga durada (més de dos anys de cerca) se situa en un 22,3 % (fa un any era d'un 18,0 %). De la taxa d'atur total del 2021 (d'un 10,6 %), 5,2 punts s'expliquen per persones desocupades que cerquen feina des de fa un any o més.

Per gènere, la taxa d'atur de les dones (12,9 %) va baixar menys que la dels homes, que va reduir-se fins a un 10,4 % (el valor més baix des del 2008)

L'ocupació femenina va créixer a un ritme una mica superior a la dels homes, i la seves taxes d'ocupació van millorar significativament (fins a un 65,4 % en les dones i un 72,5 % en els homes). Al mateix temps, la població activa va créixer amb molta intensitat entre les dones (3,1 %, en comparació amb el 0,9 % en els homes), i això va determinar que la reducció en la taxa d'atur de les dones fos moderada: va baixar fins a un 12,9 % (0,5 punts inferior a la del 2020), mentre que la taxa d'atur dels homes va disminuir amb més força, d'un 11,9 % a un 10,4 %, i va assolir la taxa més baixa des del 2008.

Reducció generalitzada de la taxa d'atur per col·lectius, si bé grups com els joves o els estrangers no comunitaris segueixen amb una taxa d'atur alta i molt superior a la zona euro

L'ajust en l'ocupació durant el 2020 va afectar en major mesura als col·lectius que ja prèviament partien d'un atur més alt. El 2021 la reducció en la taxa d'atur ha estat generalitzada, però alguns col·lectius segueixen mostrant taxes elevades, com la població de 15 a 24 anys (amb una taxa d'atur d'un 28,9 %) i la dels estrangers no comunitaris (22,4 %). Catalunya mostra una taxa d'atur més alta que la UEM en tots els col·lectius, però les diferències més grans es produeixen precisament en aquests dos col·lectius i en les persones amb un nivell formatiu amb segona etapa d'educació secundària (cal recordar que els cicles formatius superiors es consideren estudis superiors). El diferencial amb la taxa d'atur de la zona euro també és més gran en el cas de les dones que dels homes.

La taxa d'atur dels joves és molt superior a Catalunya que a la zona euro, mentre que la taxa de les persones més formades és la més propera a la zona euro

Taxa d'atur d'alguns col·lectius de població (%)

	Catalunya			Zona euro	Diferencial Catalunya /zona euro
	2020	2021	Variació 2021 (pp.)	2021	
Total	12,6	11,6	-1,0	7,7	3,9
Sexe					
Dones	13,4	12,9	-0,5	8,1	4,8
Homes	11,9	10,4	-1,5	7,4	3,0
Edat					
De 15 a 24 anys	34,0	28,9	-5,1	16,8	12,1
De 25 a 54 anys	11,3	10,4	-0,9	7,2	3,2
De 55 a 64 anys	9,4	9,3	-0,1	6,0	3,3
Nivell de formació assolit					
Fins a la secundària obligatòria	18,5	17,5	-1,0	13,7	3,8
2a etapa de l'educació secundària	14,3	13,5	-0,8	7,2	6,3
Superior	7,6	6,6	-1,0	5,1	1,5
Taxa d'atur de la població estrangera no UE-27	25,7	22,4	-3,3	15,5	6,9

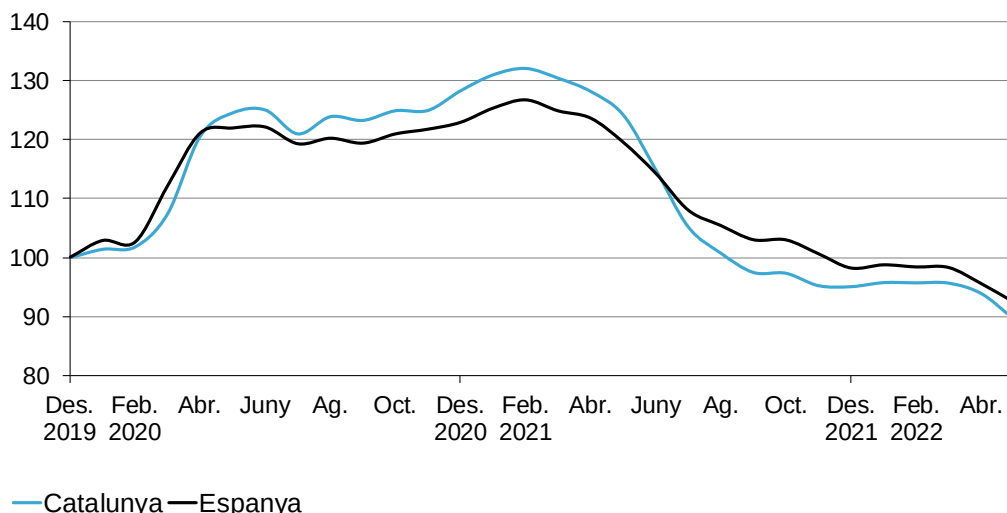
Font: Idescat i Eurostat.

D'altra banda, el col·lectiu de població aturada és un dels que presenta més vulnerabilitat quant a la seva renda, i és molt rellevant conèixer quin percentatge rep una prestació o subsidi per desocupació. Aquesta cobertura, que va anar disminuint des del 2010 fins al 2017 (d'un 43,1 % fins a un 26,1 %), va millorar des del 2017 fins al 2020 (quan el percentatge va situar-se en un 31,1 %). L'any 2021 s'ha reduït lleugerament, fins a un 30,5 %. De tota manera, la cobertura és relativament baixa, i suggereix que moltes persones tenen unes condicions laborals poc favorables i amb molta rotació, que els impedeixen generar drets a percebre prestacions d'atur.

L'atur registrat es redueix un 5,3 % el 2021 amb la recuperació econòmica

El 2021 l'atur registrar també es va reduir de manera significativa: un -5,3 % en mitjana anual respecte del 2020. A Espanya les persones registrades a l'atur han disminuït un 3,9 % anual. El febrer del 2021 el nombre d'aturats registrats va assolir el punt màxim i, des de llavors, s'ha reduït progressivament fins arribar el maig del 2022 a les 348.027 persones, els valors més baixos des del 2008. Les dades del 2022 consoliden el bon ritme de recuperació del mercat de treball.

A finals del 2021, l'atur registrat era inferior al nivell anterior a l'esclat de la pandèmia (desembre 2019 = 100)

Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Les dades territorials de l'any 2021 mostren una millora generalitzada, si bé les taxa d'atur registral més altes continuen sent les del Baix Penedès i el Baix Camp

Les dades territorials de l'any 2021 mostren una gran millora generalitzada respecte al 2020, especialment en aquelles comarques que pertanyen a l'Alt Pirineu i Aran. Per altra banda, si ens fixem en les taxes d'atur registral, les més altes corresponen a les comarques del Camp de Tarragona, les Terres de l'Ebre i el Penedès.

L'Idescat proporciona dades comarcals sobre l'evolució de la afiliació (en aquest cas la variació interanual a desembre del 2021 segons la comarca del centre de cotització), mentre que l'Observatori del Treball i Model Productiu publica dades territorials de l'atur registrat (variació interanual a desembre del 2021). A partir d'aquestes dades es pot calcular una taxa d'atur registral, que compara el volum de l'atur registrat amb una població activa hipotètica que estaria formada per les persones comptades dins l'atur registrat i les persones afiliades a la Seguretat Social. L'evolució d'aquestes dades (vegeu l'Annex per a més detall) mostra que l'any 2021 hi ha hagut una millora generalitzada d'aquests indicadors laborals arran de la relaxació de les restriccions sanitàries i de la recuperació econòmica. No obstant això, hi ha diferències territorials importants entre comarques.

En l'àmbit comarcal, l'evolució més favorable en termes de afiliació durant el 2021 s'ha produït a l'Aran (amb un creixement interanual d'un 15,0 % a desembre del 2021). També destaquen els augment a la Cerdanya (9,7 %), la Selva (6,7 %) i l'Alta Ribagorça (6,6 %), enfront la

mitjana de Catalunya (d'un 4,1 % interanual). Per contra, l'evolució més desfavorable (tot i mantenir-se en variacions positives) correspon a la Terra Alta (1,8 %), les Garrigues (2,1 %), la Ribera d'Ebre (2,3 %) i el Montsià (2,5, totes elles per sota de la mitjana de Catalunya. Si es considera la variació de l'afiliació biennal, això és, en comparació amb desembre del 2019 (abans de la pandèmia), les comarques que encara no han recuperat el nivell d'afiliació són la Ribera d'Ebre (-1,3 %) i el Barcelonès (-0,2 %), i els creixements més grans corresponen a la Cerdanya (7,8 %) i el Moianès (6,5 %).

Els decrements més intensos en l'atur registrat corresponen a l'Aran (-61,3 %), la Cerdanya (-38,3 %), l'Alta Ribagorça (-33,1 %) i l'Alt Urgell (-32,6 %), enfront la mitjana de Catalunya del -25,8 %. Aquestes comarques tenen un nombre baix d'aturats registrats i, per tant, les variacions a la baixa impliquen un decreixement relatiu significatiu.

Finalment, les dades de desembre del 2021 de la taxa d'atur registral mostren que la més alta és la del Baix Penedès (16,1 %, enfront la mitjana d'un 10 % a Catalunya), seguida del Baix Camp (13,4 %), el Montsià (12,7 %) i el Tarragonès (12,6 %), mentre que les més baixes corresponen a l'Aran (3,7 %), la Cerdanya (5 %), l'Alta Ribagorça (6,1 %) i el Pla de l'Estany (6,4 %).

6.

El repunt de la inflació i la contenció salarial en un context incert

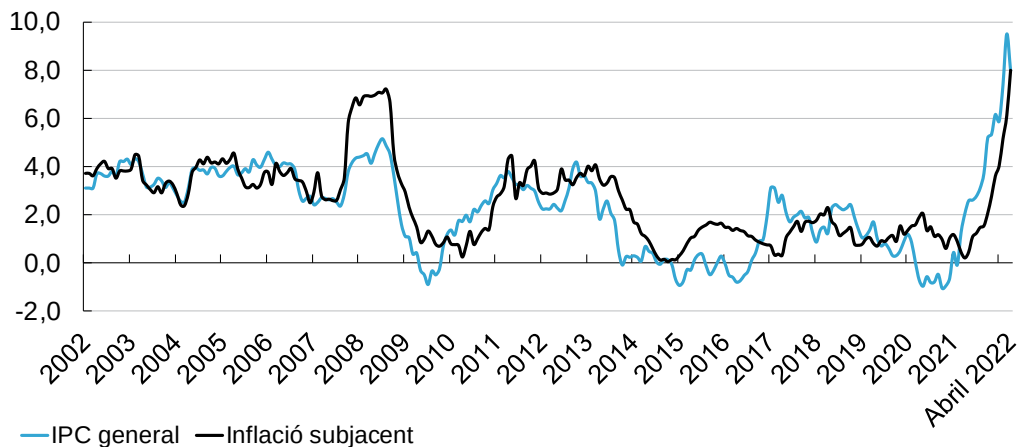
L'encariment de les matèries primeres, la reactivació de la demanda i els problemes de subministrament eleven el creixement de l'IPC anual al 2,9 %

Després de mesos amb inflacions molt moderades i, fins i tot, negatives, l'any 2021 registra una inflació anual del 2,9 %, amb inflacions molt moderades en els mesos inicials (0,4 % i -0,1 % els mesos de gener i febrer), i elevades a finals d'any (6,2 % el desembre).

Les inflacions de finals del 2021 constitueixen l'avantsala d'inflacions molt elevades registrades els primers mesos del 2022.

L'any 2021 trenca amb un llarg període d'inflacions moderades

% de variació interanual dels Índexs de preus de consum

Nota: les taxes de variació de la inflació subjacent de l'any 2002 corresponen a la base 2001.

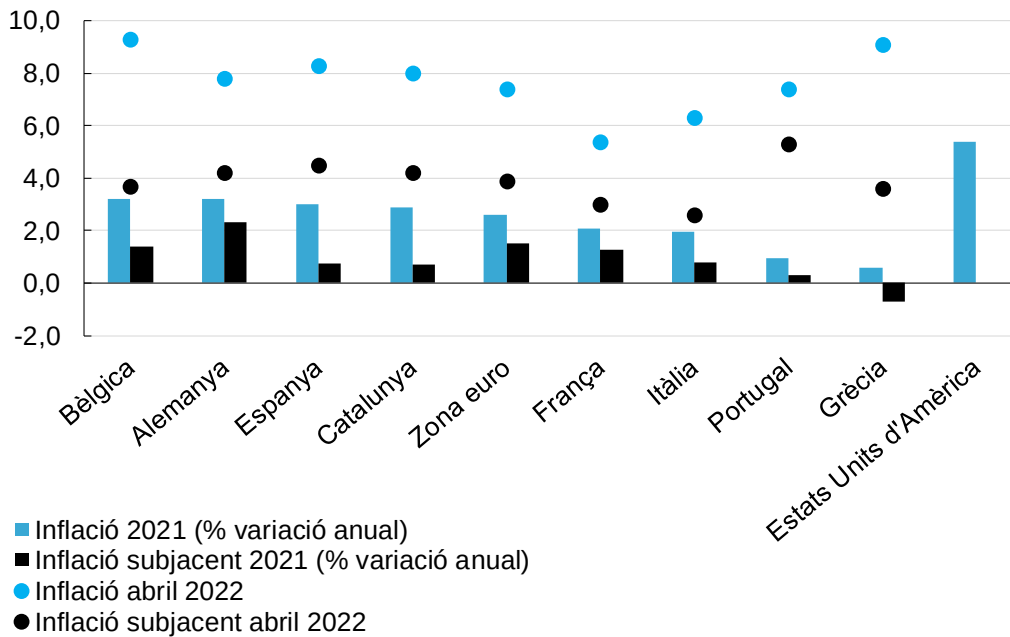
L'any 2020 havia estat un any marcat per la crisi sanitària, que va tenir un paper fonamental en el comportament negatiu de l'IPC. Durant els primers mesos de la pandèmia la inflació va tornar-se negativa sobretot pel descens en el preu del cru, derivat de la baixada de la demanda de petroli. Posteriorment, van ser els preus dels hotels i els restaurants els que van caure. El 2021, però, ve molt marcat per la reactivació de l'economia i una recuperació de la demanda més ràpida que la oferta.

No obstant, l'evolució de l'índex de preus, que en un principi havia de tenir una tendència alcista de poca durada, ha seguit creixent més enllà del 2021, i durant el primer trimestre de l'any 2022 ha assolit xifres superiors al 7 % (9,5 % el mes de març).

La tendència alcista dels preus, però, és una constant en un gran nombre d'economies, amb un abast i una durada superiors al que es preveia, tal i com es pot veure en el gràfic següent. A la zona euro, la inflació del 2021 va ser del 2,6 %, tres dècimes per sota de la catalana. Es detecten diferències entre un grup format per economies com la belga, l'alemanya i l'espanyola, amb inflacions superiors al 3 %, i d'altres com Itàlia, Portugal i Grècia, amb inflacions inferiors al 2 %. Durant els primers mesos del 2022 aquestes diferències s'escurcen i l'acceleració dels preus s'estén en termes generals. França, però, segueix amb inflacions més moderades.

L'increment de preus és comú a un gran nombre d'economies

% variació anual de l'Índex de preus de consum

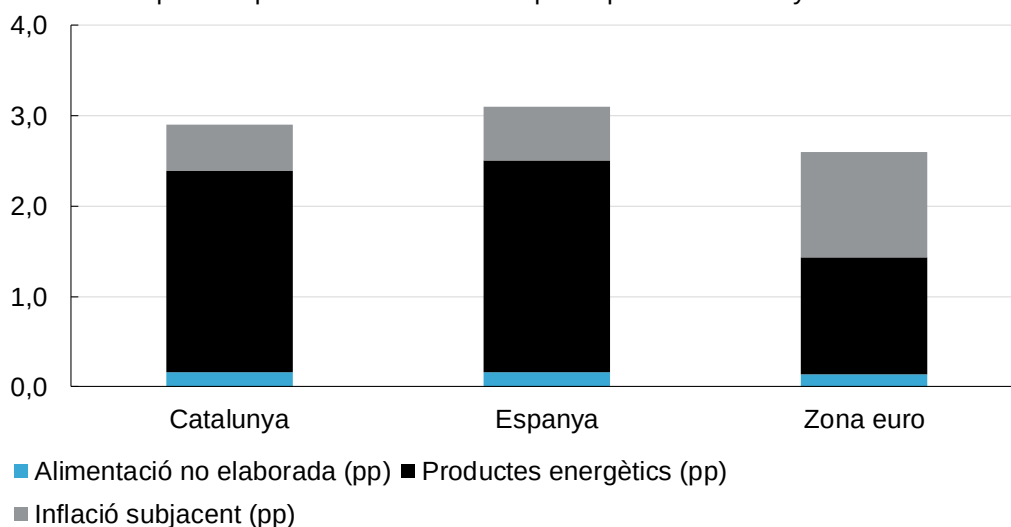

Font: INE i Eurostat.

La diferència entre la inflació de la zona euro (2,6 %) i la de Catalunya (2,9 %) i Espanya (3,1 %) ve determinada, en gran mesura, pel pes que té l'energia a la cistella de consum, malgrat que a la zona euro els productes energètics es van encarir més que a Catalunya (37,5 % a la zona euro i 20,1 % a Catalunya).

El component de l'energia és el que marca la diferència entre les inflacions catalana i espanyola i la de la zona euro

Contribució per components a la inflació en punts percentuals. Any 2021.

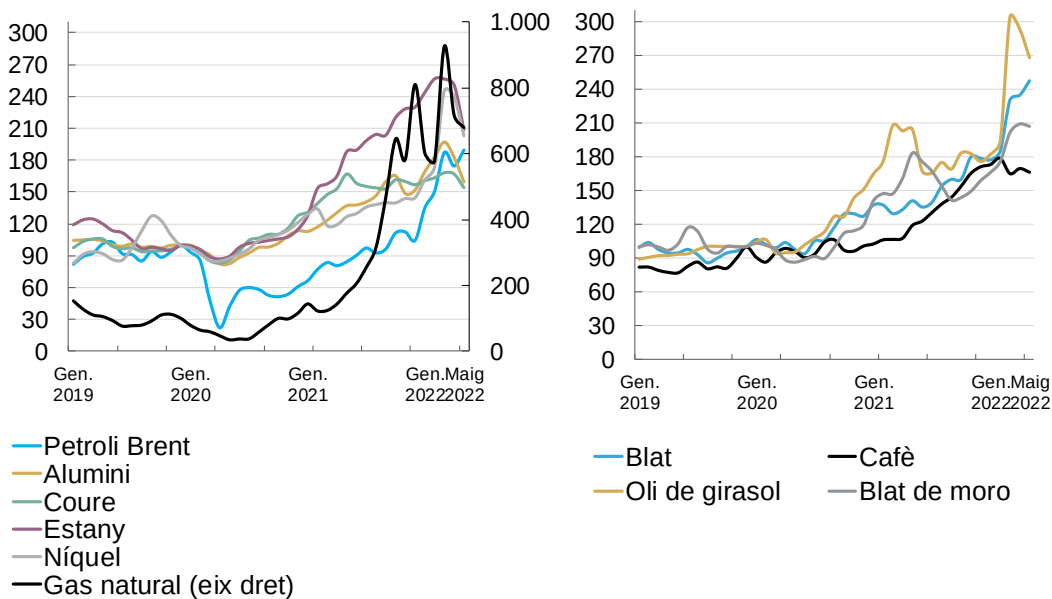

Font: INE i Eurostat.

Hi ha consens en apuntar com una de les causes principals el trencament de les cadenes de subministrament global, que ha tingut com a conseqüència que la oferta no ha pogut fer front a l'increment de la demanda, una vegada es va deixar enrere el període amb mesures de contenció més severes. Hi ha contribuït el fet que la producció a escala global està molt fragmentada, i molt dependent del tràfic de comerç marítim a escala global. Els problemes amb els subministraments han estat una constant durant tot l'any, i han afectat especialment els semiconductors, el plàstic, la fusta i els metalls industrials.

Adicionalment, durant el 2021 també hi ha hagut un encariment d'algunes matèries primeres. L'origen cal buscar-lo en els colls d'ampolla, però també en qüestions geopolítiques i en una progressiva disminució en les inversions necessàries per extreure combustibles fòssils. Per posar context, si el desembre de 2020 el preu del gas era de 5,86 \$ la unitat (mmbtu o *British Thermal Unit*), el desembre del 2021 el preu ja era de 38,03 \$. Amb el barril Brent l'increment també és notable. Dels 41,3 \$ que valia el desembre del 2020, el preu és de 66 \$ dotze mesos més tard.

Els preus de les principals matèries primeres i aliments s'acceleren des de principis del 2021 (índex desembre de 2019 = 100)

Font: Banc d'Espanya i Banc Mundial.

Per grups, destaquen valors elevats en els creixements de preus dels grups de l'habitatge (9,6 %) i els transports (7,5 %), que són els grups més vinculats a l'energia

El comportament de la inflació durant el 2021 es pot separar en dues parts. Durant la primera part, els preus començaven a créixer, després d'un any marcat per la pandèmia i amb caigudes de preus importants. Durant aquest primer període la inflació es va mantenir per sota de l'1 %. L'habitatge, tradicionalment un dels grups amb inflacions més oscil·lants, es va moure, el primer trimestre, en valors inferiors al 4 %, mentre que el transport, fins i tot, va registrar inflacions negatives els mesos de gener (-3,6 %) i febrer (-1,4 %).

A partir de la primavera, però, és quan es fan més palesos els problemes de subministrament, i també entra en joc l'efecte base. El preu de l'habitatge, que inclou els subministraments, creix fins al 20,0 % el desembre, i el del transport ho fa un 10,8 %. Per la seva banda, el grup dels aliments també registra valors elevats (4,7 % el desembre).

Cal afegir que alguns organismes de referència han apuntat a determinades limitacions metodològiques de l'INE a l'hora d'incloure el preu de la llum en el càlcul, un fet que podria haver sobreestimat la inflació.

Els preus dels transports i de l'habitatge van liderar l'alça dels preus el 2021

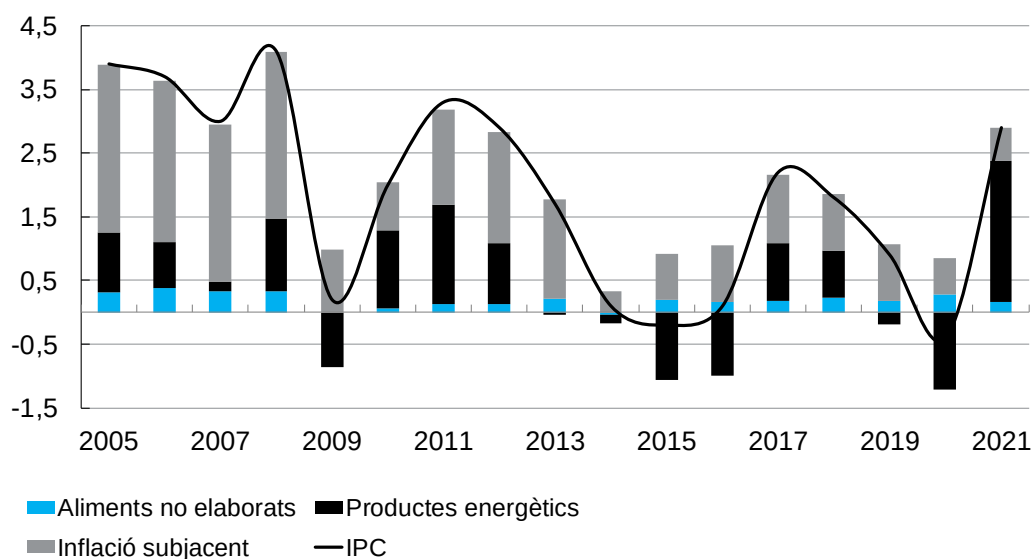
% de variació interanual per grups de despesa

	General	Aliments	Begudes, alcohol i tabac	Vestit	Habitatge	Parament de la llar	Medicina	Transports	Comunicacions	Lleure i cultura	Ensenyament	Hotels, cafès i restaurants	Altres béns i serveis
Catalunya													
2015	-0,2	1,8	1,1	0,4	-1,5	0,2	0,1	-4,5	-1,8	0,1	1,3	1,0	2,0
2016	0,1	1,7	0,4	0,7	-3,6	1,0	0,2	-2,0	2,5	-0,6	1,1	1,3	2,0
2017	2,2	1,7	1,6	0,6	3,2	0,3	1,2	4,7	1,2	1,6	0,9	2,2	1,5
2018	1,8	2,0	1,8	0,9	2,4	0,5	0,8	3,9	2,1	-0,1	0,7	1,9	1,2
2019	0,9	1,6	0,9	1,0	-1,0	1,1	0,9	0,7	0,7	-0,2	1,2	2,2	1,9
2020	-0,4	2,4	0,7	1,0	-3,4	0,5	0,0	-4,2	-1,3	-0,5	-0,2	1,0	1,5
2021	2,9	1,9	0,2	1,1	9,6	0,8	0,8	7,5	-3,0	0,4	-2,7	0,4	1,3
Desembre del 2021	6,2	4,7	1,6	1,1	20,0	1,9	1,0	10,8	-0,3	1,2	1,6	2,3	1,6
Espanya													
2015	-0,5	1,2	1,4	0,3	-2,1	-0,2	0,1	-4,5	-1,8	-0,4	1,1	0,8	1,6
2016	-0,2	1,4	0,5	0,6	-4,2	0,2	-0,2	-2,1	2,6	-1,0	0,6	1,1	1,6
2017	2,0	1,2	1,7	0,5	3,9	-0,4	0,7	4,2	1,3	1,1	0,9	1,9	0,9
2018	1,7	1,6	1,9	0,9	2,4	0,1	0,3	3,6	2,2	-0,2	0,8	1,9	0,9
2019	0,7	1,0	0,7	0,9	-1,5	0,7	0,8	1,1	0,8	-0,5	1,0	2,0	1,4
2020	-0,3	2,4	0,5	1,0	-3,5	0,4	0,4	-3,8	-1,2	-0,6	0,6	1,1	1,4
2021	3,1	1,8	0,3	1,0	11,1	0,9	0,7	7,3	-3,0	0,2	0,2	0,9	1,0
Desembre del 2021	6,5	5,0	1,6	1,0	23,3	2,1	0,9	10,9	-0,3	1,7	1,2	3,1	1,5

Font: elaboració a partir de les dades de l'INE.

El preu de l'energia va impulsar la inflació el 2021

Aportacions al % de variació anual de l'IPC (en punts percentuals)

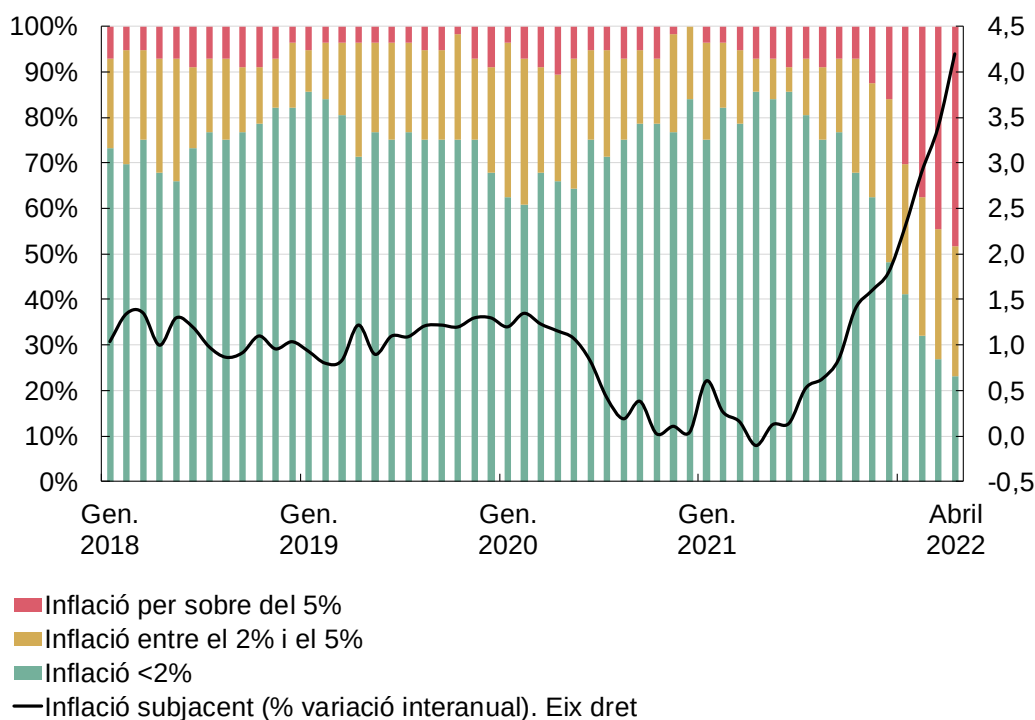
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

Aquest comportament en els grups que més depenen de l'energia és coherent amb l'anàlisi de les aportacions dels diferents components a la inflació. Del total de la inflació registrada en el global de l'any (2,9 %), 2,2 punts percentuals van ser aportats pel component energètic.

Durant el 2021 la inflació subjacent es va mantenir moderada, però els primers mesos del 2022 ja registra valors superiors al 2 %

La inflació subjacent es va mantenir moderada durant gran part de l'any. El desembre, però, va superar el valor de referència del 2 %, i aquesta tendència alcista dels preus s'ha accentuat els primers mesos del 2022. El mes d'abril del 2022 la inflació subjacent va ser del 4,4 %.

Des de la segona meitat del 2021 la inèrcia alcista dels preus de l'energia s'estén progressivament a altres grups de la cistella de consum i a la inflació subjacent (% de rúbriques de l'IPC sobre el total de la cistella de consum i % de variació anual)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

L'alimentació elaborada ha estat el component de la inflació subjacent que més s'ha encarir durant l'any (1,4 %), i la seva aportació al creixement de la inflació subjacent ha estat de 0,3 punts percentuals dels 0,7 totals. No obstant, el desembre l'alimentació elaborada ja es va encarir un 3,6 % interanual, i els primers mesos de l'any 2022 els preus creixen amb força. L'abril del 2022 els preus dels aliments elaborats

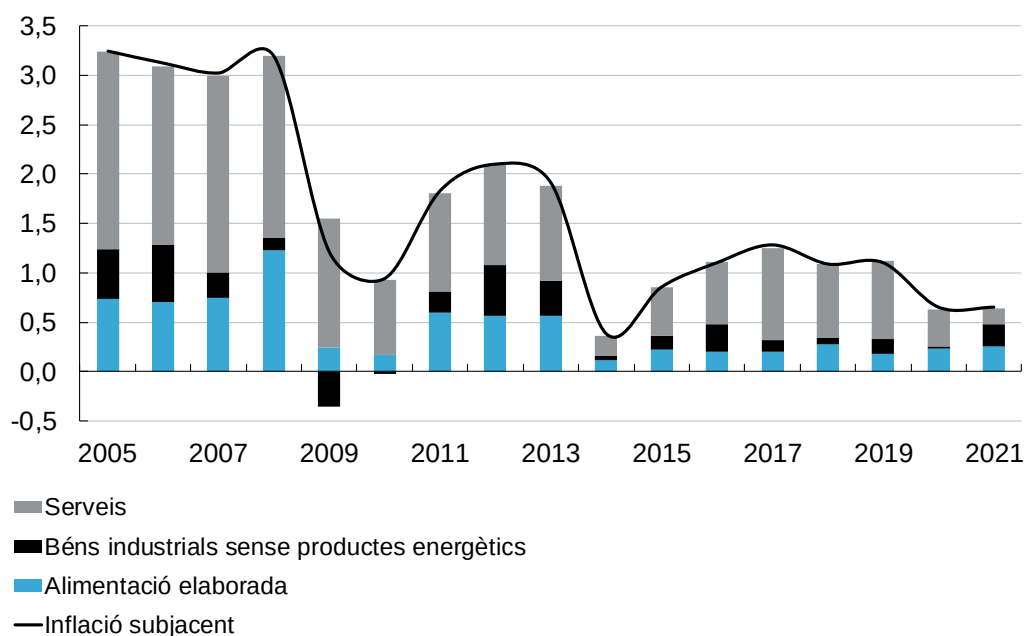
van créixer un 8,0 %. Algunes fonts apunten a la translació dels preus energètics a altres grups de la cistella de consum, un fet que és més evident a mesura que passen els mesos.

Els béns industrials sense productes energètics també han acusat l'efecte dels colls d'ampolla i la manca de components necessaris per a la fabricació dels productes. Així doncs, les dificultats per obtenir els microprocessadors, en una economia molt globalitzada, i la dependència del comerç marítim, amb confinaments intermitents, han fet créixer els preus d'aquest grup especial, que en mitjana anual se situen en un creixement del 0,8 %. Tal i com passa amb l'alimentació elaborada, en els primers mesos del 2022 s'intensifica aquesta tendència que el 2021 només era incipient: l'abril del 2022, l'encariment d'aquests productes va ser del 3,8 %.

Els serveis, per la seva banda, han estat el grup especial amb una inflació més moderada. Van tancar l'any 2021 amb un encariment del 0,3 %, sobretot degut al paper dels preus turístics, molt continguts encara degut a la pandèmia. Durant els primers mesos també es detecta una certa acceleració, tot i que menor que a la resta de grups de la inflació subjacent. A l'abril del 2022, els serveis es van encarir un 2,7 % interanual.

Baixa el protagonisme dels serveis en la inflació subjacent i puja el dels béns industrials sense productes energètics

Aportacions dels grups especials al % de variació anual de la inflació subjacent (en punts percentuals)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

Pel que fa als grups especials que es troben fora de la inflació subjacent, a finals de l'any 2021, els preus energètics ja registraven increments elevats. El desembre, la taxa de creixement dels preus dels productes energètics va ser del 38,1 % interanual, mentre que per Espanya aquest encariment va ser del 40,2 %.

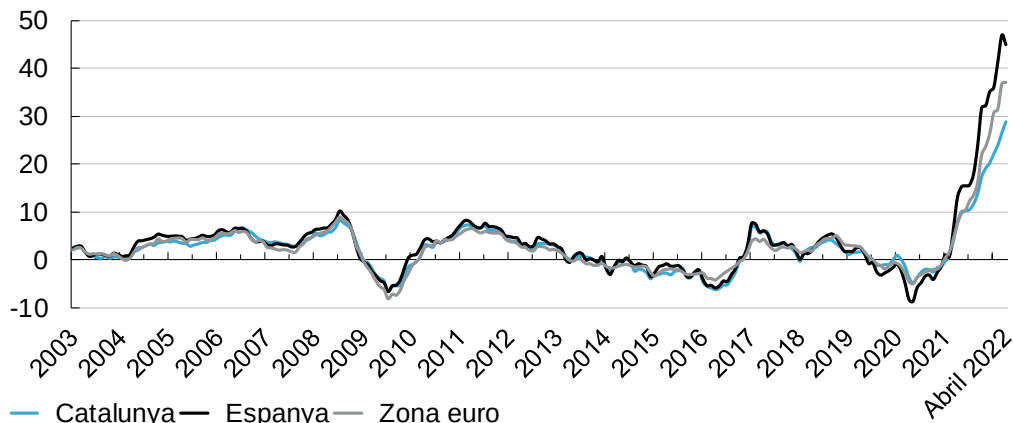
Finalment, els preus dels aliments no elaborats també han experimentat una tendència alcista, amb un patró molt similar al dels aliments elaborats. En mitjana anual es van encarir un 2,4 % i, i durant els primers mesos del 2022 ja trobem registres que superen àmpliament el 4 % (8,6 % interanual a l'abril del 2022).

L'Índex de preus industrials també va intensificar el seu creixement el 2021, i va tancar l'any 2021 amb un creixement anual del 10,5 %

L'Índex de preus industrials de sortida de fàbrica també ha experimentat increments importants durant el 2021. Després d'una dècada en què els preus industrials no superaven una inflació del 2,5 %, el 2021 l'índex ha anat registrant valors cada cop més elevats, i el desembre la variació interanual de l'IPRI va ser del 20,3 %.

Durant el 2021, l'IPRI accelera el seu creixement

% de variació interanual de l'Índex de preus industrials

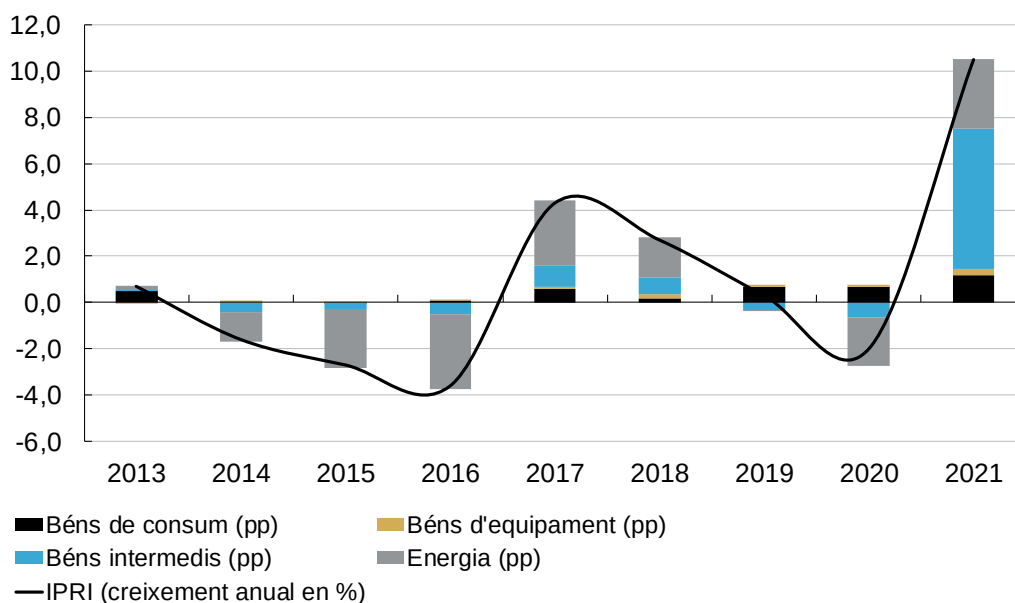
Font: INE i Eurostat.

A banda del creixement de l'IPRI, hi ha dues característiques que caracteritzen el seu comportament durant el 2021. En primer lloc, la diferència existent entre els valors catalans i els espanyols i europeus. A Espanya, la variació mitjana anual de l'IPRI el 2021 ha sigut del 17,3 %, gairebé set punts per sobre del registre català (10,5 %), mentre que a la zona euro la dada ha sigut del 12,3 %. La causa d'aquestes divergències s'ha de buscar, sobretot, en el fet que el pes del component energètic dins de la indústria catalana és relativament més

petit que el pes que té dins d'Espanya, atès que Catalunya té una indústria molt diversificada. Un altre dels factors que més influeix en l'evolució de l'IPRI és la composició del mix elèctric català, basat en tecnologies més barates. Aquest fet es veu en l'increment dels preus del component de l'energia, que en mitjana anual van créixer un 27,4 % a Catalunya, mentre que a Espanya ho van fer un 42,7 %.

El segon fet que convé destacar és l'important creixement en els preus dels béns intermedis, derivat del fenomen dels coll d'ampolla que ja s'ha esmentat més amunt. El paper dels béns intermedis en l'evolució de l'IPRI ha sigut molt important durant el 2021: dels 10,5 punts percentuals de creixement, 6,0 van correspondre als béns intermedis. L'aportació del component de l'energia va ser inferior, de 3 punts percentuals.

En un context d'alteracions en les cadenes globals de subministraments, l'encariment dels preus intermedis va impulsar l'alça dels preus industrials
Aportacions al % de variació anual de l'IPC (en punts percentuals)

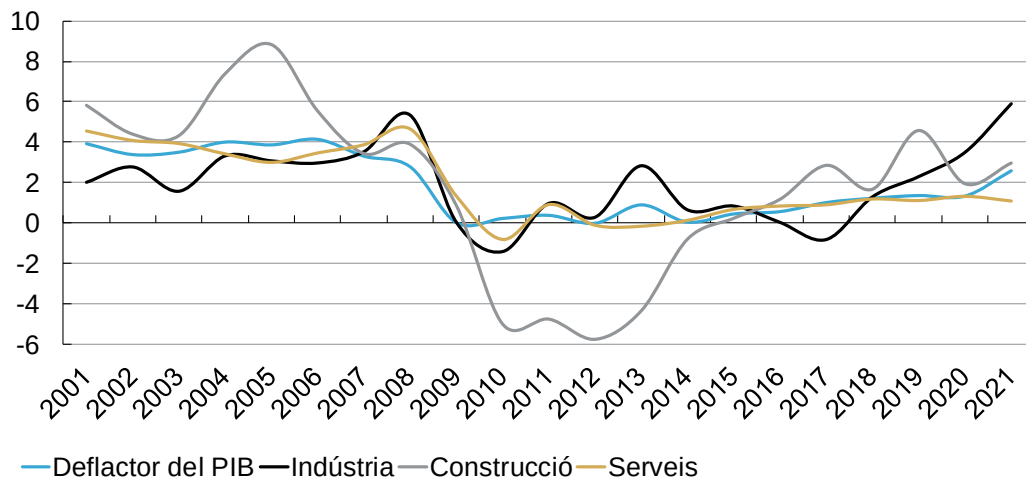
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

El 2021 el deflactor del PIB va experimentar un creixement del 2,6 %, 1,3 punts més que l'any 2020

Des de l'any 2017 les taxes de creixement del deflactor del PIB són superiors a les taxes del període 2009-2016, en què el creixement mitjà va ser d'un 0,4 % anual. El 2021 el deflactor del PIB va experimentar un increment del 2,6 %, un creixement que no es registrava d'ençà de la crisi financera. Per grans sectors d'activitat, tots van registrar un creixement positiu del deflactor el 2021, excepte el de l'agricultura (-13,3 %). El de la indústria va augmentar un 5,9 %, un creixement

destacat, i el de la construcció ha estat més moderat (3,0 %). El deflactor dels serveis també ha assolit un creixement força moderat (1,1 %), en un context de major afectació de les restriccions sanitàries.

Els preus de la indústria van liderar l'alça del deflactor del PIB el 2021 en contrast amb l'atonía en els preus dels serveis (% de variació anual)

Font: Idescat.

Pel que fa als components de demanda, el deflactor de la demanda interna ha passat del 0,4 % el 2020 al 2,2 % el 2021. Dins de la demanda interna han crescut tant el consum de les llars (1,8 %), el de les administracions públiques (3,1 %) i la formació bruta de capital fix (3,1 %).

També és destacable el fet que s'han recuperat tant el deflactor del consum dels estrangers al territori (3,2 %), com del consum dels residents a l'estranger (2,0 %) després de variacions negatives el 2020, fet que va en sintonia amb les variacions observades en els preus dels paquets turístics, els restaurants i els hotels.

Pel que fa al cas espanyol, el deflactor del PIB va créixer un 2,2 %, quatre dècimes menys que a Catalunya, i el deflactor del consum privat també es va recuperar, tot i que menys que a Catalunya (1,9 %). Per la seva banda, la variació del deflactor de la zona euro (2,0 %) va ser tres dècimes superior a la del 2020, un creixement més moderat que en el cas català.

Les previsions apunten a un creixement elevat per al global de l'any 2022 i una moderació per al 2023

Les previsions per a l'economia espanyola dels principals organismes de referència apunten a una inflació elevada per al global de l'any 2022, i una moderació important el 2023. Així doncs, les previsions del

panel de FUNCAS del mes de maig preveu un creixement de l'IPC del 6,9 %, i de la inflació subjacent del 3,6 %, mentre que les del Banc d'Espanya, publicades el mes de juny, són del 7,2 % per a l'IPC, i del 3,2 % per a la inflació subjacent. Per al 2023 es preveu una moderació en el creixement dels preus, a l'entorn del 2,5 %.

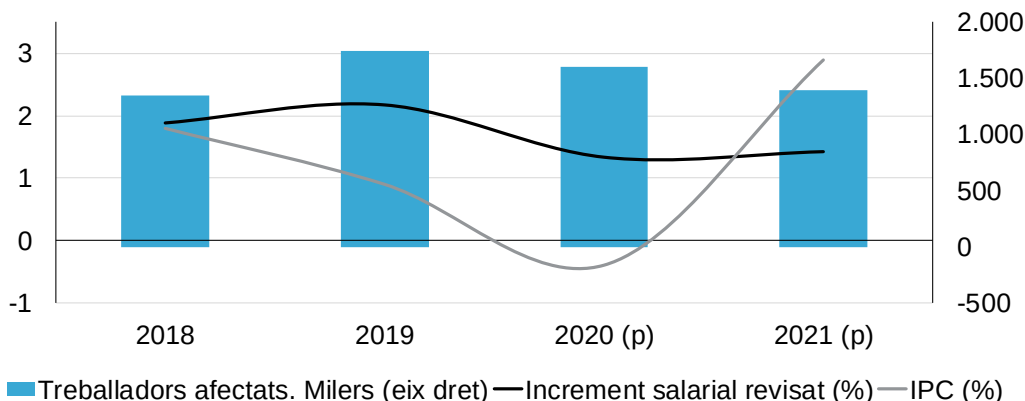
Les perspectives de la inflació són molt incertes, i estan molt vinculades a l'abast dels efectes indirectes i de segona ronda, el curs dels colls d'ampolla així com al ritme de retirada dels estímuls monetaris

En aquest context d'incertesa, força marcat pel conflicte amb Ucraïna i també per les alteracions en les cadenes de valor global, cal afegir el canvi de to de la política monetària, que avança en el seu procés de normalització amb els anuncis de la Reserva Federal i el Banc Central Europeu, en relació als tipus d'interès. Aquest fet, junt amb d'altres, com el creixement dels preus dels aliments, molt evident ja els primers mesos del 2022, emmarquen un impacte asimètric de la inflació a les llars i a les empreses, amb efectes incerts que poden requerir el suport de mesures específiques de política econòmica. Finalment, s'ha d'afegir un grau d'incertesa molt rellevant que es deriva dels possibles efectes indirectes i de segona ronda, que aniran materialitzant-se en els preus que fixen les empreses (i per tant els marges empresarials) i els salaris acordats en la negociació col·lectiva.

Alentiment de la negociació col·lectiva s'alenteix i contenció dels salaris pactats durant el 2020 i 2021, en un context d'elevada incertesa

L'augment salarial pactat el 2021, de l'1,42 %, manté la contenció recollida en els convenis del 2020 (1,33%), els quals presentaven un augment de les tarifes salarials per sota dels convenis amb efectes el 2019 (2,18%). Aquest augment de l'1,42% es va situar per sota de la inflació (2,9%), amb la consegüent pèrdua de poder adquisitiu. Aquesta contenció salarial cal emmarcar-la en un context d'elevada incertesa durant el 2020 i el 2021: primer per l'impacte de la crisi sanitària i després per l'evolució dels preus des de la segona meitat del 2021. L'alça dels preus de les matèries primeres (on inclouríem el preu de l'energia), els problemes d'aprovisionament a escala global, i enguany l'impacte afegit de la guerra, són elements de fons que poden condicionar les expectatives d'inflació, i per tant la negociació col·lectiva. Les dades del 2020 i 2021 encara són provisionals, però sí que es pot constatar una davallada del nombre de treballadors afectats respecte al 2019.

Durant la crisi sanitària, contenció salarial i alentiment de la negociació col·lectiva, en un context d'elevada incertesa

Nota: les dades de negociació col·lectiva de l'any 2020 i 2021 són provisionals.

Font: Observatori del Treball i Model Productiu, i INE.

Amb les dades del cost laboral i de l'increment salarial pactat es pot estimar la contribució de la deriva salarial, que indica la part de l'augment salarial que no s'explica per la negociació col·lectiva. Per al 2021, la deriva salarial va ser molt positiva, de gairebé 6 punts percentuals; aquests 6 punts percentuals recullen el diferencial entre l'avanç dels costos laborals (7,3%) i els salaris pactats (1,42%). Aquesta deriva recull la comparació amb el 2020, un any en què l'ús dels ERTO va ser molt intensiu, fet que va pressionar extraordinàriament els costos laborals a la baixa.

Enguany, davant de l'augment intens dels preus, l'avanç dels salaris pactats per al 2022 suggereix una pèrdua de poder adquisitiu dels treballadors. Els convenis registrats fins a l'abril mostren un increment salarial pactat del 2,13 % per al 2022, molt per sota dels valors esperats per a la inflació anual. Així, el desenvolupament de la negociació col·lectiva, amb un volum important de negociació latent pendent de signatura, pot esdevenir uns dels factors destacats del grau de persistència de l'actual repunt de la inflació, de la pèrdua de poder adquisitiu dels salaris i de la competitivitat en costos. La distribució de costos de l'actual crisi energètica requereix de compromisos pluriennals de tots els agents implicats, que permetin ponderar totes aquestes qüestions.

Els costos laborals per treballador i mes van augmentar un 3,3 % en el conjunt del 2021 respecte al 2019, i els costos per hora un 5,5 %

Segons l'Enquesta trimestral de cost laboral, els costos laborals per treballador i mes van augmentar un 7,3 % anual el 2021, i els costos salarials un 8,0 %. Al conjunt de l'Estat, els increments van ser del

5,9 % i el 6,3 % anual, respectivament. Tanmateix, l'augment es pot atribuir en bona part a l'efecte base derivat de comparar la dada del 2021 amb la del 2020, un any en què l'ús dels ERTO va ser molt més intensiu. Per aquest motiu, a continuació, l'anàlisi se centra en la variació biennal, és a dir, la variació entre la mitjana anual del 2019 i la del 2021.

L'any 2021 els costos laborals per treballador i mes van augmentar un 3,3 % respecte al 2019, i les hores efectives de treball van caure un 2,3 %, de manera que els costos laborals per hora efectiva van augmentar un 5,5% (un 5,9% al conjunt de l'Estat). Per la seva part, els costos salarials per treballador i mes van augmentar un 3,2 %, un augment que es va situar una mica per sobre de la inflació, del 2,5 % en el mateix període. Per a més detall sobre l'evolució per components, vegeu l'anàlisi continguda en la [Nota de Conjuntura de l'abril](#).

Entre el 2019 i el 2021, els costos per hora van avançar a un ritme similar al conjunt de l'Estat i la zona euro

Segons Eurostat, en el conjunt de la zona euro els costos laborals per hora l'any 2021 van augmentar un 4,1 % respecte al 2019, un increment molt similar al que va registrar l'Estat espanyol, del 4,4 %; aquestes dades, corregides de l'efecte calendari, només es troben disponibles a escala estatal. Així, l'encariment del preu de la força de treball els darrers dos anys, que recull l'impacte de la crisi sanitària, ha estat similar a la zona euro i al conjunt de l'Estat.

L'evolució dels costos laborals i les hores treballades recull l'impacte asimètric de la crisi sanitària, sobretot en el sector de serveis

Els costos laborals mensuals van augmentar especialment en la construcció (7,4 % biennal), mentre que ho van fer de manera més moderada en el sector de serveis (3,5 %) i en la indústria (1,4 %). Les hores treballades van caure sobretot en els serveis i la indústria (un -2,6 % i un -2,0 %, respectivament, respecte al 2019). Això fa que l'increment dels costos laborals per hora destaquï en la construcció i en els serveis (6,9 % i 6,0 % biennal, respectivament), mentre que en la indústria és més contingut (3,1%). No obstant això, dins dels grans sectors el comportament és molt heterogeni, sobretot entre les activitats del sector de serveis.

L'impacte de la crisi sanitària sobre l'evolució dels costos laborals i les hores treballades ha estat asimètric. Mitjana anual del 2021 (% de variació biennal)

	Costos laborals per treballador i mes	Costos salarials per treballador i mes	Hores efectives de treball	Costos laborals per hora de treball
Indústria	1,4	0,4	-2,0	3,1
Indústries extractives, energia, aigua i residus	5,3	6,5	-0,4	5,5
Alimentació, tèxtil, fusta, paper i arts gràfiques	0,1	-0,8	-3,3	3,4
Química i cautxú	1,7	2,0	-0,9	2,5
Metal·lúrgia	2,8	2,2	-1,8	4,6
Maquinària, material elèctric i de transport	0,5	-2,4	-1,7	1,9
Construcció	7,4	7,1	0,2	6,9
Serveis	3,5	3,7	-2,6	6,0
Comerç a l'engròs i reparació de vehicles	7,6	9,0	-1,8	9,6
Comerç al detall	-4,7	-6,0	-3,1	-1,8
Transport i emmagatzematge	-3,8	-6,5	-2,9	-1,0
Hostaleria	-19,3	-17,8	-17,6	-1,5
Informació i comunicacions	9,3	12,0	1,9	7,0
Activitats financeres i assegurances	1,4	1,1	0,2	1,0
Activitats immobiliàries, professionals i tècniques	2,2	2,5	-0,9	3,0
Activitats administratives i serveis auxiliars	5,7	6,2	-1,8	7,6
Administració pública	2,7	2,7	0,5	2,0
Educació	-3,3	-3,8	-7,4	3,7
Sanitat i serveis socials	5,3	4,2	0,2	4,9
Activitats culturals i esportives, i altres serveis	5,6	5,6	-2,6	8,1
Total	3,3	3,2	-2,3	5,5

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (Idescat).

En el sector de serveis, l'hostaleria és, clarament, la que presenta un impacte de la crisi sanitària més rellevant, amb reduccions biennals del 19,3 % pel que fa als costos laborals mensuals i del 17,6 % pel que fa a les hores treballades. Les altres activitats del sector de serveis que registren caigudes en els costos laborals són el transport i emmagatzematge, l'educació i, en major mesura, el comerç al detall. Aquestes reduccions poden reflectir l'ús més intensiu d'ERTO en aquests sectors, ja que són algunes de les activitats més afectades per les restriccions. Val a dir, que aquestes activitats també presenten caigudes significatives en les hores de treball.

Pel que fa als costos laborals per hora efectiva, convé fer ressaltar l'augment del comerç a l'engròs (9,6 %), de les activitats culturals i esportives i altres serveis (8,1 %) i de les activitats administratives i serveis auxiliars (7,6 %). En els tres casos l'augment es produeix per un increment dels costos, que se suma a la disminució de les hores. Les

activitats d'informació i comunicacions també registren un augment notable dels costos per hora, del 7,0 % biennal, si bé en aquest cas el creixement es deu a l'augment dels costos laborals. El comerç al detall, l'hostaleria i el transport i l'emmagatzematge són les úniques branques dels serveis que registren una reducció dels costos per hora.

Requadre 5. Inflació i política monetària: dilemes dels bancs centrals

José Luis Peydró (UPF - ICREA)

La inflació és molt elevada, tant a causa de l'oferta agregada (per exemple, la invasió d'Ucraïna, la política de Covid zero a la Xina i els problemes de les cadenes de subministrament global), com de factors de demanda (polítiques fiscals i monetàries expansives). Els problemes de factors de demanda són més importants als Estats Units que a Europa; la clau aquí és més l'oferta, el subministrament per exemple del gas natural, ja que estem més exposats a la guerra, però també són clau les polítiques fiscals i monetàries expansives per lluitar contra la crisi de la Covid.

S'estan produint efectes *secundaris* en la inflació, fent que la inflació subjacent sigui alta, per la qual cosa no només els preus de l'energia i els aliments han augmentat, sinó que també els preus d'altres béns i dels salaris també estan augmentant i podrien augmentar significativament més.

La política monetària no pot canviar l'oferta o els preus dels aliments i l'energia, però pot influir en els efectes secundaris, no només directament a través d'una demanda agregada més baixa (per exemple, un cost del crèdit més alt) i, per tant, una menor activitat econòmica, sinó també mitjançant les expectatives i la credibilitat amb què els bancs centrals lluitaran contra la inflació amb les seves eines.

Els efectes secundaris són ara molt diferents dels de la dècada de 1970 quan, per exemple, la inflació als EUA va ser molt alta durant catorze anys, de manera que les expectatives de la gent eren molt difícils de canviar, ja que estaven ben arrelades a la seva mentalitat. Aquest no és el cas actual. No obstant això, tenim un problema, en comparació amb la dècada de 1970: actualment el deute global i els preus dels actius són extremadament alts.

El Banc Central Europeu és l'últim banc central a modificar els tipus monetaris en comparació amb la Reserva Federal dels EUA, el Banc d'Anglaterra i molts altres bancs centrals europeus.

Tot i que el BCE només començarà a augmentar els tipus d'interès de la política monetària al juliol i al setembre, tota la corba de rendiments ja ha canviat perquè el mercat sap que el BCE els modificarà, de manera que, per exemple, l'Euríbor a 1 any ja és positiu tot i que el tipus de dipòsit del BCE encara està a -50 punts bàsics, o els índexs del deute públic a deu anys a Alemanya són d'1,7 %.

El BCE no només augmentarà els tipus d'interès de la política monetària, també aturarà l'expansió quantitativa (compra deute públic i corporatiu), i tard o d'hora implementarà un enduriment quantitatiu (és a dir, reduirà la mida del balanç general del BCE); en altres paraules, passarem de *quantitative easing* a *quantitative tightening*. Tanmateix, el BCE donarà suport als països del sud d'Europa amb problemes de primes de risc altes en el deute públic.

Contrapartides

El BCE ha d'endurir les condicions de la política monetària perquè la inflació en general i la subjacent es redueixi a mitjà termini fins al 2 %. Això és fonamental, ja que cal evitar els efectes secundaris generals tal com s'ha comentat anteriorment.

Quins són els costos potencials que suposa en general, i especialment per a Catalunya, una economia del sud d'Europa dins d'Espanya?

El deute global, i també al sud d'Europa, es enorme, tant privat com públic. La inflació, d'una banda, és bona per reduir el valor real del deute, per tant un efecte positiu per al sud. Però un fort enduriment de la política monetària pot causar grans problemes al finançament, especialment en el deute i els preus dels actius. Els efectes són molt més forts en llocs amb més risc com el sud d'Europa, les economies de mercat emergents, els actius amb més risc com ara els títols de creixement (en comparació amb els de valor, és a dir, *growth* versus *value stocks*), o les criptomonedes, etc. Per què?

L'enduriment de la política monetària no només implica uns tipus de descompte més alts i, per tant, un menor preu dels actius, sinó que també augmenta l'aversion al risc, i per tant les primes de risc, penalitzant els actius amb més risc com ara el deute amb qualificació d'inversió baixa.

A Europa no tenim una unió bancària completa ni una unió fiscal, però estem a la zona euro, de manera que els temors a la ruptura de l'euro i la fragmentació financera europea augmenta a mesura que el BCE endureix la política monetària. El BCE dissenyarà una infraestructura

especial per ajudar els països del sud, la qual cosa és crucial perquè els tipus d'interès d'aquests països pugin de manera ordenada a mesura que s'endureix la política monetària, però no hi hagi un fort augment de les primes de risc en comparació amb el *bund* alemany (deute públic a 10 anys).

En el passat, quan la inflació era tan alta com l'actual, els bancs centrals van reaccionar, i en la majoria dels casos la manera d'acabar amb la inflació va ser una recessió, de manera que els riscos de recessió són cada cop més importants. Això podria ser molt perjudicial per a la nostra economia, especialment després de la crisi de la Covid-19 i les dues crisis anteriors dels darrers catorze anys (després de la fallida de Lehman Brothers i la crisi del deute sobirà de la zona euro).

L'art de la política monetària és si hi pot haver un enduriment de la política monetària disminuint així la inflació a mitjà termini i tenir un “aterratge” suau, és a dir, no acabar amb una recessió. Al sud, a més, la qüestió clau és evitar problemes de sostenibilitat del deute i sortides de capital. Això no hauria de passar, ja que el BCE estarà molt atent a aquest tema, però podria haver-hi tensions dins de l'Eurosistema/ BCE durant els propers mesos en les decisions de política monetària i, no tenim encara una unió bancària completa ni una unió fiscal, per tant, hi ha el risc de problemes addicionals significatius a les economies del sud de la zona euro a curt i a mitjà termini.

Requadre 6. La desigualtat salarial a Catalunya torna a la casella pre pandèmia

Oriol Aspachs, Alberto Graziano i Josep Mestres (CaixaBank Research), Ruben Durante i Marta Reynal-Querol (ICREA-UPF, IPEG, Barcelona GSE, i CEPR) i Jose G. Montalvo (UPF, IPEG i Barcelona GSE)

La crisi econòmica generada per la pandèmia de la COVID-19 va impactar de manera molt important en els ingressos dels catalans i les catalanes. En poques setmanes, prop de 90.000 treballadors van perdre els seus llocs de treball i quasi 700.000 van acollir-se a expedients de regulació temporal d'ocupació (ERTO)¹. Les onades posteriors del coronavirus van continuar condicionant intensament la situació del mercat laboral. Dos anys després, però, la situació ha canviat de manera substancial: el primer trimestre del 2022, el nivell d'ocupació ja és superior al previ a la pandèmia (3,46 milions d'ocupats) i la taxa d'atur, del 10,2 %, ja és 1,4 punts percentuals inferior a la taxa pre pandèmia.

En aquest requadre analitzem l'impacte que va tenir la pandèmia de la COVID-19 en la desigualtat d'ingressos a Catalunya, mitjançant la utilització de dades massives de nòmines domiciliades a CaixaBank completament anonimitzades, així com les transferències públiques rebudes pels treballadors (subsidiis d'atur i ERTO). Aquestes dades poden ser processades a gran velocitat mitjançant tècniques de *big data* i permeten una anàlisi amb un alt nivell de representativitat i granularitat.² Aquesta informació ens permet concloure que la recuperació del mercat laboral ha permès esborrar l'impacte de la pandèmia en la desigualtat d'ingressos salarials a Catalunya el primer trimestre del 2022.

¹ Augment del nombre d'aturats i de treballadors acompanyats a ERTOs a Catalunya entre febrer i maig 2020.

² Per a més referència sobre la representativitat de les dades, veure ASPACHS, O., DURANTE, R., GRAZIANO, A., MESTRES, J., REYNAL-QUEROL, M., & MONTALVO, J. G. (2021). *Tracking the impact of COVID-19 on economic inequality at high frequency*. [PloS one](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0241111), 16(3).

Aquest estudi és part d'un projecte de col·laboració publicoprivada amb investigadors de la Universitat Pompeu Fabra, l'*Institute of Political Economy and Governance* (IPEG) i CaixaBank Research que ha permès fer un seguiment de l'evolució de la desigualtat mes a mes des de l'inici de la pandèmia. Els resultats ampliats amb diferents indicadors de desigualtat per a tota la població o diferents subgrups, així com diverses publicacions estan disponibles al [web](#).

La desigualtat torna a la casella de sortida a Catalunya

La **desigualtat d'ingressos** s'ha reduït fins als mateixos nivells d'abans de la pandèmia, gràcies al paper de l'estat del benestar i a la recuperació de l'activitat.

L'empremta de la desigualtat s'ha esborrat **en tots els col·lectius**: homes, dones, joves, gent gran, immigrants, etc.

En el cas dels **joves**, la situació fins i tot ha millorat, gràcies a la reactivació del mercat laboral.

Tanmateix, per bé que hagi retornat a la situació pre-COVID, el nivell de desigualtat podria reduir-se més si la **creació d'ocupació** segueix sent dinàmica i es reforcen les **polítiques públiques**.

Disposar d'**informació en temps real** és fonamental tant per mesurar la desigualtat com per monitoritzar l'acció de les polítiques públiques.

Tornada a la situació pre pandèmia en la desigualtat d'ingressos

L'anàlisi dels ingressos salarials en temps real mostra que el 2022 s'ha desfet l'impacte de la pandèmia en la desigualtat. En altres paraules, el nivell de desigualtat ja és molt semblant al que existia abans de la pandèmia: concretament, l'índex de Gini³ a Catalunya el primer trimestre del 2022 se situa tan sols 0,4 punts per sobre del nivell de febrer del 2020, just abans de l'inici de les restriccions. Per al conjunt d'Espanya, l'índex de Gini se situa el primer trimestre del 2022 0,2 punts per sobre del nivell precrisi.

La tornada a una situació de desigualtat en els ingressos per nòmines similar a la de febrer del 2020 és una fita remarcable, perquè la pandèmia va afectar en gran manera els ingressos salarials. La desigualtat a Catalunya, mesurada per l'índex de Gini, va augmentar en 11,1 punts en tan sols dos mesos, de febrer a abril del 2020, sense comptar les transferències públiques (vegeu el primer gràfic). Al llarg dels mesos següents, a mesura que es relaxaven les restriccions a la mobilitat, l'increment de la desigualtat va anar moderant-se, però encara era elevat, per sobre dels 4 punts durant la segona meitat del 2020. No va ser fins a la primavera del 2021, gràcies a la reactivació econòmica, que la reducció de la desigualtat es va accelerar. La situació va ser similar per al conjunt d'Espanya, amb un fort increment de l'índex de Gini de 10,8 punts entre febrer i abril del 2020, i una reducció posterior a mesura que es recuperava l'activitat econòmica.

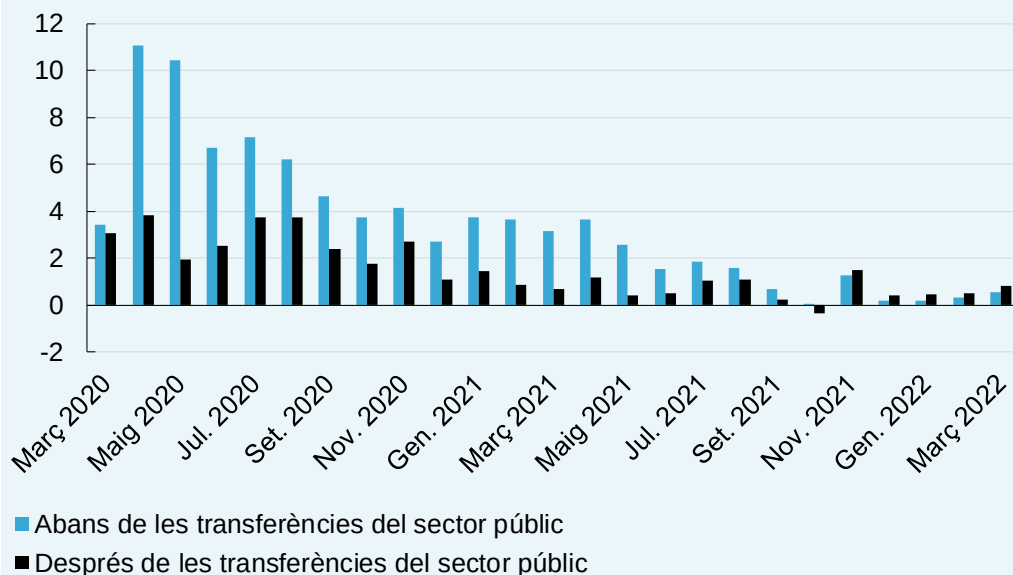
Les transferències públiques van jugar un paper clau per contenir aquest augment de la desigualtat, atès que les ajudes van permetre, en el moment àlgid de la crisi, reduir la desigualtat en dos terços aproximadament. Concretament, l'augment de la desigualtat d'ingressos salarials, tenint en compte les transferències públiques entre febrer i abril del 2020, va ser de 3,8 punts a Catalunya (2,4 punts pel conjunt d'Espanya), en lloc dels més d'11 punts d'increment de la desigualtat únicament salarial. Quasi dos anys després, el primer trimestre del 2022, l'augment de la desigualtat s'ha reduït fins als 0,8 punts a Catalunya (0,4 punts pel conjunt d'Espanya). Un detall curiós és que, el primer trimestre de 2022, l'increment de la desigualtat abans de les transferències públiques és lleugerament menor que l'increment de la desigualtat incloent-hi les ajudes, al contrari del que ha passat

³ L'índex de Gini és l'índex de referència per analitzar el nivell de desigualtat salarial. Pot presentar valors entre 0 i 100. Les xifres més elevades reflecteixen nivells de desigualtat més alts, i viceversa. La variació en l'índex de Gini respecte del febrer del 2020 està corregida per la variació estacional mitjana experimentada durant el mateix període dels anys 2018 i 2019.

durant tota la pandèmia. Si bé la diferència entre l'una i l'altra és petita, mostra com la forta millora del mercat de treball permet una menor desigualtat d'ingressos salarials en aquesta sortida de crisi.

Variació de l'índex de Gini a Catalunya a partir de l'esclat de pandèmia

Variació respecte de febrer de 2020

Nota: dades corregides de variació estacional.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades internes.

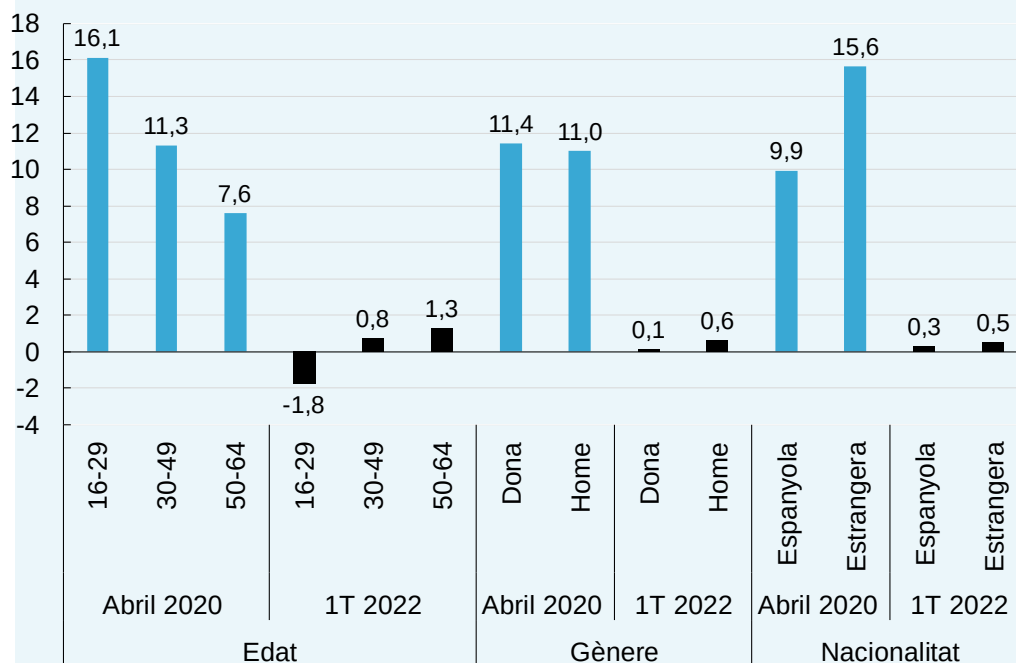
L'impacte de la pandèmia en la desigualtat d'ingressos s'ha esborrat per a tothom?

Una altra bona notícia és que tots els col·lectius tornen a la casella pre-pandèmia en termes de desigualtat salarial. En el primer trimestre del 2022 ja s'ha desfet quasi la totalitat de l'increment de la desigualtat d'ingressos per a les persones de totes les edats, per a les dones i els homes, i per als nascuts a Espanya o a l'estranger. Per a col·lectius com els joves, la desigualtat és fins i tot menor a la que existia abans de la pandèmia (vegeu el segon gràfic).

I això és així malgrat que l'impacte de la crisi econòmica derivada de la COVID-19 no va ser igual per a tothom. La desigualtat va augmentar més entre els col·lectius amb major precarietat laboral. L'abril del 2020, el moment de major impacte de la COVID-19 en l'activitat econòmica, l'índex de Gini sense incloure les transferències públiques va augmentar en 16 punts per als joves (16 a 29 anys), 11 punts per als adults (30 a 49 anys), i 7,6 punts per als més grans (de 50 a 64 anys). Així mateix, la desigualtat entre els treballadors nascuts a l'estranger es va incrementar en 15,6 punts respecte al nivell pre-pandèmia, mentre

que per als nascuts a Espanya augmentava en 9,9 punts. L'increment de la desigualtat d'ingressos salarials va ser més similar entre les dones i els homes, al voltant dels 11 punts entre febrer i abril del 2020.

Variació de l'índex de Gini a partir de l'esclat de pandèmia per diferents col·lectius. Variació respecte de febrer de 2020

Nota: dades corregides de variació estacional. L'índex de Gini correspon a l'índex d'ingressos salarials abans de les transferències públiques per a cada col·lectiu a Catalunya.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades internes.

L'impacte de la pandèmia en la desigualtat d'ingressos s'ha esborrat arreu de Catalunya?

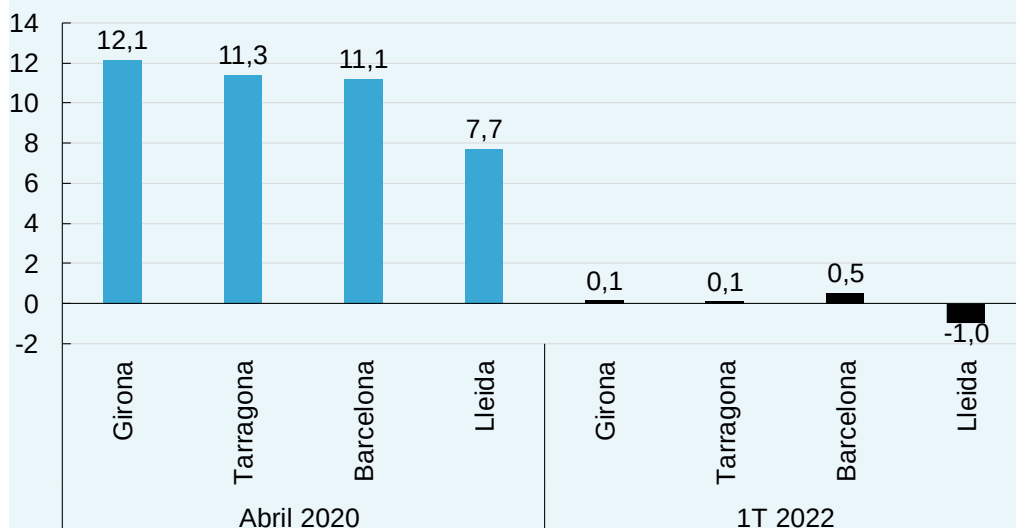
Totes les províncies catalanes han tornat a una situació en termes de desigualtat salarial molt semblant a la prèvia a la pandèmia. I això és així malgrat que la crisi econòmica derivada de la pandèmia va impactar més a Girona, Tarragona i Barcelona, amb increments de l'índex de Gini d'entre 11 i 12 punts entre febrer i abril del 2020, mentre que a Lleida va augmentar en uns 8 punts. Aquesta diferència es deu al fet que la pandèmia va afectar més l'activitat econòmica de sectors turístics com l'hoteleria i la restauració, així com les zones més urbanes.⁴

⁴ Per a més detall, veure l'article "Factors que expliquen la diferent pressió sobre la desigualtat a nivell regional" a l'[IM 11/21](#).

En el primer trimestre de 2022, totes les províncies catalanes s'apropen a la situació inicial en termes de desigualtat salarial, i Lleida es troba en una situació fins i tot millor que just abans de la pandèmia.

Variació de l'índex de Gini a partir de l'esclat de pandèmia per províncies

Variació respecte de febrer del 2020

Nota: dades corregides de variació estacional. L'índex de Gini correspon a l'índex d'ingressos salarials abans de les transferències públiques.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades internes.

Com ho hem fet, per tornar a la casella d'abans de la pandèmia? Amb una resposta de polítiques públiques sense precedents i una sortida de la crisi més inclusiva

La ràpida i àmplia resposta de les polítiques públiques dutes a terme per a pal·liar l'efecte de la pandèmia és la primera clau per a la ràpida recuperació. Els treballadors es van quedar sense poder treballar per causes alienes a la seva voluntat, però van mantenir els seus llocs de treball gràcies als dispositius d'ERTO implementats. Aquests dispositius també permeteren mantenir una part dels ingressos salarials i formen part essencial del conjunt de mesures de suport per a empreses i famílies que van conformar la forta resposta de polítiques públiques per fer front a la crisi derivada de la COVID-19 ⁵.

⁵ Per més detall, veure l'article "Mesures econòmiques per contrarestar l'impacte de la COVID-19 a Espanya" a l'[IM 05/20](#).

D'altra banda, la forta recuperació econòmica a la sortida de la crisi a Catalunya ha permès que el primer trimestre del 2022 hi hagi 3,46 milions de catalans treballant, 66.000 més que en el primer trimestre del 2019. El fort impuls que porta la represa de l'activitat ha implicat que l'augment de l'ocupació afavoreixi persones que normalment tenien més dificultats per trobar feina, com ara joves, dones o immigrants. A més, la represa de l'activitat s'ha vist afavorida per un impuls inversor en transformació digital i transició energètica, transicions que seran claus per conformar l'economia de la pròxima dècada i que possiblement també impactaran la distribució d'ingressos dels treballadors.

Reduir la desigualtat a Catalunya continua sent un objectiu clar

L'èxit en l'àmbit de la desigualtat d'ingressos dels treballadors durant la passada crisi no ens hauria de fer caure en la complaença. Quan va començar la pandèmia encara no s'havia recuperat el nivell de desigualtat previ a la crisi financera i, per tant, cal fer tot el possible per continuar reduint-lo. El dinamisme en la creació d'ocupació, tal com hem vist en aquesta sortida de pandèmia, és un element clau per aconseguir-ho: més i millors llocs de treball per a tots els col·lectius permeten una reducció real i efectiva de la desigualtat d'ingressos. D'altra banda, cal reforçar les polítiques encaminades a reduir-la. En aquest sentit, l'ingrés mínim vital és una política pública essencial per a les famílies amb pocs recursos i sovint amb poca vinculació al mercat laboral. La introducció d'una política d'aquesta envergadura, però, fa necessari avaluar-la, com ja està previst fer, i sobretot ajustar-la un cop es coneguin els resultats d'aquestes avaluacions per millorar la seva eficàcia.

Així mateix, el 2022, el conflicte bèl·lic a Ucraïna i els colls d'ampolla tensen a l'alça els preus de les matèries primeres i, de retruc, els preus de cada cop més productes de la cistella de consum. La situació econòmica que es dibuixa és complexa, amb impactes molt diferents per sectors i grups poblacionals, de manera que no es pot abaixar la guàrdia.⁶ La utilitat de seguir en temps real l'impacte d'una crisi en l'evolució de la desigualtat o d'altres indicadors econòmics no perd rellevància, sobretot perquè aquest seguiment permet ajustar amb

⁶ Per més detall, veure l'article "L'economia espanyola davant la guerra a Ucraïna" a [l'Informe Mensual 03/22](#).

major rapidesa la resposta de política econòmica i prendre mesures per protegir els col·lectius més vulnerables, tal com s'ha fet amb èxit durant la crisi de la COVID-19.

7.

L'evolució de l'àmbit monetari i financer

El BCE va continuar donant suport a l'economia i al control de la inflació amb una política monetària acomodaticia. El balanç de l'Eurosistema va continuar marcant màxims amb 8,6 bilions d'euros, un 23 % més que el 2020

Per evitar que la crisi sanitària esdevingués una nova crisi financera, els principals bancs centrals van implementar des de l'inici de la pandèmia programes d'ajudes monetàries d'una intensitat i mida sense precedents. Durant el 2020, el BCE va augmentar el balanç de l'Eurosistema en un 49 %, fins als 7 bilions, amb el programa d'emergència PEPP de compres d'actius (d'una dotació màxima de 1,85 bilions d'euros) i l'ampliació i millora de les subhastes d'injecció de liquiditat (LTRO, TLTRO i PELTRO).

Durant de 2021, per tal de mantenir les condicions de finançament favorables, en un context d'inflació baixa i reactivació de l'economia, el BCE va continuar amb la política monetària acomodaticia: les compres d'emergència per la pandèmia (PEPP) van afavorir el finançament de l'economia; la tercera sèrie d'operacions de finançament TLTRO-III – préstecs – va continuar sent una font de finançament atractiva per a les entitats de crèdit, i així donar suport al crèdit a empreses i llars; es van mantenir les compres d'actius en el marc del programa de compres d'actius (APP); i les mesures de flexibilització dels criteris d'admissió dels actius de garantia adoptades pel BCE l'abril del 2020 es van continuar aplicant el 2021.

Així, a 31 de desembre de 2021, els actius del balanç consolidat de l'Eurosistema sumaven 8,6 bilions d'euros, dels quals 6,9 bilions d'euros estaven relacionats amb partides de política monetària. Aquestes partides incloïen préstecs concedits a entitats de crèdit de la zona de l'euro, que constituïen el 26% dels actius totals (la mateixa proporció que al tancament del 2020), i valors adquirits amb finalitats de política monetària, que representaven al voltant del 55% dels actius totals (enfront del 53 % al final del 2020).

El juliol de 2021, després de revisar la seva estratègia, el BCE va reformular el seu objectiu d'estabilitat de preus, per avançar cap a un objectiu d'inflació simètric del 2 % a mitjà termini.

Pel que fa als tipus oficials, durant el 2021 el BCE els va mantenir en els mínims històrics des del 2011: 0,00 % per a les operacions principals de finançament, 0,25 % per a la facilitat marginal de crèdit i -0,50 %, per a la facilitat de dipòsit. Per la seva banda, la Reserva Federal, que havia reduït el rang objectiu dels tipus el 2019 i el 2020, els va mantenir el 2021, però va anunciar pujades a final d'any, mentre que el Banc d'Anglaterra va iniciar ja el desembre la retirada d'estímul monetaris i la pujada de tipus oficials de 0,10 punts percentuals (pp).

Durant el 2022, la Fed ha començat una política monetària contractiva i ha pujat els preus dels tipus oficials el març (0,25 pp) i el maig (0,50 pp), per arribar al rang 0,75-1,00 % dels tipus dels fons federals. El Banc d'Anglaterra ho ha fet 3 vegades (0,25 pp) per assolir l'1 %.

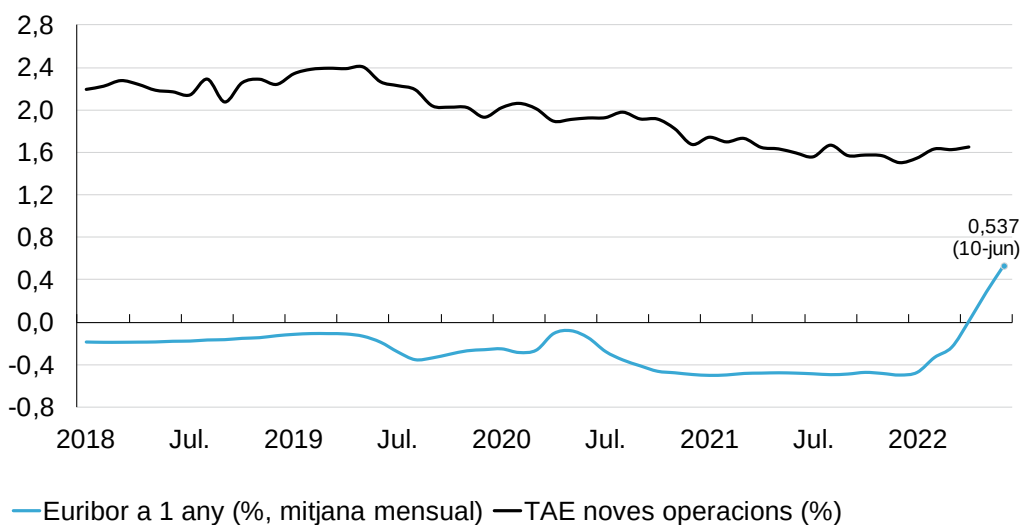
En la darrera reunió de juny, el BCE ha decidit començar la retirada d'estímul anunciada el març del 2022. Així, les compres netes d'actius sota el programa APP acabaran el juliol; es reinvertirà el principal vençut dels actius del programa PEPP fins a final de 2024, i ha confirmat la previsió de pujada de tipus al juliol (0,25 pp) i una segona al setembre, encara a decidir en amplitud.

L'Euríbor a un any es va mantenir en l'entorn del -0,5 % el 2021. A partir de gener ha sofert un fort augment de més d'1 punt percentual fins al juny

El tipus d'interès interbancari Euríbor a un any, en termes de mitjana mensual dels valors diaris, portava una tendència lleugerament creixent des del mínim històric de l'agost del 2019 (-0,356 %) fins a l'inici de la pandèmia, moment en què va pujar amb una certa intensitat. Un cop implantades les mesures de la política monetària expansiva per part del BCE, l'Euríbor es va estabilitzar el 2020 a nivells més baixos que anteriorment (va acabar en -0,497 %, de nou un mínim històric), i el 2021 va continuar aquesta tendència, assolint nous mínims (-0,502 % el desembre). A partir de gener de 2022, ha sofert un fort increment, fins al +0,537 % de mitjana a 10 de juny.

Cal recordar que l'Euríbor a un any és utilitzat per les entitats financeres com a principal referència per a revisar el tipus d'interès dels préstecs hipotecaris amb interès variable. Paral·lelament, segons la sèrie històrica del Banc d'Espanya de l'interès del crèdit que concedeixen les entitats bancàries per a les hipoteques a les llars, va continuar la tendència decreixent, bastant en paral·lel amb l'Euríbor, i es va reduir des de l'1,93 % a finals de 2019, fins a l'1,67 % a finals de 2020 i a l'1,50 % a finals del 2021. A partir de gener del 2022, ha revertit aquesta tendència clarament, i s'ha situat l'abril del 2021 a l'1,65 %.

Condicions de finançament molt favorables i estables de l'economia espanyola segons l'Euribor i el TAE de les noves operacions d'habitatge fins a l'entrada del 2022

Font: Banc d'Espanya

L'avanç de l'estoc de finançament de l'economia espanyola es va desaccelerar el 2021, tant al sector públic com al privat, amb l'excepció de les llars

El 2021 l'estoc de finançament de l'economia espanyola va aturar el creixement accelerat iniciat el 2015, i va començar a moderar el creixement interanual trimestre a trimestre (llevat de les llars), fins a arribar al +3,7 % a finals del 2021 (+6,2 % un any abans).

Moderació en l'augment de l'estoc de finançament de l'economia espanyola, tret de les llars
(% de variació anual)

	Societats no financeres	Llars i ISFLASL	Sector privat ¹	Administracions públiques	Total
2016	-0,4	-1,4	-0,8	2,8	0,6
2017	1,2	-0,6	0,4	3,4	1,6
2018	-0,1	0,3	0,1	2,2	1,0
2019	1,9	0,2	1,1	1,2	1,2
2020	6,3	-0,5	3,3	10,0	6,2
2021					
1r trimestre	6,2	-0,3	3,3	10,7	6,6
2n trimestre	3,3	0,8	2,3	7,5	4,6
3r trimestre	2,8	0,8	1,9	6,7	4,1
4t trimestre	2,4	1,0	1,8	6,1	3,7

¹Societats no financers i llars

Font: Banc d'Espanya.

Per sectors institucionals, el creixement de l'estoc de finançament del sector privat al final del 2021 va ser de l'1,8 %: +2,4 % per a les societats no financeres, i +1,0 % per a les llars. A les llars, els préstecs per a l'habitatge i per al consum van augmentar un 0,7 % i un 5,2 %, respectivament mentre que la resta de préstecs van disminuir un 2,0 %. Pel que fa a les administracions públiques, es va produir un increment de l'estoc de finançament del 6,1 %. Durant el primer trimestre del 2022, es mantenen les tendències del 2021 en els sectors esmentats.

A finals del 2021, l'estoc de crèdit del sector resident (agents residents amb excepció de les AAPP, el Banc d'Espanya i les entitats de crèdit), modera el decreixement iniciat el segon i tercer trimestre, fins a un -0,1 % interanual. Pel que fa a les llars, l'estoc de crèdit manté el creixement interanual iniciat el segon trimestre del 2021, i a finals del quart trimestre ho fa en un +0,8 %: +1,2 % per a l'habitatge, i +0,9 % per a béns de consum durador. El crèdit a institucions sense finalitat de lucre ha continuat disminuint (-7,7 %).

En relació amb les activitats productives, a finals del 2021 la variació interanual ha estat negativa (-0,7 %). Per subsectors, llevat de l'agricultura, ramaderia, silvicultura, caça i pesca (+3,0 %), disminueix en la resta: -2,4 % a la construcció, -0,9 % a la indústria, i -0,7 % als serveis. Dintre dels serveis, només creixen interanualment els serveis de transport i emmagatzematge (+5,5 %) i la promoció immobiliària (0,2 %), mentre que la resta mostren decreixements, on destaca la intermediació immobiliària (-9,1 %) i l'hostaleria (-6,3 %).

Al final del 2021, l'estoc de crèdit dubtós es va reduir interanualment tant a les llars (-4,7 %) com al sector productiu (-5,1 %). Amb tot això, la taxa de morositat d'altres sectors residents va acabar el 2021 en el 4,3 % (4,5 % al final del 2020), amb un 4,8 % per a les activitats productives i un 3,9 % a les llars. La ràtio de dubtosos ha continuat a la baixa (4,2 % el març de 2022) a causa del decreixement observat en el crèdit dubtós.

En aquesta estadística no es nota el previsible impacte advers de la crisi de la COVID-19 sobre la qualitat de la cartera creditícia de les entitats financeres, pels crèdits avalats per l'ICO i les moratòries posteriors. Finalment, cal tenir també en compte els préstecs en vigilància especial, que el desembre tenien un pes sobre la cartera de crèdits del 8 %, ràtio que va continuar augmentant, particularment als sectors molt afectats per la pandèmia (hostaleria, restauració i transport). Tot i això, l'augment de l'estoc d'aquests es va moderar notablement el darrer trimestre del 2021 (+14 % interanual, mentre va ser de més del 50 % els dos trimestres anteriors). Els préstecs en vigilància especial presenten un augment significatiu del risc de crèdit

des del moment de la concessió inicial, però sense que s'hagi produït un impagament o un senyal que els portaria a qualificar-los com a dubtosos.

Amb relació al crèdit nou per a societats no financeres durant el 2021, la variació interanual per a les operacions de fins a 1 milió d'euros (assimilables a les que reben les pimes) va ser del -12,6 %, mentre que per a les superiors al milió d'euros (habitualment concedides a empreses grans) va ser del -19,6 %. En el que va de 2022, fins a l'abril, es pot apreciar un gir en aquestes xifres, amb un increment interanual en positiu, i de fet les grans empreses recuperen els valors assolits el 2020, per sobre dels del 2019. D'altra banda, el volum de crèdit nou per a les llars ha crescut un 3,1 % interanual durant el 2021, amb grans diferències segons el destí: habitatge (+35,1 %), consum (+6,8 %) i targetes de crèdit (-6,6 %). Fins a l'abril del 2022, el nou crèdit creix acumulat interanualment un 9,8 % (+17,0 % habitatge, +5,6 % consum i + 8,5 % a les targetes de crèdit). Cal tenir en compte que el crèdit de les targetes suposa entorn del 55 % del total de nou crèdit.

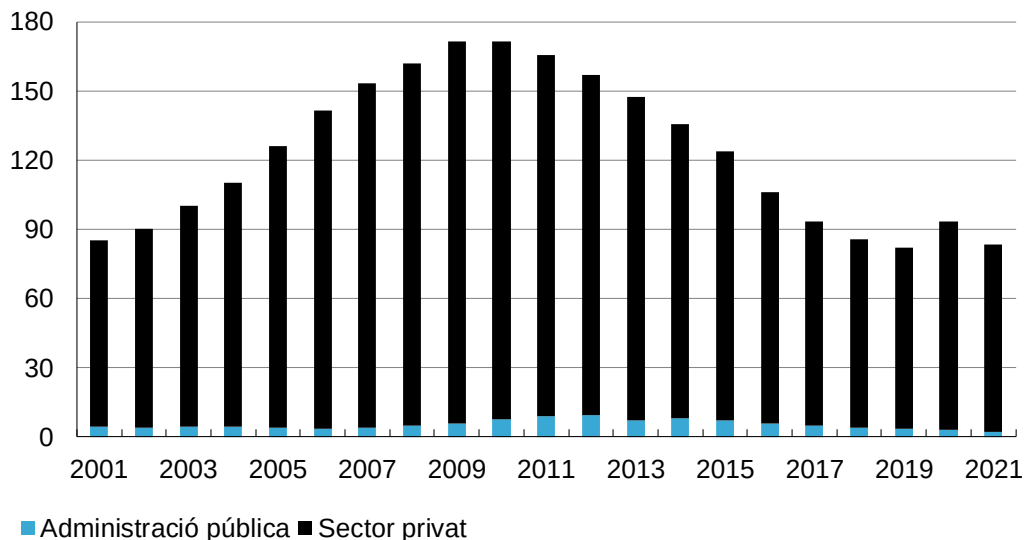
Finalment, quant al deute consolidat de llars i empreses espanyoles a finals del 2021, va arribar als 1,67 bilions d'euros, un 1,4 % per sobre del 2020. No obstant això, la ràtio d'endeutament sobre el PIB va disminuir, des del 146,5% a finals del 2020 a 138,3% a finals del 2021; una reducció que cal atribuir a l'augment del PIB (efecte denominador). Tant les empreses com les llars van contribuir a l'augment en nivells del deute agregat, en especial en el primer cas (+18 mil milions d'euros).

L'estoc de crèdit va tornar a decreixer a Catalunya el 2021, mentre que els dipòsits continuen creixent des del 2017

A Catalunya, l'estoc de crèdit havia finalitzat el 2017 amb un descens interanual destacable, en part explicat per l'efecte estadístic dels canvis de domicili social d'algunes societats, efecte que es va arrossegar durant part del 2018. Durant el 2019, la disminució es va moderar encara més i l'any es va tancar amb una variació anual del -1,1 %. El 2020 l'estoc de crèdit va començar a créixer de manera sostinguda, per acabar amb un increment interanual de l'1,9 % (+4,2 % a Espanya). El 2021 es va revertir l'augment aconseguit l'any anterior, i l'estoc de crèdit va disminuir un 2,7 % interanual: a les administracions públiques s'ha reduït un 16,7 %, mentre que al sector privat ho ha fet en un 2,3 %. Cal tenir en compte que l'estoc de les administracions només suposa un 2,7 % del total a Catalunya. Al conjunt de l'Estat s'observa una desacceleració del creixement interanual (0,2 %).

El pes relatiu del crèdit privat sobre el PIB a Catalunya el 2020 (90,3 %), va revertir la tendència decreixent des del 2010, però al final del 2021 va tornar a caure (81,3 % del PIB).

L'estoc de crèdit de les entitats de dipòsit a Catalunya va disminuir el 2021, després de l'augment del 2020* (en % del PIB)

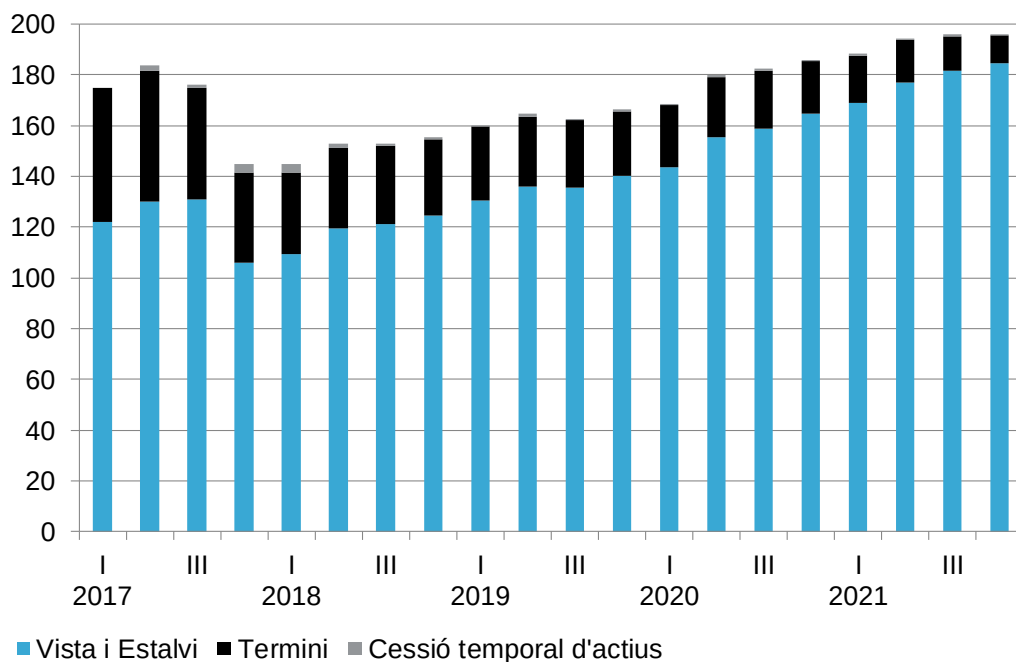
*Estoc a tancament d'any.

Font: Idescat i Banc d'Espanya.

Pel que fa als dipòsits bancaris, després de la caiguda produïda l'últim trimestre del 2017, quan alguns clients van canviar els seus dipòsits a sucursals fora de Catalunya, l'estoc de dipòsits del sector privat resident a Catalunya va començar a créixer. L'any 2021 es va tancar amb un increment interanual del 5,4 %. Cal tenir en compte que la territorialització que fan les entitats financeres es realitza en funció del domicili de la sucursal bancària on es registra el dipòsit; per aquest motiu, si un client trasllada els seus dipòsits a una sucursal bancària fora de Catalunya, estadísticament aquell dipòsit deixa d'estar registrat a Catalunya i passa a estar-ho a una altra comunitat autònoma.

Per tipologia, convé destacar el pes majoritari i el creixement dels dipòsits a la vista i d'estalvi, amb un avanç del 12,0 % durant el 2021 (17,4 % el 2020) que permet donar continuïtat a la tendència precedent. En canvi, els dipòsits a termini segueixen decreixent (-45,6%) a un ritme molt superior al del 2020 (-19,1%), i encadenen caigudes des del 2014. Els dipòsits del sector públic, per la seva part, van créixer el 2021 en termes interanuals (+22,5 % al final de l'any) i van constituir el 5,0 % del total de dipòsits a Catalunya.

Els dipòsits a la vista i d'estalvi segueixen la tendència ascendent durant la crisi sanitària, enmig d'una elevada incertesa
(milers de milions d'euros)

Nota: El Banc d'Espanya inclou la Cessió temporal d'actius des del juny del 2017.

Font: Banc d'Espanya.

A banda de les tendències de fons esmentades, el creixement de l'estoc de dipòsits a la vista durant el 2021 s'ha vist afectat per les mesures de contenció i l'elevada incertesa econòmica i sanitària. Segons l'informe d'estabilitat financera de primavera del Banc d'Espanya, el sector privat resident a Espanya va augmentar el saldo dipositat a les entitats bancàries en un 4,1 % el 2021, després del creixement del 8,9 % el 2020.

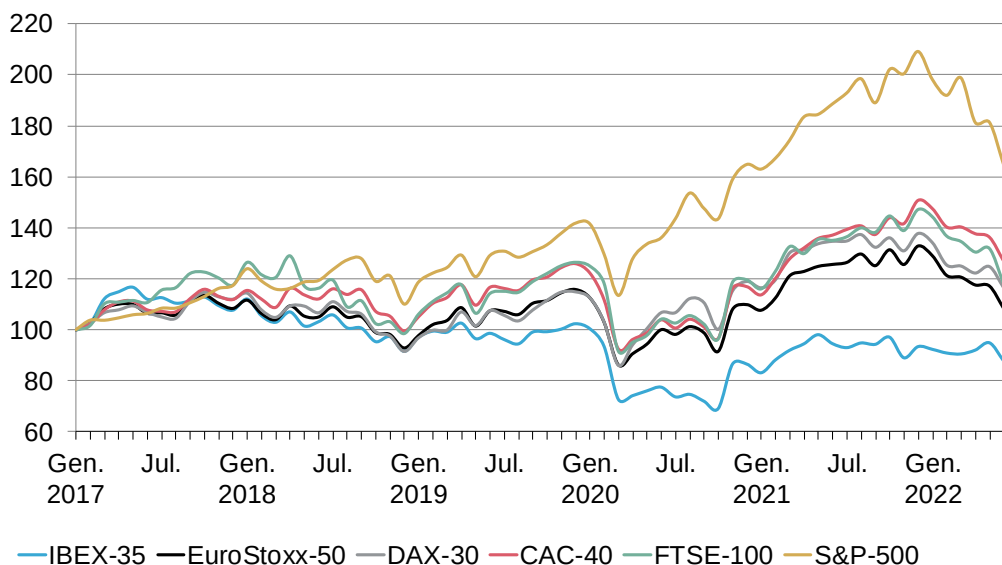
Els guanys a les borses internacionals el 2021 es veuen interromputs per les caigudes en els índexs borsaris en el que va de 2022, en especial durant el juny

Les borses de tots els continents van registrar caigudes generalitzades el 2018 que anticipaven una desacceleració econòmica. Des de cotitzacions baixes, els principals índexs internacionals van assolir pujades acumulades a finals del 2019. La pandèmia global va portar una volatilitat sense precedents als mercats de renda variable. El 2020, va comportar una caiguda dels índexs europeus, una tendència que no van recollir els índexs dels EUA o del Japó.

El balanç positiu dels indicadors agregats de les borses mundials el 2021 s'explica en part per factors com les polítiques monetàries expansives sense precedents dels bancs centrals, o el pes creixent de

sectors i empreses que han sortit reforçades durant la pandèmia, com el sector sanitari o el de les noves tecnologies de la informació aplicades a múltiples àmbits de l'economia. A la taula es poden apreciar els guanys dels principals índexs mundials durant el 2021. Pel que fa als EUA, els tres índexs més representatius de Wall Street van tornar a assolir màxims històrics. Nogensmenys, la situació geopolítica ha fet recular tots els índexs nacionals i internacionals durant el 2022, com es pot apreciar a la taula i gràfics adjunts.

Evolució positiva dels principals índexs borsaris europeus i l'S&P 500 dels EUA al 2021. Retrocés al 2022
(índex base 1/1/2017 = 100)

Font: Bloomberg.

La situació geopolítica ha fet recular els principals índexs borsaris internacionals durant el 2022
(% de variació de la cotització en acumulat de l'any)

		2021							2022 a	
		2018	2019	2020	1r trim.	2n trim.	3r trim.	4t trim.	1r trim.	14 de juny
Euro Stoxx 50	Zona euro	-14,3	24,8	-5,1	10,3	14,4	13,9	21,0	-9,2	-18,5
CAC 40	França	-11,0	26,4	-7,1	9,3	17,2	17,4	28,9	-6,9	-15,8
Dax Xetra 30	Alemanya	-18,3	25,5	3,5	9,4	13,2	11,2	15,8	-9,3	-15,5
FTSE 100	Regne Unit	-12,5	12,1	-14,3	3,9	8,9	9,7	14,3	1,8	-2,4
FTSE MIB 40	Itàlia	-16,1	28,3	-5,4	10,9	12,9	15,5	23,0	-8,5	-19,9
IBEX 35	Espanya	-15,0	11,8	-15,5	6,3	9,3	9,0	7,9	-3,1	-6,1
Dow Jones Industrial Av	EUA	-5,9	22,7	7,2	7,8	12,7	10,6	18,7	-4,6	-16,0
S&P 500	EUA	-6,2	28,9	16,3	5,8	14,4	14,7	26,9	-4,9	-21,3
Nasdaq Comp.	EUA	-3,9	35,2	43,6	2,8	12,5	12,1	21,4	-9,1	-30,9
Nikkei 225	Japó	-12,1	18,2	16,0	6,3	4,9	7,3	4,9	-3,4	-6,3

Font: Bloomberg.

La capitalització o valor de mercat conjunt de les companyies cotitzades a la borsa espanyola a tancament de 2021 va ser de 1.082.048 milions d'euros, un 14,4 % més que a tancament de 2020 (-14,2 % en l'any anterior), com a reflex de l'impacte de la recuperació econòmica en el valor de les principals empreses cotitzades, en particular dels serveis financers i les TIC.

Recuperació parcial de la rendibilitat dels principals índex borsaris estatals durant el 2021 que es veu aturada el 2022 per l'alça dels riscos globals

(% de variació de la cotització en acumulat de l'any)

	2021				2022				
	2018	2019	2020	1r trim.	2n trim.	3r trim.	4t trim.	1r trim.	14 de juny
IBEX 35	-15,0	11,8	-15,5	6,3	9,3	9,0	7,9	-3,1	-6,1
Barcelona Global 100	-17,4	8,2	-16,8	11,3	13,1	14,1	10,2	1,4	-2,1
Bilbao 2000	-15,7	11,7	-13,1	6,9	8,9	8,3	8,2	-4,5	-6,5
IGBM (Madrid)	-15,0	10,2	-15,4	6,2	8,7	7,7	7,1	-2,3	-5,7
IGBV (València)	-12,6	13,0	-13,3	11,6	14,9	15,9	14,0	0,5	-0,8
BCN Mid 50	-11,9	14,2	2,7	13,5	12,3	7,3	5,5	1,3	-1,3
FTSE Latibex All Share	10,3	16,3	-22,0	-2,1	21,5	2,7	5,8	32,7	17,3

Font: Bloomberg.

Els índexs de les borses estatals van assolir guanys més discrets durant el 2021, com es pot apreciar a la taula anterior, com també ho estan sent les pèrdues acumulades durant el 2022.

El volum de contractació acumulat de la Borsa de Barcelona el 2021 es va reduir en comparació a l'any anterior

El volum de contractació acumulat de la Borsa de Barcelona en el tancament del 2021 es va situar en els 47.849 milions d'euros, un 32,4 % menys que el 2020. El volum de contractació va augmentar en el cas dels efectes públics, és a dir els valors del mercat de deute públic, mentre que va disminuir en la resta de valors. És d'especial rellevància la reducció del 32,9 % del volum de contractació d'accions, ja que les accions representen el 97,1 % del volum total.

Els principals motius de la reducció de la contractació són l'existència de plataformes alternatives de negociació, que acaparen volums cada cop més significatius, i la situació financera d'inestabilitat global que provoca transferències de capitals fora dels circuits borsaris. Finalment, també cal tenir en compte la volatilitat dels mercats i l'evolució dels principals índexs espanyols per sota dels homòlegs europeus i americans.

Es va mantenir la tendència descendent en el volum efectiu de contractació de la borsa de BCN, tot i l'augment dels efectes públics (milions d'euros)

Tipus de valor	2017	2018	2019	2020	2021	% de variació interanual en el 2021
Efectes públics ¹	1.896,0	396,0	232,5	210,0	395,4	88,3
Bons FTA ²	43,6	65,8	5,0	-	-	-
Accions	166.409,8	165.298,5	115.248,6	69.218,7	46.478,5	-32,9
Fons	635,8	552,0	551,7	860,8	652,8	-24,2
Warrants	101,9	144,0	93,0	55,3	13,1	-76,2
Drets	687,1	476,3	331,3	390,7	309,1	-20,9
Segon Mercat	0,3	0,2	-	-	-	-
Total	169.774,4	166.932,9	116.462,2	70.735,4	47.848,8	-32,4

¹ Inclouen operacions OTC. No incluen amortitzacions ni emissions de deute.

² Fons de titulització d'actius.

Font: Borsa de Barcelona i Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor.

El volum de contractació de la Borsa de Barcelona durant el 2021 respecte del total de borses de l'Estat va ser del 12,7 %, un pes que va retrocedir 3,9 punts percentuals respecte a l'any anterior. D'aquesta manera la Borsa de Barcelona perd pes per tercer any consecutiu, després de tres anys d'increment relatiu. Des del 2016 el pes del volum de contractació del parquet barceloní ha perdut 10,6 punts percentuals.

Pèrdua de pes de la borsa de Barcelona en el conjunt estatal des del 2018 (%)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Punts percentuals de variació 2016- 2021
Barcelona	23,2	26,1	28,5	25,0	16,6	12,7	-10,6
Madrid	64,6	62,3	59,9	63,3	70,2	74,2	9,6
Bilbao	8,4	9,0	8,8	9,4	10,9	11,0	2,6
València	3,8	2,7	2,9	2,3	2,3	2,2	-1,6

Font: Borsa de Barcelona.

El 2021 el nombre d'operacions en el mercat del deute públic va trencar la tendència a la baixa amb un increment del 56,0 % i se situa en 142 operacions. El volum de contractació també va augmentar, en un 88,3 % respecte del 2020, i va ser de 395,4 milions d'euros. L'augment de la contractació es va concentrar en els 2 últims trimestres, justament quan l'agència de ràting Fitch va pujar el ràting del deute de la Generalitat a Investment Grade (16/07/2021). Un dels principals motius de la caiguda de la negociació en el mercat de deute públic de Catalunya en els darrers anys, és el canvi d'estructura de la cartera d'endeutament de la Generalitat. Durant els darrers anys s'ha produït una progressiva disminució del deute viu representat en valors i un augment del deute viu representat en préstecs i línies de crèdit

(96,1 %), derivat principalment dels mecanismes de finançament sota la forma de crèdits a càrrec del Fons de finançament a les comunitats autònomes. Atès el compliment tant dels objectius d'estabilitat pressupostària (dèficit i regla de despesa) i de deute públic, com dels criteris relatius al període mitjà de pagament a proveïdors, els anys 2019 i 2020 la Generalitat es va adherir al Fons de finançament a les comunitats autònomes a través del Fons de facilitat financera (FFF), que té les mateixes condicions financeres que el FLA, però està subjecte a una menor condicionalitat. A 31 de desembre del 2021, el nominal admès a negociació en el mercat del deute públic de Catalunya ha estat de 2.255 milions d'euros i estava representat per 12 emissions de bons i obligacions i 6 de pagarés.

El 2021 el volum d'operacions en el mercat del deute públic de Catalunya a la borsa de Barcelona va trencar la tendència a la baixa

(Dades trimestrals acumulades des de l'inici d'any¹, sense emissions, amortitzacions ni FTA)

	Nombre d'operacions	Variació interanual (%)	Milions d'euros	Variació interanual (%)
2017	781	-49,7	1.896,0	-49,0
2018	295	-62,2	396,0	-79,1
2019	200	-32,2	232,5	-41,3
2020	91	-54,5	210,0	-9,7
2021	142	56,0	395,4	88,3

¹Incloues operacions OTC.

Font: Borsa de Barcelona i Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor.

8.

L'impacte dels fons NGEU en el pressupost de la Generalitat i la persistència de les despeses extraordinàries per la COVID-19

8.1. El sector públic administratiu de la Generalitat¹

Els comptes públics del 2021 es van regir per la pròrroga establerta en el Decret 146/2020, de 15 de desembre, pel qual s'estableixen els criteris d'aplicació de la pròrroga dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2020.

L'exercici 2021 tanca amb un dèficit del 0,33 % del PIB

El Consell de Política Fiscal i Financera va deixar en suspens els objectius d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera pels anys 2020 i 2021, en consonància amb la Comissió Europea.

El dèficit de la Generalitat de Catalunya del 2021 va ser de 752 milions d'euros, equivalent a un 0,3 % del PIB, la xifra més baixa dels darrers anys. Aquest fet s'atribueix principalment a dos ajustos de meritació rellevants: un canvi de criteri de comptabilització del fons REACT UE i la incorporació de la part del finançament pendent del desplegament dels mossos d'esquadra que encara no s'ha fet efectiva però que ha estat acordada amb l'Estat. Els components del dèficit estan distorsionats per uns fons rebuts del Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR) no executats, que expliquen la millora intensa del resultat no financer i són objecte d'un ajust SEC negatiu. Sense tenir en compte aquests fets, i uns ajustos dels ajuts a empreses i persones

¹ A banda de l'Administració de la Generalitat, el Servei Català de la Salut i les entitats autònomes administratives, s'hi incorpora també l'Institut Català de la Salut. S'exclouen els ingressos i les despeses de transferències de l'Administració central als ens locals i el Fons europeu de garantia agrícola perquè la Generalitat únicament n'exerceix la funció pagadora.

autònomes, el dèficit empitjoraria fins assolir el 0,9 % del PIB, principalment per efecte de l'augment de la despesa desplaçada.

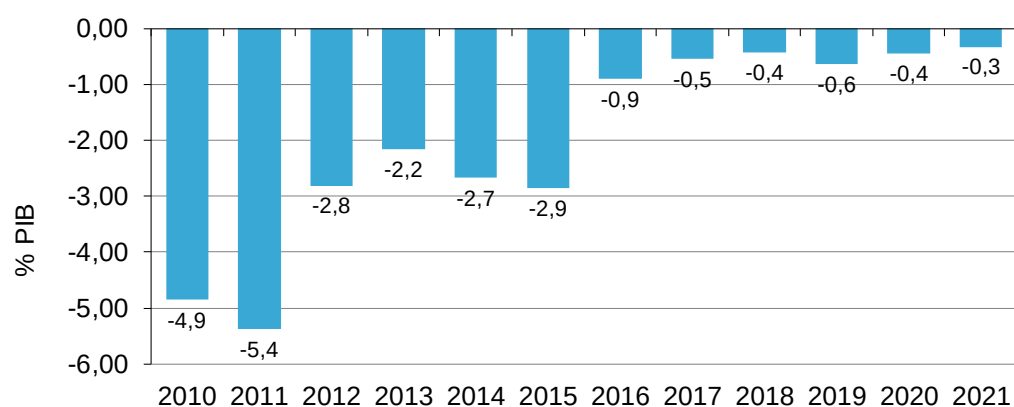
Evolució del resultat no financer i el dèficit del sector públic administratiu de la Generalitat de Catalunya 2020-2021 (Milions d'euros)

	2020	2021
Ingressos no financers	30.292	34.264
Despeses no financeres	32.151	34.816
Resultat no financer	-1.859	-553
Ajustos SEC ⁽¹⁾	912	-202
Despesa meritada	404	-231
Aportacions de capital	-689	-750
Resultat de les empreses	928	870
Fons Europeus	178	244
Altres ajustos	91	-335
Dèficit SEC	-947	-752
% s/PIB	-0,44	-0,33

⁽¹⁾ Sistema europeu de comptes.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya i IGAE.

El dèficit SEC de la Generalitat es va reduir lleugerament per uns ajustos comptables

Font: Intervenció General de l'Administració de l'Estat.

Es van començar a rebre els fons Next Generation de la Unió Europea

L'any 2021, els ingressos no financers van ser un 13,1 % superiors als liquidats a l'exercici anterior principalment perquè es van rebre fons dels Next Generation, un instrument temporal orientat a fer front a les conseqüències de la pandèmia i a la transformació de l'economia.

Ingressos no financers del sector públic administratiu de la Generalitat de Catalunya
Drets liquidats (Milions d'euros)

	2021	Variació 2020/2021	% variació 2020/2021
Bestretes model de finançament	19.711	25	0,1
IRPF	10.728	329	3,2
IVA	7.165	-300	-4,0
Impostos especials	2.661	-4	-0,1
Fons de suficiència	744	-11	-1,4
Fons de garantia	-1.588	11	0,7
Liquidacions del model de finançament	1.645	-441	-21,1
Tributs cedits	4.438	1.216	38,4
Successions i donacions	950	354	59,3
Patrimoni	622	21	3,4
Transmissions patrimonials i AJD	2.546	797	45,5
Determinats mitjans de transport	86	24	37,9
Tram autonòmic impost hidrocarburs	0	1	-123,6
Taxa del joc	171	19	12,4
I. dipòsits en entitats de crèdit	62	2	2,6
Tributs propis	296	93	68,0
Gravamen de protecció civil	4	0	-9,0
I. grans establiments comercials	5	-6	-57,4
I. estades establiments turístics	26	1	4,6
I. emissió de gasos i partícules a l'atm. produïda per la indústria	1	0	-19,1
I. emissió d'òxids de nitrogen a l'atm. produïda per l'aviació comercial	2	-3	-55,4
I. sobre els habitatges buits	9	0	-0,8
I. begudes ensucrades envasades	30	1	3,6
I. actius no productius de les persones jurídiques	1	0	74,5
I. emissió diòxid de carboni vehicles de tracció mecànica	66	--	--
I. Instal·lacions que incideixen en el medi ambient	152	100	190,5
Taxes, venda de béns i serveis i altres ingressos	946	320	51,0
Altres transferències	7.176	2.676	59,5
Next Generation	1.869	1.480	--
Fons europeus	523	416	389,8
Transferències estatals extraordinàries per la COVID-19	3.154	-126	-3,8
Transferències finalistes de l'Estat i altres	1.299	271	26,3
Transferències no finalistes	719	635	752,9
Ingressos patrimonials	47	13	37,9
Alienació inversions	6	3	151,8
Total ingressos no financers	34.264	3.972	13,1

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Les bestretes del model de finançament, que són la principal font d'ingrés, es van incrementar en l'IRPF i van caure en l'IVA i el Fons de Suficiència, mentre que en la resta es van mantenir estables. Cal tenir en compte que es comparen amb unes estimacions que no van preveure l'impacte de l'aturada econòmica per la pandèmia sobre la recaptació d'impostos. Al seu torn, les liquidacions del model de finançament es van reduir un 21,1 %.

Dels tributs cedits que no estan sotmesos al sistema de bestretes destaquen els increments dels ingressos de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats (45,5 %), per la reactivació del mercat immobiliari, i de l'impost sobre successions i donacions (59,3 %), per les autoliquidacions desplaçades de l'any anterior i per l'increment de defuncions, entre altres factors. L'impost sobre el patrimoni, que va liquidar la base imposable del 2020, va créixer un 3,4 %. Els ingressos dels tributs sobre el joc van créixer (12,4 %) per la relaxació de les restriccions a l'obertura dels locals d'oci i de joc i els de l'impost sobre determinats mitjans de transport (37,9 %), perquè durant el primer semestre va estar vigent una nova normativa europea pel mesurament de les emissions dels vehicles. Dels tributs propis, destaquen els ingressos de dos impostos de recent creació: l'impost sobre instal·lacions que afecten al medi ambient, que l'any anterior va estar vigent només un semestre, i l'impost sobre l'emissió de diòxid de carboni de vehicles de tracció mecànica, que va entrar en vigor el 2021.

Les taxes i altres ingressos es van incrementar un 51 % principalment perquè es compara amb un any afectat per una restricció més estricta a la mobilitat i als serveis.

La major part de l'increment dels ingressos prové de les transferències que no formen part del model de finançament, que van augmentar un 59,5 %. Es van començar a liquidar fons del programa Next Generation de la Unió Europea (MRR i REACT UE), per a fer front a la pandèmia i per a la reactivació econòmica, amb un import de 1.480 milions. Com s'ha comentat, la seva major part no va tenir una aportació positiva al dèficit. Dels fons europeus, es va ingressar el FEDER, que l'any anterior no es van rebre. Pel què fa als fons extraordinaris implementats per l'Estat per a fer front a la pandèmia, es van rebre 993 milions d'euros per als ajuts directes a empreses i persones autònomes. En canvi, es van rebre 2.161 milions no finalistes per a les comunitats autònomes, mentre que l'any anterior aquests recursos van ser 1.005 milions més elevats. Per últim, es van ingressar 651 milions per la regularització del finançament del traspàs de la competència de la policia i del deute pendent del 2008 de la Disposició Addicional 3^a de l'Estatut.

El 2021, els ingressos financers van créixer un 14,7 %, d'acord amb el calendari d'amortització del deute de la Generalitat i, en menor mesura, amb els recursos del Fons de liquiditat autonòmica de l'Estat per al finançament del dèficit públic de les comunitats autònomes. L'endeutament net ha crescut en 3.292 milions d'euros.

Ingressos financers del sector públic administratiu de la Generalitat de Catalunya Drets liquidats (Milions d'euros)

	2021	Variació 2020/2021	% variació 2020/2021
Actius financers	138	-30	-17,9
Passius financers	13.450	1.775	15,2
Total ingressos financers	13.587	1.745	14,7

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

La majoria de despeses extraordinàries per la COVID-19 persisteixen i s'amplien els ajuts

Les despeses no financeres del 2021 van créixer un 8,3 % respecte de l'exercici anterior, increment que inclou els ajuts extraordinaris per la COVID-19 a empreses i treballadores.

Les remuneracions del personal van augmentar un 8,9 %, per l'increment de plantilles i pels programes temporals COVID-19, que afecten sobretot al personal dels àmbits de la salut i l'educació, i pels increments retributius. També s'ha retornat la paga extraordinària pendent del 2014, mentre que l'any anterior es va retornar el 60 % de la paga extraordinària del 2013.

Les despeses corrents en béns i serveis van augmentar un 2,9 %, principalment per l'augment dels concerts sanitaris, dels concerts socials i de la gestió de centres i serveis de l'àmbit social per l'activitat derivada de la COVID-19. També es van incrementar les despeses del Pla d'Educació Digital de Catalunya i dels processos electorals per les eleccions del febrer. En canvi, la comptabilització de despeses de material sanitari i del Departament de Drets socials va ser més reduïda que l'exercici anterior.

D'altra banda, els interessos i les despeses de formalització del deute han disminuït un -12,7 %. Els mecanismes de liquiditat han permès l'absorció d'alguns venciments que tenien un cost més elevat, reduint així el tipus d'interès mitjà del deute de la Generalitat.

Les transferències corrents van presentar el principal augment (16,3 %). Destaquen els 993 milions d'euros per ajuts directes de

suport a la solvència empresarial i a les treballadores autònomes. Amb imports més reduïts, els ajuts a les petites i mitjanes empreses i professionals i a persones treballadores en ERTO, la Renda garantida de ciutadania, els ajuts a la dependència, els concerts educatius (pels increments retributius) i les transferències a diferents entitats van augmentar. En aquest capítol, les despeses ajustades en termes de meritació (sumant la despesa pendent de comptabilitzar i restant la despesa procedent d'exercicis anteriors) presenten un increment més elevat (18,3 %), perquè el 2020 s'havia comptabilitzat un deute pendent a concessionàries d'autopistes corresponent a exercicis anteriors.

Despeses no financeres del sector públic administratiu de la Generalitat de Catalunya. Obligacions reconegudes (Milions d'euros)

	2021	Variació 2020/2021	% variació 2020/2021
Despeses personal	9.634	785	8,9
Compra de béns i serveis	11.251	320	2,9
Interessos	698	-102	-12,7
Transferències corrents	11.848	1.659	16,3
Inversions reals	662	-64	-8,8
Transferències de capital	723	66	10,0
Total despeses no financeres	34.816	2.665	8,3

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Les inversions reals van disminuir un 8,8 % principalment per una reducció d'inversions en edificis i maquinària i instrumental del CatSalut. Al seu torn, les transferències de capital han augmentat un 10 %, principalment, per l'augment de les transferències a l'ICAEN, que gestiona part dels fons MRR, a l'Agència de Residus de Catalunya, a l'Agència per a la Competitivitat de l'empresa, a l'AGAUR i a les universitats públiques. No obstant, han disminuït els ajuts agraris del Foment del Contracte Global d'Explotació, les transferències a corporacions locals i al Consell Català de l'Esport.

Despeses financeres del sector públic administratiu de la Generalitat de Catalunya. Obligacions reconegudes (Milions d'euros)

	2021	Variació 2020/2021	% variació 2020/2021
Actius financers	864	52	6,4
Passius financers	10.158	-734	-6,7
Total despeses financeres	11.021	-682	-1,6

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Les despeses financeres es van reduir un 1,6 %. Els passius financers van disminuir per les variacions en el calendari d'amortitzacions de deute públic i de préstecs i altres crèdits.

8.2. L'Administració central a Catalunya

La recaptació de l'AEAT va créixer per la recuperació de l'activitat econòmica

La recaptació de l'Administració central a Catalunya, realitzada per l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT), el 2021 va augmentar un 16,5 % a Catalunya i un 15,2 % al total de comunitats autònomes. La recaptació reflecteix la recuperació econòmica iniciada amb l'aixecament de les restriccions de la gestió de la pandèmia.

La recaptació de l'IRPF es va incrementar un 7 %. És la taxa més suau de tots els impostos, però cal tenir en compte que l'any anterior, a diferència de la resta, la recaptació es va incrementar (per l'efecte dels ERTOS, dels ajuts a autònoms i dels salaris i pensions públiques). La recuperació de l'ocupació i dels salaris van impulsar a l'alça les retencions del treball en el sector privat i en el públic i les pensions van augmentar per la revalorització i perquè s'hi incorporen pensionistes amb pensions mitjanes més altres.

L'IVA va experimentar el creixement més intens, amb una taxa de l'11,5 % a Catalunya. Es compara amb un exercici afectat per un confinament més estricte i que fa afectar més negativament a l'activitat econòmica. El creixement de la recaptació dels últims mesos de l'any va reflectir la pujada dels preus.

La recaptació a Catalunya de l'impost de societats es va incrementar un 86 %. Els pagaments fraccionats del 2020 van es van incrementar perquè l'exercici anterior van estar molt afectats per la pandèmia. També hi va haver operacions extraordinàries i menys devolucions.

Els impostos especials es van incrementar un 18,9 % a Catalunya. L'aixecament de les restriccions a la mobilitat i a l'activitat econòmica van fer incrementar els consums gravats. La major part de l'augment prové de l'impost sobre hidrocarburs. L'import sobre l'electricitat va reflectir la reducció dels tipus establerts per l'Estat per tal de frenar l'increment dels preus de l'energia elèctrica.

La recaptació de l'Agència Estatal d'Administració Tributària a Catalunya

	2021		% variació 2020/2021	
	Milions d'euros	% Catalunya/ total regional	Catalunya	Total regional
IRPF	18.367	20,5	7,0	7,3
Impost de societats	5.818	21,9	86,0	67,9
IVA	16.402	22,8	11,5	14,3
Impostos especials	1.529	7,7	18,9	5,0
Rest a d'impostos	2.082	22,3	25,2	24,7
Total	44.198	20,3	16,5	15,2

Font: Agència Estatal d'Administració Tributària.

L'Estat va únicament executar el 35,8 % de les inversions pressupostades a Catalunya

Les inversions executades per l'Estat, sense incloure-hi la Seguretat Social, a Catalunya el 2021 van ser de 740 milions d'euros, únicament el 35,8 % de l'import previst als pressupostos. En canvi, al conjunt de comunitats autònomes el percentatge va ser del 71 %.

Les inversions executades per les empreses públiques són les que tenen un major volum, i a Catalunya representen el 13,7 % del total regionalitzat. Les empreses públiques van executar únicament el 28,1% de la inversió pressupostada a Catalunya. En canvi, per al total de comunitats autònomes, el percentatge va ser d'un 45,9 %. ADIF, que és el grup d'empreses amb major inversió, va presentar el percentatge d'execució a Catalunya més baix, del 16 %. Renfe operadora va executar només el 34,6 % de la inversió pressupostada, i Ports de l'Estat i Enaire van presentar percentatges més elevats.

Inversions liquidades dels ministeris, organismes autònoms i empreses públiques del 2021 (Milions d'euros)

	Catalunya		% execució	
	2021	% sobre el total regionalitzat	Catalunya	Total regionalitzat
Ministeris i organismes	206	4,8	121,3	140,4
Empreses públiques	534	13,7	28,1	45,9
ADIF	192	12,1	16,0	34,0
Renfe operadora	91	14,1	34,6	81,9
Ports de l'Estat	89	24,8	45,3	35,9
Enaire	77	14,5	64,7	71,5
Resta	86	11,1	70,9	59,9
Total	740	9,0	35,8	71,0

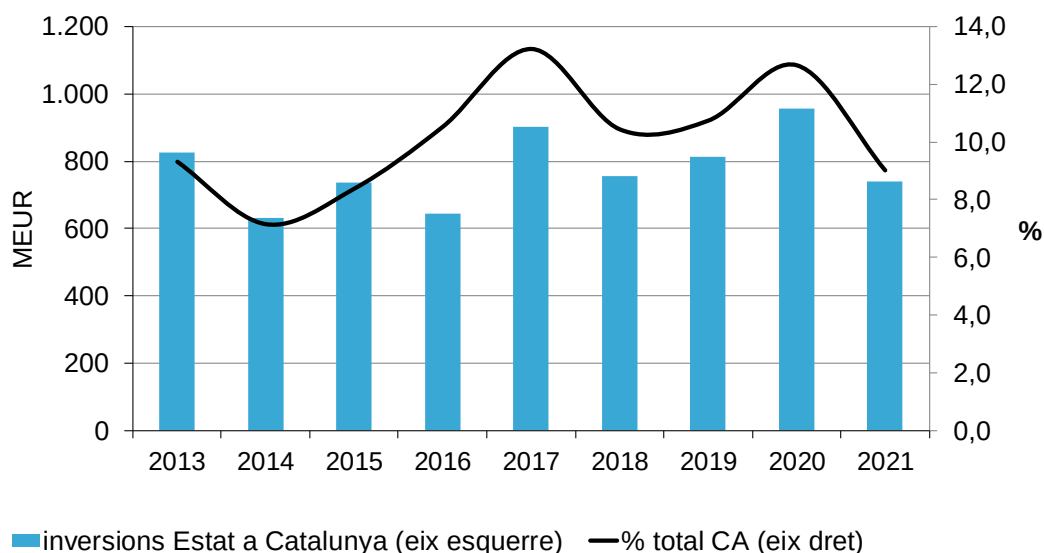
Font: Intervenció General de l'Administració de l'Estat.

Al seu torn, la inversió dels ministeris i els seus organismes a Catalunya va representar tan sols el 4,8 % del total. La inversió liquidada per ministeris i organismes va superar el pressupost inicial.

El volum d'inversió liquidada a Catalunya en els darrers anys és fluctuant. El 2021 van ser un 22,7 % més reduïdes que el 2020, quan van assolir el seu màxim. El nivell mínim va ser el 2014.

El 2021, el pes de les inversions liquidades a Catalunya van representar tan sols un 9% del total d'inversions regionalitzades, percentatge més reduït que l'any anterior (12,7 %) i el més baix dels últims 6 anys. En tots els casos està molt per sota del pes econòmic de Catalunya en el conjunt de l'Estat (un 19 % l'any 2020, segons el PIB de la comptabilitat regional de l'INE).

El pes de les inversions liquidades a Catalunya sobre el conjunt de l'Estat se situa per sota del seu pes

Font: Intervenció General de l'Administració de l'Estat.

9.

Recull d'indicadors econòmics

Producte interior brut (I)

Milions d'euros

	Dades anuals				
	2017	2018	2019	2020	2021
PIB	232.187	242.434	251.417	225.055	244.172
Demanda					
Demanda interna	200.509	209.968	216.133	197.536	212.810
Despesa en consum de les llars	121.847	126.739	129.507	113.781	121.787
Despesa en consum de les administracions públiques ¹	37.367	38.374	40.196	42.119	44.885
Formació bruta de capital ²	41.294	44.854	46.430	41.636	46.138
Béns d'equipament i altres actius	24.005	25.196	25.436	22.684	26.009
Construcció	16.882	19.165	20.365	18.676	19.241
Saldo exterior ³	31.678	32.466	35.284	27.519	31.362
Saldo amb l'estranger	18.748	15.835	17.962	10.930	13.861
Exportacions totals a l'estranger	90.756	94.297	97.727	74.450	90.042
Importacions totals de l'estranger	72.007	78.462	79.765	63.519	76.180
Saldo amb la resta Espanya	12.930	16.631	17.322	16.589	17.501
Oferta					
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	2.095	2.089	2.288	2.478	2.180
Indústria i activitats de sanejament	42.059	43.683	44.477	40.777	45.462
Manufactures	35.381	36.977	37.417	34.456	38.317
Construcció	10.766	11.457	12.141	10.856	11.359
Serveis	158.000	164.742	172.061	153.705	165.197
Total Valor afegit brut	212.921	221.972	230.966	207.815	224.198
Impostos nets sobre productes	19.266	20.462	20.452	17.241	19.974
Producte interior brut	232.187	242.434	251.417	225.055	244.172
Població (a 1 de juliol)	7.519.881	7.581.658	7.670.838	7.730.840	7.749.198
PIB per habitant (euros)	30.876	31.976	32.776	29.111	31.509

¹ Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

² Inclou la variació d'existències.

³ Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

Font: Idescat.

Producte interior brut (II)

% variació interanual en volum, llevat dels casos indicats

	Dades anuals				Dades trimestrals				
	2018	2019	2020	2021	1r 2021	2n 2021	3r 2021	4t 2021	1r 2022
PIB	3,0	2,1	-11,7	5,8	-3,8	18,7	3,9	6,3	6,4
PIB (Variació intertrimestral)	-	-	-	-	0,0	3,3	1,0	2,0	0,1
Demanda									
Demanda interna ¹	3,2	1,4	-8,9	5,4	-2,2	16,6	3,3	3,0	3,8
Despesa en consum de les llars	2,3	1,0	-12,1	5,2	-5,3	22,6	3,0	3,5	3,4
Despesa en consum de les administracions públiques ²	1,9	2,9	3,5	3,3	2,1	5,7	3,7	1,8	0,5
Formació bruta de capital ³	7,1	1,3	-11,0	8,1	0,9	23,5	6,1	4,7	8,2
Béns d'equipament i altres actius	4,3	0,2	-10,7	13,9	7,6	28,1	12,9	8,9	12,4
Construcció	10,8	2,3	-9,9	-0,2	-8,2	17,0	-3,7	-2,4	3,8
Saldo exterior ^{1, 4}	0,2	0,9	-4,0	1,1	-1,6	2,1	0,6	3,3	3,1
Saldo amb l'estranger ¹	-1,3	1,0	-2,9	0,7	-1,1	1,5	0,2	2,3	3,6
Exportacions totals a l'estranger	2,2	3,2	-23,0	13,8	-7,8	40,9	12,7	17,6	16,4
Importacions totals de l'estranger	7,0	0,8	-19,1	13,8	-5,3	42,4	14,3	12,3	7,9
Saldo amb la resta Espanya ¹	1,5	-0,1	-1,1	0,4	-0,5	0,6	0,4	1,0	-0,5
Oferta									
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	2,2	-2,3	-2,3	1,5	3,2	2,0	2,6	-1,5	-0,6
Indústria i activitats de sanejament	2,6	-0,5	-11,5	5,3	0,3	19,6	2,1	1,4	-1,9
Manufactures	3,4	-1,0	-11,8	7,1	-	-	-	-	-
Construcció	4,7	1,3	-12,3	1,6	-9,9	22,6	-2,8	1,6	1,6
Serveis	3,1	3,3	-11,9	6,3	-4,8	17,9	5,4	8,5	9,3
Total Valor afegit brut	3,0	2,4	-11,7	5,8	-4,0	18,2	4,3	6,6	-
Impostos nets sobre productes	2,9	-0,5	-11,3	5,8	-0,9	24,4	-0,3	3,7	-
Producte interior brut	3,0	2,1	-11,7	5,8	-3,8	18,7	3,9	6,3	6,4

¹ Contribució al creixement.

² Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

³ Inclou la variació d'existències.

⁴ Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

Font: Idescat.

Activitat i demanda (I)(% de variació interanual)¹

	Índex de producció industrial ²	Clima industrial	Consum de ciment	Licitació d'obra pública	Habitatges iniciats ³	Activitat dels serveis ⁴	Pernoctació hotelera	Passatgers de vols aeris ⁵
Any								
2017	3,7	-0,6	16,4	44,3	34,7	5,8	3,0	7,7
2018	0,8	-1,4	-2,1	-40,5	28,0	5,3	-0,8	5,9
2019	-1,2	-0,3	23,2	28,2	6,8	3,1	2,6	4,6
2020	-9,3	-24,3	-10,5	32,5	-24,1	-15,6	-77,1	-76,8
2021	8,2	-7,3	8,2	68,8	42,1	15,1	90,2	49,6
Trimestre								
1r 2021	4,5	-15,4	8,8	0,8	11,5	-3,3	-77,4	-86,1
2n 2021	29,2	-5,9	29,1	169,9	57,2	37,6	1.078,3	1.136,9
3r 2021	2,4	-7,6	0,8	43,4	8,3	13,3	n.d.	n.d.
4t 2021	0,2	-0,2	0,2	91,2	97,3	17,5	416,9	360,1
1r 2022	-1,4	3,9	11,0	247,5	20,4	21,5	357,8	468,4

¹ Excepte el clima industrial, que mesura el resultat del saldo de respostes.² Sèrie corregida d'efectes de calendari.³ Habitatges d'obra nova visats pels col·legis d'arquitectes tècnics.⁴ Xifra de negocis.⁵ No s'inclouen els passatgers en trànsit.

Font: Idescat; Departament d'Empresa i Treball; Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana i INE.

Activitat i demanda (II)(% de variació interanual)¹

	Matriculació de turismes	Venda de comerç al detall ²	Importació de béns de consum	Matriculació de vehicles de càrrega	Importació de béns de capital	Estoc de crèdit al sector privat ³	Creació de societats mercantils ⁴	Expectatives de les empreses ⁵
Any								
2017	8,2	-0,9	7,6	3,3	8,0	-8,1	-15,0	17,6
2018	4,3	0,3	5,0	11,5	4,7	-3,6	-6,3	13,9
2019	-1,8	2,0	2,5	-13,9	6,1	-0,7	3,0	8,8
2020	-33,7	-8,2	-23,1	-29,3	-13,0	3,2	-17,6	-46,8
2021	-8,5	3,2	8,7	-15,2	21,5	-2,3	28,9	-0,9
Trimestre								
1r 2021	-15,3	-2,8	-21,5	17,9	-16,6	2,9	8,6	-9,7
2n 2021	87,7	16,4	-12,3	83,0	-1,8	1,5	52,5	6,0
3r 2021	-29,9	0,9	3,7	-25,7	19,6	1,3	40,6	4,3
4t 2021	-24,0	0,3	14,2	-29,3	14,2	-2,3	28,9	-4,2
1r 2022	-1,7	-1,4	14,1	-26,8	24,5	-	0,9	-4,2

¹ Excepte les expectatives empresarials, que és un saldo entre respostes positives i negatives.² Valors constants (sense estacions de servei).³ La caiguda del 4t trimestre de 2017 s'explica per l'efecte estadístic del trasllat del domicili social d'algunes empreses fora de Catalunya.⁴ Dades acumulades.⁵ Expectatives de la marxa del negoci per al trimestre següent.

Font: Direcció General de Trànsit, INE, Idescat i Banc d'Espanya.

Comerç de béns amb l'estranger i turisme estranger

(% de variació interanual)

	Exportació de béns			Importació de béns			Turisme estranger	
	Total	UE-27	Nivell tecnològic alt	Total	UE-27	Nivell tecnològic alt	Nombre de persones	Despesa
Any								
2017	6,9	5,2	9,5	9,0	4,8	7,5	4,4	4,0
2018	2,2	2,5	1,1	6,7	5,3	8,3	0,4	6,5
2019	3,8	4,2	18,2	1,9	2,5	10,7	0,9	4,1
2020	-10,0	-9,4	4,0	-18,1	-16,5	-2,3	-80,0	-82,9
2021	21,5	21,9	8,3	19,5	16,3	16,6	49,5	51,2
Trimestre								
1r 2021	10,1	13,8	3,2	-2,6	-2,3	17,2	-89,9	-91,3
2n 2021	51,4	54,9	3,8	45,8	47,6	16,7	n.d.	n.d.
3r 2021	18,3	14,6	9,3	21,1	15,1	10,4	136,7	166,3
4t 2021	13,4	12,3	16,3	21,1	13,8	21,7	427,5	592,1
1r 2022	12,8	16,5	20,2	26,3	16,9	22,2	693,1	774,6

Font: Idescat; INE, i Agència Estatal de l'Administració Tributària.

Preus, salaris i costos laborals

(% de variació interanual)

	Preus									
	IPC									Cost laboral total ²
	Total	Inflació subjacent	Aliments elaborats, begudes i tabac	Béns industrials sense productes energètics	Serveis	Aliments no elaborats	Productes energètics	Índex de preus industrials	Salaris pactats en conveni ¹	
Any										
2017	2,2	1,3	1,1	0,4	1,8	2,8	8,0	4,3	n.d.	-0,3
2018	1,8	1,1	1,5	0,2	1,4	3,1	6,5	2,7	1,72	2,0
2019	0,9	1,1	1,0	0,5	1,5	2,5	-1,7	0,3	2,18	2,9
2020	-0,4	0,7	1,3	0,1	0,7	3,8	-10,1	-2,0	1,33	-3,7
2021	2,9	0,7	1,4	0,8	0,3	2,4	20,1	10,5	1,42	7,3
Trimestre										
1r 2021	0,5	0,3	0,8	0,5	0,1	3,1	0,1	1,6	1,73	3,5
2n 2021	2,4	0,1	0,5	0,8	-0,6	1,2	21,8	9,4	1,71	16,2
3r 2021	3,2	0,7	1,4	0,8	0,3	1,8	23,2	12,1	1,54	4,4
4t 2021	5,6	1,6	2,8	1,1	1,4	3,4	36,9	19,0	1,41	5,7
1r 2022	7,6	2,9	5,1	3,5	1,6	5,0	44,2	24,3	2,04	-

¹ Dades acumulades. Les dades anuals inclouen les revisions pactades fins al final del període.

² Cost laboral i salarial ordinari per treballador i mes.

Font: Idescat, INE, Departament d'Empresa i Treball i Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

Mercat de treball (I)

(% de variació interanual, llevat dels casos indicats)

	Població			Taxa d'activitat (% de població de 16-64 anys)	Taxa d'ocupació (% de població de 16-64 anys)	Taxa de temporalitat (%)	Taxa d'atur (%) 16-24 anys	
	Activa	Ocupada	En atur				Total	
Any								
2017	0,1	2,9	-14,6	78,6	68,0	21,6	13,4	30,4
2018	0,4	2,7	-14,0	78,0	69,0	21,9	11,5	27,7
2019	1,8	2,3	-2,3	78,4	69,7	21,6	11,0	26,2
2020	-1,3	-3,0	13,1	76,9	67,1	19,6	12,6	34,0
2021	1,9	3,2	-6,7	78,1	69,0	20,5	11,6	28,9
Trimestre								
1r 2021	0,3	-2,2	21,4	77,7	67,6	19,3	12,9	33,4
2n 2021	5,3	5,9	1,2	78,0	68,3	20,8	12,3	33,5
3r 2021	2,0	4,7	-15,8	78,4	69,8	21,8	10,9	21,4
4t 2021	0,4	4,7	-26,5	78,2	70,2	20,2	10,2	27,3
1r 2022	-0,6	2,5	-21,1	77,4	69,4	20,2	10,2	25,3

Font: Idescat; Departament d'Empresa i Treball, INE i Agència Estatal de l'Administració Tributària.

Mercat de treball (II)

(% de variació interanual)

	Afiliació a la Seguretat Social									
	Tots els règims				Règim	Contractes registrats ¹			Atur	
	Total	Indústria	Construcció	Serveis	d'autònoms	Estrangers	Total	Indefinits	Temporals	registrat
Any										
2017	3,8	1,9	2,9	6,0	3,8	0,7	6,7	9,4	6,3	-11,1
2018	3,0	-1,5	2,6	5,1	3,1	0,5	4,5	12,5	3,3	-6,0
2019	2,4	0,5	0,5	3,9	2,6	-0,1	0,5	-3,4	1,1	-3,1
2020	-2,6	-2,8	-2,0	-1,3	-2,9	-0,8	-33,1	-30,4	-33,5	21,2
2021	2,7	0,7	0,8	3,7	3,0	1,8	23,8	34,4	22,1	-5,3
Trimestre										
1r 2021	-0,9	0,2	-1,4	2,2	-1,0	0,7	-33,1	-30,4	-33,5	26,6
2n 2021	3,6	-0,6	1,1	6,5	3,9	2,7	-18,0	-15,0	-18,5	-0,8
3r 2021	4,0	2,7	1,7	3,1	4,5	2,0	19,0	22,1	18,5	-17,5
4t 2021	4,0	0,4	1,9	3,1	4,5	1,8	22,1	26,7	21,3	-23,9
1r 2022	4,2	-1,1	2,0	3,5	4,7	1,2	23,8	34,4	22,1	-26,9

¹ Variació interanual sobre dades acumulades de l'any en curs.

Font: Idescat, INE, Eurostat, Departament d'Empresa i Treball i Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

10.

Recull d'indicadors socials i de gènere

Principals indicadors socials i per gènere

	Homes	Dones	Total	Referència temporal
Mercat de treball				
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	81,0	75,2	78,1	2021
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	72,5	65,4	69,0	2021
Taxa d'atur (%)	10,4	12,9	11,6	2021
Taxa de temporalitat	17,7	23,4	20,5	2021
Proporció d'ocupació a temps parcial (%)	6,8	20,1	13,1	2021
Bretxa salarial entre homes i dones ⁽¹⁾	-	12,1	-	2019
Educació				
Persones de 30 a 34 anys amb estudis de nivell terciari (%)	51,0	55,0	53,0	2021
Persones de 18 a 24 anys que no acaben l'educació secundària obligatòria (% abandonó prematur)	19,4	9,9	14,8	2021
Persones de 18 a 24 anys que ni estudien ni treballen (%)	18,3	14,1	16,2	2021
Alumnes matriculats en universitats catalanes per al curs 2020-2021 (% sobre el total)	44,5	55,5	100	Curs 2020-2021
Salut i demografia				
Índex d'envelliment ⁽²⁾ (%)	109,6	154,3	131,3	2021
Índex de sobreenvelliment ⁽³⁾ (%)	13,2	19,9	17,0	2021
Esperança de vida en néixer (anys)	79,6	85,0	82,4	2020
Pobresa				
Població en risc de pobresa (%)	19,9	23,3	21,7	2020
Població en risc de pobresa en el treball (%)	11,7	9,8	10,9	2020
Població amb molta dificultat per arribar a fi de mes (%)	8,6	9,7	9,2	2020
Poder i presa de decisions				
Alcaldes i alcaldesses (%)	77,1	22,9	100	2019-2023
Regidors i regidores electes (%)	56,0	44,0	100	2019-2023
Diputats al Parlament de Catalunya (%)	54,8	45,2	100	2021-2024
Presidents dels consells d'administració. Empreses. IBEX-35 (%)	94,3	5,7	100	2021
Consellers dels consells d'administració. Empreses. IBEX-35 (%)	71,3	28,7	100	2021

⁽¹⁾ La bretxa salarial entre homes i dones es defineix com a percentatge de la diferència del guany salarial brut per hora dels homes i les dones sobre el guany salarial dels homes.

⁽²⁾ Quocient entre el nombre de persones de 65 anys i més i el nombre de joves menors de 15 anys. S'expressa en%.

⁽³⁾ Quocient entre el nombre de persones de 85 anys i més i el nombre de persones de 65 anys i més. S'expressa en %.

Font: Idescat, INE, Eurostat, Institut Català de les Dones i IESE.

Requadre 7. La nova Estadística dels estudis de la població permet mesurar un dels indicadors més rellevants del desenvolupament de la societat catalana

Institut d'Estadística de Catalunya

L'[Estadística dels estudis de la població](#) (EEP) ofereix dades dels estudis assolits pels residents a Catalunya, per tal de poder caracteritzar la societat catalana en relació amb el seu nivell d'instrucció.

Els resultats d'aquesta estadística són d'especial interès perquè el grau de formació de la població és un dels indicadors més rellevants del desenvolupament d'una societat i, a nivell individual, l'educació està molt correlacionada amb altres variables econòmiques, laborals, socials i de la salut de les persones.

L'estadística dels estudis de la població s'elabora amb una nova [metodologia](#) basada en l'explotació de registres administratius. La implantació a l'Idescat dels **registres estadístics de població i de territori** permet enllaçar les persones i les seves adreces amb fonts administratives, com els fitxers de matrícula i titulacions del Departament d'Educació i del Departament de Recerca i Universitats, i amb fonts estadístiques, com són els censos de població. Aquestes fonts s'utilitzen amb l'objectiu d'assignar un nivell de formació a cadascun dels individus. D'altra banda, la **georeferenciació** de la informació de les adreces permet obtenir dades molt detallades territorialment, que es poden difondre sempre tenint en compte la limitació derivada de la protecció del secret estadístic.

La població objectiu de l'EEP són les persones de 15 anys o més, tant les que estan estudiant com les que ja no estudien. La periodicitat de l'estadística és anual. La variable d'interès és el nivell de formació assolit. Es considera que una persona ha assolit un determinat nivell de formació quan ha finalitzat i ha aprovat tots els cursos d'aquest nivell i es troba en condicions d'obtenir el títol o diploma corresponent.

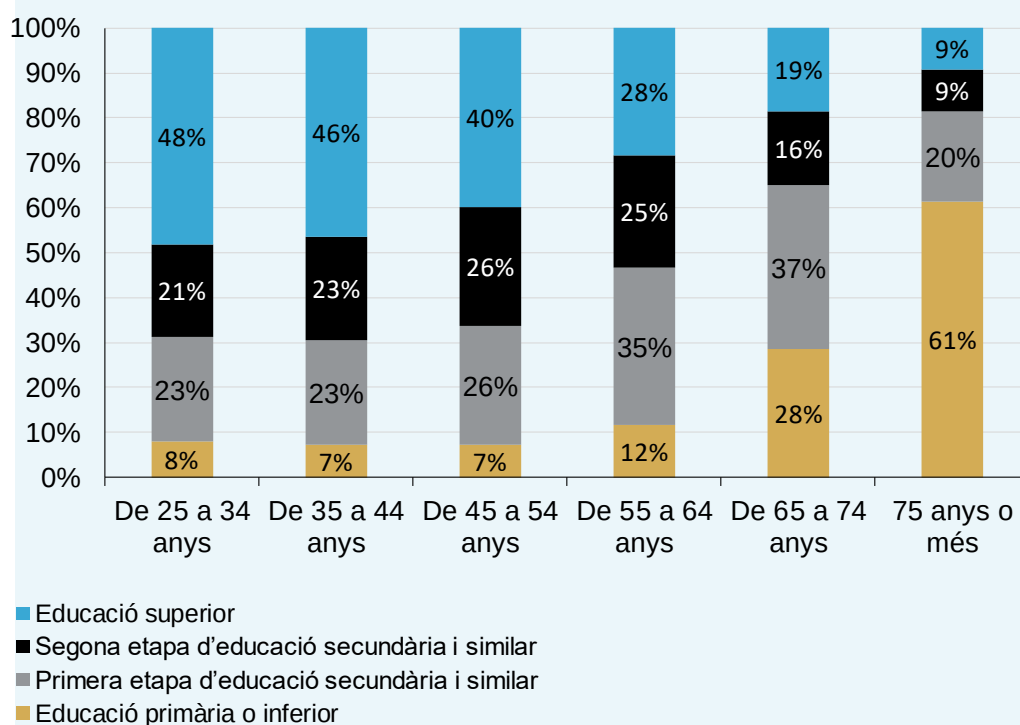
La classificació utilitzada en l'Estadística dels estudis de la població és una adaptació de la [Classificació catalana per nivell de formació assolit-CCED-2020-A](#). S'ofereixen resultats per nivells de formació detallats en 11 categories i una agregació en 4 categories:

- 01: Primària o inferior (categories 01 a 03)
- 02: Primera etapa d'educació secundària (categoria 04)
- 03: Segona etapa d'educació secundària (categories 05 a 07)
- 04: Educació superior (categories 08 a 12)

L'expansió educativa i la inversió de la bretxa de gènere en les generacions recents

Els nivells educatius de la població catalana han millorat de forma ininterrompuda i cada generació ha assolit nivells de formació més alts que les precedents.

Gràfic 1. Població de 25 anys o més per nivell de formació assolit i edat decenal (%). 2019

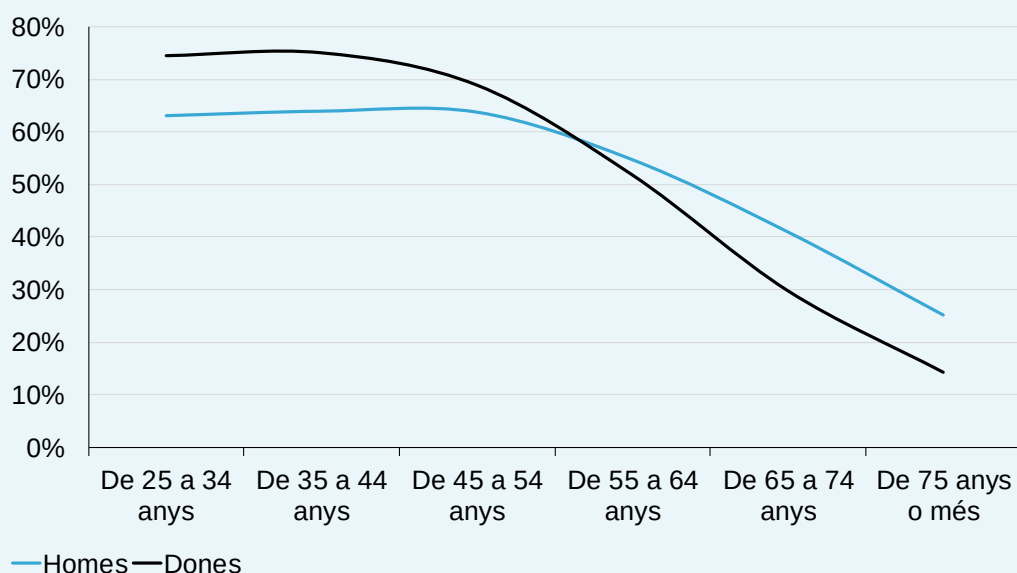
Font: Idescat. Estadística dels estudis de la població.

La transició de la població cap a l'accés generalitzat a l'educació **secundària de segona etapa** es va produir en les generacions nascudes a partir de la segona meitat dels anys cinquanta del segle passat. Més del 50 % de la població de **55 i 64 anys** té almenys

titulacions de secundària de segona etapa, en contrast amb el 18 % de la població de **75 anys o més** que disposa d'aquests estudis. Els darrers anys la progressió cap als **estudis superiors** ha estat molt ràpida i en les generacions recents, **de 25 a 34 anys**, gairebé el 50 % ha assolit titulacions superiors, 20 punts més que les generacions de **55 a 64 anys**.

Les dones han estat protagonistes principals de l'expansió educativa, que ha fet millorar els nivells de formació de la població en cada generació. La **bretxa de gènere** favorable als homes s'ha invertit a partir de les generacions nascudes en la segona meitat dels anys seixanta (de 45 a 54 anys el 2019), les quals mostren una major propensió que els homes a cursar estudis més enllà de les etapes obligatòries.

Gràfic 2. Població de 25 anys o més amb almenys estudis secundaris de segona etapa per edat decennal i sexe (%). 2019

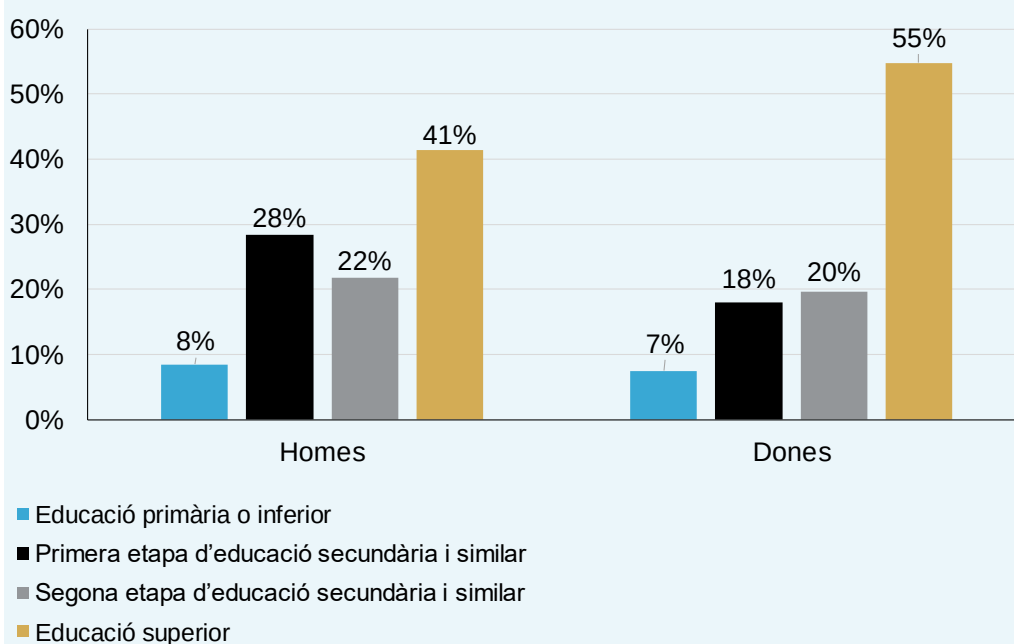

Nota: La població amb almenys segona etapa d'educació secundària inclou la població amb estudis de segona etapa de secundària i amb educació superior.

Font: Idescat. Estadística dels estudis de la població.

En les generacions recents aquesta tendència s'ha accentuat: el 28 % d'homes de 25 a 34 anys no han seguit estudis més enllà de l'ESO, deu punts més que les dones. En canvi, més de la meitat de les dones de 25 a 34 anys han cursat estudis superiors (55 %) contra només el 41 % dels homes.

Gràfic 3. Població de 25 a 34 anys segons nivell de formació assolit i sexe (%). 2019

Font: Idescat. Estadística dels estudis de la població.

Resultats per comarques i municipis

L'anàlisi dels resultats territorials fa referència a un conjunt d'[indicadors calculats sobre la població de 25 a 64 anys](#), per tal de reduir l'efecte de l'envelliment en l'anàlisi de les dades.

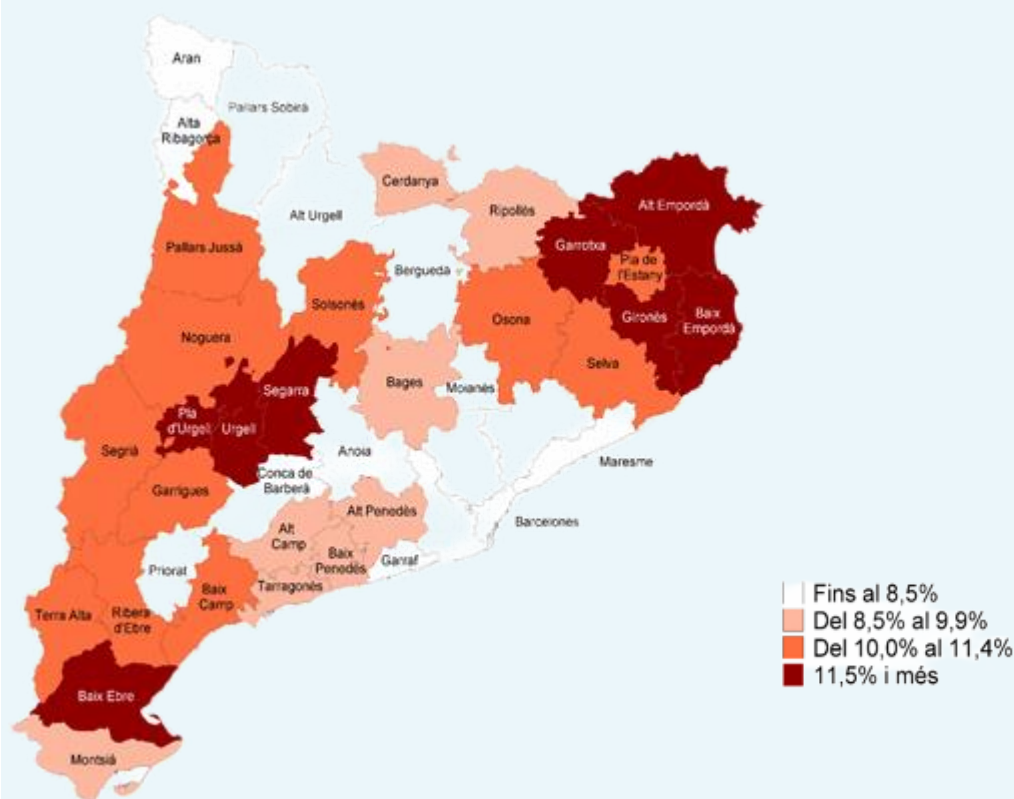
La població de 25 a 64 anys que ha assolit només estudis d'[educació primària o inferior](#) representa un 8 % en el conjunt de Catalunya. Les comarques amb els nivells educatius més baixos es localitzen principalment a les comarques de Ponent, Terres de l'Ebre i Comarques Gironines. Per contra, la població resident a les comarques de l'Àmbit Metropolità, el Penedès i l'Alt Pirineu i Aran presenta, en general, menors percentatges de població amb nivells educatius baixos.

En el conjunt del territori, la població de 25 a 64 anys titulada en [educació superior](#) representa el 41 %. Pel que fa als municipis de 10.000 a 50.000 habitants destaquen, amb els percentatges més alts d'educació superior, Sant Just Desvern (70 %), Sant Quirze del Vallès (58 %) i Vilassar de Mar (57 %). En canvi, les proporcions més baixes es registren a Badia del Vallès i Salt (ambdós amb el 19 %).

Entre els 23 municipis de més de 50.000 habitants, Sant Cugat del Vallès és la ciutat amb més percentatge de població titulada en **educació superior**, amb el 73 %, seguida de Barcelona (56 %) i

Castelldefels (51 %). En l'altre extrem, a la ciutat de Santa Coloma de Gramenet el percentatge és del 25 %. La segueixen les ciutats de Badalona i Mollet del Vallès (ambdues amb el 32 %) i l'Hospitalet de Llobregat i Mataró (totes dues amb el 33 %).

Mapa 1. Població de 25 a 64 anys amb només educació primària o inferior (%). Comarques i Aran. 2019

Font: Idescat. Estadística dels estudis de la població.

Resultats per agrupacions censals: importants disparitats del nivell educatiu a l'interior dels municipis

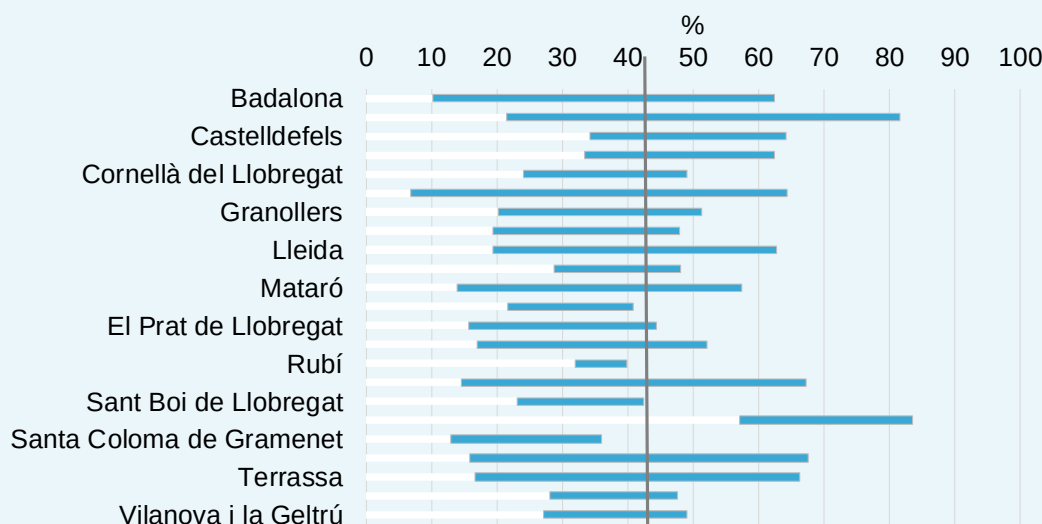
La disponibilitat de dades inframunicipals per [Agrupacions censals](#) permet quantificar el nivell de formació per barris i aportar informació sobre la segregació territorial a l'interior dels municipis.

El gràfic 4 mostra el percentatge més alt i el més baix de població amb estudis superiors de les agrupacions censals en cadascun dels 23 municipis de més de 50.000 habitants. [Barcelona](#) i [Girona](#) són els municipis amb els contrastos més grans entre agrupacions censals, amb importants bretxes entre els barris amb la major i amb la menor proporció de població amb estudis superiors. [Sabadell](#), [Badalona](#),

[Tarragona](#) i [Terrassa](#) són altres municipis amb importants contrastos socioeconòmics al seu interior. Per contra, [Rubí](#) és la ciutat amb menys diferències al seu interior.

Gràfic 4. Població de 25 a 64 anys amb estudis superiors (%). Valors màxim i mínim de les agrupacions censals. Municipis de més de 50.000 habitants. 2019

La barra gris vertical indica el percentatge (41%) de població de Catalunya amb estudis superiors.

Font: Idescat. Estadística dels estudis de la població.

El mapa 2 mostra, per a les [agrupacions censals dels municipis del Barcelonès](#), el percentatge de població de 25 a 64 anys que ha cursat almenys estudis de secundària de segona etapa.

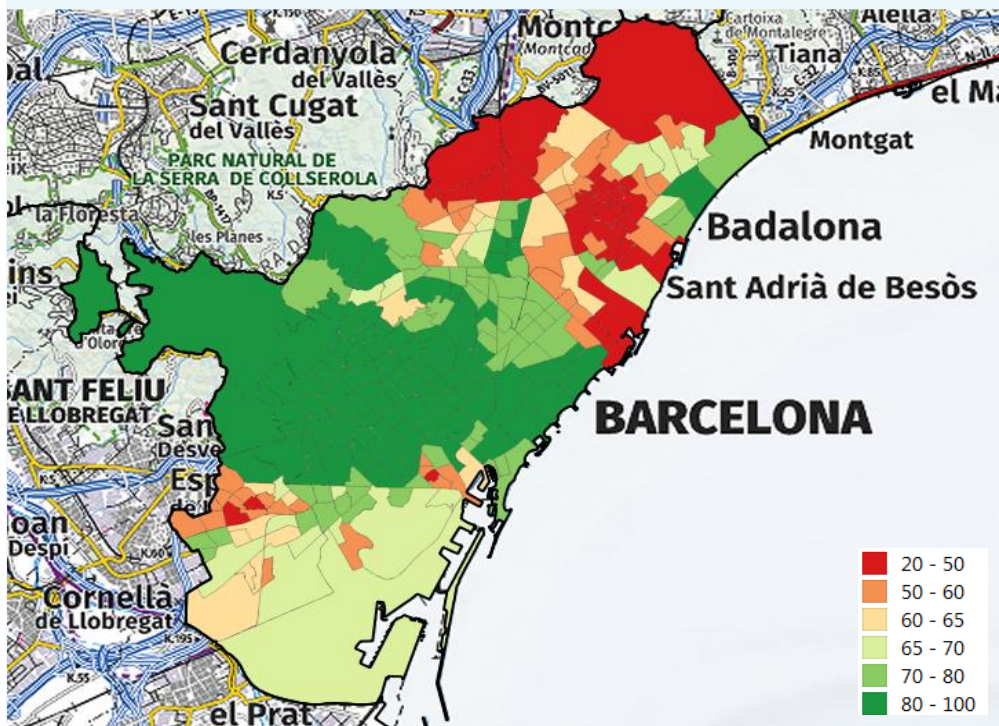
Al nord de la comarca, al costat Besòs, la majoria d'agrupacions censals tenen valors baixos (menys del 50 %), principalment en barris de Badalona (Sant Roc Oest - sector Plaça de Camarón de la Isla i Sant Roc Est - sector Plaça Roja) i de Santa Coloma de Gramenet (Fondo Alt, Santa Rosa - Pirineus i Rambla del Fondo). També a Sant Adrià del Besòs (la Mina - la Catalana) i a Barcelona (Torre Baró, Ciutat Meridiana i Vallbona, la Mina de la ciutat i la Trinitat Vella, el Besòs Mar).

Els barris amb els nivells educatius més alts, on més del 80 % de la població ha assolit com a mínim la segona etapa d'educació secundària, es troben majoritàriament a la part central del municipi de Barcelona. Inclou una franja contínua, que va des de la zona de Diagonal Mar, passant per l'Eixample, el barri de Gràcia, Sant Gervasi, Sarrià, les Corts i Pedralbes.

A l'extrem sud de la comarca (a la banda del Llobregat) els nivells educatius són en general més baixos que a la zona central, amb

percentatges menors del 50 % de població que disposa almenys d'estudis de secundària de segona etapa en alguns barris de l'Hospitalet de Llobregat 13 (les Planes - el Parc i la Florida - Parc dels Ocellets) i de Barcelona (la Riereta).

Mapa 2. Població de 25 a 64 anys amb almenys segona etapa d'educació secundària (%). Comarca del Barcelonès. 2019

Nota: La població amb almenys segona etapa d'educació secundària inclou la població amb estudis de segona etapa de secundària i amb educació superior.

Font: Idescat. Estadística dels estudis de la població.

Conclusions

L'Estadística dels estudis de la població és una nova estadística que s'elabora a partir de l'explotació de registres administratius, i que permet el seguiment anual dels nivells educatius de la població catalana. Els resultats mostren la millora continuada dels nivells educatius i, en particular, la progressió generalitzada cap a l'educació postobligatòria. Aquesta evolució constitueix un dels èxits més notables assolit pel conjunt de la societat. L'estadística revela, tanmateix, l'existència d'importantes diferències del nivell educatiu per gènere i territori. La disponibilitat d'informació geolocalitzada permet copsar la segregació per nivell educatiu, que és molt intensa entre els barris de les ciutats mitjanes i grans.

Annex econòmic comarcal

Atur i afiliació a la Seguretat Social per comarques i Aran

(% de variació anual i %)

Comarca	% de variació anual		Taxa atur registrar ² (desembre 2020)	Taxa atur registrar ² (desembre 2021)
	Afiliació a la SS (desembre 2021) ¹	Atur registrat (desembre 2021)		
Alt Camp	3,7	-19,5	15,4	12,4
Alt Empordà	5,8	-29,2	16,2	11,5
Alt Penedès	3,4	-21,7	12,7	9,9
Alt Urgell	4,5	-32,6	13,4	9,1
Alta Ribagorça	6,6	-33,1	9,3	6,1
Anoia	4,0	-18,2	15,3	12,4
Aran	15,0	-61,3	10,1	3,7
Bages	3,0	-20,4	14,5	11,6
Baix Camp	5,3	-23,1	17,4	13,4
Baix Ebre	2,9	-20,1	15,0	12,1
Baix Empordà	5,8	-28,9	14,6	10,3
Baix Llobregat	3,4	-25,5	12,4	9,2
Baix Penedès	5,8	-19,2	20,0	16,1
Barcelonès	3,8	-30,6	13,4	9,4
Berguedà	3,1	-20,8	12,9	10,3
Cerdanya	9,7	-38,3	8,5	5,0
Conca de Barberà	2,7	-19,3	10,7	8,6
Garraf	5,3	-26,4	15,2	11,2
Garrigues	2,1	-18,7	10,2	8,3
Garrotxa	4,8	-28,0	9,8	7,0
Gironès	4,9	-27,5	13,2	9,5
Maresme	4,0	-24,3	14,4	10,9
Moianès	5,1	-21,4	10,0	7,7
Montsià	2,5	-21,5	16,0	12,7
Noguera	3,0	-17,7	12,9	10,6
Osona	3,7	-23,3	11,5	8,8

(segueix a la pàgina següent)

Comarca	% de variació anual		(continuació)	
	Afluència a la SS (desembre 2021) ¹	Atur registrat (desembre 2021)	Taxa atur registrar ² (desembre 2020)	Taxa atur registrar ² (desembre 2021)
Pallars Jussà	2,9	-20,5	12,8	10,2
Pallars Sobirà	4,4	-31,3	9,8	6,7
Pla d'Urgell	3,1	-17,8	11,1	9,1
Pla de l'Estany	3,4	-29,0	9,0	6,4
Priorat	3,6	-28,2	11,8	8,5
Ribera d'Ebre	2,3	-20,1	14,6	11,8
Ripollès	3,7	-26,3	10,0	7,3
Segarra	3,0	-20,8	8,3	6,6
Segrià	3,9	-22,6	15,0	11,6
Selva	6,7	-26,2	16,7	12,2
Solsonès	3,3	-21,8	9,3	7,2
Tarragonès	5,6	-24,6	16,8	12,6
Terra Alta	1,8	-17,7	9,9	8,1
Urgell	3,1	-28,6	12,7	9,1
Vallès Occidental	3,0	-22,6	13,5	10,5
Vallès Oriental	3,9	-23,7	13,1	9,9
Catalunya	4,1	-25,8	13,4	10,0

¹ Afluència al règim general per comarca del compte de cotització.

² Taxa d'atur registrar = atur registrar / (atur registrar + afiliacions a la SS 16-64 anys) * 100. L'atur registrar i les afiliacions a la SS segueixen el criteri de residència al territori considerat.

Font: Observatori de Treball i Model Productiu.

Nombre de viatgers i pernoctacions en establiments hotelers per marques turístiques (en milers i % de variació anual)

	2020		2021 (p)		% de variació	
	Viatgers	Pernoctacions	Viatgers	Pernoctacions	Viatgers	Pernoctacions
Barcelona	2.024,4	4.609,6	3.434,0	8.532,9	48,6	85,1
Costa Brava	1.322,0	3.057,4	2.312,7	6.063,9	49,2	98,3
Costa Daurada	720,1	1.634,0	1.623,5	4.219,9	48,2	158,2
Costa Barcelona	873,7	1.905,8	1.555,5	3.903,1	44,0	104,8
Paisatges Barcelona	86,1	169,7	144,5	261,7	32,8	54,2
Pirineus	453,8	934,5	511,4	1.020,2	30,5	9,2
Terres de Lleida	102,5	163,8	216,7	346,6	41,3	111,6
Terres de l'Ebre	146,7	330,4	221,8	532,0	44,7	61,0
Val d'Aran	166,5	506,8	156,5	441,1	41,0	-13,0
Catalunya	5.895,9	13.312,0	10.176,7	25.321,4	46,2	90,2

(p) provisional.

Font: Idescat.

Nombre de viatgers i pernoctacions en càmpings per marques turístiques

(en milers i % de variació anual)

	2020		2021 (p)		% de variació	
	Viatgers	Pernoctacions	Viatgers	Pernoctacions	Viatgers	Pernoctacions
Barcelona	-	-	-	-	-	-
Costa Brava	542,0	2.723,0	1.049,9	5.419,8	93,7	99,0
Costa Daurada	434,6	2.046,1	909,0	4.396,9	109,1	114,9
Costa Barcelona	252,3	1.004,6	424,8	1.723,9	68,4	71,6
Paisatges Barcelona	30,3	85,6	51,3	144,8	69,1	69,2
Pirineus	320,9	994,9	437,5	1.330,4	36,3	33,7
Terres de Lleida	nd	nd	nd	nd	nd	nd
Terres de l'Ebre	85,1	362,2	117,4	543,9	37,9	50,2
Val d'Aran	nd	nd	nd	nd	nd	nd
Catalunya	1.712,5	7.354,6	3.030,9	13.715,2	79,1	87,4

(p) provisional. (-) Dada no procedent. (nd) Dada no disponible.

Font: Idescat.

Nombre de viatgers i pernoctacions en establiments rurals per marques turístiques

(en milers i % de variació anual)

	2020		2021 (p)		% de variació	
	Viatgers	Pernoctacions	Viatgers	Pernoctacions	Viatgers	Pernoctacions
Barcelona	-	-	-	-	-	-
Costa Brava	75,4	231,1	90,7	265,8	20,3	15,0
Costa Daurada	18,4	48,1	22,3	69,5	21,2	44,7
Costa Barcelona	19,2	46,1	33,1	78,8	72,0	71,7
Paisatges Barcelona	31,3	93,0	50,5	134,7	61,0	44,9
Pirineus	15,0	319,6	159,1	438,1	51,6	37,0
Terres de Lleida	14,5	41,9	28,3	68,8	94,4	64,0
Terres de l'Ebre	nd	nd	nd	nd	nd	nd
Val d'Aran	nd	nd	nd	nd	nd	nd
Catalunya	275,1	810,4	394,4	1.091,5	43,4	34,7

(p) provisional. (-) Dada no procedent. (nd) Dada no disponible.

Font: Idescat.